

Erik K. Egeland

Mellom flyktige og faste forbindelser
: etableringer, vedlikehold og endringer av sosiale relasjoner
via Internet Relay Chat

Hovedoppgave i sosialantropologi
Institutt for sosialantropologi
Det samfunnsvitenskapelige fakultet
Universitetet i Bergen
2004

Summary

In this paper I attempt to explore aspects of the interaction between participants who meet by the means of Internet Relay Chat (IRC). IRC are channels through the Internet, where participants interact synchronously by writing messages to each other. These activities create a social space, with a potential for the development of social relations among participants in different localities in the world.

In the context of these situations, this paper attempts to explore different aspects related to the establishment, maintenance and change of social relations between participants who meet through IRC.

The paper is based on a fieldwork and participant observation of activities related to social relations among participants through IRC. Though participation on this social arena has a potential for meeting different people and making “new” friends, not all relations are maintained over longer time intervals. When social relations among participants are maintained over time, they also seem to become altered in different ways, in the sense that they are “amplified” and develop a different content than they originally had when they started. Interesting questions can thereby be addressed related to how participation on arenas like IRC possibly have a potential for alteration of what it means for participants to be social and for the classification of social relations between human beings. By participating on arenas like IRC, participants also develop social networks, where specific relations would not have been established and maintained if the participants solely based their interaction on local arenas and networks.

Forord

Forut for undersøkelsen visste jeg ikke så mye om kommunikasjonen som foregår via Internett. I likhet med andre studenter på 1990 tallet hadde jeg tilgang på elektronisk post og brukte dette som det passet meg praktisk.

I forbindelse med at jeg skulle finne et tema å skrive om, vekslet jeg mellom flere interesser. Noen av dem var knyttet til menneskelige forestillinger om *tid og rom*. I forbindelse med dette fikk jeg innblikk i litteratur som tok opp nye former for menneskelig kommunikasjon og samhandling i forbindelse med ”virtuelle” rom. Dette medførte at jeg begynte å undersøke dette på egen hånd via Internett og i 1998 fikk jeg befatning med sosiale miljø via IRC kanaler. Observasjoner her dannet grunnlag for en senere prosjektbeskrivelse. Utover høsten 1999 og år 2000 drev jeg feltundersøkelser av sosiale miljø via IRC kanaler. I denne perioden foretok jeg også reiser hvor jeg fulgte opp enkelte av deltakerne som jeg hadde kommet i kontakt med via IRC.

I forbindelse med dette kom jeg i kontakt med en rekke ulike deltakere som brukte tid til å inngå i aktiviteter her. Jeg hadde dessverre ikke tid eller ressurser til å følge opp alle jeg har møtt via IRC, men enkelte hadde jeg mer kontakt med enn andre. Alderen deres er fra 17-40 år med representanter for begge kjønn. Ut fra dette samspillet fremkom det tema som danner grunnlaget for denne undersøkelsen.

Takk til alle som jeg har møtt og pratet med via IRC, samt til andre som på en eller annen måte har kommet med innspill i forhold til det jeg har holdt på med. Takk til veileder prof. Reidar Grønhaug for kommentarer og innspill. Takk til stud.cand.polit. Magnus Hansen for korrekturlesning og kommentarer.

Innledning.....	Feil! Bokmerke er ikke definert.
Kapittel 1	
Teoretiske tilnærminger i undersøkelsen.....	Feil! Bokmerke er ikke definert.
1.1 Kommunikasjon.....	Feil! Bokmerke er ikke definert.
1.2 <i>Felleskap, gruppekommunikasjon og sosial organisasjon via IRC</i>	Feil! Bokmerke er ikke definert.
1.3 Videre observasjoner i feltundersøkelsen	Feil! Bokmerke er ikke definert.
1.4 Grunnlag for utvikling av relasjoner mellom deltakere	Feil! Bokmerke er ikke definert.
1.5 Etableringer, vedlikehold og endringer av relasjoner via IRC.....	Feil! Bokmerke er ikke definert.
Kapittel 2	
Fysiske omgivelser for IRC kanaler	Feil! Bokmerke er ikke definert.
2.1 Informasjonsteknologi.....	Feil! Bokmerke er ikke definert.
2.2 Datasystemer og <i>grensesnitt</i> : kommunikasjon mellom deltaker og datasystem ...	Feil! Bokmerke er ikke definert.
2.3 Fra datasystem til nettverk: kommunikasjonsmuligheter via Internett	Feil! Bokmerke er ikke definert.
2.4 IRC program som grensesnitt.....	Feil! Bokmerke er ikke definert.
2.4.1 Tilknytning til IRC.....	Feil! Bokmerke er ikke definert.
Figur 1. Eksempel på opplysninger om IRC kanaler.	Feil! Bokmerke er ikke definert.
2.4.2 Inntreden i snakkerom	Feil! Bokmerke er ikke definert.
Figur 2. Eksempel på offentlig snakkerom.	Feil! Bokmerke er ikke definert.
Figur 3. Skisse av privat snakkerom.	Feil! Bokmerke er ikke definert.
2.4.3 Handlingsmuligheter via grensesnitt.....	Feil! Bokmerke er ikke definert.
2.4.4 Beskrivelser av bevegelse mellom snakkerom	Feil! Bokmerke er ikke definert.
Figur 4. Beskrivelse av bevegelse mellom kanaler og nettverk, "av – på".	Feil! Bokmerke er ikke definert.
2.5 Tegnrelasjoner langs og via IRC grensesnitt.....	Feil! Bokmerke er ikke definert.
Kapittel 3	
Metodiske tilnærminger i feltundersøkelsen	Feil! Bokmerke er ikke definert.
3.1 Utgangspunkt for adgang til deltakende observasjon via IRC	Feil! Bokmerke er ikke definert.
3.1.1 Beskrivelser av aktiviteter i snakkerom.....	Feil! Bokmerke er ikke definert.
Logg 1.....	Feil! Bokmerke er ikke definert.
Logg 1.1.....	Feil! Bokmerke er ikke definert.
3.1.2 Etableringer av kontakter og mottakelse via IRC	Feil! Bokmerke er ikke definert.
3.1.3 Etableringer av kontakter på andre arena	Feil! Bokmerke er ikke definert.
3.2 Vedlikehold av adgang til aktiviteter via IRC	Feil! Bokmerke er ikke definert.
3.2.1 Utvikling av <i>nettintervjuer</i> og kompetanse i <i>nettsamtaler</i>	Feil! Bokmerke er ikke definert.
3.2.2 Trekk ved skriftbruk via IRC.....	Feil! Bokmerke er ikke definert.
3.2.3 Videre utvikling av roller	Feil! Bokmerke er ikke definert.
3.2.4 Innblikk i diskusjoner rundt skriftbruk	Feil! Bokmerke er ikke definert.
3.2.5 Innblikk i "gruppe" aktiviteter.....	Feil! Bokmerke er ikke definert.
3.2.6 Innblikk i <i>nettikette</i> og andre "regler".....	Feil! Bokmerke er ikke definert.
3.2.7 Innblikk i sosiale nettverk via IRC.....	Feil! Bokmerke er ikke definert.
3.3. Utvikling av rammer for observasjoner	Feil! Bokmerke er ikke definert.
3.4 Forskningsetiske betraktninger	Feil! Bokmerke er ikke definert.
Kapittel 4	
Etableringer av relasjoner i snakkerom.....	Feil! Bokmerke er ikke definert.
4.1 Utgangspunkt for videre undersøkelser av <i>nettprat</i>	Feil! Bokmerke er ikke definert.
4.2 Videre inntreden i snakkerom	Feil! Bokmerke er ikke definert.
4.2.1 "å finne plass i <i>mylderet</i> "	Feil! Bokmerke er ikke definert.
Logg 2.....	Feil! Bokmerke er ikke definert.

4.2.2 "å finne rytmen"	Feil! Bokmerke er ikke definert.
4.2.3 "å pare opp"	Feil! Bokmerke er ikke definert.
4.2.4 "å skape noe sammen"	Feil! Bokmerke er ikke definert.
4.3 Fra misforståelser til samarbeid via konflikt.....	Feil! Bokmerke er ikke definert.

Kapittel 5	
Vedlikehold av relasjoner i gruppekommunikasjon	Feil! Bokmerke er ikke definert.

5.1. Utgangspunkt for videre undersøkelser av "gruppekommunikasjon" ...	Feil! Bokmerke er ikke definert.
5.2 Videre prosesser for nettsamtaler.....	Feil! Bokmerke er ikke definert.
5.2.1 Avgrensninger av nettsamtaler i #treffsted- nettsamtale 1.....	Feil! Bokmerke er ikke definert.
Logg 3.1.....	Feil! Bokmerke er ikke definert.
Logg 3.2.....	Feil! Bokmerke er ikke definert.
Logg 3.3.....	Feil! Bokmerke er ikke definert.
Logg 3.4.....	Feil! Bokmerke er ikke definert.
Logg 3.5.....	Feil! Bokmerke er ikke definert.
5.2.2 Vedlikehold og overlapping mellom emner - nettsamtale 2	Feil! Bokmerke er ikke definert.
Logg 3.6.....	Feil! Bokmerke er ikke definert.
Logg 3.7.....	Feil! Bokmerke er ikke definert.
5.2.3 Vendepunkter i nettsamtaler - nettsamtale 3.....	Feil! Bokmerke er ikke definert.
Logg 3.8.....	Feil! Bokmerke er ikke definert.
Logg 3.9.....	Feil! Bokmerke er ikke definert.
Logg 3.10.....	Feil! Bokmerke er ikke definert.
Logg 3.11	Feil! Bokmerke er ikke definert.
5.3 Gruppekommunikasjon og solidaritet mellom deltakere	Feil! Bokmerke er ikke definert.
5.3.1 Ulike deltakere, ulik tilgang - mellom offentlige og private snakkerom	Feil! Bokmerke er ikke definert.
5.3.2 Mellom takt og lek. Utvikling av forventninger.	Feil! Bokmerke er ikke definert.
5.3.3. Mellom spøk og alvor. Uttrykk for "Joking relations " mellom deltakere	Feil! Bokmerke er ikke definert.
5.4 Fra vedlikehold av nettsamtaler til etablering av medlemskap i grupper	Feil! Bokmerke er ikke definert.
5.5 Logg 3.....	Feil! Bokmerke er ikke definert.

Kapittel 6	
Kallenavn som grunnlag for vedlikehold av status	Feil! Bokmerke er ikke definert.

6.1 Utgangspunkt for undersøkelser av kallenavn.....	Feil! Bokmerke er ikke definert.
6.2 Etableringer og vedlikehold av kallenavn.....	Feil! Bokmerke er ikke definert.
6.2.1 Valg og vurdering av kallenavn	Feil! Bokmerke er ikke definert.
Logg 4.....	Feil! Bokmerke er ikke definert.
6.2.2 Emneutvikling og kallenavn i gruppekommunikasjon	Feil! Bokmerke er ikke definert.
Logg 5.....	Feil! Bokmerke er ikke definert.
6.3 Vedlikehold og endringer av kallenavn over tid.....	Feil! Bokmerke er ikke definert.
6.3.1 Utvikling av individuelle kallenavn over tid	Feil! Bokmerke er ikke definert.
6.3.2 Utvikling av faste kallenavn	Feil! Bokmerke er ikke definert.
6.4 Utveksling av "kjennetegn" mellom deltakere.....	Feil! Bokmerke er ikke definert.
6.5 Vedlikehold av kallenavn som status i relasjoner	Feil! Bokmerke er ikke definert.

Kapittel 7	
Vedlikehold og endringer i relasjoner via IRC over tid	Feil! Bokmerke er ikke definert.

7.1 Utgangspunkt for undersøkelser av endringer i relasjoner	Feil! Bokmerke er ikke definert.
7.2 Fra nettkontakt til nærkontakt - fra møter via snakkerom til andre arena	Feil! Bokmerke er ikke definert.
7.3 Undersøkelser av nettløp som beskrivelse av relasjoner over tid.....	Feil! Bokmerke er ikke definert.

7.3.1 Startpunkt for deltakelse via IRC	Feil! Bokmerke er ikke definert.
7.3.2 Videre deltakelse via IRC - Oslo	Feil! Bokmerke er ikke definert.
7.3.3 Videre deltakelse via IRC - Trondheim	Feil! Bokmerke er ikke definert.
7.4 Relasjoner mellom deltakere i <i>gjengen</i>	Feil! Bokmerke er ikke definert.
7.4.1 Observasjoner av <i>krangler i gjengen</i>	Feil! Bokmerke er ikke definert.
7.4.2 Uttrykk for verdier i samhandlingen	Feil! Bokmerke er ikke definert.
7.4.3 Endringer av relasjoner mellom deltakere i <i>gjengen</i> over tid	Feil! Bokmerke er ikke definert.
7.5 Andre eksempler på endringer av relasjoner over tid	Feil! Bokmerke er ikke definert.
7.6 Endringer av relasjoner i nettverk	Feil! Bokmerke er ikke definert.
Kapittel 8	
Konklusjon: Etableringer, vedlikehold og endringer av sosiale relasjoner via IRC	Feil! Bokmerke er ikke definert.
8.1 Tilbake til utgangspunktet	Feil! Bokmerke er ikke definert.
8.2 Meningsfylt samhandling via IRC	Feil! Bokmerke er ikke definert.
8.3 Etablering av rolle som feltarbeider og utgangspunkt for utvikling av metode ...	Feil! Bokmerke er ikke definert.
8.4 Utgangspunkt for utvikling av identitet i relasjoner - hvem deltakerne kan bli for hverandre i samhandling via IRC	Feil! Bokmerke er ikke definert.
8.5 Tema knyttet til sosial organisasjon via IRC	Feil! Bokmerke er ikke definert.
8.6 Vedlikehold av relasjoner i ”grupper”	Feil! Bokmerke er ikke definert.
8.7 IRC som arena for deltakelse i sosiale nettverk over tid.	Feil! Bokmerke er ikke definert.
Litteraturliste	Feil! Bokmerke er ikke definert.

Innledning

.. vet det er merkelig å si det, men du blir bare del av det, mange ganger har jeg stoppet opp og tenkt, hvorfor i alle dager sitter jeg og diskuterer de rareste ting med folk jeg aldri har møtt, det er merkelig, uansett om du bare sitter og ser på hva folk skriver, linje etter linje nedover skjermen, så fanger det deg, i et øyeblikk snakke folk om ditt eller datt, pofff...så er du i gang med en ny diskusjon, folk kommer til eller stikker ut, det går i ett, time etter time, år etter år ...

(Gebhar -x)

Tittelen på denne oppgaven er *Mellom faste og flyktige forbindelser: etableringer, vedlikehold og endringer av sosiale relasjoner via Internet Relay Chat*. En innledende forklaring av sider ved tittelen kan si noe om undersøkelsens fokus og innhold.

Internet Relay Chat (IRC) er et kommunikasjonssystem som legger til rette for at mennesker kan skrive meldinger til hverandre i kanaler via Internett. Aktiviteten knyttet til dette omtales som *chatting* og har etter hvert blitt en del av dagligspråket for mange, uavhengig av om de er direkte involvert i slike aktiviteter eller ikke. Deltakere som kommuniserer via IRC samles i *virtuelle rom*, noe jeg kommer til å betegne som *snakkerom*. Kommunikasjonen foregår *synkront*, i sanntid, noe som innebærer at man mottar meldinger nesten øyeblikkelig etter at de er skrevet. Kommunikasjon via IRC kan forstås som en forlengelse av allerede påbegynte prosesser, ettersom mennesker i lang tid har inngått i kommunikasjon som ikke foregår ansikt til ansikt, for eksempel via brev, telegraf eller telefon. Dette er også årsaken til at jeg bruker begrepet *via* i forbindelse med IRC, siden dette kan anses som ett av mange redskap mennesker utvikler for å kommunisere med hverandre. IRC anvendes i mange sammenhenger. Det kan for eksempel være spesialiserte faggrupper som holder konferanser eller bedrifter som avholder møter. Slike snakkerom er som regel lukket, med adgangskoder som kun et utvalg av deltakere har tilgang til.

Fokuset for denne undersøkelsen retter seg mot *åpne* IRC kanaler, tilgjengelig for alle som har tilgang til Internett. Snakkerom via IRC har navn basert på ulike tema eller interessefelt. Ved tilknytning til et snakkerom vil man først komme inn i det som kalles *det offentlige rom*. Deltakere tilknyttet rommet fremstår overfor hverandre gjennom *kallenavn*

som kan observeres i en *deltakerliste*. Handlinger mellom deltakere foregår ved utveksling av skriftlige meldinger. Er man tilknyttet snakkerommet kan man observere eller selv skrive meldinger. Observasjoner av meldinger kan med det første virke forvirrende. Det skrives korte meldinger, ofte i forkortet form og i kombinasjon med ulike tegn og symboler. Ved nærmere øyesyn er det ofte lite samsvar mellom tema for snakkerommet og innholdet i meldinger som sendes. Snakkerom kan videre ha en varierende sammensetning, siden det er deltakere som stadig knytter seg til eller forlater rommet. Det kan også være slik at det er mange deltakere tilknyttet snakkerommet, men at få eller ingen av dem sender meldinger. Er det mange deltakere tilknyttet snakkerommet, kan det være vanskelig å observere hvem som sender meldinger til hvem. I andre tilfeller forekommer det at deltakere som sender meldinger ikke får tilbakemeldinger fra andre. Observerer man det som foregår vil man kunne se at det er deltakere som etablerer kontakt med hverandre, noe man også gjør som deltakende observatør. Deltakere hilser på hverandre og vedlikeholder utvekslinger av meldinger over tid. Mindre diskusjoner som etableres, kan tiltrekke seg interesse fra andre. De kan bli inkludert i diskusjonen noe som videre danner grunnlag for lengre diskusjoner mellom et varierende antall deltakere. Samtidig kan det også oppstå misforståelser. Diskusjoner kan brått bli avbrutt ved at deltakere logger seg ut av kanalen eller ved at det oppstår tekniske feil. Det kan forekomme utvekslinger av det som kan se ut som heller meningsløse meldinger i et voldsomt språk og eskalerende tempo med det resultatet at deltakere blir kastet ut av snakkerommet av såkalte *operatører*. I andre tilfeller ekskluderes deltakere basert på solidaritet mellom andre deltakere. Denne solidariteten kan være basert på hvorvidt bestemte deltakere innehar kjennskap til diskusjonens tema og hvorvidt andre utviser den nødvendige kunnskap som skal til for å delta i diskusjonen. Andre ganger utviser deltakere solidaritet med hverandre basert på relasjoner som allerede er etablert og vedlikeholdt over tid, hvor de identifiserer seg som medlemmer av ”grupper” eller ”gjenger” og klassifiserer hverandre som ”venner” og ”kjente”. Enkelte av dem har kjennskap til hverandre utenfor snakkerommet og via andre sosiale nettverk, mens andre kun har etablert og vedlikeholdt relasjoner via IRC.

Målet for undersøkelsen er å forsøke å forstå og tolke observasjoner knyttet til hvordan sosiale relasjoner etableres, vedlikeholdes og endres via IRC. Årsaken til at jeg velger å betegne dette som *etableringer*, *vedlikehold* og *endringer*, er at jeg forsøker å gjøre et analytisk skille mellom observasjoner som ulike *nivåer* i sosiale relasjoner. Siden relasjoner

stadig endres ved at felles deltakelse i aktiviteter danner grunnlag for utvikling av relasjonens innhold, håper jeg at dette skillet kan bidra til å gripe fatt i hvordan deltakere bygger opp relasjoner over tid basert på erfaringer og kunnskaper om samhandlingen og hverandre. Ved å se nærmere på hva slags relasjoner deltakere inngår i via IRC, kan bakgrunnen for dette belyses tydeligere. Ved å inngå i samhandling kan relasjoner etableres mellom en rekke ulike deltakere i det offentlige snakkerom. Her kommer de i kontakt med andre, noe som danner grunnlag for vedlikehold av relasjonen. Enkelte er kanskje kun interessert i å ”prate” om et eller annet på ett bestemt tidspunkt. Så langt kan det være en rekke årsaker til at relasjonen endres. Misforståelser kan forekomme og det kan skje tekniske feil. Men, deltakere kan også etablere noe i fellesskap. Dette bidrar til at de vedlikeholder forbindelser over *lengre tid* og vender tilbake til snakkerom for å inngå i gjentatte *møter* med andre. Ved å gjøre dette ”bygger” deltakere relasjoner over tid. Enkelte av dem er ”nære”, blir ”personlige” og får mer ”styrke” enn andre. Tilsvarende er det andre som holdes på avstand. Her kommer hovedtittelen til uttrykk ved at deltakere beveger seg på en arena preget av *flyktige* og *faste* forbindelser mellom mennesker. For det er ikke alle relasjoner som vedlikeholdes. Noen deltakere er ikke heller interessert i å vedlikeholde relasjoner som etableres i snakkerom. Men, når relasjoner vedlikeholdes over tid, skjer det også endringer i dem, ved at de utvikles og får et annet innhold enn det de opprinnelig hadde da de ble etablert. Det kan forekomme en utvidelse av aktiviteter knyttet til dem, samt av de ulike arenaer som de vedlikeholdes på.

Som deltakende observatør kommer jeg i kontakt med deltakere som identifiserer seg som medlemmer av ulike ”grupper” og får innblikk i hvordan relasjoner mellom deltakerne i dem blir vedlikeholdt og endret over tid. Deltakerne jeg har kontakt med over lengre tid avslutter i løpet av 1-2 år etter feltundersøkelsen sine virksomheter via IRC. Men, dette betyr nødvendigvis ikke at relasjonene etablert via IRC, ikke blir vedlikeholdt over tid. Generelle observasjoner av andre jeg møter, er at relasjoner til grupper kan endres til det punkt at de opphører å eksistere, mens andre vedlikeholdes eller endres på andre arenaer. Dette peker videre mot en problemstilling som utvikles i undersøkelsen, i retning av hvordan man skal forstå deltakelse i gruppekommunikasjonen. Er dette å anse som deltakelse i korporative grupper eller er det deltakelse i ”løse” nettverk.

Avslutningsvis i denne innledningen skal jeg gi en oversikt over videre kapitler, samt forklare hvordan de ulike kapitler er oppbygd. I begynnelsen av kapitlene 1 til 8 starter jeg

med innledninger som kort sier noe om kapitlets innhold. Fra kapittel 4 til 7 forsøker innledningene å knytte forbindelser mellom ulike kapitler. Videre i de ulike kapitlene følger ulike underkapitler. I kapitlene 3 til 7 er de første underkapitlene som begynner med ”*utgangspunkt for..*”, en måte å vise hvordan jeg går frem for å undersøke og utarbeide det som er tema for hvert kapittel. Kapitlene avsluttes med oppsummeringer, med unntak av kapittel 1, 3 og 8. Oppsummeringene sier noe om funnene i hvert kapittel, samt knytter forbindelser til andre kapitler. De fleste av kapitlene er formulert i nåtid, et stilistisk valg for å forsøke å gripe fatt i det jeg opplever som gjentakende erfaringer knyttet til undersøkelser av det sosiale liv via IRC.

I kapittel 1 skal jeg redegjøre for *teoretiske tilnærminger i undersøkelsen*. Målet er å introdusere enkelte perspektiv jeg leser i forbindelse med undersøkelsen av det sosiale liv via IRC. Det er ikke alle perspektivene som blir anvendt som redskaper for å forstå observasjoner, men lesning og ”observasjon av teori” har vært med på å forme utviklingen av spørsmål.

I kapittel 2 skal jeg se nærmere på de *fysiske omgivelser for IRC kanaler*. Internett omtales ofte som noe nytt, men likeledes kan det være meningsfylt å si at dette er en kombinasjon av allerede eksisterende redskapsteknologi-er. Her skal jeg fokusere på ulike redskaper som anvendes i forbindelse med kommunikasjonen via IRC, bl.a. i form av *programvarer*. De utgjør et *grensesnitt* som legger til rette for *virtuelle rom* som både skaper muligheter og begrensninger for samhandling. Til tross for at dette er et teknisk grensesnitt, er målet med kapitlet å se nærmere på hvordan det skapes et sosialt rom for meningsfull samhandling. Det er hovedsakelig i slike snakkerom at feltundersøkelsen finner sted.

I kapittel 3 skal jeg ta opp *metodiske tilnærminger i feltundersøkelsen*. Å foreta deltakende observasjon via IRC er spennende, men innebærer også en rekke utfordringer. Et av målene med undersøkelsen er å forsøke å utvikle måter å foreta observasjoner av det sosiale liv via IRC, samt utvikle måter å lese dette på. Målet med kapitlet er å gi leseren et bilde av hvordan virksomheten som deltakende observatør er preget av oppdagelsesprosesser som er med på å forme undersøkelsen og hvilke slags data som fremkommer av dette. Her møter jeg deltakere som en nybegynner. Her blir det viktig å se nærmere på erfaringer som gjøres blant deltakere. Dette kan danne grunnlag for å si noe om ulike *rammer* som gjelder i samhandlingen og kan videre danne grunnlag for sammenligninger i undersøkelsen.

I kapittel 4 skal jeg fokusere på *etableringer av relasjoner i snakkerom*. Målet med dette kapitlet er å gi et empirisk bilde av det som kan fremkomme av observasjoner i snakkerom. Når jeg anvender betegnelsen *aktiviteter* tenker jeg generelt på det som foregår av skriftlige meldinger. Dette kommer jeg til å betegne som *nettprat*. I dette kapitlet retter jeg fokus på hvordan deltakere i det offentlige snakkerom forsøker å *etablere* kontakt med andre, noe som legger til rette for *møter* mellom deltakere og potensial for vedlikehold av *relasjoner over tid*. Kapitlet fokuserer slik sett på ”mikronivået” for nettmøter, ved å ta utgangspunkt i hvordan bestemte deltakere gjennom *initiativ* og *tilbakemeldinger* inngår i det jeg skal betegne som *nettsamtaler*. Når dette *vedlikeholdes* over bestemte tidsrom kan det avgrensnes i forhold til andre aktiviteter. Vedlikehold av nettsamtaler er avhengig av at det oppstår noe felles mellom de involverte parter. Dette skjer ofte i forhold til bestemte interesser eller i forhold til tema som oppstår spontant, noe jeg skal betegne som *emner* i nettsamtalen. Hvorvidt nettsamtaler vedlikeholdes kan være avhengig av at det utvikles samarbeid og ”likhet” mellom deltakerne. Sider ved aktiviteter kan også bidra til endringer, for eksempel ved at det oppstår misforståelser eller det utvikler seg konflikter. Det kan også være at andre deltakere forsøker å etablere posisjon i nettsamtaler, noe som kan bidra til endring av antall deltakere i disse.

I kapittel 5 skal jeg fokusere på *vedlikehold av relasjoner i gruppekommunikasjon*. Et mål med kapitlet er å forsøke å bygge videre på observasjoner fra forrige kapittel, ved å se nærmere på *vedlikehold* av spesifikke nettsamtaler som kan avgrensnes over bestemte tidsrom i snakkerom. Det kan ofte observeres forskjellige nettsamtaler i snakkerom. Med utgangspunkt i dette forsøker kapitlet å fokusere på ”makronivået” for nettsamtaler, og er både rettet mot spesifikke nettsamtaler, samt hvordan de virker sammen med andre nettsamtaler. Dette er vanskelig å beskrive, siden det er en rekke variabler som preger samhandlingen. Nettsamtaler er i stadig endring, hvor deltakere inkluderes eller ekskluderes i forhold til utviklingen av emner, noe som er preget av det jeg skal betegne som *overlappinger* mellom emner og som *vendepunkter* for nettsamtaler. Dette påvirker antall deltakere i bestemte nettsamtaler og virker tilbake på andre nettsamtaler og *gruppekommunikasjonen* i det offentlige snakkerom som helhet.

I dette kapitlet forekommer det et slags brudd i den videre gjennomgangen. Årsaken til dette er at et videre mål er å forsøke å beskrive at det som kan observeres over bestemte

tidspunkt også kan være et resultat av bestemte *relasjoner* som allerede er etablert mellom deltakerne over *lengre tid*. Som nevnt vil jeg fokusere på ulike nivå av ”relasjoner”. Ved nærmere undersøkelser av gruppekommunikasjon kan det se ut til at grunnlaget for inklusjon eller eksklusjon, kan være basert på *solidaritet* mellom deltakerne som har vedlikeholdt relasjoner over lengre tid. Ofte identifiserer deltakere seg som medlemmer av ”grupper” og omtaler hverandre som ”kjente” som samhandler sammen vis a vis andre. En videre interesse for undersøkelsen er å fokusere på sider ved hvordan deltakere ”bygger opp” relasjoner over tid, noe som legger til rette for at det er enkelte relasjoner som anses som mer ”nære” enn andre.

I kapittel 6 fokuserer jeg på *kallenavn som et grunnlag for vedlikehold av status*. Blant deltakerne som betrakter seg som medlemmer av grupper danner kallenavnet et grunnlag for å identifisere andre de har vært i kontakt med tidligere. Målet med dette kapitlet er å se nærmere på ulike sider knyttet til hvordan deltakere utvikler sosial *status* over hverandre i samhandling via IRC. I etableringer av aktiviteter i snakkerom velger deltakere *kallenavn*. Dette kan betraktes som *identitetstegn* som gir deltakerne en sosial status overfor andre deltakere, hvor det kan knyttes forbindelser mellom deltakerne og de ulike fremvisningene de kommer med i snakkerommet. Deltakere foretar *vurderinger* av ulike kallenavn. Siden kallenavn har en betydning for deltakere, virker dette tilbake igjen på utforminger av disse, noe som også innebærer at kallenavn *endres* i forbindelse med ulike aktiviteter. I observasjoner av nettsamtaler hvor emne utviklingen knytter seg til kunnskaper og bestemte rollefigurer, kan valg av kallenavn, i kombinasjon med fremvisninger av kunnskaper, markere posisjon i den pågående nettsamtale og knytte deltakerne sammen over bestemte tidsrom. Samtidig som kallenavn kan endres, viser individuelle deltakere til at de utvikler bestemte kallenavn over tid. Her kan kallenavnet gjøres ”personlig” og beholdes som et ”fast” kallenavn. I vedlikehold av relasjoner over tid knyttes det forbindelser mellom kallenavn og andre sosiale tegn som fremvises i samhandlingen. For deltakere som utvikler ”nære” relasjoner til andre er dette aktiviteter som bidrar til kunnskaper om hverandre. Her bygger de opp et ”bilde” av andre, noe som også kan virke tilbake på vedlikeholdet av relasjonen over tid.

I kapittel 7 skal jeg forsøke å bygge videre på observasjoner som gjøres i tidligere kapitler, ved å fokusere på sider ved *vedlikehold og endringer i relasjoner via IRC over tid*. I

dette kapitlet skal jeg se nærmere på relasjoner mellom deltakere som betrakter seg som medlemmer av ”grupper” via IRC. Her skal jeg legge vekt på det jeg betegner som *nettløp*, hvor jeg får innblikk i hvordan individuelle deltakere inngår i relasjoner med andre deltakere i ”grupper” over tid, samt hvordan dette kan knyttes til andre prosesser i individuelle livsløp. Ulike forventninger kommer til uttrykk i vedlikehold av relasjonene over tid. Ved å se nærmere på bånd mellom deltakerne i en gruppe via IRC og hvordan disse kommer til uttrykk i forbindelse med konflikter vil jeg forsøke å si noe om hva slags styrke det kan være i relasjoner mellom deltakerne og hvordan dette legger føringer på vedlikehold eller endringer av relasjoner.

I kapittel 8 skal jeg forsøke å bygge videre på sammenfatninger i tidligere kapitler.

Kapittel 1

Teoretiske tilnærminger i undersøkelsen

I dette kapitlet skal jeg gi en introduksjon av grunnleggende spørsmål i undersøkelsen, hvordan interessen for disse utvikler seg, samt hvordan jeg kan tilnærme meg det sosiale liv via IRC fra sosialantropologiske perspektiv. Feltundersøkelsen tar utgangspunkt i spørsmål dannet gjennom tidlige observasjoner, i samspill med tema som fremkommer gjennom lesning av empirisk litteratur om det sosiale liv via IRC.

I forbindelse med bruken av datateknologi, kunstig intelligens m.m. introduserer Arturo Escobar (Escobar 1996) at det kan være nødvendig å avgrense dette som et eget studiefelt i antropologi rettet mot *cyberkultur*.¹ Det får bli et åpent spørsmål om man behøver å sette et eget navn på dette studiefeltet kun i kraft av dens empiriske fokus. Slik jeg ser det, er sosialantropologi bl.a. opptatt av å forstå menneskelige tilpasningsformer med utgangspunkt i den sosiale person og dens omgivelser, og vil dermed være et viktig redskap for å forstå hvordan mennesker inngår i meningsfulle aktiviteter via IRC. Spørsmål av generell interesse i denne undersøkelsen retter seg mot hvordan det blir meningsfylt for deltakere å drive med kommunikasjon via IRC og dermed forsøke å si noe om hvorfor deltakere driver med dette.

1.1 Kommunikasjon

I motsetning til andre former for kommunikasjon via Internett er sanntidskommunikasjon via IRC interessant, siden det nærmer seg andre former for direkte samhandling mellom mennesker. Samtidig er det sider ved dette som bærer preg av å være annerledes, og i løpet av feltundersøkelsen må jeg selv revurdere antagelser jeg har omkring dette. En av antagelsene er at kommunikasjonen via IRC er en redusert form for kommunikasjon. Her kan man verken se eller høre de man kommuniserer med. Det utveksles verken blick, kroppskontakt eller pust, noe som kan hevdes å være sentrale nyanser for kommunikasjon. Ta for eksempel det å se og

¹ *Cyber*-prefikset anvendes nærmest parasittisk på emner relatert til datakommunikasjon og Internett. Betegnelsen *cyberspace* ble introdusert av forfatteren William Gibson (Gibson 1984) og er dannet av *kybernetikk*: vitenskapen om styringsprosesser i levende organismer eller maskiner som kombineres til *cyberspace* for å uttrykke komputerskapt, kybernetiske rom. Den litterære sjangeren Gibson tilhører betegnes som *cyberpunk* og kan beskrives som visjonær science-fiction, preget av mytiske, tekno-utopiske fremstillinger av hvordan livet i tilknytning til *cyberspace* kan utarte seg.

bli sett. Øyekontakt og blikk danner grunnlag for observasjoner, bevisst eller ubevisst, av kroppsspråk. Kroppens bevegelser forteller ofte mer enn ord. Ansiktsuttrykk er ofte et direkte uttrykk for hva andre føler og kan både åpne og begrense muligheter for tilstedeværelse med andre. Smil kan vise glede og åpenhet, men det kan også oppfattes som kunstig om man smiler for mye. Stemmens klang eller stillhet, i kombinasjon med pusten, sier noe om sinnstilstanden hos andre. Kommer man nær nok kan man kjenne lukt eller føle berøring. Eksempelene kunne vært flere og selv om slike signaler er små preger de, i dynamisk kombinasjon, den samhandling man har med andre levende vesener. Men, selv om det er sider ved kommunikasjon via IRC som er annerledes enn ansikt til ansikts kommunikasjon, trenger man nødvendigvis ikke å fokusere på mangler. Hvordan man betrakter kommunikasjonen via IRC vil da være avhengig av hvilken forståelse man har av kommunikasjon. Når jeg som deltakende observatør møter deltakere i løpet undersøkelsen får jeg et nærmere innblikk i hvordan de fremstiller dette som en fullverdig måte å samhandle på. For eksempel påpeker deltakere at de utvikler oppmerksomhet for små nyanser i løpet av den tiden de er aktive via IRC. Dette innebærer at jeg som deltakende observatør må inngå i en læringsprosess.

En generell forståelse av kommunikasjon jeg tar utgangspunkt i, baserer seg på at dette er overføring av tegn mellom minst to parter. I observasjoner av situasjoner hvor meldinger sendes i snakkerom, kan det forutsettes at sendere har et ønske om å kommunisere et eller annet *budskap* til en eller flere mottakere. Hvorvidt dette danner grunnlag for videre kommunikasjon vil være avhengig av hvordan mottakeren oppfatter det som sendes og at dette forstås tilnærmet likt hos de involverte parter. Men, det skal ikke så mye til før en slik enkel forståelse av kommunikasjon kommer til kort. Ved siden av forstyrrelser og støy, er det ingen selvfølgelighet at sendere og mottakere har kjennskap til samme tegn eller at deres intensjoner med hensyn til samhandling er like. Dette kan danne grunnlag for uklarheter og misforståelser. Stilt overfor dette kan det rettes fokus på å betrakte kommunikasjonen mellom sendere og mottakere som et gjensidig forhold i en dynamisk prosess, slik Cato Wadel fokuserer på (Wadel 1999). Wadel betegner det gjensidige forholdet mellom sendere-mottakere som *prosess perspektivet* på kommunikasjon. Dette legger vekt på deltakere som inngår i samhandling og hvordan de påvirker hverandre gjennom gjensidig utveksling. Ved siden av dette viser Wadel til det *semiotiske perspektiv* som bl.a. retter seg mot tegn som anvendes for å kommunisere meningsbærende uttrykk. Disse perspektivene står nødvendigvis

ikke i motsetning til hverandre og Wadel introduserer en videre tilnærming som forsøker å integrere prosessuelle og semiotiske perspektiv, i det som betegnes som et *relasjonelt perspektiv*. Dette fokuserer på adferd i relasjoner mellom mennesker. Slik jeg forstår det, er dette perspektivet rettet mot at budskap har to sider ved seg. På den ene siden kan budskap være preget av ”sak” med hensyn til et innhold som budskapet uttrykker. Videre er adferd også preget av forholdet mellom de som kommuniserer, noe som virker tilbake på hvordan deltakere forstår innholdet i budskap og ”leser” dette. Slike *relasjonelle budskap* sier noe om forholdet mellom de som kommuniserer og er ofte en del av selve saksbudskapet eller måten det fremføres (jf. Wadel 1999:19-22). Med andre ord kan man forstå dette som at deltakerne kommuniserer på forskjellige måter avhengig av hvem de kommuniserer med.

Slike betraktninger omkring kommunikasjon danner grunnlag for videre forståelse av observasjoner i undersøkelsen. Det at deltakere sender meldinger i snakkerom via IRC er utgangspunkt for etableringer av kontakt og mulig utveksling av meldinger over tid. Slike situasjoner kan betraktes som *sosiale møter* i tråd med Erving Goffman (Goffman 1961). Karakteristisk for sosiale møter er at deltakere i fellesskap retter oppmerksomheten mot noe over tid og oppnår en følelse av tilstedeværelse med andre. Eksisterer dette forhold mellom minst to personer danner det utgangspunktet for en sosial relasjon.

1.2 Fellesskap, gruppekommunikasjon og sosial organisasjon via IRC

Via IRC kan man i utgangspunktet møte mennesker fra hele verden som er tilknyttet nettverket. Et tema i forbindelse med studier av det sosiale liv via Internett knytter seg til hvordan kommunikasjonen her danner grunnlag for fellesskap med andre mennesker. Howard Rheingold betegner slike fellesskap som *virtual communities* (Rheingold 2000 [1993]) og beskriver disse som: “.. *social aggregations that emerge from the Net when enough people carry on those public discussions long enough, with sufficient human feeling, to form webs of personal relationships in cyberspace.*” (Rheingold 2000:XX)² Denne beskrivelsen er på mange måter betegnet for et tema i denne undersøkelsen. Hvordan er det fellesskap etableres og hvordan er det deltakere etablerer og vedlikeholder bånd til andre over tid?

² Senere fokuserer Rheingold på at slike kommunikasjonsnettverk og ” virtuelle fellesskap” også kan danne grunnlag for kollektive handlinger utenfor Internett, for eksempel politiske protester, demonstrasjoner eller Internettrelatert sabotasje (Rheingold 2002).

Et fokus på hva som kan kjennetegne fellesskap via IRC finner man eksempel på hos Elizabeth Reid. Her tar Reid (Reid 1991) utgangspunkt i at det sosiale liv via IRC i utgangspunktet kan forstås som en utfordring av konvensjonelle måter å samhandle på mellom mennesker. Det er flere sammensatte årsaker til dette. En av disse er knyttet til at deltakere befinner seg på ulike steder, noe som skiller det fra konvensjonelle måter å inngå i fellesskap basert på relativ fysisk nærhet. Opplevelsen av dette kan danne grunnlag for at deltakere føler seg frigjort fra sosiale forventninger og grenser. Dette kommer til uttrykk ved det som kan observeres som lekende samhandling, bl.a. ved at deltakere prøver ut grenser for oppførsel og språk. Kombinert med dette fremheves anonymitet som en side ved det sosiale miljø via IRC. Deltakere anvender kallenavn, noe som innebærer at de kan komme med ulike selvpresentasjoner overfor hverandre. Gjennom teksten som skrives kan man opptre "uten hemninger". Samtidig kan dette også bidra til intimitet, ved at deltakere kan samhandle om ting de ikke ville ha gjort ansikt til ansikt.

Men, det sosiale miljø via IRC er ikke uten videre preget av anarki. Det utvikles fellesskap mellom deltakere som følge av gruppekommunikasjonen. Dette kommer til uttrykk i utviklingen av konvensjoner og regler i samhandlingen.³ Reid trekker særlig frem to sider ved dette:

- 1) Utvikling av tekst symbolisme med utgangspunkt i tegn og symboler som brukes i Internett kommunikasjon. Dette anvendes bl.a. som substitutt for ikke-verbalt språk. Kjennskap og kompetanse knytter deltakere sammen og danner grunnlag for delt forståelse mellom dem.
- 2) Regler som tar utgangspunkt i den såkalte *nettikette*. Dette er generelle regler for kommunikasjon via Internett. Med utgangspunkt i dette kan det rettes sanksjoner mot deltakere som ikke følger regler.

Utvikling av regler og sanksjoner medfører at slike fellesskap er underlagt en viss formell sosial organisasjon, hvor det bl.a. utvikles roller gjennom aktivitetene til *kanaloperatører* som håndhever nettiketten (jf. Reid 1991). Dette temaet videreføres av Per Egil Kummervold (Kummervold 1998) som også fokuserer på gruppekommunikasjonen og hierarkiske forhold mellom ulike deltakere som grunnlag for sosial organisasjon via IRC.

³ Elizabeth Reid er her (Reid 1991) inspirert av symbolske antropologi og Clifford Geertz (Geertz 1973) og bygger på en forståelse av "kultur" som "system av mening", noe som kan fortolkes ut ifra deltakernes perspektiv og som innbefatter bl.a. regler og symboler.

Kummervold legger vekt på at det finnes et hierarki av operatører⁴, samt et skille mellom *erfarne deltakere* og *nybegynnere*. Siden tittelen som operatør innebærer status og makt, er det mange som ønsker å bli tildelt denne tittelen. Den forvaltes ved at operatører deler ansvaret med de deltakerne som ivaretar deres interesser og tradisjoner. Deltakerne får tittelen ved å være tilstede og ved å utføre arbeid for fellesskapet. Kummervold forstår dette som et *bytte* hvor normer og kunnskaper overføres mellom deltakerne, en overføring som også forekommer når nye deltakere sosialiseres inn i fellesskapet.⁵ Men, IRC fellesskapet er et skjørt fellesskap og må vedlikeholdes for å eksistere. Populære kanaler kan bli et yndet mål for deltakere som bevisst prøver å bryte ned fellesskapet. Trusler kan være både interne og eksterne. Operatørene har makt til å bestemme hvem som kan være på kanalene eller ikke. Denne makten fremvises, bl.a. ved å sparke deltakere fra kanalen eller stenge dem ute. Grunnlaget for konflikter kan for eksempel være krangler om kanalnavnet, kallenavn eller særskilte saker. Her blir operatørene et symbol som styrker fellesskapet, noe som kan bidra til at kanalen får et rykte på seg som et seriøst og bra sted. Men, konflikter kan også eskalere til *kanalkriger* hvor fellesskapet kan gå i oppløsning (jf. Kummervold 1998:107-113).⁶

1.3 Videre observasjoner i feltundersøkelsen

I forbindelse med at jeg driver deltakende observasjon via IRC møter jeg ulike uttrykk for fellesskap som blir behandlet i tidligere studier jeg leser. Ved at jeg tilskrives rollen som nybegynner, lærer jeg for eksempel om regler og sider ved skrift og tegn bruk (se kapittel 3). Men, nærmere observasjoner gir også et mer sammensatt bilde av det sosiale liv her, noe som medfører at jeg både kan bygge videre på og stille spørsmål ved tema som er introdusert i tidligere studier.

⁴ Øverst i hierarkiet er *operatører* (opers). Blant operatørene finnes et hierarki, med "hoved" operatører som har fått delegert ulike ansvar fra kanalens eiere. Dette er deltakere som bruker tid til å vedlikeholde servere og nettverks oppkoblinger og som har tilgang til tekniske kommandoer. De kan tildele rettigheter, ved å overføre operatør tittelen til andre som blir *kanaloperatører* (*chanop*) med ansvar og rettigheter i tilknytning til bestemte kanaler (Kummervold 1998: 94-97)

⁵ Kummervold er her inspirert av begrepet *kunnskapstransaksjoner* hos Fredrik Barth (Barth 1994)

⁶ Kummervold bruker *symmetrisk skismogenese* for å forstå konflikter og legger vekt på dette i forbindelse med observasjoner av konflikter som "løper løpsk". En av årsakene til at konflikter eskaleres tilskrives det anonyme miljøet via IRC. Ved at deltakere ikke ser hverandre, mister man en identifisering med motparten, noe som legger til rette for et fiendebilde som blir overdrevet sort/hvitt (Kummervold 1998: 113)

Et tema dreier seg om å undersøke hva som inngår i, samt hvordan jeg kan forstå *gruppekommunikasjon* via IRC. Dette skal jeg fokusere på i kapittel 4 og 5. Her virker bl.a. skala inn på gruppekommunikasjonen. Antall deltakere er varierende, dette virker tilbake på den samhandlingen som kan observeres. Ved siden av dette kan det observeres at det foregår samhandling mellom bestemte deltakere i snakkerom. Parallelt med dette legger jeg vekt på hvordan deltakere beskriver *hvorfor* de holder på med samhandling her. Det kan for eksempel være knyttet til forskjellige interesser eller diskusjonstema i snakkerom. Men, et gjennomgående trekk, uavhengig av erfaringsnivå, er knyttet til at de har vært i stand til å etablere kontakt med andre. Interessant nok fremstilles etableringer av slike kontakter som en serendipisk aktivitet og oppleves som tilfeldige og uforutsette møter. Enkelte kontakter som etableres er av kort varighet, mens andre vedlikeholdes over lengre tid. Enkelte av deltakerne omtaler hverandre som "venner" og "kjente" og identifiserer seg som medlemmer av "grupper" eller "gjenger" som samhandler i ulike snakkerom. I andre tilfeller samhandler deltakerne i såkalte *private* snakkerom, og ofte i vekselvirkning med gruppekommunikasjonen i det offentlige rom. Tilhørigheten til ulike grupper får konsekvenser for gruppekommunikasjonen i det offentlige rom, ved at medlemskap gir rett til å delta i samhandling mellom deltakere som kjenner hverandre. Her forekommer det også sanksjoner vis a vis andre. Slike sanksjoner ser ut til å være annerledes enn de formelle som tar utgangspunkt i nettiketten. Selv om deltakerne kjenner til dem, samt håndhevelsen slik de utføres av kanaloperatører, er de samtidig opptatt av å skape "egne" regler for samhandling. Tilhørigheten til "grupper" som deltakerne opplever, ser ut til å være like betydningsfull som følelsen av å tilhøre et bestemt snakkerom eller et "IRC fellesskap". I tilfeller hvor det er mange deltakere tilknyttet snakkerommet eller det forekommer konflikter, kan de like gjerne velge å bevege seg til andre snakkerom fremfor å bli der de opprinnelig befant seg. Med utgangspunkt i slike observasjoner blir det av interesse for feltundersøkelsen å se nærmere på hvordan deltakerne inngår i mindre sosiale grupper i snakkerom og hvordan de utvikler seg som sosiale personer overfor hverandre.

1.4 Grunnlag for utvikling av relasjoner mellom deltakere

Som nevnt i avsnitt 1.2 er det perspektiv jeg leser som ser ut til å fokusere på at det sosiale miljø via IRC preges av anonymitet (jf. Reid 1991). Utgangspunktet for dette er at deltakere kan fremstå overfor hverandre gjennom kallenavn og teksten som utformes. Dette kan danne grunnlag for å hevde at imperative statuser som aktualiseres i ansikt til ansikts kommunikasjon er ikke tilstede via IRC.

Et sosialpsykologisk perspektiv som utforsker forholdet mellom identitet og kommunikasjon via Internett får jeg innblikk i hos Sherry Turkle (Turkle 1984, Turkle 1997[1995]). Turkle (1997) retter fokus mot hvordan synet på identitet som noe autentisk og gitt er i ferd med å viskes bort ettersom mennesker i større grad lever i det Turkle betegner som *simulasjonskultur* basert på samspill mellom ulike medier. I denne overgangen endrer man måter å kategorisere ting og mennesker på, samt hva som er ”virkelig” og hva som er ”simulasjon”. I følge Turkle (Turkle 1984) fungerer datamaskiner som et speil der mennesker kan betrakte seg selv, det *second self*. Men, dette er ikke alltid uproblematisk. På den ene siden insisterer mennesket på at det er forskjellig fra maskiner på grunn av emosjoner og kropp. Samtidig kan man oppleve en samhandling med maskiner som tillegger dem levende egenskaper (antropomorvisering). Dette innebærer at mennesket inngår i forhandlinger med henhold til grensene mellom maskin og menneske, noe Turkle leser i lys av *bricolage* begrepet fra antropologen Claude Levi-Strauss. Hvor mennesker tidligere var nødt til å ha kunnskaper i programmering for å anvende datamaskiner, kan bricoløren i simuleringskulturen manipulere *virtuelle objekt* på skjermen. Her prøver man ut ting, skaper forbindelser og bringer atskilte elementer sammen. Senere bygger Turkle (Turkle 1997) videre på dette i forbindelse med kommunikasjon via Internett. Anonymitet ved kommunikasjonen legger til rette for et miljø hvor man kan være frigjort fra kroppen og hvor identitet preges av å være ”flytende”. Dette gir rom for å uttrykke utforskede sider ved selvet og leve ut identiteter man ikke kan leve ut i det ”virkelige” liv. Dette foregår i følge Turkle gjennom konstruksjonen av *online personae/virtuelle personligheter* hvor deltakere eksperimenterer med ulike roller og identiteter⁷. Et uttrykk for dette er bl.a. ”cyber”-

⁷ Begrepet *personae* er inspirert av den psykoanalytiske tradisjonen til Carl G. Jung, se Turkle (Turkle 1997: 178, 259). Det empiriske materialet til Turkle (Turkle 1997) er hovedsakelig hentet fra studier av Multi User Dungeons, hvor det foregår aktiviteter knyttet til ulike rollespill, noe Turkle sammenligner med sosiale miljø via IRC.

transvestittisme, d.v.s. at deltakere endrer inntar rollen som det annet kjønn. Ellers kan inspirasjonen til rollefigurer hentes fra bøker, filmer eller tv serier m.m. (jf. Turkle 1997).

Kummervold (Kummervold 1998) ser ut til å bygge på dette ved å trekke et skille mellom den sosiale person som befinner seg ved tastaturet og den *virtuelle person*. Den virtuelle person betraktes som den person andre deltakere møter gjennom "rollefigurer" som gjøres relevant i ulike kontekster (Kummervold 1998:36-43). Kummervold knytter dette til analysen av rollespill i situasjonsdefinisjoner i tråd med Goffman (Goffman 1959, Goffman 1967). Dette perspektivet retter seg mot hvordan deltakere driver selvpresentasjoner og inntrykkskontroll, med fokus på skille mellom: uttrykk senderen gir direkte (*expressions given*) med hensikt å overlevere et budskap, og uttrykk senderen avgir indirekte (*expressions given off*) (Goffman 1959) Siden mange signaler som avgis i ansikt til ansikts kommunikasjon blir begrenset via IRC, er mulighetene til å kontrollere uttrykkene som avgis større. Den virtuelle person kan benytte seg av rollefigurer. Dette kan være i form av *fantasifigurer*, der begge parter er klar over at den rollefiguren den virtuelle person gir seg ut for å være er konstruert. Videre kan den virtuelle person benytte seg av *identitetsforfalskninger*, hvor den virtuelle person prøver å gi inntrykk av å representere en annen virkelig person enn det som han eller hun faktisk er. Avsløringer av rollespill blir også annerledes, siden det er små sjanser for å bekrefte/ avkrefte om andre personer lyver eller ikke. Virker ikke selvpresentasjoner man forsøker å komme med, kan man bytte kallenavn og starte forfra på ny (jf. Kummervold 1998).

I andre tilnærminger jeg leser, blir det rettet kritikk mot perspektiver som fokuserer på flytende identitetsskapning via Internett. Britt Kramvig (Kramvig 1999 a, b) hevder at slike perspektiv er nært relatert til et optimistisk syn på at teknologi gjør mennesket frigjort fra kroppen. Kramvig hevder på sin side at det kan vises til en sammenheng mellom identiteter som fremkommer på Internett og utenfor. I denne sammenheng skriver Kramvig om nordnorske gutter sine liv som *nettnomader* via IRC og lignende kommunikasjonssystem. Her påpekes det at det etableres *forpliktende relasjoner* som kan ha konkrete *sosiale implikasjoner* over tid som ikke kan betraktes uavhengig av relasjonsbygging i andre sosiale sammenhenger. Utgangspunktet for etableringer av relasjoner kan være knyttet til interesser eller diskusjonstema, men Kramvig viser også til at aktiviteter knyttet til det " å finne noen å

snakke med " er viktig for deltakere. De driver identitetsbygging ved å utvikle kompetanse i hvilke selvpresentasjoner (jf. Kummervold 1998) som fungerer vis a vis andre. Når de skal kommunisere anvendes symbolsystemer både fra og utenfor Internett (jf. Kramvig 1998 a, b).

Observasjoner hos Kramvig kan knyttes til tema som utvikler seg i denne undersøkelsen, bl.a. hvordan jeg kan betrakte utviklingen av relasjoner mellom deltakere via IRC. Kramvig gir noen hint i retning av dette som *konkrete implikasjoner* i form av at relasjoner videreføres i andre sammenhenger, for eksempel ved at deltakere blir del av lokalt forankrede fellesskap eller møtes ansikt til ansikt. Videre kan det også være av interesse å forsøke å foreta nærmere bestemmelser om hva som ligger i det Kramvig betegner som *forpliktende sosiale nettverk* i forbindelse med samhandling via IRC. Men, Kramvig ser ut til å antyde heller "rettlinjede" etableringer og vedlikehold av relasjoner over tid. Observasjoner i denne feltundersøkelsen går i retning av at dette nødvendigvis ikke alltid er tilfellet. Forsøk på etableringer av kontakt forkastes. Relasjoner som har blitt etablert, blir ikke alltid vedlikeholdt og er gjenstand for endringer.

1.5 Etableringer, vedlikehold og endringer av relasjoner via IRC

Videre problemstillinger som utvikler seg i undersøkelsen kan formuleres slik:

Hvordan kan man beskrive etableringer, vedlikehold og endringer av sosiale relasjoner mellom deltakere, og hvilke sosiale systemer inngår deltakere i ved samhandling via IRC?

For å forsøke å forstå observasjoner i feltundersøkelsen og sette disse inn i videre sammenhenger, leser jeg perspektiver på forholdet mellom relasjoner og sosiale systemer hos Gregory Bateson (Bateson 2000 [1972]). Slik jeg forstår perspektivet til Bateson er dette inspirert av kybernetikk og systemteoretisk tenkning. Stilt overfor sosiale deltakere vil man være opptatt av å avgrense hvordan de utfører handlinger som påvirker andre og hvordan det i samhandling oppstår mønstre for relasjoner mellom deltakere. Dette virker inn på hvordan samhandlingen foregår og danner grunnlag for å si noe om hva som kjennetegner ulike sosiale system. I lesningen av Kummervold (Kummervold 1998) får jeg innblikk i hvordan *skismogenese* begrepet fra Bateson kan anvendes, men Kummervold ser ut til å fokusere på observasjoner av konflikt i sosiale relasjoner. Slik jeg forstår *skismogenese* begrepet som analyseredskap, er det også avhengig av å omfatte de *komplementære* sider ved sosiale relasjoner. Menneskelige handlinger virker inn på hverandre i ulike situasjoner i forhold til

symmetriske og komplementære relasjoner. Symmetriske relasjoner er knyttet til handlinger som etterfølges av lignende handlinger, mens komplementære relasjoner er knyttet til handlinger som utfyller andre sine handlinger og retter seg etter dem. De to typene utelukker ikke hverandre, men eksisterer i gjensidig avhengighet. Hvorvidt deltakerne i fellesskap bekrefter gjensidigheten eller ikke er sentralt for systemets utvikling. Hvorvidt systemer vedlikeholdes, endres eller går til grunne, kan være avhengig av at det etableres *likevekt* i relasjoner. Dette gjelder ikke bare i observasjoner av konflikter, men kan også knyttes til andre former for samhandling for eksempel samtaler, noe Bateson senere fokuserer på i forbindelse med kommunikasjon og mening (Ruesch og Bateson 1987). De ulike perspektivene hos Bateson er tankeredsaker jeg har i bakhodet for å beskrive og forstå hvordan etableringer, vedlikehold og endringer av relasjoner foregår, samt hva slags sosiale system dette danner grunnlag for. Selv om IRC er et teknisk kommunikasjons system, utgjør ikke deltakere uten videre et system. Det er først når deltakere samhandler at det oppstår mønstre for relasjoner mellom dem.

I denne undersøkelsen vil jeg forsøke å knytte dette til hvordan deltakere inngår i og har erfaringer fra ulike nivåer av relasjoner i snakkerom. Første nivå for dette kan avgrenses til å omfatte relasjoner hvor deltakere etablerer kontakt med hverandre i utvekslinger av meldinger. Dette skal jeg omtale som "nettsamtaler" av varierende størrelse. Videre nivåer av relasjoner fremkommer gjennom tilbakemeldinger som vedlikeholder nettsamtaler. Her kommer ulike sider ved symmetri og komplementaritet til uttrykk, noe som legger føringer på om deltakere velger å fortsette nettsamtalen. Blir deltakere "lyttet" til og møtt med høflighet? Utvises det forståelse overfor ulike meninger og skapes det motivasjon til videre prat? Oppfatter deltakere hverandre som jevnbyrdige eller er det deltakere som oppfattes som styrende? Dilemma kan også oppstå knyttet til misforståelser mellom deltakere noe som kan endre relasjoner mellom dem. Prosesser rundt dette kan medføre at nettsamtaler "bygger" seg opp, ved å tiltrekke seg interesse og inkludere flere deltakere over bestemte tidsrom.

Ved å inngå i nettsamtaler etablerer deltakere kontakt som kan vedlikeholdes i nye møter over lengre tid og med videre situasjonsdefinisjoner som utvikler relasjoner. Dette kan forekomme for eksempel ved at deltakere bygger opp kunnskaper om hverandre og inngår i ulike aktiviteter i forskjellige snakkerom og arenaer. Siden deltakere stiller spørsmål ved hvem de inngår i samhandling med, oppstår det dilemma knyttet til hvordan de forholder seg

til fremvisninger av egne og andres identitet og rollespill. Samtidig som det kan observeres at deltakere inngår i det som ser ut til å være rollespill med ulike identiteter, dannes det også posisjoner basert på anerkjennelse av relative sosiale statuser. Eksempler på dette fremkommer i nærmere observasjoner av hvordan kallenavn utvikles. Kallenavn utgjør identitetsmarkører, som sammen med andre sosiale tegn, danner grunnlag for at deltakere gjenkjenner hverandre og knytter forbindelser mellom ulike møter i snakkerom. Når bestemte deltakere vender tilbake til snakkerom for å vedlikeholde relasjoner, kan de erfare en følelse av å operere sammen som medlemmer av grupper. Dette kommer bl.a. til uttrykk ved at de utviser solidaritet vis a vis andre i snakkerommet. Observasjoner av hvordan deltakere inngår i grupper med andre, er bakgrunnen for at jeg retter fokus på hvilke sosiale systemer deltakere inngår i ved samhandling via IRC over tid. Her er det av interesse å se nærmere på om dette er å betrakte som *sosiale grupper* hvor deltakere handler korporativt sammen med felles mål, eller om det skal anses som deltakelse i *sosiale nettverk* forstått som relativ varige, men uformelle relasjoner mellom deltakere.

Kapittel 2

Fysiske omgivelser for IRC kanaler

For å kommunisere via Internett anvendes en kombinasjon av ulike redskaper med samlebetegnelsen *informasjonsteknologi*. Et av redskapene er dataprogrammer som utvikles for å kommunisere via nettverket. De utgjør *grensesnitt* som danner fysiske omgivelser for samhandling mellom deltakere. I dette kapitlet skal jeg se nærmere på sider ved de omgivelsene som danner grunnlag for samhandling via Internett. Jeg vil spesielt fokusere på grensesnitt som anvendes i samhandling via IRC.

2.1 Informasjonsteknologi

Kunnskaper i bruk av fysiske redskaper, samt språk og symbolbehandling, er sentrale i menneskelige forsøk på tilpasninger til og omforming av omgivelsene. For å kommunisere via Internett anvendes en kombinasjon av kjente redskaper som telefon, datamaskiner og telefonlinjer. *Informasjonsteknologi* brukes ofte som en samlebetegnelse på redskaper som anvendes til overføring og lagring av informasjon. Dette omtales ofte som noe nytt eller avansert, men samtidig er det nødvendigvis ikke noe nytt i menneskelige forsøk på å lagre og overføre informasjon i og gjennom eksterne kilder.

Et perspektiv på å forstå informasjonsteknologi finner man hos Henrik Sinding - Larsen som knytter begrepet til videreføring av allerede påbegynte prosesser rettet mot *eksternalisering* av kunnskap (Sinding-Larsen 1988a; Sinding-Larsen 1988b) Utgangspunktet til Sinding-Larsen, er at så lenge mennesker har organisert seg i samfunn har det aldri eksistert "naturlige" måter å lagre og overføre kunnskap på. Tvert om, utvikles teknikker for å lagre og overføre kunnskap mellom mennesker (intrakognitivt), til kilder utenfor mennesker (ekstrakognitivt). Dette karakteriseres ved prosesser bl.a. knyttet til språk, skrift og dataprogrammering. Det interessante er hvordan slike prosesser gradvis bidrar til endringer av hva som regnes som kunnskap og hvordan denne organiseres. Redskaper og teknikker for

eksternalisering legger videre føringer på hvordan mennesker anvender dem, samt på læringsprosesser i tilknytning til dette. Et eksempel på dette finner Sinding-Larsen i den gradvise utviklingen av notesystem for musikk (jf. Sinding- Larsen 1988 b) Dette utviklet seg i samevolusjon⁸ mellom en rekke forskjellige deltakere over en lengre periode. I utgangspunktet ble dette utviklet fra eksisterende måter å ordne og beskrive kunnskap om musikk. Men, gradvis eksperimentering, bearbeiding og standardisering av notesystemer, dannet grunnlag for at det ble et redskap komponister brukte for å skape nye former for musikk. Dette la også føringer på utvikling av instrumenter som ble standardisert for å kunne spille musikken i henhold til komponistens intensjon, samt i utviklingen av verdier og standarder for hva som ble regnet som musikk og deretter ble overført gjennom læring (jf. Sinding-Larsen 1988b)

Det kan observeres lignende prosesser i forbindelse med samspillet mellom dataprogrammering, maskiner og mennesker. Dataprogrammering kan forstås som en språklig aktivitet, hvor deltakerne ved hjelp av programmeringsspråk er med på å skape nye standarder for hva som gjelder som kunnskap. Det som skiller dataprogrammering fra andre teknikker, er at de ikke bare lagrer kunnskap, men også eksternaliserer kunnskapsprosesser. Dette innebærer at datamaskiner kan utføre og styre ulike handlinger, uten at mennesker som anvender de trenger å ha fullstendig forståelse for den kunnskap som ligger bak handlingene (jf. Sinding - Larsen 1988a; Sinding - Larsen 1988b).

2.2 Datasystemer og *grensesnitt*: kommunikasjon mellom deltaker og datasystem

Ser man nærmere på redskapene som anvendes i forbindelse med kommunikasjon via Internett, er det en rekke av de som utfører og styrer handlinger basert på kunnskaper som opererer i bakgrunnen i forhold til den menneskelige deltaker. Tar man utgangspunkt i en datamaskin, består denne av fysiske komponenter som i samspill utgjør det kan betegnes som et datasystem, som hovedsakelig er sammensatt av:

1) Maskinvare (det som betegnes som *datamaskin/PC*). Dette er den fysiske delen man kan se i form av mus, tastatur, monitor, arbeidsstasjon.

⁸ Sinding-Larsen er inspirert av Gregory Bateson og begrepet "coevolution" i beskrivelsen av denne utviklingen.

- 2) Operativsystem som utfører handlinger basert på instruksjoner formulert i programmeringsspråk. De driver maskinen etter bestemte kommandoer, er programmert på forhånd, og utfører handlinger som brukere av datasystemet observerer resultatet av.
- 3) Brukerprogram, for eksempel tekstbehandling eller kommunikasjonsprogram som utfører spesifikke oppgaver i samspill med handlinger deltakere utfører.

Datasystemer er mer enn formidlingsredskaper. For menneskelige deltakere som anvender dem, innebærer det kommunikasjon med datasystemet. For å beskrive dette anvendes begrepet *grensesnitt* som kan forstås som møtetpunktet hvor mennesker kommuniserer med datasystemet. Dette viser både til måten datasystemet får opplysninger på, samt utformingen av det man vil kunne observere på dataskjermen.

Slike grensesnitt har gjennomgått en gradvis utvikling. De første grensesnitt var basert på at man gav instruksjoner til datasystemet ved hjelp av skrift, spesialtegn og forkortelser hentet fra programmeringsspråk. Etter hvert ble det utviklet dataprogram basert på grafiske grensesnitt. De fungerer som "tolk" mellom deltaker og datasystem, og hvor *Windows* er det mest anvendte. Her har konstruktørene basert det grafiske grensesnitt på metaforer knyttet til "skrivebordet" og dens omgivelser, for eksempel mapper, kurver, vinduer, verktøylinjen, menyer og rullegardiner, med kunnskaper om ulike handlinger representert som ikoner på skjermen i form av grafiske symboler. Deltakeren får overblikk over handlingsmuligheter programmet legger til rette for og utfører de ved å peke, klikke og dobbelklikke på objektene på skjermen via en datamus. Ved å gjøre dette tilfører deltakeren data til systemet, som videre bearbeides i følge kodede instruksjoner i operativsystemet. Deltakeren får tilbakemeldinger fra datasystemet via en monitor og utfører nye handlinger i forhold til dette, noe som kan gi deltakeren følelsen av kontroll over redskapene. I forbindelse med utviklingen av grensesnitt, skjer det en utvikling av dimensjoner og dybde. Hvor skriftlige kommandoer er preget av en dimensjon, øker dette til to dimensjoner med det grafiske grensesnittet. En videre utvikling av grensesnittet forekommer ved tredimensjonale fremstillinger som simulerer at deltakere beveger seg i rom. I tillegg til dette forekommer en videre utvikling av grensesnittet ved bruken av såkalte *agenter*. Dette er dataprogrammer basert på ulike handlingssekvenser, for eksempel hjelpefunksjonen i enkelte tekstbehandlingsprogram. De utviser menneskelige kvaliteter og atferd, for eksempel ved å ha navn (personifisering), ved å hilse på eller stille

spørsmål til deltakeren. Denne "besjelingen" kan sette deltaker og datasystem nærmere hverandre og kan gi deltakeren følelsen av å samhandle direkte med datasystemet.

Som nevnt i forrige kapittel, i forbindelse med Sherry Turkle (Turkle 1997), er det i samhandling langs grensesnitt til datasystemer at det kan rettes interessante spørsmål om hvordan menneske inngår i forhandlinger med henhold til grensene mellom maskin og menneske. Standarder på hvor godt "utviklet" et datasystem er, baserer seg på å redusere følelsen av at datasystemet oppfattes som en "maskin". Metaforbruk rundt datasystemer bidrar til dette ved å tillegge dem levende egenskaper (antromorfiske kvaliteter) f.eks. ved å betrakte dem som "organismer" som kan smittes av "virus" og bli "syke". Noe av det mest sentrale er derimot de språklige sidene ved samhandlingen mellom mennesker og maskiner, ved at dataprogrammer kan imitere den menneskelige dialog.⁹ Dette er først og fremst noe som foregår mellom mennesker, men innebærer i dette tilfelle at man muligens beveger seg bort fra et syn på maskiner som noe man forsøker å kontrollere til noe man samhandler med.

Samtidig kan det antas at samhandling med datasystemer er preget av begrensninger. Patrick Coppock (Coppock 1994) forstår grensesnitt som ulike *tegnrelasjoner* og nærmer seg dette ved hjelp av tegnbegrepet til C. S. Peirce. Her legges det vekt på hvordan tegn produseres, fortolkes og tilskrives mening gjennom pågående tegnprosesser som *semiose* med utgangspunkt i tegnets 3 aspekter: *representamen*, *interpretant* og *objekt*. Brukere av datasystem befinner seg i en posisjon foran et fysisk grensesnitt (dataskjermen), og inngår i relasjoner til en posisjon (prosesser i operativsystem) som befinner seg bak det fysiske grensesnittet. Ulike handlinger (*representamen*) utføres ved: å starte maskinen, klikking, bevegelse av mus. Programmets bestanddeler (*objekt*) utfører operasjoner. Videre observeres effekter og signaler som følge av dette, og brukere svarer på tegn fra maskinen (*interpretant*).

⁹ I denne sammenheng viser Turkle (Turkle 1997) til "Julia" effekten. "Julia" er navnet på et dataprogram, kjent som *boter/chatbots* som finnes i synkrone miljø via Internett bl.a. via MUD's. Julia er forhåndsprogrammert med mulige responser som man kunne tenke seg ville utveksles mellom personer som kommuniserer, for eksempel høflighetsfraser og lignende, og er i stand til å vedlikeholde dialoger med menneskelige deltakere. Julia kan også initiere handlinger og forandre tema hvis de menneskelige deltakerne introduserer tema som er for vanskelige. Selv om programmet kan inngå i begrensede språklig samspill, er "effekten" ved dette at: "*our language seduces us to accept, indeed exaggerate the "naturalness" of machine intelligence*" (jf. Turkle 1997: 101). Nært knyttet til dette er "Eliza effekten". Dette referer til at mennesker har en tendens til å "projisere" kompleksitet knyttet til kommunikasjon til andre objekter. I tilfellet med dataprogram, skal det kun et enkelt samspill til for at mennesker behandler de som mer intelligente enn det de er.

Riktignok skaper datasystemer tegn og utfører handlinger som kan observeres og tillegges mening av en deltaker. Men, mulighetene til å gjøre noe i respons til tegn fra deltakeren er begrenset. Ettersom datasystemet er basert på programmerte kunnskaper vil det ha et heller begrenset repertoar for mulige interpretanter av tegnet og videre kommunikasjon. Det som er like interessant, i følge Coppock, er å se nærmere på hvordan grensesnitt legger til rette for et *virtuelt semiotisk felt*.¹⁰ Her skapes det omgivelser for kommunikasjon mellom deltakere som befinner seg på ulike steder (jf. Coppock 1994:78-83).

2.3 Fra datasystem til nettverk: kommunikasjonsmuligheter via Internett

Den enkleste måten å koble sammen datamaskiner er gjennom kabler. Dette anvendes ofte på arbeidsplasser, skoler og lignende og omtales som lokalnett/ intranett/ LAN.

Den mest anvendte måten å foreta en tilkobling til Internett er å anvende et modem som omformer digitale signal via telenettet. Deretter vil datasystem kobles til nettverket via en Internett operatør som sikrer tilgangen til nettverket gjennom større datamaskiner kalt servermaskiner. Internett består av slike servermaskiner på ulike steder i verden, sammenbundet slik at de kan utveksle opplysninger. Dette var i utgangspunktet et militært kommunikasjonssystem, ARPANET fra 1960-tallet, utviklet med det militærstrategiske formål å kunne overleve strømbrydd ved eventuelle atomangrep. Oppbygningen er basert på desentraliserte *noder* (knutepunkter i nettet). Hver eneste node skal kunne fungere uavhengig av andre. På den måten kan informasjon fordeles overalt, selv om deler av nettet skulle være ødelagt. Dette skiller det fra et sentralisert og hierarkisk nettverk knyttet til en sentral base. Kommunikasjonssystemet ble etter hvert gjort tilgjengelig for allmenn bruk, først blant institusjoner og universiteter og deretter for kommersiell bruk. I dag er Internett et nettverk som spenner over hele verden og får stadig flere maskiner koblet opp mot seg.

Nettverket som et sammensatt teknisk system, er kun en side ved Internett. Som nevnt kan dataprogrammering forstås som en språklig virksomhet. I likhet med hvordan dataprogrammer skaper grensesnitt som gjør det meningsfylt å kommunisere vis a vis et datasystem, skapes det også meningsfulle sammenhenger for å anvende nettverket. En av måtene dette forekommer er i utviklingen av retorikk og språkbruk knyttet til Internett. Denne

¹⁰ Coppock fokuserer på dette i forbindelse med mulige *Virtual Reality* simuleringer, der deltakere er tilstede som datagenererte representanter.

er preget av metaforer knyttet til nettverkets desentraliserte struktur, topologi og romlighet. Jeg har nevnt *cyberspace* rettet mot dataskapte rom, i tillegg til dette er reise og navigasjonsmetaforer gjennomgående¹¹. I anvendelsen av nettverket vil tilgjengeligheten være basert på program med grafiske grensesnitt, *nettlere*, som knytter deltakeren til en *startside / portal*. Synonymt med Internett brukes ofte: WWW- World Wide Web, noe som henspiller på at alle maskiner er bundet sammen gjennom overføring av digital informasjon kjent som *hypertekst*. Nettlesere hentyder til at deltakerne kan "bevege" seg fram - tilbake ved såkalte *pekere*. De etablerer et metonymisk forhold til deler av andre hypertekster. Dette legger til rette for koblingsmuligheter til andre punkt i nettverket og er et av de sentrale trekk ved Internett. Forbindelsen mellom hypertekster omtales som *hyperkoblinger/linker* og kan sammenlignes med telefonnummer. Ofte fremstilles Internett som en informasjonskilde. Men, siden det består av usammenhengende mengder med informasjon, kan det ikke sammenlignes med for eksempel et bibliotek som har informasjonen ordnet i system. Muligheten for å innhente informasjon i form av å åpne sider som er tilgjengelig, vil være avhengig av hvilken grad deltakeren selv er aktiv eller ikke. Ofte vil man ta utgangspunkt i en kjent WWW adresse for å finne frem til bestemt informasjon. Har man ikke adressen kan man anvende program laget for å søke etter informasjon, kjent som et *søkeprogram*. Det er denne aktiviteten som kalles *surfing*. Mange sider har tredimensjonalt design og kan gi inntrykk av at man beveger seg fra sted til sted, siden skjerm bilde stadig skifter innhold. Det som faktisk skjer er at informasjonen hentes inn til den lokale server maskinen. Når informasjon i form av tekst eller multimedia er innhentet vil denne kunne lagres på datamaskinen gjennom overføringsprogram, en aktivitet som kalles *nedlasting*.

¹¹ For eksempel. Benevnelser på Internett hentet fra vei og trafikk, "*Information super highway*", "*Den norske IT veien bit for Bit*". Tilværelsen via Internett henter inspirasjon fra økologiske tilpasningsformer, "*Den elektroniske nomade*" av Bakke, J. W. og Julsrud, T. (Bakke, J. W. og Julsrud, T. 1996), samt: "*nettnomade*" hos Odd Are Berkaak (Berkaak 1996) og Britt Kramvig (Kramvig 1999a, b) En kritisk vurdering av retorikken knyttet til "cyberspace" finner man hos Ziauddin Sardar (Sardar 1996) som påpeker likheten mellom retorikken knyttet til informasjonsteknologi, Internett og cyberspace, og historiske koloniseringer av andre territorium. Først er det de militære som erobrer. Deretter åpnes veien for sivilisering, nybyggere og kolonisering. Styringen av teknologien har deretter gått over til kommersielle aktører, som legger til rette for at "nybyggere" sikres tilgang til Internett. Dette domineres av store multinasjonale selskap, noe Sardar sammenligner med tidligere handelskompani. Metaforer fra kolonitiden anvendes i denne prosessen, blant annet "frontier". Miljøet beskrives ofte i kraft av lovløse tilstander, for eksempel: *hackere*. I tillegg til dette skapes myter, som at Internett innebærer gratis tilgang til informasjon. En av de mest essensielle metaforene er *surfing* og vitner i følge Sardar om det økende fenomenet kjedsomhet i vestlige samfunn (jf. Sardar, 1996).

I tillegg til innhenting av informasjon via nettverket, er også mulighetene til stede for å kommunisere med andre mennesker. *Elektronisk post* er en måte å overføre beskjeder via datamaskiner og ble opprinnelig utviklet til fjernstyring av maskiner. Etter hvert fant deltakere ut at det kunne anvendes raskere enn et vanlig postsystem og utveksling av elektronisk post ble en hovedfunksjon innenfor nettverket. Ved siden av dette kan man kommunisere via såkalte diskusjon/nyhetsgrupper, for eksempel *Usenet*. Ofte vil det være hyperkoblinger til dette via startsider, og kommunikasjonen foregår ved at man sender inn meldinger i form av innlegg i pågående diskusjoner knyttet til ulike tema. Slike elektroniske sider er sammenlignbare med meldingstavler, derav betegnelsen *elektronisk meldingstavle*. Innlegg vises på en egen side eller distribueres til medlemmer av gruppen via elektronisk post. Diskusjonsgrupper og elektronisk post kan karakteriseres som *asynkron kommunikasjon*, dvs. at man sender meldinger til andre som leses i ettertid¹².

I tillegg til dette legger også Internett til rette for *synkron kommunikasjon*, noe IRC kanaler er et eksempel på. Andre kommunikasjonsmuligheter finner man i forbindelse med nettverksspill. De har gjennomgått en tilsvarende utvikling av grensesnitt m.h.t. dimensjoner og dybde. De første basert på tekst, som videre ble utviklet til to dimensjoner, og til slutt i tre dimensjoner med møtesteder basert på rom man kan bevege seg mellom. Dette gir en følelse av å befinne seg på et sted, noe som styrkes gjennom fellesaktiviteter, skikkelser og manipulering av gjenstander. Designet på dette kan være alt fra fantasimiljø til gjengivelser av en fysisk virkelighet for eksempel avbildninger av byer, hus rom m.m. Her kan man være tilskuer og bli presentert for en rekke planlagte opplevelser i bygninger/landskap. Andre deltakere vil være tilstede gjennom *virtuelle representasjoner* også kalt ”avatarer”.¹³ Rolleskikkelsene som brukes kan være menneskelige, dyr, eller kombinasjon av begge. Andre deltakere er kunstige intelligenser i form av robotsystemer. De ulike karakterene kan til en viss grad være fastsatt, eller gjenstand for dynamisk fortolkning underveis. Enkelte miljøer kan være utstyrt med muligheter for handlinger som kan forandre på form, for eksempel å bygge byer og hus o.s.v.

¹² Espen Munch (Munch 1997) fokuserer i en sosialantropologisk hovedoppgave på kommunikasjon via Usenet og hvordan deltakere i diskusjonsgrupper skaper orden i pågående diskusjoner.

¹³ Representasjonen av deltakere i form av ikoner eller skikkelser. *Avatar* er hentet fra indisk mytologi, hvor det henspiller på inkarnasjoner av guder i andre skikkelser.

2.4 IRC program som grensesnitt

Kommunikasjonen via IRC innebærer i praksis at mennesker sitter foran en dataskjerm et eller annet sted og skriver meldinger. For å gjøre dette anvendes ulike dataprogram som utvikles for å kommunisere via Internett¹⁴.

Dataskapte rom omtales også som *virtuelle rom*. Det *virtuelle* refererer i slike sammenhenger til at man ved hjelp av datateknologi kan produsere elektroniske simuleringer av romlige forhold¹⁵. Det kan derimot være problematisk å anvende dette begrepet, noe Espen Aarseth (Aarseth 1994) påpeker i forbindelse ved bruken av begrepet *virtuell virkelighet*. Dette skyldes at bruken av "virtuell" på mange måter reduserer alle begrep det settes foran. Siden verken virkelighet eller rom lar seg avgrense eller redusere, kan det da heller ikke gjøres virtuelt. Hvis man for eksempel overfører dette til "rom" vil bruken av et slikt begrep innebære at man avgrenser rombegrepet til noe helt konkret, noe som er vanskelig siden et rom er noe som inneholder noe annet (jf. Aarseth 1994).

En annen tilnærming til videre forståelse av dette, er å finne hos Anita Leirfall (Leirfall 1994) som fokuserer på det virtuelle rom i forhold til menneskelig persepsjon. Selv om teknologi kan simulere at man befinner seg et annet sted, vil de grunnleggende betingelsene for vår oppfatning av dette rommet hele tiden være avhengig av romlige orienteringspunkt. Synssansen er sentral i oppfattelsen av rom. Hvis vi ikke kan bedømme tomrommet som skiller oss fra en ting, vil vi heller ikke ha noe begrep om rom. Derfor har man alltid behov for orienteringspunkter, slik at man kan måle avstanden mellom seg selv og det man oppfatter. Dermed har det ikke noe for seg å skille mellom det "virkelige" og det

¹⁴ "Gjennombruddet" for IRC skal ha vært i forbindelse med den første Golfkrigen i 1991, da folk kommuniserte på konstant basis for å få med seg de ferskeste rapporter fra krigen. IRC ble utviklet av Jarkko Oikarinen i Finland i 1988: se Oikarinen, J., and Reed, D. (1993). *RFC 1459: Internet Relay Chat Protocol*.

¹⁵ I forbindelse med datakommunikasjon har tanken om virtuell virkelighet/ virtual reality nærmest blitt en klisje for ulike simuleringer som kan være mulig å produsere elektronisk. Bl.a. antydes det at mennesker kan være i stand til å tre inn i en kunstig verden ved å bruke spesielle briller, hjelmer, drakter og høretelefoner. Man vil da høre og se det som datasystem sender til utstyret, med en påfølgende følelse av å være et annet sted. De teknologiske forutsetninger for å produsere simuleringer som er direkte omsluttende, dvs. at man får en følelse av å være et helt annet sted, eksisterer foreløpig på ett teknisk - eksperimentelt område.

”virtuelle”, og man kan hele tiden bevege seg mellom de ulike virkelighets sfærer uten å miste noe (jf. Leirfall 1994).

I likhet med andre grensesnitt er også IRC program avhengig av orienteringspunkt som gjør det meningsfylt for deltakere å samhandle. Når det gjelder utformingen av snakkerom via IRC er de i utgangspunktet basert på to dimensjoner. I likhet med andre dataprogrammer er ulike begrep ”kodet” av kanalkonstruktører gjennom den strukturelle oppbygningen av IRC programmet. Slik sett utgjør de en eksternalisert kunnskap, ikke bare på grunn av de matematiske instruksjoner som ligger bak, men også i måten de gjenspeiler interesser og verdier hos dataprogrammerere. Blant deltakere som samhandler via IRC overføres det også en rekke begrep knyttet til rom, aktiviteter og handlinger. For deltakere som ikke er kjent med IRC, er dette en av måtene man blir fortrolig med det sosiale rommet her. Sett fra feltarbeiderens perspektiv kan slike begrep gi innblikk i interesser, erfaringer og verdier knyttet til det å samhandle via IRC.¹⁶

2.4.1 Tilknytning til IRC

Datamaskiner kobles til IRC ved hjelp av dataprogrammer utviklet med henblikk på skriftlig kommunikasjon via Internett.¹⁷ Det finnes en rekke slike program. Forenklet kan det skilles mellom:

- 1) Program som lastes ned på datamaskinen hver gang man kobler seg til IRC. Mange kanaler identifiseres med WWW adresser. I tillegg til dette vil det i forbindelse med startsider ofte være hyperkoblinger til IRC. Følger man de, vil man kunne koble seg direkte inn på IRC. Dette anses som den enkleste måten å kommunisere via IRC.
- 2) Spesielle program rettet mot bruk via IRC. Kjentegnet på dem er at de lastes ned på datamaskiner for fremtidig bruk og omtales ofte med konkrete navn. Det mest kjente er mIRC¹⁸.

¹⁶ Enkelte av ordene er uthevet i kursiv videre i dette kapitlet. Interessen for ulike begrep deltakere bruker fremkommer i observasjoner av samtaler med deltakere jeg møter med hensyn til hvordan de beskriver aktiviteter via Internett, samt av begrep som anvendes i IRC programmer jeg observerer. I denne forbindelse leser jeg perspektiv hos George Lakoff og Mark Johnson (Lakoff og Johnson 1980) for å lære mer om ”metaforer”.

¹⁷ For et eksempel på et snakkerom via IRC se: www.home.powertech.no/norbot

¹⁸ Blant deltakere vises det ofte til et skille mellom *nettkanaler* og *mirc kanaler*, med et tilsvarende skille mellom deltakere basert på hvilke programvare de anvender. Mens *IRC* ´ere anvendes generelt om de som

For å knytte seg til kanaler og konkrete snakkerom foretar man en prosess som kalles *innlogging*. Uansett hvilke utforming det er på innloggingen må man skrive inn et *kallenavn*. Det kan også være andre opplysninger som fylles inn, enten valgfrie eller obligatoriske. Det kan i tillegg til kallenavnet for eksempel være: elektronisk postadresse eller en kort beskrivelse av seg selv, kalt *profil*. Etter å ha åpnet en forbindelse vil man få frem et skjermbilde som gir opplysninger om den aktuelle IRC serveren, ofte kalt: *melding for dagen / session start*. Dette kan for eksempel se slik ut:

Figur 1. Eksempel på opplysninger om IRC kanaler.

```
Welcome to the Internet Relay Network
Your host is irc.hello.no, running version
i12.00. This server was created mar 15 13.09
MEST
There are 21 users and 8 invisible on 3
servers
3 operators (s) online
1 unknown connection(s)
165 channels formed
I have 26 clients and 2 servers
```

Her gis det opplysninger om antall snakkerom, antall deltakere, operatører o.l. Siden det sosiale liv via IRC ikke eksisterer i seg selv, men kun i kraft av at det er deltakere logget inn, vil aktivitetene som foregår her pendle mellom de samme ytterpunktene som mennesker ellers opplever i sin hverdag. Holder man seg i et snakkerom over tid vil det kunne observeres at aktivitets nivå endrer seg i løpet av dagen. Tidspunkt er altså sentralt, både når det gjelder sammensetningen av personer og hvilke aktiviteter som foregår. Enkelte deltakere beretter at det er flere deltakere om kveldene, samt på helgedager, noe som begrunnes med at det blir vanskeligere å logge seg inn i snakkerom på slike tidspunkt. Dette skyldes at mange kanaler har tekniske begrensninger på hvor mange deltakere som kan være logget på samtidig. Ulike snakkerom vil være basert på forskjellige tema, med navn, inndelt etter for eksempel alder,

kommuniserer via IRC, anvender noen *mirc* *ere* for å betegne deltakere som benytter seg av denne programvaren. "Fordelen" med denne programvaren er at den gir tilgang til større nettverk som kobler sammen ulike IRC servere fra hele kloden. Det finnes flere IRC nettverk i Internett: blant de største er; Undernet, Efnets, Dalnet, IRCnet, Chatnet. Selv klarer jeg aldri å beherske denne programvaren, og finner den uoversiktlig. mIRC programmet ble utviklet av Khaled Mardam-Bey, og utvikles stadig med det formål: "... *that mIRC has had, and will continue to have, a part to play in the making of new friendships, in the keeping of old ones, in the fostering of peaceful communication, and in the increased understanding and respect of other people and cultures, and that it has had a positive effect on people's lives*", se: www.mirc.co.uk/khaled

interesser, eller geografiske steder. Et snakkerom angis ved # + navn, for eksempel # snakk. Deltakere kan få frem en liste over alle snakkerom som er tilgjengelige og knytte seg til dem, ved:

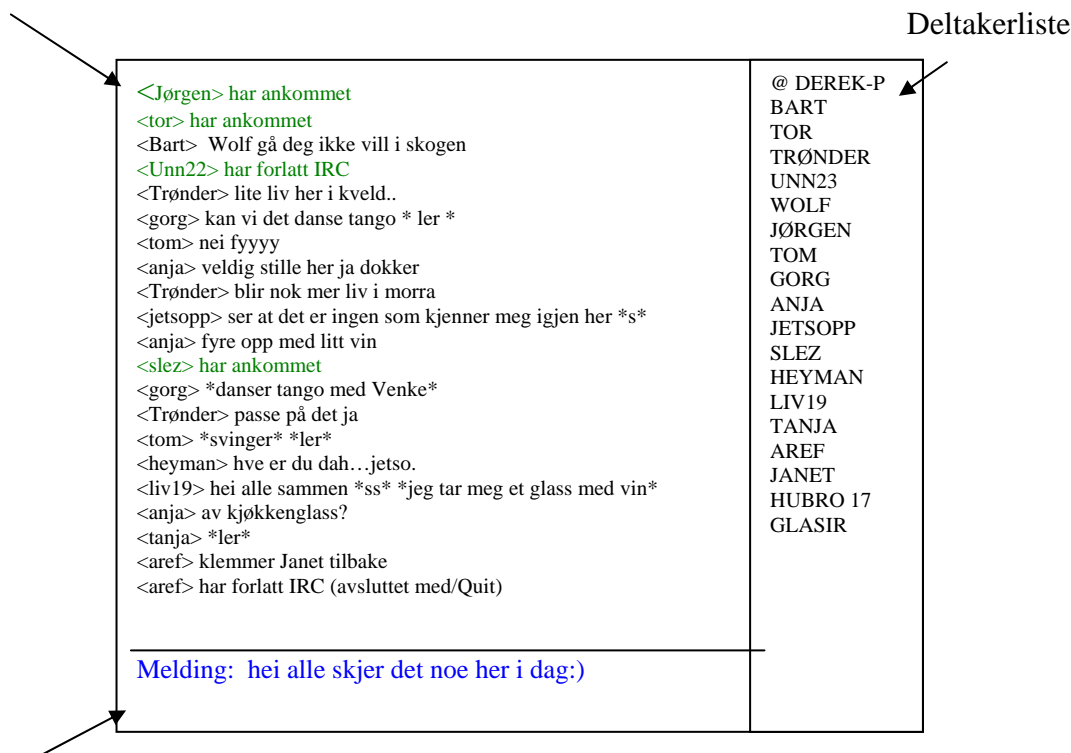
- 1) Søke etter rom ved hjelp av menyer, peke og klikke.
- 2) Kommandoer: /list + / join # + < navn på kanal >

2.4.2 Inntreden i snakkerom

Det første som kan observeres ved tilknytning til et snakkerom er det *offentlige rom*, som også omtales som *framrommet*. Her observeres meldinger som sendes. Siden dette foregår i sanntid, vil meldingene som skrives bli synlige nesten øyeblikkelig etter at de er sendt. I figur 2 ser man en forenklet fremstilling av hva som kan observeres i et slikt snakkerom.

Figur 2. Eksempel på offentlig snakkerom.

Her kommer meldinger andre skriver

Her skrives egne meldinger

Deltakerlisten danner grunnlag for observasjoner av hvilke deltakere som er logget inn i snakkerommet. Hittil har jeg omtalt deltakelse i snakkerommet til det å i det hele tatt være logget på. Men, samtidig identifiseres en rekke ulike måter å delta. Første tegn på deltakelse eller ikke, kommer som følge av *innlogging-utlogging*. Ofte kan det vises i skjermbilde når nye deltakere logger seg inn i snakkerommet. De som allerede er logget inn kan observere de som logger seg på eller av. Andre deltakere er operatører, også kalt *oppsynsmenn* eller *moderatorer*. De er angitt ved en @ foran kallenavnet. Dette er som oftest faktiske personer, men kan også være forhåndsprogrammerte robot systemer.

Observerer man aktiviteter i et snakkerom er det ofte flere deltakere logget inn, enn det er som sender meldinger. I denne forbindelse skilles det mellom deltakere langs et kontinuum jeg velger å betegne som *aktiv-ikke aktiv*, i forhold til meldingsaktivitet. Samtidig skal det bemerkes at mange beskriver dette som for eksempel: *prat, snakking, chatting, tasting, eller skrivning*. Interessant nok refererer mye av dette til verbale aktiviteter, til tross for at det foregår via skrift og i denne sammenheng *prater, chatter, snakker* deltakerne når de skriver meldinger. Ved siden at dette vises det til en enda mer aktiv type deltakelse, som enkelte omtaler i retning av: *"de som setter i gang snakking, tør finne på ting"*. Dette kan for eksempel være deltakere som sender ut en melding om at de har lyst til å utveksle meldinger om et bestemt tema. Tilsvarende omtales deltakere som ikke sender meldinger, i retning av å være ikke-aktive, for eksempel: *"å se på, lure, ligge på lur, loking, lurking"*. Bl.a. bemerkes det at slike deltakere kan observeres ved å se at kallenavn stadig logger seg inn og ut, eller kun er logget inn med et kallenavn. Det kan være mange grunner til at de det gjelder ikke sender meldinger. Foruten at de muligens kun observerer det som foregår av meldingsaktiviteter, kan det skyldes at de er logget på, men rett og slett ikke sitter foran skjermen. Det er også teknisk mulig å være logget inn på flere snakkerom samtidig, noe som vil innebære at signaturen til kallenavnet dukker opp i deltakerlisten selv om vedkommende skriver meldinger i andre snakkerom. Det kan også skyldes at de sender meldinger i det *private rom* eller *bakrommet* som det også kalles. Fra en deltaker sitt synspunkt skjer dette for eksempel ved at meldinger kommer i det samme skjermbilde som ellers. Det eneste unntak at det ikke er synlig for de andre deltakerne.

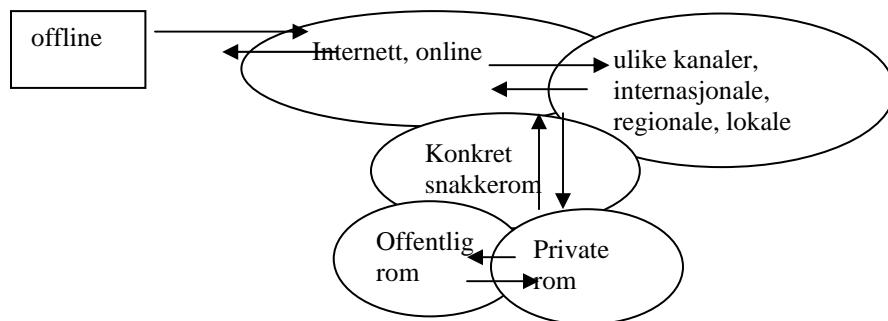
muligheter til å veksle mellom dem. Det er også mulighet til å legge inn personlige profiler med tekst og bilder, eller egne lister for *kontakter* hvor kallenavn kan lagres og som kan vises hvis de er logget på. Mulighetene varierer fra program til program. Samtidig er det få deltakere som hevder å ha fullstendig kjennskap til alle muligheter som programvarer legger til rette for. De fleste deltakere ser ut til å være opptatt av å lære å bruke programvarer til et punkt hvor de behersker de handlinger som er nødvendig for å kommunisere med andre.

2.4.4 Beskrivelser av bevegelse mellom snakkerom

Deltakelse via IRC gir muligheter til å ”flytte” seg mellom ulike snakkerom. Dette kommer til uttrykk bl.a. i beskrivelser av bevegelse /r via snakkerom og nettverk. Utover *frem-tilbake*, *inn-ut*, *av-på*, anvendes *surfing* for å beskrive denne bevegelsen. Snakkerommet er inndelt i *framme-bak*, *offentlig-privat*, noe som også danner et skille mellom ulike aktiviteter og deltakere. Første skritt skjer ved å *logge på*, videre med dikotomien mellom å være *av* og *på*. I mindre grad brukes også den engelske formen *online-offline*.

En ”romlig” modell på dette kan muligens illustreres som i figur 4.¹⁹

Figur 4. Beskrivelse av bevegelse mellom kanaler og nettverk, ”av – på”.

¹⁹ Det bør bemerkes at utgangspunktet for denne ”modellen” endres i løpet av tiden undersøkelsen foregår. Endringer i tekniske forutsetninger for tilkobling til Internett innebærer at man kan være logget inn i et snakkerom hele tiden gjennom et kallenavn. Interessant nok observeres endringer i måten enkelte deltakere beskriver tilstedeværelsen via Internett, ved at det grunnleggende skille mellom av - på, ikke lenger anvendes. Tilstedeværelsen via IRC kanaler skilles fortsatt ut som en egen aktivitet i hverdagen, men hvor de heller benytter seg av referanser til: *her-der*, eller det konkrete navnet på snakkerommet for eksempel ”*skal inn på #snakk*” som om det var et hvilket som helst annet sted.

2.5 Tegnrelasjoner langs og via IRC grensesnitt

Til slutt i dette kapitlet skal jeg forsøke å trekke sammen noen observasjoner som er verdt å ha i bakhodet i de videre kapitler.

Som Coppock legger vekt på (Coppock 1994) er det mulig å nærme seg grensesnittet mellom menneske og maskin som en semiotisk prosess som legger til rette for et *virtuelt sosialt felt* for tegnrelasjoner mellom menneskelige deltakere. Selv om deltakere sitter foran skjermer og skriver, innebærer dette et umiddelbart forhold til omgivelsene. Etter å ha logget seg inn i et snakkerom får deltakere overblikk over det som foregår, ved å se på meldinger som sendes eller ved å observere ulike informasjonen om andre deltakere. Programmet avgir signaler som: meldinger for dagen, advarsler og lyder, i henhold til en formalisert orden. Det tidsrommet deltakere skriver, ser på meldingene eller programmets informasjonen, gjør at de er bevisste på det som foregår i snakkerommet. Dette skjer ikke bare gjennom overføring av bevissthetsinnhold vis a vis andre deltakere i meldinger, men også ved å inngå i samhandling med IRC programmer. Her skjer det en slags ”fusjon” mellom handlinger deltakere ønsker å utføre og hva programmet legger til rette for. Ved manipulasjon og påvirkning av tastatur, mus, knapper, menyer eller objekter på skjermen, utføres handlinger vis a vis andre deltakere via grensesnittet. Tar man utgangspunkt i den semiotiske tilnærmingen til C. S. Peirce er det videre grunn til å tro at man så langt kan betrakte to av måtene tegnuttrykk representerer et objekt. For det første kan man betrakte det som kan forstås som *ikoner*, dvs. tegn som har en viss likhet med objektet det refererer til. I IRC program dreier det seg om visuelle bilder representert på skjermen som deltakere kan peke og klikke på for å få handlinger utført. Andre måter tegnet representerer et objekt er det som kan forstås som *indekser*, dvs. at tegnet refererer gjennom kontakt eller nærhet mellom tegnet og det som det viser til. Ved bruk av IRC program ser man at det er flere tegn som ”indikerer” og viser spor av objekter. Et eksempel på dette er i deltakerlisten som indikerer plasseringen til andre deltakere, ved at deltakere som har vært logget i snakkerommet lengst, vil stå øverst på listen. Videre gir deltakerlisten opplysninger om antall deltakere i snakkerommet. Dette danner grunnlag for observasjoner som åpner for etableringer av kontakt med andre deltakere. Ulike tegn angir at de er tilstede, uavhengig av om de sender meldinger eller ikke, for eksempel i *kallenavn* på deltakerlisten som kan betraktes som *identitetstegn*. Deltakerlisten angir også tegn som forteller andre deltakere hvilke status de har, for eksempel @ for operatør.

Kapittel 3

Metodiske tilnæringer i feltundersøkelsen

Et mål som avtegner seg for undersøkelsen er å utvikle metodiske tilnæringer for å beskrive det sosiale liv via IRC. I utgangspunktet er fremgangsmåten *deltakende observasjon*, noe som innebærer at jeg forsøker å komme i kontakt med deltakere både via snakkerom og på andre arenaer. Her forsøker jeg å lære mer om hva som behøves av kompetanse for å delta i aktiviteter, samt få innblikk i forventninger til hvordan samhandling foregår. Dette innebærer en rekke timer foran dataskjermen, der jeg møter utfordringer knyttet til at jeg ikke kjenner koder som gjelder blant deltakerne jeg møter. I dette kapitlet skal jeg også se nærmere på kilder som fremkommer av denne samhandlingen og hvordan det kan utvikles måter å lese dem på. Her blir det også nødvendig å gjøre egne erfaringer til gjenstand for undersøkelse. Med dette håper jeg å gi leseren et bilde av hvordan min egen virksomhet er preget av en oppdagelsesprosess, som på mange måter har likhetstrekk til hvordan nybegynnere orienterer seg. Ved å beskrive ulike fremgangsmåter vil forhåpentligvis andre kunne anvende beskrivelsen på lignende vis, slik at den kan bli gjenstand for etterprøvbarehet eller forkastelse hos andre som måtte interesse seg for det sosiale liv via IRC.

3.1 Utgangspunkt for adgang til deltakende observasjon via IRC

Det sosiale liv via IRC eksisterer ikke i seg selv, men er avhengig av at deltakere er logget inn i snakkerom og samhandler via meldinger. Ut fra dette kan det gjerne diskuteres hvorvidt deltakere skal betraktes som sosiale personer i ”vanlig forstand” eller kun som fysisk tilstedeværende via tekst. Foreløpig skal jeg være opptatt av at deltakere selv betrakter dette som tilnærmede møter med andre. Det blir da av interesse å se nærmere på hvordan deltakere avgrensar ulike aktiviteter som forekommer. Som nevnt i avsnitt 2.4.2 viser deltakere til ulike grader av deltakelse langs dimensjonen aktiv - passiv med henblikk på handlinger i form av meldinger. Men, allerede forut for dette foreligger det en viss grad av aktivitet for den enkelte deltaker. Først i samspill med grensesnittet ved å logge seg inn i snakkerommet. Her blir man aktiv ved å vise tilstedeværelse gjennom et kallenavn i en deltakerliste. Dette kan betraktes

som "systemisk samhandling". Uansett hvor deltakende eller observerende deltakere er i forhold til pågående aktiviteter, er de tilstede med andre og medvirker til systemets utvikling.

I denne undersøkelsen kommer jeg til å begrense meg til de sosiale omgivelsene som skapes ved at deltakere inngår i aktiviteter knyttet til det å sende meldinger. Det er slike handlinger som er bakgrunnen for at deltakere kommer i kontakt med hverandre og utvikler relasjoner over tid. I denne sammenheng er det interessant å undersøke ulike "rammeverk" deltakere baserer sin forståelse av samhandlingen på. I forbindelse med dette leser jeg perspektiver på "rammeverk"/ "frames" hos Bateson (Bateson 2000) som fokuserer på dette som kognitive ordninger av situasjoner mennesker inngår i. For at deltakere, inkludert forskere, skal kunne forstå bestemte handlinger eller aktiviteter dannes det "rammer" som videre avgrensner og skaper grunnlag for mening. Dette gjelder også for deltakende observasjon jeg inngår i. Slik sett, samler jeg ikke datamateriale, men forsøker å danne meg "rammer" for mulige data som kombineres med rammer deltakere jeg møter anvender for å samhandle.

3.1.1 Beskrivelser av aktiviteter i snakkerom

Jeg forsøker først å følge aktiviteter i ulike snakkerom basert på tema gitt i kanalnavnene. Men, det er ofte lite samsvar mellom tema og meldinger som utveksles. Mange meldinger følger etter hverandre på dataskjermen. I tillegg til dette kommer ulike meldinger fra IRC programmet. Det er mulig å *loggføre* meldinger over bestemte tidsrom, ved at datasystemer spiller de inn. Et eksempel på en slik logg fremkommer i logg 1.

Logg 1.

```
*** snoops has quit IRC (Ping timeout)
*** DeMoonJUL has joined #snakkerommet
*** Gunte is now known as Hellish
<TaZ- dEv> Er det tøfft å være fra Bærum?
*** T-Shakur has quit IRC (_ø$ Makaveli $ø_ - R.I.P. Tupac Amaru Shakur
1971-1996_)
*** hege_ has quit IRC (Hade bra!! see yah !! ciao everyone:o)_ broken pipe)
<yo > hei baby
*** Tor18 has quit IRC
*** CaT g|rrL has joined #snakkerommet
<blomst_> jeje
*** julie ta^ has quit IRC (Leaving_)
```

<nette18> noen som vil chatte eller??
*** Badb6x has joined #snakkerommet

Fjernes meldinger fra IRC programmet vil meldingene som utveksles mellom deltakere lettere kunne observeres. Betraktes samhandlingen som en dynamisk prosess, vil man kunne anvende logger for å få et bilde av hvilke deltakere som er aktive i snakkerommet og hvorvidt utvekslingen danner grunnlag for videre samhandling. Meldinger som utveksles kan videre ordnes ved å nummerere dem. En videreføring av logg 1 vil da se slik ut:

Logg 1.1.

(1)<TaZ-dEv> Er det tøfft å være fra Bærum?
(2)<yo > hei baby
(3)<blomst_> jeje
(4)<nette18> noen som vil chatte eller??
(5)<blomst_> kjempe skoi
(6)<TaZ-dEv> ja
(7)<Filth> JA
(8)<janneke21> få herbjørn og knut til å holde sjeft
(9)<Tom21> sjef?
(10)<TaZ-dEv> ja?
(11)<Tom21> Noen chattevillige jenter her i dag da?
(12)<nich_bitc> hallllluuuu!!!!
(13)<janneke21> nei
(14)<GoGutten> jo *s*
(15)<TaZ-dEv> tom21: Er du fra kristiansand?
(16)<janneke21> halleløja!!
(17)<[r]EnZoR> faen

Lignende måter å fremstille handlingsforløp blir av Espen Aarseth (Aarseth 1994b) omtalt som *kausalitydiagram*. Ved å nummerere meldingene med utgangspunkt i en deltakers skjerm fra det punkt en deltaker kommer i snakkerommet, vil man kunne følge det videre handlingsforløp. Det kan være en forenklet og oversiktlig måte å strukturere ulike handlinger. Men, det kan også stilles spørsmål ved hvor mye man får innblikk i ved å anvende logger. Nummereringen av en inntreden i snakkerom er individuelt, noe som kan være et vanskelig utgangspunkt for observasjon, siden snakkerom kan ha en varierende sammensetning og at det dermed er vanskelig å avgjøre hvem som er sentrale deltakere. Er det mange tilknyttet snakkerommet, kan det være vanskelig å få overblikk over hvem som sender meldinger til hvem. I tillegg til dette vil logger være rettet fremover i tid, noe som gir

lite innblikk i det tidligere handlingsforløp. Samtaler bryter sammen, nye starter, deltakere plukker opp tråder fra tidspunkt man ikke har kjennskap til hvis man kun tar utgangspunkt i en bestemt deltaker.

Likevel tror jeg at logger kan anvendes for å beskrive hvordan kollektive samlinger av deltakere sirkulerer rundt ulike aktiviteter i snakkerom. Slike aktiviteter kan utløse handlingsforløp med påfølgende diskusjoner som knytter deltakere sammen. Dette kan kombineres med sammendrag som forsøker å forklare det som foregår og gi et utfyllende innblikk i handlingsforløpet. Men, siden slike beskrivelser tar utgangspunkt i bestemte handlingsforløp, innebærer det at andre forblir i bakgrunnen. Dette gjelder ikke bare det som kan observeres på bestemte tidspunkt, men også tidligere handlingsforløp som deltakere har vært del av. Slik sett blir det også viktig å forsøke å utvikle en forståelse av *konteksten* knyttet til det som kan observeres på et gitt tidspunkt, siden ulike handlingsforløp inngår i en sammenhengende strøm av handlinger.

Ettersom det å observere meldinger i snakkerom, en aktivitet deltakere omtaler som *lurking*, kun er en måte å nærme seg det som foregår, forsøker jeg å komme nærmere inn på deltakere for eksempel ved:

- 1) selv skrive meldinger og få i gang en *prat*.
- 2) å få kontakt med deltakere som samhandler via IRC på andre arena.

I alle tilfeller forsøker jeg å få innblikk i det som foregår ved å stille spørsmål, for eksempel:

- 1) hva skjer her, hva prater folk om og hvordan er det man prater?
- 2) er det gjentakelser i det som foregår?
- 3) hvem er det som befinner seg i snakkerom og hvordan forholder de seg til hverandre?

Ved å samtale med deltakere om hva de fokuserer på som viktig, håper jeg å få lære fremgangsmåter for å samhandle som kan utprøves med andre deltakere. Her kan jeg forhåpentligvis finne frem til rammeverk som kan være et utgangspunkt for sammenligning av andre situasjoner i ulike snakkerom.

3.1.2 Etableringer av kontakter og mottakelse via IRC

Via IRC kommer jeg i kontakt med ulike deltakere med ulik erfaringsnivå og rang. Det kan gjerne skilles mellom: *nybegynnere*, *erfarne*, og *operatører* i likhet med inndelinger som gjøres i andre studier av IRC. Men, det kan også legges til en ytterligere kategori av deltakere

jeg kommer i kontakt med som: *sluttet*. Selvmotsigende nok, møter jeg dem via IRC. De hevder da at de ikke lenger er aktive via kanalene, men bare ”innom”. Mer dekkende er nok dette for deltakerne jeg møter i hverdagen som har avsluttet sine virksomheter via IRC.

Måten jeg stiller spørsmål på innebærer at jeg anses som nybegynner. Jeg stiller spørsmål ved aktiviteter, jeg misforstår og gjør det som anses som ”feil”. Som regel er det ikke vanskelig å forsøke å etablere kontakt i et snakkerom, mange skriver for eksempel:

< bert > hallo
< lulu > noen som vil chatte ??

Slike hilsninger kan være rettet mot bestemte deltakere eller alle som er koblet til snakkerommet. I mange tilfeller vil hilsninger medføre at det skjer en videre utveksling av meldinger. Men, det sendes også hilsninger som ikke blir besvart. Samtidig kan noe som virker så elementært som å hilse, bli ansett av andre som ”feil”. Et eksempel på dette får jeg erfare ved at jeg sender en såkalt ”automatisk hilsen” i et snakkerom. Dette dreier seg om en funksjon via enkelte IRC grensesnittet med hilsningsformularer. I dette tilfelle utløser jeg funksjonen gjentatte ganger, noe som innebærer at store deler av skjermen fylles av hilsninger. Resultatet er at flere deltakere sender ut meldinger rettet mot den ”amatørmessige” måten jeg hilser på og advarer meg mot dette. Situasjoner som dette kan gi et videre innblikk i forventninger hos deltakere om hvordan de mener samhandlingen skal foregå, samt danne grunnlag for skarpere observasjoner.

I forbindelse med hilsninger mellom mennesker viser Goffman (Goffman 1967, Goffman 1971) til at *hilsningsritualer* er viktige, siden deltakere i samhandling danner etiketter for hvordan møter skal startes eller avsluttes. Hilsninger binder deltakere sammen rundt en felles aktivitet i tid og rom og er en måte det settes rammer for samhandling. Det kan også være grunn til å tro at hilsninger kan si noe om relasjoner mellom deltakerne. For de som allerede har etablert kontakt i tidligere møter, vil det å utveksle hilsninger være annerledes enn hvis de møter tilfeldige deltakere. Tilfeldige møter hvor kontakter etableres er rettet fremover i tid mot det som kan skje. I møter mellom de som allerede har etablert kontakt, vil det å hilse også være rettet bakover i tid mot tidligere samhandling. Sider ved dette kan også observeres når møter avsluttes og det utveksles farvel. Observasjoner av meldinger i denne forbindelse oppsummerer det som har skjedd i løpet av møtet og forteller noe om hvordan deltakerne er

knyttet sammen, samt hvilke forventninger de har til å møtes igjen, for eksempel: ”*god natt og kos dere alle sammen*”, ”*vi møtes igjen*”, eller ”*når kommer du tilbake?*”.

Som nybegynner gjør jeg en rekke feil, men feil blir ofte tilgitt hvis jeg samtidig viser interesse i å lære hvordan jeg kan unngå de i fremtiden. Noe som går igjen i situasjoner hvor jeg utfører det som anses som ”feil”, er at mange deltakere er opptatt av å påpeke feilene. Dette gir muligheten til å forsøke å etablere kontakt. Det er ikke alltid at de er logget på samtidig som jeg er det. Men, hvis jeg observerer kallenavnet i deltakerlisten tar jeg kontakt og spør om de har tid til en prat. Som regel vil jeg si takk for sist, takke for eventuelle råd, noe som gir anledning til å stille videre spørsmål. Mottakelsen jeg får, har også sammenheng med hvordan jeg presenterer det jeg holder på med. I forbindelse med møter mellom deltakere kan det observeres spørsmål som: *hva gjør du her, hva driver du med?* Når deltakere følger opp med videre spørsmål, forteller jeg at jeg har interesse for det som foregår via IRC og at jeg kunne tenke meg å utføre en studie av mennesker som møtes her. Men, det er usikkert om jeg kommer til å klare dette, siden det er nytt for meg og virker vanskelig. Derfor trenger jeg hjelp til å lære meg om hva som foregår. Dette medfører etter hvert en rekke timer foran dataskjermen, hvor jeg forsøker å stille deltakere spørsmål om det som foregår. Men, her er jeg ofte for entusiastisk til at det er enkelt å få deltakere til å svare på spørsmål. Mange ganger overkommuniserer jeg rollen som feltarbeider, ofte til det punkt at jeg oppfattes som pågående overfor andre. Tilsvarende er det ikke alltid at jeg anerkjennes rollen som feltarbeider, og jeg møter deltakere som tror at dette bare er noe jeg presenterer meg med for å ha noe å prate om.

Et eksempel på at jeg overkommuniserer rollen som feltarbeider og ikke kjenner koder for etableringer av kontakt mellom deltakere, er resultatet av en tilnærming jeg bruker i begynnelsen av undersøkelsen. Her forsøker jeg å bruke adresselister knyttet til IRC kanaler, samt et lignende system som kalles ICQ. Dette systemet består av adresselister inndelt etter land, regioner og byer. Her finner jeg frem til deltakere oppført i Norge og Bergensområdet og sender ut ca. 20 brev via elektronisk post som inneholder en forespørsel om deltakerne kunne tenke seg å møtes for å snakke litt om hvordan de ser på det som foregår via Internett. Responsen er varierende. Enkelte svarer kun for å stille spørsmål som: ”*hva er sosialantropologi?*”, mens andre igjen ber meg heller ordrett: ”*dra til helvete vekk fra nettet med den slags*”. Den elektroniske posten jeg sender ut er formulert på en heller formell måte.

Stikkord for denne: *sosialantropologi, universitetet, hovedfagsstudent, undersøkelse, syn på mennesker man chatter med*. Selv om adresselisten har enkelte opplysninger om deltakerne jeg har sendt meldingene til, vet jeg lite konkret om deres alder, holdning til universitetsstudier, undersøkelser o.l.. Likevel er det interessant å se hvordan personer svarer på det som kan anses som ”elektronisk post fra en fremmed”. Som Espen Munch (Munch 1998) viser til kan elektronisk post anses som en mer personlig form for datakommunikasjon. Slik sett kan det å sende brev via elektronisk post slik jeg gjør, bli oppfattet som en påtrengende aktivitet som lett faller innenfor rammene av det som er kjent som *junk /trash/ spam mail*.²⁰

Likevel gjør jeg et nytt forsøk, hvor jeg formulerer det annerledes ved å fremheve at jeg er en nybegynner. Her spør jeg om ”hjelp” for å komme i gang med ”chatting”. Denne gangen får jeg tilbakemeldinger fra deltakere som virker interessert i det jeg skriver. De fleste av dem ville ta spørsmålene jeg skal stille dem via elektronisk post eller ved møter via IRC. Over tid spør jeg om det er mulig å treffes til en samtale ansikt til ansikt. Det er derimot de som ikke vil gjøre det på denne måten og som *Arne* sier: ”*siden du skal stille spørsmål om ting som skjer på nettet, er det ikke like greit å ta det på nettet*”. Siden enkelte vil bidra på denne måten bestemmer jeg meg for ikke å virke innpåtrengende, men heller ta det på deres premisser. Samtidig er det deltakere som også blir med på å møtes ansikt til ansikt. Selv om jeg her får en bekreftelse på at denne tilnærmingen kan danne grunnlag for kontakt med deltakere, får det meg likevel til å tenke over om jeg er litt for optimistisk til denne tilnærmingen.²¹

3.1.3 Etableringer av kontakter på andre arena

I forbindelse med feltundersøkelsen kommer jeg også i kontakt med andre arenaer. Parallelt med at jeg driver feltundersøkelsen via IRC introduserer jeg denne virksomheten for ulike miljø jeg beveger meg i. Ofte møter jeg deltakere som selv har erfaringer fra IRC eller som

²⁰ Dette er noe brukere av elektronisk post møter i form av ulike kommersielle tilnærminger, og som det ikke alltid settes pris på. Det kan for eksempel være elektronisk post adressert fra det som ligner et personnavn, men straks det åpnes kan det vise seg å være reklame eller automatiske hyperkoblinger.

²¹ Ved første øyekast kan det virke greit. En adresseliste som betraktes som et objekt som teknisk sett ligger tilgjengelig. I møte med responsen jeg her får, blir den opprinnelige optimismen gjenstand for refleksjon rundt egne forventninger til dette som instrument for etableringer av kontakt med deltakere.

kjenner andre som gjør det. Dette skjer også spontant, ved at emnet kommer opp i forbindelse med bar besøk, fester eller lignende. Dette aktualiseres ved dagligdagse spørsmål som: ”*hva holder du på med?*”, noe som kan være et springbrett til å komme i videre kontakt med deltakere.

En arena hvor jeg kommer i kontakt med deltakere er i forbindelse med sammenkomster, populært kalt *gatherings/datafester/parties*. Den mest kjente i Norge er *The Gathering* som avholdes en gang i året. Ved siden av dette forekommer sammenkomster på lokalt nivå såkalte *LAN* (lokal area network) *fester*, samt blant mindre grupper på uformell basis²². Ved siden av dette arrangeres det egne sammenkomster blant deltakere via IRC. Høsten 1999 reiser jeg til Oslo etter å ha sett en notis om en slik sammenkomst via hjemmesiden til en IRC kanal. Håpefull som jeg er, tror jeg at jeg skal få anledning til å treffe mange deltakere ansikt til ansikt. Det viser seg å ikke stemme. På stedet hvor sammenkomsten blir avholdt, er det samtidig en større firmafest, samt en musikkfestival og det er ingen jeg møter (inkludert ansatte) som ser ut til å vite noe om en fest for en IRC kanal. Men, i stedet for å gjøre dette til et hinder, får det meg til å tenke over hvor vidt jeg har vært aktiv nok på kanalen. Neste gang jeg ser slike oppslag, går jeg grundigere til verks, bl.a. ved aktivt å stille spørsmål om sammenkomsten.

I snakkerom via IRC legger jeg ofte merke til hvordan personer forteller om stedet de befinner seg på. Mange skriver at de sitter hjemme, på arbeidsplasser eller skolesteder. Ved siden av dette er det også de som forteller at de sitter på såkalte Internett kafeer/cyberkafeer. Selv oppsøker jeg slike steder og prøver å komme i kontakt med deltakere som befinner seg der. Som oftest tar jeg utgangspunkt i deltakere som sitter ved siden av meg. Jeg forteller at jeg skal skrive en oppgave og stiller spørsmål om de kjenner til ”prating” på nettet. I slike sammenhenger skal det bemerkes at mange leier seg inn mot betaling og dermed ikke alltid setter pris på å bli forstyrret. Dermed er spørsmålene og svarene oftest kortfattet, mens jeg andre ganger får anledning til lengre samtaler.

Til slutt kan det være verdt å nevne såkalte *hjemmesider* som kilde til kunnskap om IRC kanaler og deltakerne her. Siden deltakere er både lese og skrive kyndige mennesker er

²² Nevnt hos Britt Kramvig (Kramvig 1999a, b). Selv har jeg ikke deltatt på denne. For opplysninger om The Gathering, se: www.gathering.org

de å anse som både produsenter og konsumenter av ulike skrevne produkt. På hjemmesider via IRC vil man finne opplysninger om kanalen, eller elektronisk post lister med oppslag om hendelser som skjer. Mange kanaler har informasjon i tilknytning til sammenkomster, hvor hendelser som foregår både i forkant og etterkant av slike møter blir nedtegnet. Enkelte legger også frem sammendrag av møtet, i form av sladder eller bilder. I tillegg til dette finnes det personlige hjemmesider som skrives av individuelle deltakere. Innholdet er ofte selvpresentasjoner, i form av bilder, personlige opplysninger eller koblinger til andre sider. Ofte vil de inneholde *gjestebøker*, hvor *besøkende* kan skrive ned kommentarer og spørsmål.

3.2 Vedlikehold av adgang til aktiviteter via IRC

Videre kontakt med deltakere gir økt tilgang til å forstå aktiviteter. I dette avsnittet skal jeg trekke frem noen eksempler på hvordan jeg møter deltakere og grupper i snakkerom, samt hvordan ulike situasjoner bidrar til å utvikle spørsmål og danne grunnlag for sammenligninger.

3.2.1 Utvikling av *nettintervjuer* og kompetanse i *nettsamtaler*

Det er ikke alltid jeg får anerkjennelse i rollen som feltarbeider, mens det i andre tilfeller er deltakere som tillegger meg rollen som forsker i større grad enn andre. Dette skjer ved at de utviser en heller stereotyp oppfatning av hva en forsker er og gjør. I praksis innebærer dette at de forventer ferdige formulerte spørsmål, og kun vil svare på spørsmål relatert til emne. Jeg respekterer slike valg, men føler at jeg i slike tilfeller får et instrumentalt forhold til det å foreta intervjuer og samle data. Slike intervjuer forekommer ofte kun en gang.

Et tilsvarende mønster følger i møter med deltakerne jeg har 2-3 intervjuer med, både via IRC og via elektronisk post. Da jeg ønsker å fortsette med utdypende spørsmål ved å foreslå tidspunkt vi kan møtes via snakkerom, blir ofte svaret nei. Ofte begrunnes det med at de ikke har tid, ikke ønsker å uttale seg ytterligere eller at de har gitt meg nok opplysninger der og da. Senere kommer det lite respons når jeg sender meldinger til dem. Som oftest blir det begrunnet med at de er opptatt og har andre gjøremål. Jeg respekterer dette og sier at vi kan ta det senere en gang. Men, da dette gjentar seg flere ganger, skjønner jeg at de kanskje ikke ønsker dette. Etter hvert er det enkelte av dem som ignorerer meg helt, mens andre sier rett ut at spørsmålene er kjedelige eller at de ikke kan fatte hvorfor dette er av interesse for noen.

Mest sannsynlig skyldes dette måten jeg stiller spørsmål på. Først og fremst ved at jeg er pågående, men også ved at jeg stadig forsøker å få dem til å svare med lange setninger. Slik sett misforstår jeg noe som anses som viktig blant deltakere. Faktisk ser det ut til at de foretrekker å sende korte meldinger til hverandre fremfor å skrive langt, og forklaringer som: ”*hvorfor skal man skrive langt, når man kan svare kort*” er helt meningsfylte sett fra deltakeres perspektiv. Dette gir et innblikk i hva som er viktig i forbindelse med at deltakerne inngår i det jeg skal betegne som *nettsamtaler*, noe jeg skal gå nærmere innpå i kapittel 4.

Via IRC fikk jeg anledning til å utveksle meldinger med deltakerne i private snakkerom. Her bør det nevnes at det kan skilles mellom offentlige og private snakkerom med tanke på lengden på meldinger jeg får anledning til å utveksle, noe som fremkommer av utdrag i senere kapitler. I de offentlige rom er samhandlingen preget av korte meldinger. Ved å samtale i private rom får jeg stille utfyllende spørsmål og deltakerne får mulighet til å skrive lengre meldinger. Videre bør det nevnes at det å observere meldinger som skrives er en sak, men det blir straks annerledes når man selv skriver. Dette kan danne grunnlag for refleksjoner på hvordan jeg selv er med på å forme svar gjennom måten jeg stiller spørsmål på. Dette får jeg et innblikk i ved at jeg fører logger av samtaler i private rom, hvor jeg i ettertid går tilbake til meldingssekvenser jeg har hatt med deltakerne.

Et startsted for utviklingen av evnen til å stille spørsmål og samtale med deltakerne vil være å legge vekt på ulike sider ved samhandlingen som opptar dem. Et eksempel på dette er møtet med <fredrik> som jeg etter hvert kom til å samtale med over lengre tid. Jeg etablerer kontakt med vedkommende i forbindelse med en diskusjon om utelivet i ulike norske byer. Etter hvert svinner samtalen hen, deltakerne i diskusjonen logger seg ut av snakkerommet. <fredrik> åpner et privat snakkerom og vi fortsetter en samtale, hvor vi bl.a. kommer inn på hva vi holder på med i livet. Jeg introduserer det jeg holder på med og forteller at jeg trenger hjelp for å finne ut mer om det som foregår her. Han forteller at han holder på med IRC, siden kollegaer av han har anbefalt dette. Han uttrykker at han egentlig ikke liker snakkerom via IRC, siden det er mye unødig og barnslig prat. Likevel innrømmer han at det har en nytte, og han har selv etablert og vedlikeholdt kontakt med en rekke personer han ikke kjente fra tidligere. Han holder seg for det meste til et snakkerom, siden andre han kjenner er på denne. Han er ofte logget på over lengre tid, siden han benytter Internett som et arbeidsredskap. Han

mener at han egentlig trenger like mye hjelp fra meg, siden han selv ”ikke alltid er med på det som foregår”.

3.2.2 Trekk ved skriftbruk via IRC

Ved deltakelse via IRC blir man oppmerksom på hvordan meldinger ofte inneholder variasjoner i bruk av ulike skrift og tastaturtegn. Som nevnt i kapittel 1 er utviklingen av egne tegn og symboler i kommunikasjonen et av de trekk som fremheves i forbindelse med utvikling av fellesskap via IRC kanaler. Så langt skal jeg bemerke enkelte observasjoner i forhold til: *akronymer*, *emotikons* og det jeg velger å betegne som *skriftreduksjon*.

Akronymer formes gjennom første bokstav i et ord. De som brukes via IRC har ofte engelske betydninger og det finnes egne ordbøker for dem.²³ Enkelte er forkortelser for konkrete handlinger, og ser man nærmere på dem er det interessant å se at de kan inndeles etter hvilke handling de er rettet mot å uttrykke. Det kan være bevegelser eller uttrykk for å beskrive ansikt og sinnstilstand. Noen eksempler på dette:

AFK - (*away from the keyboard*) - bevegelse
BWL- (*bursting with laughter*)- følelser
ROFL-(*rolling on the floor laughing*)- kombinasjon av begge.
ASL- *Age/ Sex/ Location* - identifisering

Emotikons (*emotional icon*) er piktografiske avbildninger av følelsesmessige uttrykk basert på ASCII²⁴ tastatur tegn. Grunnstrukturen i et emotikon er henholdsvis øye, nese, munn, som kan kombineres i uttallige variasjoner for å uttrykke ulike ansikts uttrykk:

øye ; | =
nese - * ^
munn >) 0 (<

Det mest kjente er *smiley face* ☺, eller skrevet i tegn : -). Dreier man tastatur tegnene til høyre vil man se at det utgjør et smile fjes. Ofte anvendes tastaturtegn og bokstaver i

²³ For ordbøker og forklaringsverk både for akronymer, smileys og andre ordbegrep som anvendes i kommunikasjonen, se; www.nettlingo.com eller *The Jargon File* www.tuxedo.org/~esr/jargon eller *Smiley chatbook* www.wbs.net

²⁴ ASCII- *american standard code for information interchange*.

kombinasjon for å markere fremhevelse av tekst. Mange ikke-verbale bevegelser markeres med * etterfulgt av en bokstav, for eksempel:

* s * / * smiler *
* k * / * kyss *
* v * / * vinker *.

Andre trekk som anvendes for å markere teksten forekommer ved: utrop i store skrifttyper for eksempel NEI, understreking, **fargelagt skrift**, gjentakelse, gjentakelse og forlengelse av vookaler, eller onomatopoesiske uttrykk, for eksempel: *AHHHHHH*, *koko*.

Når det gjelder skrift forekommer det jeg velger å betegne som skriftreduksjon. Dette skjer ved at enkelte bokstaver, helst vokaler, faller helt bort, noe som gjør at meldinger kan være vanskelig å forstå for den uerfarne. De kan også erstattes med tall eller andre tegn, for eksempel:

koz t mg (kos til meg)
no logge e a (nå logger jeg av)
j tro d (jeg tror det)
drokd uanz snax ksj (det er ok det, uansett snakkes kanskje)
j hadd glemt d (jeg hadde glemt det)
e d ing hr (er det ingen her)
t d oxo (til deg også)
fikk ik me m navn d (fikk ikke med meg navnet ditt)
atnåro6Y * s * (18 år og sexy, smil/er)
avot (av og til)

Sider ved skriftbruk kan anses som en kontinuerlig nydannelse i forbindelse med kommunikasjon via Internett, og mange av sidene ved dette anvendes for å uttrykke kinetiske og proxemiske trekk. Det er derimot vanskeligere å avgjøre om eller hvordan dette utvikler seg som språk. Foreløpig vil det være interessant å se hvordan dette anvendes av deltakerne og enkelte observasjoner rundt dette kan nevnes:

- 1) Mange deltakere forteller at bruken skyldes praktiske årsaker. Siden man ofte skriver i et hurtig tempo, gjelder det å få nedskrevet tanker som fort som mulig. Dette får teksten i meldinger til å ligne mer på muntlig tale.
- 2) Bruken er avhengig av at andre også kjenner dem. Forstår man ikke betydningen

oppstår det misforståelse, noe jeg selv opplever ved flere anledninger. Samtidig er det enkelte påpeker at det forekommer ”unødig” bruk av disse, og at det er enkelte deltakere som ”overdriver” når de skriver.

3.2.3 Videre utvikling av roller

Det å kunne vise til kunnskaper om aktiviteter som foregår, viser seg å være en fordel og bidrar til økt tilgang til samhandling. Om jeg ikke har erfaringer fra akkurat de snakkerom som jeg møter andre i, kan jeg likevel bruke observasjoner som grunnlag for sammenligninger for å få i gang en samtale. Etter hvert som jeg kommer i nærmere kontakt med deltakere er det viktig å forsøke å bli kjent. Da finner man ut mer om deltakernes bakgrunn, bo forhold, livssituasjon, overbevisninger m.m. Samtalene er preget av daglige ting og jeg må være forberedt på å bidra en del selv. Her er det også begrensninger på hvor lenge jeg kan spille rollen som nybegynner. Det blir videre nødvendig å bygge opp ens egen evne til rolle utførelse. Men, dette er ikke alltid helt enkelt siden repertoaret av roller deltakere møter er svært sammensatt, bl.a. ved at de inngår i aktiviteter hvor de møter deltakere som skifter identiteter bl.a. ved bytte av kallenavn.

En deltaker jeg kom til å ha kontakt med over lengre tid er <tor21>. Vedkommende befinner seg i et snakkerom jeg er tilknyttet, siden jeg har opprettet kontakt med forskjellige deltakere her. Kontakt med <tor21> etableres i forbindelse med at jeg forteller at jeg er ny på IRC og trenger rettleiding fra kyndige personer. <tor21> sier at dette skjønner han og henviser meg til ulike hjelpesider for nybegynnere som han mener må holde for en person som ikke vet så mye. Ved senere anledninger observerer jeg at <tor21> er logget på kanalen og jeg benytter anledningen til å takke for tidligere råd. Jeg forteller at jeg skal skrive en oppgave om ”livet på IRC kanaler” og foreslår at vi kanskje kan ha en samtale om dette, siden jeg er interessert i andre ting enn det som står på hjelpesidene. <tor21> er med det første litt tilbakeholden overfor dette, omtaler meg som ”den nysgjerrige” og anbefaler meg å ta kallenavnet ”Nysgjerrig Per”. Han ber meg sende spørsmål på elektronisk post, siden han ikke har tid til å svare. Dette gjør jeg, men han besvarer ikke spørsmålene. Riktignok er vedkommende stadig i snakkerommet og viser interesse for hvordan det går med meg, bl.a. ved stadig å sende meg spørsmål om dette, men uten å besvare mine videre forsøk på å stille

spørsmål. Først etter ca. 1, 5 måned får jeg et gjennombrudd, da jeg begynner å konfrontere <tor21> med ting jeg ikke liker i det aktuelle snakkerommet.

3.2.4 Innblikk i diskusjoner rundt skriftbruk

På et tidspunkt vi begge befinner oss i snakkerommet er vi innblandet i en diskusjon mellom 10 -15 deltakere knyttet til bruk av tegn i samhandlingen. Tema for diskusjonen som utvikler seg sirkulerer rundt hvorvidt det finnes et eget "IRC språk". Denne starter ved at enkelte deltakere mener det forekommer misforståelser knyttet til bruken av et akronym- CSS og utvikler seg langs to ytterpunkter. Mens enkelte deltakere viser til en engelsk forkortelse: Can't Stop Smiling, er det andre deltakere som mener at dette akronymet kan forkortes på norsk, i betydning: *ses snart*. Diskusjonen utvikler seg dit hen at en rekke deltakere hevder bestemt at det finnes faste rammer for dette, viser til ordbøker for IRC tegn, og forsøker å ekskludere andre deltakere basert på om de behersker bruken i forhold til dette eller ikke. Andre deltakere stiller seg utfordrende til dette, og konstruerer nye betydninger av akronymet på en kreativ måte. Diskusjonen går etter hvert i oppløsning, hvor de som er tilhengere av at det finnes et "IRC språk" ignorerer andre, og ekskluderer de fra videre samhandling. <tor21> deltar aktivt i diskusjonen blant de som mener at det finnes faste rammer for bruken av akronymer.

Selve konfrontasjonen med <tor21> er i etterkant av diskusjonen og baserer seg på at jeg introduserer et akronym han ikke kjenner til. Faktisk har jeg i dette tilfellet kun observert dette i et annet snakkerom, og kjenner ikke til om det finnes i IRC ordbøkene eller ikke. Likevel skaper dette interesse hos <tor21> og han innrømmer i løpet av den videre samtalen at det finnes andre måter å bruke de på enn det han og "de andre" gjør. Jeg kommer med tilsvarende innrømmelser om at jeg egentlig ikke er helt kjent med bruken av dette akronymet. Jeg påpeker samtidig at undersøkelsen jeg holder på med ikke er så opptatt av hva som er rett eller feil, men heller interessert i å forklare hvordan folk blir enige om ting i snakkerom. Selve innrømmelsene som vi i dette tilfelle kommer med overfor hverandre skjer i etterkant av selve handlingsforløpet som observeres. Det er grunn til å tro at jeg i dette tilfelle får en annen tilgang basert på at vi allerede har etablert kontakt med hverandre. Hadde jeg derimot tatt del på den "andre siden" av diskusjonen, ville jeg mest sannsynlig ikke fått slike innrømmelser og allerede vært ekskludert fra videre samhandling med <tor21>.

3.2.5 Innblikk i "gruppe" aktiviteter

Noe av det jeg senere tar opp overfor <tor21> knytter seg til observasjoner av hvordan deltakere handler sammen og ekskluderer andre basert på skiller mellom "oss" og "andre". I andre snakkerom legger jeg merke til det som ser ut til å være en hierarkisk inndeling mellom deltakere. Utover skille mellom operatør-deltakere, skilles det mellom erfarne-ikke erfarne med henblikk på hvordan deltakere fremviser forskjellig kompetanse. Andre ganger vises det til deltakere som utviser større nærhet til hverandre og omtaler hverandre som for eksempel *gjenger* eller *grupper*. I forhold til dette fikk jeg interesse for hvordan ulike deltakere identifiseres for eksempel som: *venner, kjente, bekjente, ikke- kjente, ukjente, uvenner, fremmede*. Her tar jeg utgangspunkt i at dette kan utgjøre en ramme for samhandling mellom deltakere og forsøker å stille spørsmål i retning av hva som forventes av deltakerne i forbindelse med aktiviteter, for eksempel:

- 1) hvordan skjer "gruppe" aktiviteter?
- 2) må det være et visst antall deltakere tilstede for at dette skal skje?
- 3) hvilke handlinger utføres, er det bestemte deltakere som starter, er handlinger rettet mot mål?
- 4) krever man noe av deltakere, er det "arbeidsoppgaver"?

< børre > er en annen deltaker jeg har kontakt med over lengre tid. Jeg introduserer overfor <børre> at jeg skal skrive en oppgave om IRC kanaler. Først tror han at jeg skal skrive om tekniske ting ved IRC, siden jeg har stilt spørsmål om dette ved tidligere møter. Men, jeg spesifiserer at det dreier seg om det sosiale liv via IRC. <børre> gjør narr av dette og mener at jeg kommer til å få en stor oppgave siden det finnes 1000 vis av kanaler. Han er på dette tidspunktet 21 år og mener vi har noe felles i at vi begge er studenter og at jeg holder til i hans hjemby. Han har holdt på med IRC som hobby i flere år og tilbrakt en del tid i ulike snakkerom. Han hevder også at han ikke lenger driver på med IRC siden dette er "primitivt" i forhold til andre former for Internett kommunikasjon. Likevel er han innom ulike kanaler siden han har masse "venner" her. Jeg forteller at jeg også er i kontakt med personer via ulike kanaler. Samtidig synes jeg at det vanskelig å følge med på hvem det er som kjenner hvem i dette snakkerommet og at det ser ut til å være veldig "internt" og lukket for utenforstående. Jeg trenger rett og slett å bli bedre kjent med noen som har kontakter fra tidligere og som kan fortelle meg om hvordan folk møtes i snakkerom, samt hvilke slags vennskap dette er i

forhold til ellers i hverdagen. <børre> går med på at han kanskje kan hjelpe meg litt, men stiller samtidig krav til meg bl.a. at jeg må være tilstede i snakkerommet på de tidspunkt han er logget på og ” oppføre” meg i diskusjoner, samt følge ”reglene” i gruppen. Videre må jeg bruke et fast kallenavn og må heller ikke ”klikke” han privat uten å spørre om lov til dette.

3.2.6 Innblikk i *nettikette* og andre ”regler”

Det at deltakere viser til at det finnes ”egne regler” er noe som også observeres i andre snakkerom. Det ser ut til å være forskjellige forståelser blant deltakere av hva som skal gjelde som regler. De formelle regler for oppførsel foreligger i nettiketten.²⁵

Det kan skilles mellom:

1) generell nettikette. Reglene er ikke enestående for IRC kanaler, men gjelder datakommunikasjon generelt. Når det gjelder samtaleskikk kan det være rettet mot: vær vennlig, omtensksom og ha det morsomt uten krangling eller provokasjoner o.l.

2) regler som er spesifikke for ulike kanaler. For eksempel:

a) reklamering. Det kan se ut til å være en aversjon mot det at deltakere forsøker å selge ting eller forsøke å legge hyperkoblinger til kommersielle web- adresser.

b) handlinger som forstyrrer snakkerommet for andre, for eksempel: lydsignaler eller ”oversvømmelse” av meldinger.

c) unødig stressing eller forsøk på å smigre operatøren.

Det er slike regler som håndheves av operatører. Deltakere finner rask ut av hvem de er, siden de har identitetstegn @ foran kallenavnet. Ved siden av dette vil det være egne sider med forklaring av regler. Deltakere kan også benytte seg av FAQ sider (Frequently Asked Questions). Her stilles det spørsmål og gis, og er en måte deltakere kan holde seg informert om aktiviteter og regler. Siden det finnes utallige snakkerom, vil det finnes alt fra dagligdags prat til det som anses som upassende samtaler med verbale angrep på grupper eller enkeltpersoner. I tilfeller hvor det er brudd på nettiketten kan operatørene kaste deltakere ut av snakkerommet. Som Reid (Reid 1991) og Kummervold (Kummervold 1998) fokuserer på er sosiale sanksjoner og etikette en side ved utviklingen av ”IRC fellesskapet”. Selv observerer jeg aldri store kanalkriger slik det beskrives hos Kummervold (jf. Kummervold

²⁵ For eksempler på regler via IRC, se: www.nvg.ntnu.no/irc og www.irc.no

1998), men mindre konflikter hvor operatøren kaster ut deltakere etter gjentatte advarsler. Samtidig er inntrykket jeg får i undersøkelsen preget av at deltakere utviser forskjellige holdninger til etiketter og operatører og det er heller ikke alle kanaler som har aktive operatører.

3.2.7 Innblikk i sosiale nettverk via IRC

Ved senere anledninger foreslår jeg overfor <børre> at han skal introdusere meg for ”kjente” han har i ulike snakkerom, noe som viser seg å bli en inngangsport til etablering av en rekke nye kontakter. I løpet av undersøkelsen får jeg ikke vedlikeholdt kontakt med alle. Men, i noen tilfeller får jeg ”retablert” kontakt, bl.a. med <hanne>. I løpet av en samtale kommer det frem at vi har vært i kontakt tidligere, men at hun da benyttet seg av et annet kallenavn. Jeg har i dette tilfelle brukt eget navn og hun viser tilbake til situasjoner hvor hun har observert navnet mitt. Jeg konfronterer <hanne> med dette og forteller henne om at <børre> og gruppen han er med i ser ut til å være skeptiske til dette. Hun avviser dette og sier at det som gjelder er å bli ”kjent skikkelig” først. Grunnen til at <børre> og de andre stiller som krav at det skal anvendes faste kallenavn, og legger vekt på dette som en ”regel”, er at de skal vite hvem de forholder seg til. På dette tidspunktet stiller jeg ikke så mange spørsmål ved de kravene, men dette viser seg å være viktige rammer blant deltakerne i forhold til forpliktelser og rettigheter som gjelder mellom de som omtaler seg som del av grupper.

I forbindelse med at det vises til relasjoner med større nærhet enn andre som grunnlag for grupper, forsøker jeg å få et videre innblikk i hvem som er med i dem og hvordan de har oppstått. Hvordan etablerer deltakere status overfor hverandre? Hva innebærer medlemskapet med henhold til rettigheter og forpliktelser? Hvilke handlinger er det lov å utføre eller ikke vis a vis deltakere med status som venner og kjente i gruppen? I hvilke sammenhenger gjøres medlemskapet i gruppen relevant? Samtidig ser det ut til at det er en forståelse blant deltakere av ulike grader av medlemskap, noe som kommer til uttrykk i inndelinger av ulike deltakere. Dette knytter seg ikke bare til vennsapsrelasjoner, men også til en rekke andre relasjoner. Dermed blir det av interesse å forsøke å gripe fatt i hvordan deltakere inngår i ulike nettverk, noe som innebærer at jeg forsøker å danne meg et bilde av ”genealogier” for hvordan ulike relasjoner har blitt etablert og hvilke forbindelser det er mellom deltakerne. Knyttet til dette forsøker jeg å undersøke:

- 1) hvordan er det relasjoner ”formerer” seg.

- 2) hvor mange deltakere inngår i nettverk.
- 3) relasjoners varighet over tid.
- 4) når er det nettverk anvendes.
- 5) hvor nære relasjoner er det snakk om. Er det kun via IRC eller på andre arenaer.

Med utgangspunkt i dette forsøker jeg å danne meg et bilde av det jeg skal betegne som ”nettløp” hos deltakere. Her kan jeg forsøke å undersøke hvordan relasjoner mellom deltakere i grupper vedlikeholdes og endres over tid, og hvordan aktiviteter og relasjoner via IRC kan knyttes til livsløpet hos deltakere. Her skal det påpekes at dette tar tid, det er et komplisert arbeid og i de aller fleste tilfellene er det ufullstendig.

3.3. Utvikling av rammer for observasjoner

Feltundersøkelsen er mer enn å samtale med deltakere for å finne ut av ulike sider ved samhandling som gjelder mellom dem. Dette er krevende, men det er også behandlingen av kilder som stadig blir mer fokusert. Feltarbeidet er på sett og vis dynamisk og selvmotsigende og er ofte en sammenkobling av både å være ”innenfor” og ”utenfor”. Innenfor lærer jeg hvordan jeg skal handle og ”oppføre” meg blant vante deltakere, utenfra observerer jeg sider ved samhandlingen som ikke deltakere legger vekt på. Bearbeidingen av det som fremkommer av samhandlingen skjer på lignende måte. Forskjellige datakilder ligger til grunn for en videre beskrivelse og fremkommer som: observasjoner av forløp i snakkerom, samtaler med deltakere om det som foregår i snakkerom, eller samtaler om aktiviteter, samtaler ansikt til ansikt, eller observasjoner av hendelsesforløp blant deltakere i hverdagen.

En grunnleggende ramme for å forstå det som observeres er at dette består av *fysiske omgivelser, deltakere og tilhørende aktiviteter*. Ved inntreden i snakkerom kan det observeres en rekke forskjellige aktiviteter. En måte å tilnærme seg hvordan dette danner rammer for deltakere, er å ta utgangspunkt i at samhandlingen foregår som en prosess (jf. Kap 1.). Dette innebærer at jeg forsøker å sette sammen ulike observasjoner i forhold til rammer deltakere legger vekt på. Deltakere lærer hva som gjelder og ikke gjelder i forhold til konkrete aktiviteter som oppstår og hvor handlinger foregår i form av å sende meldinger som betraktes som *prat*. Men, hvordan er det *nettprat* foregår og hvilken kompetanse trenger man for å delta i dette? For egen del er ikke dette lært på forhånd, så jeg må stadig være innstilt på å ”lære om igjen”. I forhold til dette forsøker jeg å få et videre innblikk i hvordan aktiviteter kan antas å

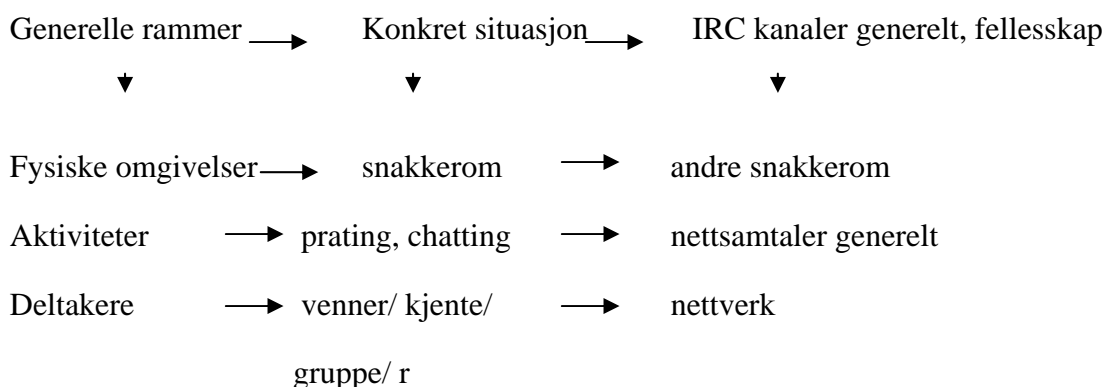
ha bestemte mål, og det fremkommer etter hvert mål for aktiviteter hos deltakere som ofte beskrives ut fra hvilken funksjon de har. Handlinger som utføres får forskjellige utfall, noe som er med å utvikle samhandling, samt hvordan deltakere vurderer hverandre kollektivt. Her lærer deltakere hvordan de kan forutse andres handlinger, samt hvilke forventninger andre har til dem. Men, samtidig vil det innblikket jeg får av dette alltid være preget av perspektivet til deltakerne som allerede har lært dette. Selv erfarne deltakere jeg møter utviser ”begrensninger” ved at de allerede har lært det de trenger for å kunne utføre handlinger. Dette gjelder også i beskrivelsen av andre deltakere, hva som er bra eller dårlig, eller hva som utgjør meningsfulle aktiviteter.

Etter hvert som jeg vedlikeholder kontakter kan jeg bearbeide og nyansere observasjoner som gjøres. Her blir det viktig å forsøke å teste det jeg får av beretninger, med det jeg observerer. Jeg sammenligner beretninger, prøver selv og spør andre hva som virker i samhandlingen. Etter hvert får jeg bekreftelser på at det jeg gjør virker eller at det oppfattes som ”feil”. Slike ”feil” er viktige, siden de danner grunnlag for nye spørsmål. Dette gjelder også når jeg etablerer kontakt med deltakere som anser seg som medlemmer av grupper i snakkerom, siden deres perspektiv på aktiviteter ofte er sett innenfra som medlemmer. Her er relasjoner allerede etablert mellom deltakerne, hvor tilhørigheten til gruppefellesskapet kan observeres i aktiviteter som foregår. Ut fra dette utvikler jeg en interesse for en relasjonell tilnærming til kommunikasjon, slik jeg beskriver i kapittel 1. Når jeg inngår i relasjoner blir jeg som feltarbeider selv publikum, der min posisjon blir av betydning får hva slags innblikk jeg får av det sosiale liv. Samtidig vil også erfarne deltakere ofte være mer analytiske enn andre og foreta fortolkninger av observasjoner for meg, eller at jeg møter særegne personer som gjerne vil gi uttrykk for bestemte ting eller fortelle sine ”historier”. Dette kan være en kilde til kunnskap, men det kan også være en kilde til skjevhet. Interessant er det at når jeg får status som ”kjent” blant medlemmer av grupper, så er det mange som er interessert i å fortelle om hvor bra det er på kanalen i forhold til andre kanaler og hvor mange venner de har. Men, hva slags relasjoner er det egentlig og hvordan er det de oppstår? Videre utforskning med hensyn til dette, beveger seg i retning av å finne forskjellige typer ”nettrelasjoner” blant deltakere og det danner seg et generelt bilde som orienterer seg rundt 3 ulike typer:

- 1) Allerede etablerte relasjoner som overføres til IRC kanaler.
- 2) Relasjoner som etableres og vedlikeholdes via IRC.

3) Sammenblanding av 1 og 2, ved at deltakere etablerer kontakt med hverandre basert på ulike nettverk.

En viss interesse utvikler seg i feltundersøkelsen for 2), men ikke uten at jeg også tar andre mulige typer av relasjoner i betraktning. I løpet av feltundersøkelsen danner det seg et bilde av ulike nivåer i utviklingen av "nettreasjoner" og det er dette jeg vil forsøke å beskrive som en prosess som sirkulerer rundt temaene etableringer, *vedlikehold* og *endringer*. Når deltakere viser til at de anser seg som medlemmer av grupper, så viser de til relasjoner som allerede er etablert i snakkerom. Dermed kan jeg anta at de er blitt vedlikeholdt over tid slik at deltakerne omtaler hverandre som "venner" og "kjente". Det å få innblikk i hvordan de utvikler vennsapsrelasjoner er et vanskelig, om ikke et umulig prosjekt, siden mange kriterier for vennskap er basert på individuelle preferanser. Samtidig diskuterer ikke deltakere om dette er noe de anvender i overført betydning for å beskrive samhandlingen som mer intim. Samtidig som jeg får innblikk i nære relasjoner mellom deltakere, danner det seg også et bilde av samhandlingen som er mer kompleks enn det deltakerne selv gir uttrykk for. Samhandlingen er preget av å være flyktig, misforståelser oppstår, noe som stiller deltakere overfor dilemma. Etableringer av en "prat" via et snakkerom innebærer ikke nødvendigvis vedlikehold av dette over tid. Samtidig er det relasjoner som vedlikeholdes over tid, som også danner grunnlag for videreføring på andre arena for eksempel på fester og lignende. Det blir dermed et spørsmål om å stadig utforske rammer som går utover det som deltakere beskriver og som kan danne grunnlag for sammenligninger av andre aktiviteter. Dette gjelder ikke bare for konkrete snakkerom, men også i andre snakkerom på ulike tidspunkt. En fremstilling av rammer for forståelse av observasjoner kan være:

Deltakere jeg møter som hevder at de tilhører grupper kan antas å ha etablert relasjoner til hverandre på et eller annet tidspunkt, og fortsetter å etablere relasjoner til nye deltakere. Dermed blir en viktig ramme utover det som kan observeres i konkrete snakkerom, å forsøke å utvikle en videre forståelse av hvordan ”nettsamtaler” foregår. Dette danner utgangspunkt for etableringer av kontakt i snakkerom, utgangspunkt for læring blant nye deltakere, og grunnlag for vedlikehold av relasjoner over tid.

3.4 Forskningsetiske betraktninger

Hvilke retningslinjer bør følges når man foretar undersøkelser i snakkerom via IRC kanaler? I forbindelse med tilnærminger jeg bruker for å etablere kontakt med deltakere oppstår det også forskningsetiske spørsmål. Det er ikke alltid like lett å gi endelige svar på slike spørsmål, muligens fordi de utvikles i ettertid av handlingene man stiller spørsmål ved. Samtidig kan en sosialantropologisk tilnærming kan faktisk være et godt utgangspunkt for å ta opp slike spørsmål.

Ved å drive feltarbeid blir jeg del av situasjoner som oppstår, jeg blir kjent med andre deltakere, og må derfor selv foreta valg i min samhandling vis a vis andre. For eksempel, ved å stadig tilstrebe og maksimere ”utbytte” av samtaler og stille spørsmål, kan man overfor andre lett bli oppfattet som innpåsliten eller provoserende. Tilsvarende kan en selv bli provosert av mennesker med helt andre oppfatninger enn en selv. Deltar jeg i gruppe aktiviteter kan jeg på merkelige vis bli del av intriger eller utfrysninger mellom deltakere, enten det dreier seg om et snakkerom via IRC eller i forbindelse med IRC treff på barer eller diskotek. Når det gjelder observasjoner av det jeg omtaler som offentlige” snakkerom, kan det stilles spørsmål om det dreier seg om skjult observasjon. Jeg dokumenterer observasjoner her ved å føre logger og har ikke spurt noen om lov til dette. Grunnen til dette er:

- 1) Meldinger kan leses av alle og snakkerom kan betraktes som arenaer andre deltakere observerer. Samtaler som finner sted kan ikke sammenliknes med private brev, mens samtaler i private snakkerom og elektronisk post muligens kan sies å bli betraktet som ”privat” blant deltakere.
- 2) Flere typer programvare innebærer at man kan føre logger av det som skjer. Selv om det markeres et skille mellom offentlige og private rom for eksempel ved konstruksjonen av grensesnittet eller ved at det anvendes blant deltakere, er det muligens forenklet å skille

mellom dem dit hen at det dreier seg om forskjeller mellom noe som er åpent og lukket. Tar jeg utgangspunkt i at deltakere i det hele tatt forteller meg og andre noe, er dette å betrakte som offentlig. De ulike deltakerne inngår i relasjoner og utvikler en forståelse for at det de skriver er handlinger som får konsekvenser vis a vis andre. Når det gjelder samtaler i "private" snakkerom, forteller jeg deltakere at jeg fører logger eller tar notater som skal brukes senere i skrivningen. Det er få deltakere som later til å bry seg med dette og mange gjør det selv.²⁶

Når det gjelder det å innhente samtykke er heller ikke dette like enkelt, og muligens bør man tenke på dette som "*etableringer av samtykke*". Det er også fullt mulig å lokke frem samtykke på ulik vis. Som nevnt forsøker jeg å innta roller som deltakere har overfor hverandre, bl.a. annet ved å forsøke å etablere relasjoner til dem og få status som "kjent". Men, deltakere møter også aktiviteter hvor det spilles ulike roller og hvor man påtar seg ulike identiteter ved ulike kallenavn. Som feltarbeider bør jeg stille seg spørsmål om jeg ved å gjøre dette manipulerer andre deltakere i for stor grad, for derved å bygge opp og bidra til å skape eksperimentelle situasjoner. Det er enkelte spørsmål jeg ikke får svar på uansett hvilke tilnærminger jeg anvender. Muligens bør jeg kanskje ta meg til takke med dette og heller leve i håpet om at jeg kan få svar ved en senere anledning.

Dermed blir det viktig med en tilnærmet selvpresentasjon som feltarbeider. Samtidig er det ikke alltid at jeg anerkjennes rollen som feltarbeider og det er heller ikke alltid like enkelt å redegjøre for alle sider ved "hva man egentlig skal skrive om", rett og slett fordi man ikke alltid vet dette på det tidspunkt man møter deltakere i et feltarbeid. I samhandlingen forsøker jeg å relatere dette til tema vi diskuterer. Jeg forsøker også noen ganger å fortelle litt om hvordan dette er relatert til sosialantropologiske spørsmål. Ikke p.g.a. at jeg driver undervisning, men heller fordi at det finnes andre nysgjerrige mennesker. På den måten kan også deltakerne få noe tilbake, ved å få et tilnærmet bilde av hva faget handler om. Siden sosialantropologi ikke kan studeres løsrevet fra de forhold den selv forsøker å beskrive, kan

²⁶ Interessen for dette utviklet seg i forbindelse med samtaler jeg har med en deltaker jeg møter i hverdagen. Her kom hun inn på at hun fører logger over samtaler hun har med andre og bevarer de som "dagbøker". Dette er en type "arkeologisk" kilde jeg ikke får tilgang på, fordi den oppfattes som "privat", men som det hadde vært interessant å få innblikk i. For interessens skyld begynner jeg å spørre deltakere jeg møter om de også fører logger, og det viser seg at det er enkelte som gjør dette. Det generelle inntrykket jeg får er at man fører logger, men sparer kun på de som er "viktige" eller "betyr noe", mens andre slettes.

etablering av felles forståelse med deltakere utvikle kunnskap om mennesket, både for meg selv og andre som tar seg tid til å inngå i samhandling med meg. Det er heller ikke like enkelt å forklare, at til syvende og sist vil en analyse av deres meninger uunngåelig bli preget av et språk med tolkninger som sannsynligvis er langt i fra det de opprinnelig uttrykker. Samtidig er det heller ikke alltid at deltakere bryr seg om dette. Annerledes blir det når jeg utbroderer ulike konsekvenser dette kan få for omdømme til snakkerommet og deltakere. Derfor har jeg heretter i teksten gitt snakkerom anonyme navn. Dette gjelder også deltakerne jeg forteller om. Dette høres sikkert merkelig ut, siden dette kan betraktes som et ”anonymt” miljø. Men, selv om de bruker kallenavn, er det mange som har beholdt de over tid, og dermed anonymiseres de også. Det som er nevnt ovenfor gjelder også samtaler jeg har med deltakere ansikt til ansikt. I forbindelse med at vi snakker om ting relatert til IRC kanaler forteller jeg at jeg tar notater av dette. Jeg får tillatelse til å intervju dem, enkelte skriftlig, andre med lydband. Deltakere som ber om skriftlig bekreftelse på anonymitet får dette.

Til slutt bør det nevnes at selv om jeg forsøker å studere samhandling mellom mennesker ved å lete etter mønstre for dette, må det innrømmes at mennesker ikke alltid handler etter fastlagte regler. Tvert om tøyes og utfordres grenser, noe som muligens er årsaken til at etiske spørsmål stadig diskuteres og omformuleres. Fremfor å lete etter ”kategoriske imperativer” for hva som skal utgjøre forskningsetikk, kan en fruktbar tilnærming være å forsøke å inkludere og tenke seg hvordan lignende diskusjoner foregår blant deltakere. For eksempel, når deltakerne i grupper uttrykker at de har egne regler, innebærer nødvendigvis ikke dette anarki eller avvik i forhold til fastsatte etiske retningslinjer jf. nettiketten, men heller at de stiller spørsmål ved og søker begrunnelse for retningslinjene.

Kapittel 4

Etableringer av relasjoner i snakkerom

Målet med dette kapitlet er å få et nærmere innblikk i hvordan ”chatting” eller ”nettprat” foregår mellom deltakere. Første del av kapitlet tar opp hvordan interessen for dette utvikler seg i undersøkelsen. Videre forsøker jeg å gripe fatt i tema som fremkommer i observasjoner av møter mellom deltakere.

En forståelse av nettprat kan også relateres til andre interessante spørsmål bl.a. med hensyn til hvordan dette kan karakteriseres som skriftlig eller muntlig kommunikasjon. Selv om nettprat via IRC først og fremst foregår skriftlig, er det mye ved stilen som minner om muntlig samhandling. Deltakere utveksler meldinger med hurtighet og kraft, ”avbryter” hverandre, ”lytter” i form av å lese, skriver kort med heller enkel og spontan skrift, noe som gjør at det kan sies å ligne muntlig samhandling. Samtidig er det vanskelig å tenke seg at det talte kan skrives. For eksempel faller det ofte utilsiktede tanker i tale, noe man har tid til å tenke over når det skrives med tastaturet. Siden nettprat baserer seg på karakteristikk fra begge, vil bruken og utviklingen av dette muligens danne grunnlag for at det vil kunne betraktes som ”dialekt” eller muligens et nytt språk forskjellig fra både fra det talte og skriftlige?

4.1 Utgangspunkt for videre undersøkelser av *nettprat*

Interessen for en forståelse av hvordan nettprat foregår fremkommer på bakgrunn av et bilde som danner seg i møtet med deltakere, kombinert med bearbeiding og lesning av tidligere undersøkelser. Dette berøres i tidligere undersøkelser for eksempel ved å fremheve at deltakere er opptatt av: ”å finne noen å snakke med ” (jf. Kramvig 1999a:114), eller viktigheten ved den ”gode samtale” (jf. Kummervold 1998:116). Rheingold (2000) berører temaet som ”idle talk”:

” I give useful information freely, and I believe my requests for information are met more swiftly, in greater detail, than they would have been otherwise. A sociologist might say that my perceived helpfulness increased my pool of social capital. I can increase your knowledge capital and my social capital at the same time by telling you

something that you need to know, and I could diminish the amount of my capital in the estimation of others by transgressing the group's social norms. The person I help might never be in a position to help me, but someone else might be. That's why it is hard to distinguish idle talk from serious context-setting. In a virtual community, idle talk is context-setting. Idle talk is where people learn what kind of person you are, why you should be trusted or mistrusted, what interests you." (jf. Rheingold 2000: 49-50).

I feltundersøkelsen blir det interessant å se nærmere på hvordan deltakerne vurderer og setter rammer for nettpraten som foregår i forbindelse med møter i snakkerom.²⁷ Det er sider ved dette som danner grunnlag for om nettpraten vedlikeholdes eller ikke over tid. Samtidig kan observasjoner av snakkerom fortone seg som uoversiktlige og en beskrivelse har begrensninger siden dette foregår med stadige avbrudd og endringer. Som nevnt i kapittel 1 kan meldinger betraktes som handlinger deltakere utfører. Ved å formulere rekkefølger av tegn og symboler i ord formidles ulike tankeinnhold, som i relasjon til mottakere danner utgangspunkt for handlinger i mellom dem.

Fokuset i dette kapitlet vil forsøke å legge vekt på sider ved etableringer av kontakt mellom deltakere og hvordan nettpraten foregår. I en beskrivelse av dette vil det være fruktbart å starte på et "mikro" nivå som legger vekt på hvordan deltakere veksler mellom å være sendere og mottakere. Når dette betegnes som "*nettprat*" tenker jeg generelt om utvekslinger av meldinger mellom deltakere. Når dette vedlikeholdes mellom to eller flere deltakere over tidsrom kan dette betraktes som *aktiviteter* som binder deltakere sammen i mindre eller større "*nettsamtaler*" som kan forstås som bestemte utvekslinger mellom bestemte deltakere. Deltakerne forklarer ofte at de inngår i nettsamtaler knyttet til bestemte interesser. I andre tilfeller kan ikke deltakere redegjøre for hva som inngår i nettsamtaler og beskriver dette som flytende tidsfordriv eller som "pisspreik". Uansett vil nettsamtaler ofte inneholde ulike løse eller faste tematiske fokus, noe jeg skal betegne som "*emne*". Grunnen til at dette er av interesse er at deltakere ofte anvender emner for å knytte forbindelser i nettsamtaler over tid. Hvor forståelsen av emne kan sies å være heller statisk og noe som relateres til i ettertid, er prosessen med vedlikehold eller endringer også av interesse og vil bli betegnet som "*emneutvikling*". Betegnelser knyttet til verbale aktiviteter anvendes i beskrivelsen. En av årsakene til dette er å forsøke å knytte meg til at deltakere ofte beskriver

²⁷ I denne forbindelse forsøker jeg å lese litt om perspektiver i lingvistikk og samtaleanalyse og får litt innblikk i dette hos bl.a. Dell Hymes (Hymes 1986), Erving Goffman (Goffman 1981), Duranti og Goodwin (Duranti og Goodwin 1992), samt Sherzer og Darnell (Sherzer og Darnell 1986).

aktiviteter på denne måten (jf. Kapittel 2.4.2 og 2.4.4). Men, en like viktig årsak til dette, er at slike beskrivelser kan danne grunnlag for en "latent" sammenligning med muntlig samhandling.

4.2 Videre inntreden i snakkerom

Som nevnt i kapittel 2 vil deltakere ved inntreden i snakkerom kunne foreta observasjoner av ulike signaler IRC programmet avgir og får her overblikk over det som foregår av meldinger eller av deltakerlisten som viser antall deltakere, kallenavn og rang. Ved innlogging vil deltakere befinne seg blant andre deltakere som sender meldinger i det offentlige rom og desto flere meldinger som sendes desto vanskeligere kan det være å følge med. Ved å ta utgangspunkt i deltakeres beskrivelser av hvordan de forholder seg til andre, får jeg et innblikk i mønstre for hvordan nettpraten organiseres.

4.2.1 "å finne plass i mylderet"

Som nevnt skilles det mellom ulike grader av deltakelse basert på hvorvidt andre sender meldinger eller ikke. Det å observere meldinger som sendes betegnes ofte som "lurking" og beskrives ofte som en negativ, voyeristisk aktivitet rettet mot deltakere som ikke vil samhandle. Men, dette kan være avhengig av øynene som ser, "lurking" er også nødvendig for at deltakere skal få overblikk over sammensetningen og aktivitetene som finner sted i snakkerommet. Deltakerne som logger seg inn vil i utgangspunktet stå "ulikt" i forhold til aktiviteter som foregår, og må foreta valg om å etablere kontakt eller ikke. Dette kan også være gjeldende for deltakerne som allerede befinner seg i snakkerom, noe som kan medføre at deltakere blir stilt overfor dilemma knyttet til hvorvidt og hvordan de skal etablere kontakt med andre. Som deltakeren <Lars> beretter om i en elektronisk post:

..det er alltid fullstendig kaos der, kort og greit, helt utrolig at den gjengen som holder til der, holder ut i det hele tatt. Jeg gjør ikke det og stikker hvis det ikke er bra, sitter mye å ser på mens jeg venter på at noe skal dukke opp, eller ser noe som engasjerer meg, kan det hende at jeg sender ut noen meldinger, og når du først blir med så må du stadig skrive, du blir dratt inn i dette, eller hopper av, og det går fortere og fortere, men det er så mange kjipe folk, mange som ikke vil chatte og svarer ikke hvis du prøver, mange som skriker ting ut, akkurat som på byen, så er det alle de som skal gjenta seg selv, skrive lange store meldinger som de vil at alle skal se, lag er et stort

problem i dette her, folk som avbryter deg hele tiden, men det er mange kule folk her også, finne plass i mylderet og du finne kjapt ut om folk har greier på ting, det bør også nevnes at det ikke skjer noe uten at du selv gjør noe, og finner du de rette kan du få mye igjen!...

<lars>²⁸

Et snakkerom <lars> ofte befinner seg på er # *hjemmet*. I det følgende eksempel kan det observeres et utdrag av det som foregår i # *hjemmet* på en fredags ettermiddag. Her befinner det seg 78 deltakere logget inn i snakkerommet, hvor det kan observeres 114 meldinger som utveksles i det offentlige snakkerom over ca.10 minutt blant 34 deltakere. Jeg velger her å la meldinger fra IRC programmet være unummerert, siden det jeg fokuserer på er aktiviteter som fremkommer på bakgrunn av meldinger som utveksles mellom deltakere.

Logg 2.

- (1) <Icode> er jeg ikke mer?
- (2) <Ronja> høres ut som fyllerør!
*** julemax was kicked by S ((OnJ/mass-msg fucker) Du er nr: 32107_)
- (3) <Bat> nah
- (4) <heine> du Igor de fikk det da i det minste til...
- (5) <LoCkLiTe> jup, ser deg snart
- (6) <zebas> kjeder meg her.....prøver noe annet
- (7) <Dr P> PB er du punker rl eller skryter du på dg...Bare lurert litt..
- (8) <jexit> sier hei til Ronja
- (9) <Bat> trykke det
- (10) <Eveast> si
*** S sets mode: +b *!*@xxxxxx.dialup.online.no
*** ^BuRNer^ has joined #hjemmet
- (11) <Sunda> Ronja...driker gjerne litt....
- (12) <igor>Synes det gikk nedom og hjem med hele opplegget deres
- (13) <Aquiire> tenkte jeg skulle holde meg unna det der..
- (14) <Eveast> :P
- (15) <Icode> 155?
*** Vegard27 has joined #Hjemmet
- (16) <Guff> er du der Terra
- (17) <^Cruz^> klemmer LoCkLiTe.... kos deg i helga
- (18) <Bat> veit itt vel jei

²⁸ <lars> er blant deltakere jeg har et begrenset antall samtaler med (jfr. 3.2.1). I <lars> sitt tilfelle dreier det seg om 2 samtaler via IRC kanaler, samt to runder med spørsmål rundt ulike tema via elektronisk post. Dette utdraget er hentet fra en elektronisk post utveksling hvor jeg har stilt spørsmål om han kan tenke seg å fortelle litt om hvordan han orienterer seg i snakkerommet, hva han pleier å gjøre i forbindelse med at han logger seg inn, samt hva slags folk han treffer der. "lag" viser til forsinkelser i sendingen av meldinger.

(19) <heine>DET kan du da ikke mene
(20) <DrP> Flaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaami, :) PØNKER.....ja
(21) <^BuRNer^> noen fra det mørke fastland ?
(22) <Liina> Eh...Bene, grazie :)
*** Killababe has joined #Hjemmet
(23) <Everast> snakk norsk da
(24) <JUTmas> sier hei til alle som ser....
(25) <Liina> :)
(26) <igor>Joo.....gjør det
(27) <jinta> bli nå med vel
(28) <Lara> Mads14: ja... du da?
(29) <PB> Drp er ikke veldig pønker, men de pønke musikere...
(30) <Bat> 156 si vi
(31) < JUTmas > hei Ico
(32) <LoCkLiTe> klemmer tilbake....snakkes...borte....
(33) <heine> ganske snevert, spør du meg
(34) <vegard27> punk stinker....folkens
(35) <Stivavei> kosekliner med Annjeivva
*** DJ_flippe has joined #Hjemmet
(36) <Mads14> bærum
*** Killahbab has left #Hjemmet
(37) <PB> fikk du m deg d drP.
(38) <Bat> såper * s * vi raise
*** Ronja is now known as Estragona
(39) <DJ_flippe> lyst til å chatte non....
(40) <DrP> gamle gode helter hørt på Cramps og ivrig norsk punk
(41) <Icode> Bat: åh. ok .. hørtes lite ut, hilser Jutmsa
(42) <SB >her var det mange oldinger, men man gjør alt for sin kjære
(43) <igor> he, he idioter biter på...
(44) <Denitz> bare slenger ut en melding,orkeer ikke dette lenger
*** S sets mode: +b *!*@xxx.xxxx.vgs.no
(45) <PB> liker oxo sex pistols the damend og sånne ting da.
(46) <heine> Skjerp deg Igor
(47) <Mezo_Bar^> join #snowen join #dreamspot op å få kanskje
(48) <Mads14> ka klasse?
*** Adiil is now known as Maniac
(49) <femiSSta> hei DJ
(50) <igor> he, he, hvorfor skulle jeg det...
(51) <Everast> er jo helt ustø på det sprøket
*** Mezo_Bar^ was kicked by S (niks,liker meg her jeg !!.. (Du er nr 32107 ©_))
*** Mafiagutt has joined #Hjemmet
(52) <3DpdG0> du greide ikke se inn vinduet her engang hehe
(53) <Liina> hvorfor det?
(54) <vegard27> hellicopters er tingen
(55) <Icode> Bat: tror det er rett-hva skjer jutmas?
(56) <PB> hmmm'vrirehjerner' tror ikke d

(57) <Liina> da seff dt?
(58) <DJ_flippe> hei femSSta
(59) <DrP> PB Okey..er litt slik selv ser du *s*
*** Ssets mode: -b *!*@xxxxx.hia.no
(60) <femiSSta> femiSSta e nick ASL dj
(61) <JUTmas> just checking.....hallo Bat
(62) <Aguiire-> hmmm
*** y2kbug has quit IRC (Ping timeout: 240 seconds_)
(63) <Bat> "Spank you baby"
(64) <DrP>Ikke mye snøring Vegard
(65) < DJ_flippe> DJ_flippe e mitt..store bokstaver takk
(66) <Everast> pls
*** heine has left #Hjemmet
(67) <Denitz> kjeder seg noe vankraftig
(68) <vegard27> den musikken hører hjemme på museum
(69) < DJ_flippe> 18, j, østfoldddddd, dg da?
(70) <PB> stilig
(71) <JUTmas> sett Alviro her i dag
(72) <PB> lurert på om Drp. Spiller i band
(73) <Icode> Bat: stoler på deg:))
(74) <Lara> du først da
(75) <JUNta> noen fra østfold..
(76) <Icode> Jutmas: Alviro har vært her
(77) <Everast> jeg er ustø
(78) <igor> er du en sta femi <femsta>?
*** female21 has joined #Hjemmet
*** Jonas is now known as VirusZ
(79) <femiSSta> over fjorden, jente oxo
(80) <PB>helt fjern, hva er problemet vegard
(81) <Aguiire-> kunne du ikke vært litt lavere da ?
(82) <Liina> Jeg eller du?
(83) <Vegard27> OffSpring er tingen
(84) <Vegard27>OffSpring er tingen
(85) <DrP> Har gjort det spilte i noe som hette Ruzzto og driver å roter fram noe ,
men er ikke kommet helt i gang ennå :0)
(86) <jinta> vits i det da
(87) <Everast> IKKE GIDD
(88) <femiSSta>h driver du med, mye her inne?
(89) <Mads14> 9
(90) <Vegard27 > OffSpring er tingen
(91) <Aguiire-> så hadde du hatt perfekt høyde
(92) <Naboen> lurert på om vegard har hengt seg opp
(93) <Enok> hva betyr seff ?
(94) < DJ_flippe> avog til..ville se om det var noe liv...skjer det no der borte?
(95) <DrP> hengt seg ut er vel mer dekkende
(96) <Lara> du går ikke på vgs altså?

- (97) <PB>HA, HA sikkert en skater *lol*
- (98) <Liina> betyr selvfølgelig
- (99) <Mads14> nei
- (100) <Naboen> Måtte vel kjekke seg litt
- (101) <femiSSta> på byn i kveld tenker jeg
- (102) <Aguiire-> ;)
- *** ogor sets mode: -b *!*@xxx du.no
- (103) <Naboen> viktig å kjenne røttene!
- (104) <DrP> stilig det da:0) har noen bekjentsakper som holdt mye på med det
- *** NeCkCuTTa has joined #hjemmet
- (105) <Enok> takk
- (106) <DrP>kanskje han måtte høre litt på...
- (107) <Mads14> kjenner folk der jeg
- (108) <Naboen> Gøy å mikse litt av og til
- (109) <Enok> østsiden
- *** opa_opa has quit IRC (_[KoNgE-ScRiPtEt v3.0]_)
- *** KrissO has joined #Snakkerommet
- (110) <Lara> åhh sier du det- går i 2 g. jeg
- (111) < PB > Ja, noe av det nye e jo bra, da....
- (112) <Fjelløve> noen jenter/damer som vil snakke m en ung mann 26 Asker
- (113) < DrP > gøy å leke med teksten på Lenny Fontana tracks :)
- (114) <Mads14> oki

Meldinger som utveksles kan anses som bestående av initiativ og påfølgende tilbakemeldinger. Men, siden dette ordnes av datasystemet kan det sett utenfra og sammenlignet med samhandling ansikt til ansikt være vanskelig å fange sammenhengen mellom meldinger. Dette bryter på mange måter med forventninger til samhandling hvor initiativ og tilbakemeldinger kommer direkte, i form av par (jf. Goffman 1981:31-32), for eksempel: hilsen-hilsen, spørsmål-svar, forslag-bekreftelse. Misforståelser kan forekomme ved at deltakere gir tilbakemelding på samme initiativ samtidig eller at ingen gir tilbakemelding fordi de er opptatt med andre meldinger. Sammenlignet med kommunikasjon ansikt til ansikt, vil tilbakemeldinger i nettprat ikke komme øyeblikkelig, men sendes som hele meldinger. Tilbakemeldinger kommer ikke alltid i sammenheng og mye senere enn i muntlig kommunikasjon. Videre sendes det meldinger til deltakere som muligens er borte fra skjermen og ikke ser meldingen, eller det kan være helt andre som gir tilbakemelding. Det kan også være at deltakere det sendes meldinger til, utveksler meldinger i andre snakkerom. Videre forekommer *lag*, fra engelsk i betydningen *forsinkelse*. Dette henspiller på tidsforskyvninger i overføringen av meldinger, noe som kan vare i flere sekunder. Uavhengig av tidsrom kan dette skape misforståelser ved at deltakere mister tråden. Samtidig er det

vanskelig for deltakere å avgjøre om dette skyldes lag eller om det er andre som med stillhet ignorerer meldinger. Videre kan servere bryte sammen slik at meldinger blir hengende igjen i ”løse luften”. Sett fra deltakere sitt synspunkt vil det være vanskelig å fastslå hvorvidt andre har forlatt snakkerommet eller ikke, noe som kan oppklares hvis serveren kobler seg til og deltakere kommer tilbake for å oppklare problemet. Samtidig som lag skaper misforståelser, kan det også sies å bidra til at deltakere blir oppmerksomme. Hvis deltakerne er utsatt for lag og venter på tilbakemeldinger fra andre, vil de observere andre meldinger som utveksles og emner i utvikling.

Sider ved utveksling av meldinger som fører til avbrudd og misforståelser, kan også gi et innblikk i erfaringer som gjøres av deltakere. Lee-Ellen Marvin (Marvin 1995) observerer hvordan ulike begrep fra Internett sjargongen anvendes i overført betydning som verb og substantiv for å uttrykke erfaringer og dermed danne grunnlag for samhandlingsetetikk mellom deltakere. Dette kan være heller ”mekaniske” problemer for eksempel ”lag” eller ”lurk” (*lurking*). Andre tilfeller er *spoof*, meldinger som sendes i snakkerom uten at senderen er identifisert og hvor innholdet anses som useriøst og *spam*, gjentatte meldinger som sendes i snakkerommet.

Selv om det er et annerledes utgangspunkt enn ved samhandling ansikt til ansikt, danner skriftlige initiativ mellom deltakere grunnlag for vedlikehold av utvekslinger. I logg 2 kan det observeres initiativ som er sterkere enn andre ved å være eksplisitte og ved å stille styrende spørsmål, noe som videre legger opp til svar og videreføres av nye meldinger. For eksempel:

(28) <Lara> Mads14: ja...du da?
(36) <Mads14> bærum

I andre tilfeller kan det observeres ”adresseringer” ved bruk av kallenavn. For eksempel:

(29) <PB> Drp er ikke veldig pønker, men de pønke musikere...

Eller ”doble adresseringer” ved at deltakerne henvender seg til to deltakere samtidig:

(41) <Icode> Bat: åh. ok .. hørtes lite ut, hilser Jutmsa

Hilsninger danner grunnlag for felles fokus og vedlikehold av nettsamtaler:

(49) <femiSSta> hei DJ
(58) <DJ_flippe> hei femSSta

I andre tilfeller er initiativ svakere med åpne spørsmål, hvor det tilføres nytt innhold, opplysninger, ved å fortelle eller påstå noe eller ved å oppfordre andre til å ta ordet:

- (7) <Dr P> PB er du punker rl eller skryter du på dg...Bare lurer litt..
- (29) <PB> Drp er ikke veldig pønker, men de pønke musikere...

Enkelte meldinger har både tilbakemelding og initiativ samtidig. For eksempel:

- (55) <Icode> Bat: tror det er rett- hva skjer jutmas?

Andre utfordringer er knyttet til forventninger om når deltakere skal overta i utvekslingen av meldinger. Selv om man ikke alltid tenker på dette når man inngår i samhandling, finnes det rutiner knyttet til hvordan deltaker veksles mellom å ta ordet samtaler. Via IRC vil en "tur" avsluttes når meldinger kommer på skjermen. Neste tur er dermed åpen, hvor andre fritt kan overta og hvor prinsippet om førstemann til mølla gjelder. Her kan deltakeres evner til å beherske tastaturet være viktig, siden muligheten til neste tur vil basere seg på å trykke raskest for å komme gjennom. Hvis man er bundet av å se på tastaturet, kan det å vente eller nøle, ødelegge flyten av meldinger.

4.2.2 "å finne rytmen"

Stilt overfor ulike aktiviteter kan det antas at det kreves en viss grad av samarbeid og bevissthet om samhandlingen for å unngå at det forekommer brudd i denne. Hvordan dette foregår gir innblikk i hvordan det oppnås likhet mellom deltakere i nettsamtaler. Stilt overfor ulike aktiviteter trekker ofte deltakere forbindelser mellom hvordan andre skriver og hvordan det etableres en "balanse" i nettsamtaler, noe det kan observeres et eksempel på i en nettsamtale med <vera22> som betegner dette forholdet som "rytme":

- <ee> vits å være her da?
- <vera22> *selvfølgelig - masse moro å folk hele dagen, det er en kunst holde det i gang med 4-5 om gangen (viser til antall snakkerom)*
- <ee> klarer du virkelige å være med i alle
- <vera22> *nei, trenger bare oversikten...*
- <ee> hvordan er det egentlig folk kommer i prat ?
- <vera22> *ofte sånt at jeg bare setter i gang med noen, spiller videre på ting, finner på noe nytt, så går det av seg selv, det er sånt du bli med på ting... så finne vi rytmen...*
- <ee> bare med 1?
- <vera22> *kommer an på hvor fort det går, hvis det er bra må du konse på en person*

<ee> er det god rytme?
 <vera22> ja, så må folk skrive i takt
 <ee> takt? bra å skrive langt da ?
 <vera22> gjelder å få det unna, gidder ikke treige folk ..skripts hater jeg, kjapt og med stil...
 <ee>stil ? er det hardt å skrive langt nå ?
 <vera22> stil er at det skal flyte litt
 <ee> blir det ikke problemer av sånt?
 <vera22> det skal være litt løst og ledig her inne viktig å hjelpe hverandre, men HUSK viktigere å løse problem enn å lage de
 <ee> vanskelig å skrive sånt synes jeg
 <vera22> si mye med lite så er du med, men ikke overdriv, nok av tullinger som henger seg opp i ting, kommenterer norsken du skrive og ikke sjønne hint...
 <vera22>²⁹

Siden meldinger utgjør det grunnleggende bidrag i nettsamtaler kan måten dette ”flyter” på, fortelle deltakere noe om ”temperaturen” i dem. Dette gjelder også andre estetiske betraktninger med hensyn til hva som er pent eller ikke, for eksempel vedrørende lengde og hurtighet. Til tross for at det kan oppstå misforståelser, er de likevel mulige å oppklare hvis viljen er tilstede hos de involverte deltakerne. Dette ser ut til å være viktig i etableringer av nettsamtaler og virker inn på hvordan samarbeidet utvikler seg.

Samtidig som det er en fordel å være eksplisitt for å unngå misforståelser, ser det også ut til å være viktig å kunne bruke ulike signaler i samhandlingen. I snakkerommet i logg 2 kan det observeres ulike signaler. De kan forekomme eksplisitt ved at deltakere ”snakker” høyt og bruker store bokstaver. For eksempel:

(87) <Everast> IKKE GIDD
 <vera22> gjør dette overfor meg: HUSK.

Mange signaler viser tilbake til tidligere meldinger:

(62) <Aguire-> hmmm

Eller forekommer ved bruk av emotikons, enten stående alene, inni, eller på slutten av en melding:

²⁹ <vera 22> er en annen deltaker jeg kommer i kontakt med via # hjemmet. I alt har jeg kun 2 samtaler med vedkommende via IRC kanaler, samt en rekke korte utvekslinger av elektronisk post. I dette tilfelle befinner vedkommende seg i snakkerommet siden hun venter et nettmøte med andre deltakere. Jeg sender en melding om hun har tid til en prat og åpner et privat snakkerom der hun gir noen kommentarer til det som foregår i det offentlige rom, og dette utdraget er hentet fra denne nettsamtalen.

(25) <Liina> :)

(20) <DrP> Flaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaaami, :) PØNKER.....ja

(73) <Icode> Bat: stoler på deg:))

Eller ved bruk av tastaturtegn:

(59) <DrP> PB Okey..er litt slik selv ser du *s*

Slike signaler er med på å regulere samhandlingen ved at deltakere kan vise forståelse, interesse eller ikke, enighet eller uenighet eller at neste tilbakemelding føres videre til andre, hvor gjentatte punktum anvendes for å uttrykke at ordet føres videre:

.....

Ulike deltakere med ulike hensikter deltar i snakkerom. Det å hilse etablerer kontakt og kallesignaler anvendes, for eksempel ved å henvende seg til deltakere ved å skrive kallenavn. I andre tilfeller går deltakerne rett i gang med å forsøke å etablere kontakt uten hilsnings. Dette følges opp av videre spørsmål, hvor deltakerne blir oppmerksomme på hverandre, ofte ved initiativ som sjekker om forutsetninger er tilstede for videre interesse. For eksempel:

(21) <^BuRNer^> noen fra det mørke fastland ?

(39) <DJ_Flippe > lyst til å chatte non

(75) <JUNta> noen fra østfold..

Initiativ kan avslås og ignoreres, mens tilbakemeldinger vedlikeholder nettsamtaler. Her fremkommer signaler om hvordan meldinger oppfattes og om andre aksepterer initiativ. Eventuelt endres nettsamtalen for å korrigere misforståelser, noe det for eksempel kan observeres tilløp til i nettsamtalen mellom <heine> og <igor> i logg 2.

(4) <heine> du Igor de fikk det da i det minste til...

(12) <igor>Synes det gikk nedom og hjem med hele opplegget deres

(19) <heine>DET kan du da ikke mene

(26) <igor>Joo.....gjør det

(33) <heine > ganske snevert, spør du meg

(43) <igor> he, he idioter biter på...

(46) <heine> Skjerp deg Igor

(50) <igor> he, he, hvorfor skulle jeg det...

Sett utenfra kan det være vanskelig å fastslå hvordan tidligere forhandlinger mellom deltakere har forløpt. Likevel kan det antas at dette er avhengig av hvordan de i løpet av situasjonsdefinisjonen klargjør premissene for vedlikehold av nettsamtalen. I eksempelet

mellom <heine> og <igor> kan det se ut til at nettsamtalen utvikler seg ulikt, noe som medfører at den ene deltaker etter hvert forlater snakkerommet. I dette tilfelle ser forhandlingen ut til å være preget av det som omtales som ”trolling” - i retning av at deltakere bevisst sender ut meldinger med falsk eller villedende innhold rettet mot å få oppmerksomhet eller irritere andre. Hvor lenge en nettsamtale vedlikeholdes vil dermed både være avhengig av hvordan deltakere får initiativ, hvorvidt viljen er tilstede for å vedlikeholde dette over tid, samt avhengig av om deltakere har vært i kontakt med hverandre tidligere.

4.2.3 ”å pare opp”

Ofte observerer jeg hvordan deltakere viser til ”ideal” aktiviteter, der deltakere fokuserer på etablering av kontakt med bestemte deltakere som det utvikles emner med, og hvor dette gjerne foregår mellom to deltakere. Utgangspunktet for dette tror jeg er knyttet til at det kan forekomme en hel rekke forskjellige aktiviteter i det offentlige snakkerom. Ved å forholde seg til bestemte deltakere skapes en ramme for muligheter til videre samhandling. I forbindelse med en nettsamtale beskriver <hege> sider ved lignende prosesser som ”paring”:

<ee> hvordan holde du det i gang med folk da
<hege> *viss jeg har møtt på de før sjekker jeg om de er opptatt eller ikke, så ser vi hva som skjer, er det mye folk går vi privat ...*
<ee> lettere i forhold til framme?
<hege> *ikke det altså... men så kan vi skrive litt, trenge det for å holde seg oppdatert med, men klarer greit å være med på det som skjer framme..*
<ee> hvordan er det du komme i gang med folk du ikke har møtt før?
<hege> *ikke så mye som skal til, finne noen som diskutere noe, andre gir litt føde, så gir du litt tilbake, sånt bygge det seg opp, så rydde man litt plass for en god prat...*
<ee> rydde plass?
<hege> *er det bra fortsetter vi, ellers hopper vi over til noe annet:)mye skjer underveis så jevne det seg ut etter hvert*
<ee> hele rommet?
<hege> *kommer an på om det er mange, ser du nærmere ser du mange ganger at det er to og to som prater, så du kan godt si at folk pare opp litt her inne*
<ee> høres ut som en fruktbarhetskult
<hege> *ha, ha...helst moro vi dyrker :) skal jo tulle litt her, mange som er helt forutsigbare..*
<ee> hvordan da ?
<hege> *folk som hopper rett inn privat, prøve seg med asl (Age Sex Location), eller cyb4 (Seen You Before) prøver å komme seg med uten noe poeng*
<ee> ja, synes jeg har sett det, stresser det deg?
<hege> *bra at folk blir med jo flere, jo bedre...*

<ee> jeg synes du er greit å vite noe om folk, du kan jo snakke om mye da?
 <hege> *det er noe som komme etter hvert, viktig å være ekte i sin sak..*
 <ee> hva tenker du på med ekte ?
 <hege> *at de gir noe, står inne for det de mener og ikke bare sier ting for at andre skal svare på det, kommer med useriøse ting alle vet er tull*
 <ee> som ?
 <hege> *sånne som prøve å få deg med på tankeleker...leder deg inn i ting... skriver forførende , så i neste omgang kommer det ---- ha ha ha så alle ser det, så føler du deg som en tosk..*
 <ee> men er ikke det del av det å " tulle " da?
 <hege> *hmmmm stor forskjell, helt sprøtt hvordan folk kan forandre seg helt ...du sitter å prater med de i timesvis, så prøver du å si noe så svarer de deg ikke, bare gir f... eller plutselig komme med slibrige kommentarer..*
 <ee> så du stole ikke på folk
 <hege> *nei det skal mye til her inne..*
 <ee> tror du jeg har skumle hensikter
 <hege> *kan aldri vite.....stiller jo merkelige spørsmål :)*

<hege>³⁰

I dette tilfelle vises det til hvordan to deltakere kan bli "opptatt" i en pågående nettsamtale ved at det forekommer "paring" mellom dem. Dette er en interessant måte å tilnærme seg etableringer av nettsamtaler, med utgangspunkt i dyadiske relasjoner hvor det skapes en ramme for videre samhandling. Samtidig blir dette gjenstand for andre forsøk på etablering av kontakt. Siden dette "avbryter" pågående aktiviteter, kan dette danne grunnlag for dilemma og bli oppfattet som en utfordring. Men, dette er samtidig avhengig av hvordan initiativ foretas. Det er heller ikke alle som har interesse av å vedlikeholde nettsamtaler, og selv om dette vedlikeholdes kan de bli utsatt for forsøk på "trolling". I logg 2 kan det observeres et eksempel på hvordan forholdet til nye deltakere kommer til uttrykk mellom <DrP> og <PB>. Her ser det ut til at <vegard27> som nettopp har logget seg inn kommer med initiativ i (34)(se logg 2), noe som gjør at en deltaker blir oppmerksom på <Vegard27>:

(64) <DrP> Ikke mye snøring Vegard
 (68) <Vegard27> den musikken hører hjemme på museum

³⁰ <hege> kommer jeg også opprinnelig i kontakt med via # hjemmet, men nettsamtaler forekommer på en rekke IRC kanaler, siden hun tilbringer tid på forskjellige. <hege> er blant deltakerne jeg møter som jeg har kontakt med over lang tid, i dette tilfelle i flere måneder. Ved senere anledninger møtes vi også utenfor snakkerom. Dette utdraget er hentet fra en nettsamtale i et privat snakkerom.

Samtidig vedlikeholdes nettsamtalen mellom <DrP> og <PB> rundt emne knyttet til musikk:

(80) <PB> helt fjern, hva er problemet Vegard

Hvor <Vegard27> følger opp med:

(83) <vegard27> Offspring er tingen

Meldingen gjentas 3 ganger. Dette skaper oppmerksomhet hos <Naboen> som lurte på om Vegard har hengt seg opp (viser muligens til en implisitt kritikk av såkalt spamming) i (92), (se logg 2).

(97) <PB>HA, HA sikkert en skater *lol*

(100)<Naboen> Måtte vel kjeke seg litt

(103) <Naboen> viktig å kjenne røttene!

(106)<DrP>kanskje han måtte høre litt på...

(108) <Naboen> Gøy å mikse litt av og til

(111)<PB> Ja, noe av det nye er jo bra, da....

(113) <DrP> gøy å leke med teksten på Lenny Fontana tracks :)

I dette tilfelle kan det observeres hvordan nettsamtalen vedlikeholdes videre mellom 3 deltakere. Ved å ha introdusert et emne på et eller annet tidspunkt etablerer <PB> og <DrP> en ramme for vedlikehold av emne. <vegard27> kommer med et initiativ rettet mot emne og forsøker å ta tur. Samtidig er emne utviklingen åpen. Et emne utvikles i forhandlinger mellom <DrP> og <PB> og <vegard27>. Videre initiativ fra <vegard27> knytter flere deltakere til, i dette tilfelle <Naboen> som blir del av nettsamtalen ved å knytte forbindelser til emne. Emne for nettsamtalen er i dette tilfelle både rettet mot aktiviteter som oppstår i snakkerommet der og da, samt basert på bakgrunnskunnskaper knyttet til det aktuelle emne rettet mot en musikk sjanger. Det kan antas at deltakere som møtes i snakkerom kan forutsette visse felles kunnskaper om forskjellige forhold, fra vær til vind eller politikk. De kan anvendes som ressurs for å utvikle emner og ved å velge de kan deltakere nærme seg hverandre. Lignende eksempler på andre måter deltakere uttrykker kunnskaper kan for eksempel være å anvende ulike symboler fra Internett kommunikasjon (jfr. kapittel 3.2.4) eller ved å skrive på bestemte dialekter som i:

(18) <Bat> veit itt vel jei

Eller bestemte standardspråk:

(10) <Eveast> si

(22) <Liina> Eh...Bene, grazie :)

Samtidig som emner knyttet til bakgrunnskunnskaper eller aktiviteter, vedlikeholder nettsamtalen ved å snakke om kjente ting, etablerer dette samtidig en viss anonymitet mellom deltakerne i forhold til person. Noen ganger forekommer emner knyttet til person som innledninger i etterkant av hilsninger, for eksempel ved bruk av akronymet ASL (age, sex, location). For eksempel i logg 2:

- (60) <femiSSta> femiSSta e nick ASL dj
(69) <DJ_flippe> 18, j, østfoldddddd, dg da?

Dette ser også ut til å forekomme når det knyttes forbindelser mellom deltakere i retning av sted, alder eller status, for eksempel i nettsamtalen mellom <Lara> og <Mads14>:

- (28) <Lara> Mads14: ja... du da?
(36) <Mads14> bærum
(48) <Mads14> ka klasse?
(74) <Lara> du først da
(89) <Mads14> 9
(96) <Lara> du går ikke på vgs altså?
(99) <Mads14> nei
(107) <Mads14> kjenner folk der jeg
(110) <Lara> åhh sier du det- går i 2 g. jeg
(114) <Mads14> oki

Det vil kunne antas at slike spørsmål er aktuelle mellom deltakere som ikke har møtt hverandre tidligere og ser ut til å opptre hyppig til tross for at deltakere i andre sammenhenger omtaler slike spørsmål negativt.

4.2.4 ”å skape noe sammen”

I forbindelse med etablering av nettsamtaler vil utvekslingen av kunnskaper være knyttet til hvordan deltakere i felleskap bidrar til å utvikle emnet eller ikke. Hvor vidt dette er ”sanne” kunnskaper er ikke alltid så viktig, men heller at dette engasjerer deltakerne, slik at nettsamtalen vedlikeholdes. Utvekslinger av kunnskap knyttet til person ser også ut til å være aktuelle i forbindelse med vedlikehold av etablerte relasjoner over tid. Ved senere nettsamtaler vil deltakere inneha en felles bakgrunnskunnskap om hverandre, noe som knytter ulike møter sammen. <herrex> trekker forbindelse til sider ved dette i en samtale hvor vedkommende påpeker viktigheten av å kunne ”skape noe sammen” i møter via IRC.

...ting tar jo slutt, enten det skjer ved at alle logge seg ut i en fart, eller det begynne å gå lenge mellom svarene til folk, eller at det er ikke er noen som komme med noe fornuftig, ser du på idiotdiskusjoner så ebbe det ut fortere enn det komme i gang, når det ikke noe lenger, da er det på tide å finne på noe nytt eller stikke ... (Hvordan slutte folk da?) jeg blir forbanna på folk hvis de bare stikker uten å si ha det - da føle du deg snytt, noen ganger må du bare stikke selv om du har lyst til å være i mange timer, og det er ofte trist å ta farvel med folk du har kommet inn på, så finne vi ut om vi skal treffes igjen, ta det på mail, eller telefon (men du holde kontakten med noen?) ja, men det er mye som skjer, ikke alltid det er mulig, men de som jeg kjenne litt prøve jeg å fortsette med (men blir man kjent med folk, møtt de utenfor ?) noen har jeg møtt, og vet jo mye om folk etter hvert, så jeg kjenne de ja, jeg trenger ikke å ha sett folk, det ikke nødvendig det, nok å se på kombinasjonen av alt de sier, det er nok for meg, hvis det går jævlig fort der inne, er det viktige å roe ned, og finne ut om du skal fortsette eller ikke, hvis det blir spent kan det hjelpe av og til med litt humor...(ja, det er vel viktig å skrive bra) ja, og det skal rullerere litt, noen folk er helt fjerne, lett å se om du har kommet inn på noen, bare å kjøre på med lite innhold i meldingene, så ser du om den andre virkelig vil prøve å skjønne hva det er du prøver å si, viktig, sånt folk komme inn på hverandre, sånt du finne ut om de har peil på det som diskuteres, små ting kommer frem og det tar tid, sånt sett bryte du terskler med folk, og de skjønne at det ikke er så farlig å preike litt personlig., men sånt er det jo alltid, akkurat som vi sitter her nå, hvis du snu deg vekk og virke likegyldig til det jeg skal si deg, kommer jeg faen ikke til å snakke med deg igjen, det gjelde å skape noe sammen med folk som du virkelig komme inn på..(men finne du virkelig ut av ting?) visst gjør du det, om folk holde ut så kan det lede til andre ting, preike du fram og tilbake så er det egentlig ikke så mye du finne ut, mye foregår ved gjetning, her det viktigste kommer, og du ser hvem andre folk er, selvfølgelig....viktige ting kan du ikke få ut i noen få linjer , så det er viktig å holde ut også, å kunne være på plass i det du snakke om, jeg tror at det er skrivningen som gjør folk mer forsiktige i måten de tenker når de skal gjøre ting sammen...

<herrex>³¹

Hvordan deltakere forholder seg til pågående aktiviteter er avhengig av at de som er med kommer med tilstrekkelige tilbakemeldinger i utviklingen av emnet. Klarer ikke deltakerne å utvikle emnet, blir dette uttømt. Dette kan forekomme ved at deltakerne avslutter emnet eller at dette gradvis går over i noe nytt, og kan observeres i forbindelse med hvordan deltakere tar tur i nettsamtalen. I denne sammenheng vises det også til ulike rytmer for føringen av nettsamtaler, ved at aktiviteten går langsommere, med lange mellomrom og pauser.

³¹ <herrex> er blant deltakere jeg opprettholder kontakt med over tid. Denne samtalen er i forbindelse med et møte ansikt til ansikt.

Avslutninger kan også forekomme heller bastant ved at deltakere logger seg ut av snakkerommet eller at deltakere ikke lenger sender meldinger. I mange tilfeller ”markeres” det at det er på tide å avslutte emnet, enten gradvis, med hint eller ”utrop” om å avslutte:

(6) <zebas> kjeder meg her.....prøver noe annet

(44) <Denitz> bare slenger ut en melding,orker ikke dette lenger

I andre tilfeller avsluttes emnet ved at deltakerne tar farvel. I forbindelse med at det markeres farvel mellom deltakere skjer det ofte en oppsummering av det som har skjedd eller det dannes forventninger til videre nettsamtaler på senere tidspunkt, for eksempel ved avtaler om videre møter noe det kan observeres eksempler på i logg 2.

(5) <LoCkLiTe> jup, ser deg snart

(17) <^Cruz^> klemmer LoCkLiTe.... kos deg i helga

(32) <LoCkLiTe> klemmer tilbake....snakkes...borte....

4.3 Fra misforståelser til samarbeid via konflikt

Så langt skal jeg forsøke å trekke sammen noen observasjoner i dette kapitlet knyttet til tema for undersøkelsen og de videre kapitlene. Jeg har sett nærmere på aktiviteter i snakkerom basert på observasjoner og beskrivelser av de aktiviteter deltakere er del av.

Når deltakere befinner seg i snakkerom utveksles meldinger bestående av initiativ og tilbakemeldinger. Dette skaper rom for etablering av kontakt, både mellom deltakere som er ukjente for hverandre, de som kanskje har møtt hverandre tidligere, og de som møtes via felles bekjente. Deltakere viser til at de avgrensner ulike aktiviteter, for eksempel det å skille ut atskilte nettsamtaler fra den totale aktiviteten i snakkerommet. Slike avgrensninger kan også jeg benytte meg av for å danne meg et bilde av rammer for samhandling. Ved å betrakte meldinger som deler av nettsamtaler kan jeg foreta en nærmere avgrensning av det som befinner seg *innenfor* og *utenfor* dem. I etablering av kontakt ser det ut til at det er viktig å utvikle samarbeid ved å inngå i balanserte relasjoner. I spennet mellom hilsninger til farvel ligger det en rekke utviklings muligheter for nettsamtaler. Det grunnleggende nivå for observasjon av nettsamtaler som ”system” forekommer i etableringer av dyadiske relasjoner mellom deltakere. Beskrivelsen av dette som *paring* er et eksempel på hvordan deltakere skaper orden. Stilt overfor mange deltakere og ”rytmer” mellom nettsamtaler, kan det å

forholde seg til en bestemt deltaker være en måte det kan etableres meningsfulle sammenhenger for vedlikehold av nettsamtaler.

Vedlikehold av nettsamtaler bidrar til å ”åpne” og/eller ”lukke” for deltakelse fra andre i snakkerommet, noe som forekommer ved at deltakere blir inkludert eller ekskludert i samhandlingen. Hvis man betrakter dette som symmetriske relasjoner kan gjensidig atferd være rettet mot samarbeid mellom partene, noe som kan bidra til å ”bygge” opp og danne grunnlag for vedlikehold av nettsamtalen. Dette kan forekomme ved at deltakere gir litt og forventer tilbakemelding. Et eksempel på dette kan observeres i logg 2 i nettsamtalen mellom <Lara> og <Mads14>. I andre tilfeller kan man betrakte hvordan nettsamtaler utvikler seg symmetrisk i forbindelse med uenighet mellom deltakerne, noe det kan observeres et eksempel på i nettsamtalen mellom <heine> og <igor> i logg 2, hvor <igor> driver det som omtales som ”trolling” med en mulig forsterkende effekt som medfører at <heine> etter hvert forlater snakkerommet. Lignende prosesser forekommer i forbindelse med at nye deltakere kommer med initiativ. Dette kan observeres i forbindelse med nettsamtalen mellom <DrP> og <PB>, der <Vegard27> forsøker å etablere seg i nettsamtalen. Vedkommende aksepterer ikke det aktuelle emnet som utgangspunktet for nettsamtalen og oppgir å vedlikeholde dette. <Naboen> kommer med initiativ og etablerer posisjon i den pågående nettsamtalen, noe som virker tilbake på antall deltakere i den. Men, her kan det se ut til at <Naboen> inntar posisjon i forhold til emnet som allerede er i utvikling, og etablerer seg utfyllende/komplementært i forhold til de andre deltakerne. På samme måte som deltakere står i et ulikt forhold til aktiviteter som pågår ved innlogging, må deltakere også tilpasse seg til nettsamtaler som foregår hvis de forsøker å etablere tilgang. Her må deltakere til en viss grad følge med i nettsamtalen og bidra til emnet. Ved å gjøre dette inngår de, inntil videre, komplementært i forhold til andre i nettsamtalen. Her kan det tenkes at det oppstår dilemma knyttet til valg om hvor lenge denne skal vedlikeholdes. Selv blant deltakere som inngår i pågående nettsamtaler vises det til at emner kan utvikle seg mot det meningsløse. Her kan de involverte deltakerne erfare at de ikke får tilstrekkelig tilbake slik at det ikke anses som meningsfylt å vedlikeholde dette.

Utviklingen av nettsamtaler i det offentlige snakkerom er i stadig endring og dermed vanskelige å beskrive. I dette kapitlet retter jeg også fokus på sider ved ulike aktiviteter som kan skape misforståelser og dilemma. For eksempel kan meldinger avbrytes p.g.a. av lag eller

ved at initiativ ikke vedlikeholdes med tilbakemeldinger. Deltakere beretter at andre ikke holder seg til emnet, snakker om uinteressante ting eller brått avbryter pågående aktiviteter. På mange måter kan det være grunn til å påstå at nettpraten "halter" noe som gjør at samhandlingen, i likhet med samhandling ansikt til ansikt, kan preges av å være indefinitiv og flyktig. Deltakere jeg møter utviser ulike holdninger til dette. Ofte underkommuniseres ulike problem som oppstår. Derimot fokuseres det på aktiviteter hvor misforståelser unngås, eller hvor de oppklarer dem ved å inngå i korrigerende samhandling. Heller etableres det likevekt i nettsamtaler i en balanse mellom å gi og ta, mellom å lytte og bidra. Men, grensene mellom samarbeid og konflikt kan også være liten. Grunnlag for konflikter kan ligge i misforståelser som oppstår, slike hendelser kan løses med likegyldighet, ignorering eller humor. I andre tilfeller er dette knyttet til forhandlinger, hvor det å hevde sin rett i forhold til emnet kan medføre en forsterkning av konflikt med det resultat at nettsamtalen bryter sammen.

Muligens er det slik at deltakere faktisk misforstår hverandre ofte, men ikke legger vekt på dette overfor meg. Beretninger som legger vekt på tilfeller hvor alt virker, ser bort fra at samhandling er preget av prosesser hvor misforståelser også kan danne grunnlag for endringer og dermed bidra til etableringer av nye aktiviteter. Enkelte legger også stor vekt på egen rolle i utformingen av meldinger og forteller at de er klare og tydelige med hva de uttrykker, i motsetning det de mottar fra andre, som etter deres mening kan være preget av uklarheter. Men, i observasjoner av aktiviteter er det nødvendigvis ikke så interessant hva individuelle deltakere mener de selv forsøker å formidle, men hvorvidt det oppstår noe felles mellom deltakere som vedlikeholder nettsamtaler.

Deltakere omtaler ofte møter som tilfeldige. Men, for å vedlikeholde nettsamtaler må det være initiativ tilstede. Dette innebærer også utvikling av språklig kompetanse. Ved å inngå i møter etableres forståelser om nyanser for hva som gjelder og hva som ikke gjelder, noe som gir bakgrunns erfaringer om mulige samhandlingsformer og ulike løsninger på hendelser som kan oppstå. Gjennom slike møter dannes også inntrykk av andre. Dette kommer til uttrykk i stereotypiske handlingskategorier som deltakere ofte benytter seg av, for eksempel i følgende dikotomier:

- Fjern- tilstede
- Ledende - ekte
- Forutsigbar – spontan

Samtidig kan ikke alltid deltakere beskrive konkret hva de egentlig prater om med andre om. De forteller at interessante nettsamtaler kan være knyttet til det å stadig være i stand til å veksle mellom ulike emner. Her beskriver deltakere enkelte nettsamtaler som kjedelige og preget av å være forutsigbare i henhold til innhold, retning og resultat. Deltakerne antar at de inneholder sider ved seg som gjør at de på forhånd kjenner til hvordan de etableres og vedlikeholdes, noe som gjør at andre kan lede nettsamtalen i bestemte retninger eller forsøke å påtvinge andre deltakere egne meninger og planer. Et dilemma for deltakerne vil da knytte seg til valg om hvor lenge de vil inngå i slike nettsamtaler som utvikler seg komplementært. Som deltakende observatør inngår jeg i lignende relasjoner i forbindelse med at det foretas sterke initiativ i forsøk på å stille bestemte spørsmål. Dette kan oppleves som ”styrende” hos andre, noe som igjen virker tilbake på likheten jeg forsøker å etablere i nettsamtaler. Stilt overfor det deltakere anser som ”forutsigbare” nettsamtaler, overkommuniseres en aktiv deltakelse hvor det legges vekt på spontane improvisasjoner som bruker kreative måter å etablere dem. Ved å gjøre dette erfarer muligens deltakere tilfredsstillelse og mening med det å inngå i nettsamtaler. Samtidig er dette ofte relatert til sider ved samhandlingen som både skaper misforståelser og beskrives som problemer, noe som i andre sammenhenger underkommuniseres. Det vil dermed kunne antas at beskrivelsen av dette vil være avhengig av hvilke aktiviteter deltakere inngår i, samt hvilke relasjoner det er mellom deltakere i dem.

Kapittel 5

Vedlikehold av relasjoner i gruppekommunikasjon

I dette kapitlet skal jeg undersøke hvordan relasjoner mellom deltakere kan observeres i gruppekommunikasjon via IRC. I kapittel 4 forsøker jeg å undersøke det som kan betraktes som *mikro* sammenhenger for nettsamtaler. Her etableres det kontakt som vedlikeholdes og endres i forhold til prosesser som inkluderer eller ekskluderer deltakere knyttet til emner i nettsamtaler. Etableringer av emner kan engasjere og inkludere x antall deltakere over bestemte tidsrom. Dette kan betraktes som *makro* sammenhenger i snakkerom, med hensyn til at de kan bli dominerende, både med tanke på emnet som vedlikeholdes, varighet, og antall deltakere. Tittelen på kapitlet er *vedlikehold av relasjoner i gruppekommunikasjon*, og er et forsøk på å få nærmere innblikk i prosesser som forekommer i krysningspunktet mellom ulike deltakere i snakkerom. Dette gjelder både deltakere som er i ferd med å etablere kontakt på bestemte tidsrom, samt deltakere som vedlikeholder relasjoner over lengre tid.

5.1. Utgangspunkt for videre undersøkelser av "*gruppekommunikasjon*"

Som nevnt leser jeg tidligere undersøkelser (jf. Reid 1991 og Kummervold 1998) og lærer mer om *gruppekommunikasjon* via IRC. Her observerer jeg et visst fokus som kan se ut til å være rettet mot å påvise forholdet mellom gruppekommunikasjon og sosial organisasjon i snakkerom. Et utgangspunkt for dette kan være at deltakere som tilbringer mye tid via IRC overfører koder og regler for oppførsel til nye deltakere, eller at det utvikles formelle roller bl.a. gjennom aktivitetene til kanaloperatører. Selv starter jeg undersøkelsen i bestemte snakkerom og møter uttrykk for dette, men nærmere observasjoner gir også et mer sammensatt bilde av det sosiale liv i snakkerom.

Et aspekt ved dette, er knyttet til hvordan hierarkiske forhold kommer til uttrykk. Ved deltakelse i snakkerom kan det noen ganger observeres at operatørene ikke er tilstede. I andre tilfeller er det ikke alltid at deltakernes "erfarenhet" er det som er avgjørende for hvordan hierarkiske forhold kommer til uttrykk. I tilfeller hvor nettsamtaler etableres og utvikler seg spontant, kan autoritet for eksempel være knyttet til ulike fremvisninger i forhold til

emneutviklingen. Antall deltakere som er aktive varierer, dette er også en faktor som virker inn på gruppekommunikasjonen. Hvis det for eksempel er mange deltakere i snakkerommet, kan det anspore deltakere til å foreslå samhandling i private rom eller å foreslå å bevege seg til helt andre snakkerom. I andre tilfeller utviser deltakere et fleksibelt forhold til aktiviteter som foregår, og unngår snakkerom hvor det forekommer utpregede hierarkiske forhold. Dette virker også tilbake på hvordan tilhørighet til bestemte snakkerom kommer til uttrykk, med tanke på tilnærminger rettet mot å påvise "fellesskap" via IRC. Samtidig fremkommer kollektive uttrykk mellom deltakere, hvor etablerte relasjoner danner grunnlag for at enkelte deltakere anser seg som medlemmer av det som omtales som "grupper", "gjenger" eller "klikker".

Utgangspunktet mitt for å forstå *gruppekommunikasjon* er knyttet til det som kan observeres av samhandling mellom aktive deltakere i offentlige snakkerom. Som tidligere nevnt er det meldinger som utgjør det grunnleggende bidrag i nettsamtaler og er dermed handlinger som skaper aktivitet og handlingsforløp. Men, her forekommer det på mange måter en avgrensning som legger føringer på observasjoner, siden det er andre sider ved samhandlingen som kan betraktes som handlinger. Eksempler på dette kan være ikke-aktive deltakere, de som betegnes som "lurkere", deltakere som er aktive i private snakkerom, eller deltakere som logger seg inn og ut av snakkerommet. Betrakter man IRC program som en "deltaker" i systemet, vil også meldinger fra IRC programmet anses som handlinger.

Målet for dette kapitlet er å forsøke å beskrive hvordan relasjoner mellom aktive deltakere kommer til uttrykk i gruppekommunikasjonen. Første skritt i dette er å videreføre observasjoner fra forrige kapittel, men ved å fokusere på større nettsamtaler som kan avgrenses og hvordan disse virker i samspill. Men, siden snakkerom består av deltakere med ulike erfaringsnivå, status og innbyrdes relasjoner, kan observasjoner også knyttes til det jeg betegner som ulike nivåer av relasjoner. Det kan være grunn til å tro at utviklingen av emner i nettsamtaler kan være basert på relasjoner som er vedlikeholdt over lengre tid, og at dette kommer til uttrykk ved at deltakere henvender seg på ulikt vis til ulike deltakere. Dette er også årsaken til at det forekommer et brudd i den videre gjennomgangen i avsnitt 5.3, hvor jeg ønsker å belyse sider ved samhandlingen slik det kommer til uttrykk blant deltakere som anser seg som medlemmer av grupper.

5.2 Videre prosesser for nettsamtaler

Hvordan kan jeg nærme meg gruppekommunikasjonen metodisk? I dette kapitlet skal jeg fortsette å beskrive aktiviteter mellom deltakere som språklige aktiviteter. I observasjoner av offentlige snakkerom kan det ved første øyekast se ut til at ”alle snakker med alle” og muligens er dette et utgangspunkt for å forstå gruppekommunikasjonen? Videre kan det observeres at enkelte deltakere henvender seg til bestemte deltakere, enten individuelt eller kollektivt. Hvis det er flere nettsamtaler i utvikling, blir det interessant å se nærmere på deres utviklingsmuligheter blant et varierende antall deltakere. Etter hvert som jeg får nærmere innblikk i mindre grupper, kan det observeres ulike holdninger til aktiviteter som foregår. Dette relateres ofte til hva det prates om. Basert på for eksempel smak eller interesser foretas vurderinger om hva slags nettprat som er interessant eller ikke. For eksempel kan deltakere i gruppe 1 fremstille aktiviteter som positive og interessante, mens det blant deltakere i gruppe 2 anses som uinteressant. For deltakerne i begge grupper kan observasjoner av andre aktiviteter anses som uviktige. Det som blir interessant er å forsøke å gripe fatt i prosesser felles for gruppekommunikasjonen som kan danne grunnlag for sammenligninger av observasjoner i snakkerom.

Et fokus på hvordan nettsamtaler vedlikeholdes over tid og hvordan deltakere etablerer tilgang og posisjon i pågående aktiviteter, er muligens et startsted for å forstå gruppekommunikasjon. Hvem henvender seg til hvem og hvordan knyttes det forbindelse mellom ulike handlinger i snakkerommet? I sammenligning med observasjoner gjort i kapittel 4, kan det se ut til at vedlikehold av, samt tilgang til nettsamtaler sirkulerer rundt noen generelle utviklingsmuligheter.

- 1) Deltakere vedlikeholder pågående nettsamtale basert på tilbakemeldinger fra andre deltakere.
- 2) Pågående nettsamtale endres basert på at deltakere ikke får tilbakemeldinger fra andre deltakere.
- 3) Nye deltakere etablerer kontakt og vedlikeholder nettsamtalen over tid.
- 4) Nye deltakere får ikke tilbakemeldinger fra andre og etablerer ikke tilgang i nettsamtalen, logger seg ut eller inngår i andre nettsamtaler.

Sammenlignet med observasjoner i forrige kapittel ser det ut til at deltakere foretar avgrensninger av ulike nettsamtaler. En grunn til dette kan være at det er vanskelig å delta i flere samtidig. Hvorvidt deltakere holder seg til en eller veksler mellom flere kan være knyttet til hvordan de behersker å føre nettsamtaler. Når en nettsamtale vedlikeholdes over bestemte tidsrom, skaper dette nærhet mellom deltakerne ved at de kan vise tilbake til tidligere emner i nettsamtalen. Samtidig forekommer det kreative vekslinger mellom emner og nettsamtaler, noe som forsterker en tilnærming til at "alle snakker med alle". Mens noen foretrekker å holde seg til emnet, er det andre som viser til vekslinger som spennende og interessant og noe som gjøres av nødvendighet for å "holde praten" i gang.

For å beskrive dynamikken i nettsamtaler skal jeg anvende noen omtrentlige begrep for å beskrive endringer med hensyn til antall deltakere og emner. I forbindelse med observasjoner av nettsamtaler kan det avgrenses konkrete emner. Disse kan peke bakover mot det som har vært utvekslet tidligere eller være preget av nye initiativ, både fra deltakere som allerede er del av nettsamtalen eller nye deltakere. Når deltakere veksler mellom ulike emner, uten at disse initiativene har en avgjørende virkning på hvilket emne som engasjerer hoveddelen av deltakerne i nettsamtalen, skal jeg omtale slike vekslinger som *overlappinger*. Dette ser ikke bare ut til å forekomme innad i bestemte nettsamtaler, men også mellom ulike nettsamtaler som vedlikeholdes i snakkerommet. I nettsamtaler kan det også forekomme etablering av nye emner som engasjerer hoveddelen av deltakerne og utgjør en stor del av aktiviteten i snakkerommet over bestemte tidsrom. Slike hendelser danner grunnlag for det jeg velger å omtale som *vendepunkter*. Slike vendepunkter fører til økt aktivitet ved at deltakere velger å "holder fast" på eller "å slippe" emner. Egentlig forekommer det vendepunkt hele tiden, i den forstand at nettsamtaler er i stadig utvikling. Det jeg her legger vekt på som vendepunkter, er observasjoner av emner som virker tilbake igjen på utviklingen av bestemte nettsamtaler og som former det videre handlingsforløp.

For å gi en tilnærmet beskrivelse av prosesser knyttet til dette, skal jeg fokusere nærmere på ulike nettsamtaler som kan avgrenses basert på observasjoner av et offentlig snakkerom over et bestemt tidsrom, og forsøke å se hvordan disse virker i samspill.

5.2.1 Avgrensninger av nettsamtaler i #treffsted- nettsamtale 1

Et annet snakkerom jeg foretar observasjoner i er # *treffsted*. Det følgende er et utdrag av et handlingsforløp som foregår på en onsdags kveld i 20.00 tiden. Handlingsforløpet kan avgrenses til det som ser ut til å være 3 ulike nettsamtaler mellom bestemte deltakere i løpet av et tidsrom på ca. 15-18 minutter. Fremfor å beskrive hendelsesforløpet ved å skrive det rett frem, skal jeg i dette kapitlet bryte opp loggen og fokusere på ulike nettsamtaler hvor deltakere etablerer posisjon eller ikke. Videreføringen av logg 3.1, fremstilt lineært fra utveksling 1 til 300, står tilslutt som Logg 3 i kapittel 5.5.³²

Logg 3.1.

- (1)<Onas>ok
- (2) <JONE> da skær da faen skjæra brekke mæ jeg starte og snakke stykt og svare au
- (3)<tor21>..sette i gang?
- (4) <hans> Dagens oppløftende melding til alle kvinner:
- (5)<tor21>folkeskikker en dyd
- (6) <live> har hørt rykter om at <hans> er homo
- (7) <JONE> folkeskikk!!! Ja, viktig og noe faens dritt
- (8) <hans> Den perfekte BH skal nå være oppfunnet. Det måtte en gjeng romforskere til for å klare det
- (9) <asgeir> iikke klikk privat
- (10) <tor21> sant nok det...halloooo <Kristiane>
- (11)<Onas> folkeskikk blir ikke tatt seriøst
- (12)<hans> - og de håper den blir puppulær!.
- (13) <asgeir> her så
- (14)<asgeir> skaff deg jøns
- (15)<jylla>så det på God Morgen Norge
- (16) <JONE> hva faen er det jeg skal skaffe mæ
- (17) <Onas> ikke blandt de ti første
- (18) <Eros_> minus en par
- (19) <Kristiane> hei tor21
- (20) <live> glad jeg ikke bruker BH så ofte :)
- (21) <Lars> kan vi ikke prate om noe litt kulere?
- (22) <Knut-Stut> skulle vært aldersgrense her inne

32

Jeg foretar observasjoner i snakkerommet # *treffsted* etter å ha etablert og vedlikeholdt kontakter her, bl.a. med <tor21> og venner av han. Handlingsforløpet foregår over et tidsrom på ca. 14- 15 minutter, hvor det videre handlingsforløp på 300 meldinger fremstilles til slutt i dette kapitlet. Meldinger fra IRC programmet er tatt bort. Kallenavn i loggen er endret, jf. Kapittel 3.4. Likevel har jeg forsøkt å benytte meg av kallenavn som har tilsvarende karakteristikker med de opprinnelige For eksempel navn - navn, tall, stedsnavn, store bokstaver og tegn.

I utgangspunktet forekommer det overlappinger mellom emner hele tiden som følge av initiativ og tilbakemeldinger. Som jeg observerer i kapittel 4 er det emner som knytter deltakere sammen og kan være medvirkende for vedlikeholdet av nettsamtaler over tid.

En av nettsamtalene som foregår i *#treffsted* ser ut til å forekomme mellom <hans>, <jylla> og <live> og er allerede etablert i logg 3.1. (se understrekninger forrige side). Andre kommer med initiativ som forsøker å knytte forbindelse til emne, samt bestemte deltakere, i (33) <Mariaxy> *mannesvin Hans !!!!*, men uten at dette danner grunnlag for tilbakemeldinger. Videre ser det ut til å forekomme vurderinger basert på graden av deltakelse (jf. kapittel 2.4.2 og 4.2.4), noe som blir gjeldende over tid og kommer til uttrykk etter at <jylla>, (i (43) se logg 3.2), etablerer forbindelser til det som ser ut til å være et tidligere emne rettet mot ”dyrrettigheter”. I det videre handlingsforløp inngår <rine> (75) og <jacob> (68) i forhandlinger om tilgang til å delta.

Logg 3.2.

- (43) <jylla> som sagt! Likestilling for menneske og dyr!!
- (51) <live> begynner vi å snakke politikk her eller?
- (58) <live> skal vi slutte å drepe dyr nå?
- (64) <hans> er vi ikke ferdige med den diskusjonen???
- (68) <jacob> kampen for tilværelsen er ikke over folkens!!!!!!
- (73) <jylla> heia NOAH
- (75) <rine> var jo det jeg sa
- (81) <live> kan ikke leve uten å spise dyr
- (84) <jacob> ikke bra at dyr lider
- (92) <hans> ho rine som kom med det først
- (96) <jylla> ha, ha velkommen etter jakob, hei rine
- (101) <rine> ja, var inne på noe sånt
- (109) <live> du må følge med jacob
- (114) <live> her i gården må du ta stilling
- (122) <jylla> ikke alltid lett for folk, kjenner dere noah godt?
- (127) <hans> ta stilling, ellers har de ingenting her å gjøre.
- (132) <live> ja, folk må holde seg til saken!

Både <rine> og <jacob> etablerer tilgang i nettsamtalen, noe som øker antall aktive deltakere (til 5). <rine> etablerer posisjon basert på hvordan vedkommende viser tilbake til tidligere emner, mens <jacob> får eksplisitte tilbakemeldinger (96,109) som setter vedkommende ”på plass” i forhold til emne (114,127,132). Inklusjonen av dem begge utgjør et vendepunkt i den pågående nettsamtalen ved å knytte deltakerne sammen rundt et tidligere emne. Samtidig

medfører forhandlingene at hyppigheten på utvekslingene er avtakende. Dette ser derimot ut til å endre seg når andre forsøker å etablere tilgang. Enkelte av dem ser ut til å ha vært med i nettsamtalen eller fulgt med i denne på et tidligere tidspunkt, siden de både direkte og indirekte forsøker å etablere forbindelser til tidligere emner.

Logg 3.3.

- (153) <victoria> var det ikke noen som heiet på RBK
- (158) <lena19> trodde live hadde vært på Mallorca hvor solen alltid skinner ...
- (160) <jylla> synes dere virkelig at det er noe å snakke om?
- (162) <trollex> skal vi snakke mer om sport

Videre ser det ut til å forekomme forhandlinger i forbindelse med overlappingen mellom emner, hvor det utvises solidaritet mellom deltakerne som allerede er del av nettsamtalen og hvor initiativ fra andre blir tilbakevist begrunnet med at de ikke har bidratt tidligere eller at emne er utgått.

Logg 3.4.

- (166) <jacob> har vi ikke hatt nok av det for i dag
- (172) <live> HALLO!!! setter folk på repeaten??? Bare spør....
- (179) <hans> enig <jacob > få med deg sporten i kveld trollex !
- (182) <rine> trodde vi var kommet lengre enn dette her
- (190) <jylla> victoriaprøv et annet rom

<victoria> slutter med initiativ. <trollex> kommer med tilbakemelding,(i (185) logg 3, side 184) *får vel gjøre det- non interessert i boksing*. Denne vedlikeholdes ikke, men forsøker samtidig å etablere forbindelse til et initiativ hos <Mr.X>,(i (178) logg 3, side 184) *noen interessert i boksing*. <lena19> kommer med tilbakemelding,(i (213) logg 3.5 neste side), men vedlikeholder ikke posisjon i det videre handlingsforløp. Initiativene danner grunnlag for tilbakemeldinger (172), men kan også være initiativ rettet mot andre aktiviteter.

Videre, i logg 3.5 (se neste side), kan det se ut til at deltakere inkluderes uten å vise til tidligere emner, men for eksempel ved hilsninger, i (198). Dette videreføres av initiativ som knyttes til et emne i utvikling (219). Samtidig som deltakere ser ut til å ekskluderes i forhold til deltakelse i tidligere emner, er det andre som kommer med initiativ (243), etablerer tilgang og inkluderes basert på emner i ferd med å utvikle seg og peker fremover i tid (230)

og (232). Dette emne er rettet mot ”årstid og helse”. Dette danner grunnlag for et nytt vendepunkt i nettsamtalen, der deltakere etablerer likhet og samles rundt emnet. Dette øker antall aktive deltakere til 8 – 9 over et tidsrom og bidrar til å øke hyppigheten i utvekslingene mellom dem.

Logg 3.5.

- (198) <blanca> sier hei til dere som vil snakke
- (211) <rine> blir deppa i høst mørket det skal være sikkert og visst
- (213) <lena19> noen som kan komme med flere tips
- (219) <blanca> kjenner meg igjen i høstdeprisjoner
- (224) <jylla> blir deprimert av å diskutere det!!
- (228) <jacob> legen min anbefaler piller, husker ikke navnet
- (230) <alta> det hjelper å snakke om det
- (232) <cruiser> ja, humøret svikter når lyset forsvinner
- (235) <hans> sikkert noe som øker serotonin i hjernen
- (238) <alta> det skal være sikkert det med lys og mørke...hei cruiser
- (239) <rine> prøv akupunktur...
- (241) <live> vet ikke hva dere snakker om men, som sagt- søvn, sex og sydentur hjelper
- (243) <ninoo> exc hjelper det :)
- (251) <blanca> mange som har peiling på dette ser jeg...
- (255) <hans> ja, men stoler ikke på leger
- (259) <cruiser> ja interessant prat om helse og livstil
- (263) <blanca> enig, med at piller ikke hjelper

Denne nettsamtalen avtar etter hvert ettersom andre nettsamtaler opptar den videre aktivitet i snakkerommet. Deltakerne som var del av dette, kommer med initiativ som ser ut til å være rettet mot andre nettsamtaler, (se logg 3.11 side 91-92, samt kapittel 5.5), i (277) <cruiser> *bliiiiiiiir kvalm av rommet!!!* og i (299) <alta> *enig lukter skit her*, samt det som ser ut til å være initiativ rettet mot nye emner i (288) <alta> *la prate om noe annet, ok* .

5.2.2 Vedlikehold og overlapping mellom emner - nettsamtale 2

Samtidig som det kan foretas avgrensninger av nettsamtaler forekommer det også overlappinger til nye emner. Det kan være at deltakere på et eller annet tidspunkt knytter forbindelser til det andre prater om og bruker dette som utgangspunkt for spontant å bevege seg langs nye emner. Overlappinger kan skje raskt. Hvor enkelte deltakere ikke anser vedlikeholdet som meningsfylt, er det andre som ser på dette som spennende og som grunnlag

for interessante nettsamtaler. Som deltakere legger vekt på (jfr. 4.2.3), er en side ved det å kunne beherske føring av nettsamtaler knyttet til det å kunne etablere et emne som to eller flere deltakere utvikler. Samtidig blir det en annen sak å kunne vedlikeholde dette når de er stilt overfor et varierende antall deltakere. Dette virker også tilbake på sammensetningen av deltakere innenfor de enkelte nettsamtalene.

En annen nettsamtale som kan avgrenses i snakkerommet ser ut til å vedlikeholdes mellom deltakerne <asgeir>, <Onas>, <tor21> i logg 3.1 (se side 81). I (19) forsøker en deltaker å etablere tilgang ved hilsning, <Kristiane> *hei tor21*, men uten at det kommer tilbakemelding. Nettsamtalen utvikles videre rundt et emne knyttet til ”arbeid og livssituasjon”, etter at <asgeir> beretter om dagens gjøremål i (35).

Logg 3.6.

- (35) <asgeir > Vært på arbeidskontorer i dag
- (41) <tor21> Gikk det bra?
- (47) <asgeir> Heller dårlig
- (52) <asgeir> En eller annen idiot hadde gått amok der inne
- (56) <Onas> En som ikke fikk seg jobb?
- (62) <pain> ha, ha ville heller være på sossen...
- (66) <tor21> Godt jobbet bare det:)
- (71) <asgeir> Fortsatt på leting takket være den idioten
- (74) <dina> Skulle gjerne funnet meg en jobb jeg
- (79) <wicked> anstrengte forhold der jeg jobber dere
- (83) <janne18> Stå på dina
- (88) <wicked> kontrakt uten signatur
- (90) <dina> kunne flyttet ut hjemmefra
- (95) <tor21> snuskete folk...
- (98) <wicked> Sjefen sa vi kunne glemme det
- (104) <dina> Ikke alt jeg orker
- (111) <Onas> sånne burde hatt bank!!!

<dina> og <wicked> kommer med initiativ og får tilbakemeldinger som inkluderer dem i nettsamtalen, noe som øker antall deltakere i denne. En deltaker kommer med initiativ i (116) <sas> *alle vet jo at de må få kontrakt, hvor gamle er dere egentlig* (se logg 3.7 neste side), samt muligens i (139) <sas> *ikke dumt* (se kapittel 5.5), men uten å få tilbakemelding . Andre deltakere som ser ut til å være oppmerksomme på det som foregår er <janne18> og <Pain> (se logg 3.6 denne siden).

Deltakerne <Creativez> og <sexyboy> har tidligere etablert en nettsamtale basert på det som kan se ut til å være ”paring” med utgangspunkt i hilsninger, se kapittel 5.5, i (40) <Creativez> hilser alle som ser , (54) <sexyboy> halla alle,(65) <Creativez> er sexyboy sexy da, (72) <sexyboy> vil du finne ut av det: :), (82) <sexyboy> hvem er du da...,(87) <Creativez> en som er søkende,(100) <sexyboy> mange folk å treffe i dag.

De blir videre inkludert i denne nettsamtalen (se logg 3.7) etter at de kommer med initiativ i (117),(131), (165, m.fl.). I vedlikeholdet av dette ser det ut til at det er deltakere som er mer oppmerksomme på hverandre enn andre. Dette kan skyldes at de har vært tilstede, ikke bare snakkerommet, men også i nettsamtalen over tid. Antall aktive øker til 9 noe som både utvikler emne og gir initiativ til nye. Her ser det ut til at det etableres forhandlinger mellom deltakerne som har deltatt i det som anerkjennes som ”emne” i nettsamtalen, og deltakere som forsøker å etablere nye emner. Dette danner grunnlag for at de utviser solidaritet seg i mellom ved å utfordre forsøk på etableringer av nye emner.

Logg 3.7.

- (115) <tor21 > pass deg så du ikke blir utnyttet!!!!
- (116) <sas> alle vet jo at de må få kontrakt, hvor gamle er dere egentlig
- (117) < Creativez > Vet om en som fikk bank for noe sånt
- (118) <dina> Bodd for meg selv;)
- (123) <asgeir > akkurat det jeg snakket om tidligere folkens
- (131) <sexyboy > creative- var sikkert n som kjødd m nye folk
- (135) <Onas> hva med å hjelpe hverandre med å fikse jobb
- (138) <wicked> Bor med en kompis jeg
- (141) <pain >fikk ikke med meg det
- (144) <Janne18> at dere orker mer arbeidsprat
- (146) <Onas> skjer ofte at sjefer får bank ;)
- (148) <dina>Fritt for forpliktelser
- (152) < Jone > Asgeir - prater du fortsatt om det der
- (154) <tor21> velkommen i praten pain
- (159) <wicked>god ide onas
- (161) <dina> Ikke vite hva som venter
- (164) <Janne18> vil ikke snakke om jobb
- (165) <sexyboy> ikke dum ide
- (168) <dina> kan du hjelpe meg???????
- (170) <pain> begynner å bli kjedelig her inne
- (171) <asgeir > bare bli med
- (174) <pain> arbeidsprat...liker systemet som dr r
- (176) < Jone > nok er nok ha det gøy
- (177) <asgeir> jo flere jo bedre

- (180) <Creativez> enig med dere om at vi burde hjelpe
 (181) <Janne 18>stikker
 (184) <Onas> jobber for mye selv
 (186) <pain> Gøy det er å være ledig?????????
 (188) <sexyboy> vet om en som fikk hjelp
 (189) <Onas> gidder ikke å gjenta ting!!!!
 (191) <wicked> noen som liker brett?
 (193) <Creativez> kan ikke folk holde seg til saken
 (195) <sexyboy> hjalp seg selv først og fremst
 (197) <pain> bla, bla, bla, bla.....
 (199) <tor21> bare på vinteren
 (201) <asgeir> da de ikke fikk lønn
 (203) <dina> men trenger en jobb først, flere tips folkens?????????????????
 (204) <sexyboy> men lang historie som dere ikke gidder å høre
 (206) <pain> bla, bla, bla.....
 (208) <wicked> vi holder på hele året
 (210) <asgeir> sa lønnslipp betydde at de slapp lønn
 (212) <Onas> ikke noe du skulle sagt
 (214) <tor21> har prøvd på det i timesvis :)
 (216) <pain> si meg hvem er det som ikke holder seg til saken *s*
 (220) <dina> leve nå r tingen
 (222) <Creativez> begynner dere å bli slemme eller :)
 (225) <wicked> ja, ikke sant herlig å bare gjøre det som faller en inn
 (227) <asgeir> folk må se til å være sakelige
 (237) <tor21> hvor bor wicked da?
 (240) <sexyboy> driver med brett hele året....
 (242) <Onas> ellers kan de stikke
 (244) <Dina> eller ferie!!! Er det ikke noen som skal på tur snart

Til tross for vendepunkt som knytter deltakerne sammen rundt et emne, som i utgangspunktet er utviklet mellom <asgeir>, <tor21> og <Onas>, etablerer andre posisjon. Enkelte uttrykker misnøye (164, 181) og det skjer en gradvis endring av sammensetningen av deltakere. Som nevnt tidligere (jf. Kapittel 4.2.1.) kan det observeres at deltakere kommer med initiativ i flere nettsamtaler, noe man ser eksempel på hos deltakeren <Jone> (152,176), enten i det offentlige eller muligens i private rom³³. Dette kan forsterke overlappingen mellom emner, samt utfordre pågående nettsamtaler.

³³ I andre tilfeller kan det være slik at deltakere kommer med eksplisitte initiativ til at et emne skal utvikles vis a via andre, og kan være emner knyttet til person eller generelle emner, for eksempel i logg 3 (53,97,110 m.m.) Men, som ofte skjer dette spontant og vil i beste fall kunne vurderes i ettertid av emneutviklingen. Dette kan muligens også knyttes til hvordan individuelle deltakere trekker meningsfulle forbindelser til aktiviteter som forekommer for eksempel når de ser tilbake på handlingsforløp som har funnet sted og beretter om dette til andre eller til meg som deltakende observatør.

I det som kan avgrenses til nettsamtale 2 går emne utviklingen mellom sentrale deltakere til grunne. Dette skjer i samspill med andre nettsamtaler som i ferd med å utgjøre aktiviteten i snakkerommet, noe som bidrar til initiativ i (282) <Dina> *skjerp dere!!!!* og forsøk på etableringer av nye emner i (295) <wicked> *nå er det på tide å komme med igjen folkens* (se logg 3.11 side 91).

5.2.3 Vendepunkter i nettsamtaler - nettsamtale 3

Videre kan det observeres hvordan deltakere ser ut til å samarbeide vis a vis andre, ved å ”holde fast” på det vedlikeholdte emnet. Dette medfører vendepunkt hvor nettsamtalen mellom de involverte deltakerne utgjør store deler av aktiviteten over tidsrom. Dette kommer til uttrykk i det som kan avgrenses til nettsamtale 3 som ser ut til å være etablert mellom <Mathilde 23>, <Jon>, <Lars>, <JONE> på tidspunktet observasjonen starter.

Logg 3.8.

- (21) <Lars> kan vi ikke prate om noe litt kulere?
- (23) <JONE> oki Lars
- (24) <mathilde23> je veit!
- (25) <mathilde23> la oss prate om Ikaruus
- (27) <Lars> Stian Cool og Guffen er ikke her i dag
- (29) <JONE> HAN REAGER PÅ ALT
- (30) <Jon> men det er OLE
- (31) <Mathilde23> alt som har to X-kromosomer :)
- (34) <ØRJAN> kjedelig her.....sover alle, eller bare bøller dere
- (36) <kunstneren> hvem er Ørjan da?
- (37) <Lars> det er greit han kjenn vi
- (39) <Jone> ser ikke Ole jeg...
- (42) <kunstneren> han stakk ble lei
- (44) <Lars> han Ole, han Ole
- (45) <ØRJAN> kul fyr nordfra...
- (48) <mathilde23> portrett av Ole mens han står i kø bak ei jente: :-P~~~~
- (50) <Jon> så han her tidligere

<ØRJAN> forsøker å etablere seg i nettsamtalen (34), mens <kunstneren> (36) ser ut til å ha vært oppmerksom på aktiviteter som har foregått og muligens deltatt tidligere. I det videre handlingsforløp ser det ut til at deltakere samarbeider, hvor andre ekskluderes eller det gis uttrykk for at posisjon i nettsamtalen kun kan etableres på de samarbeidende deltakeres premisser.

Logg 3.9.

- (53) <ØRJAN> Tippeliga prat e saker
- (57) <jon> var det noen som invitert'n?
- (59) <mathilde23> tåler ikke fotball preiket
- (60) <Lars> du vet ingenting om hva vi snakker om
- (63) <jon> du sitter jo på nett
- (67) <julia>dere er jammen slemme.....
- (69) <kunstneren > sånne folk som ØØØørjan, irriterer
- (70) <jon> finn ut sjæl!!!!!!!!!!!!!!
- (76) <julia> trivialiteter er roten til alt godt
- (77) <Lars> ikke det jeg mente
- (78) <ØRJAN> je vil gå att
- (80) <mathilde23> oi-sann, tror vi skremmer folk
- (85) <JONE> så stikk da....
- (86) <lars> sikkert mobbegjeng dere
- (89) <mathilde23> vi ette det julia
- (93) <jon> og den gode kunstner prater om å baksnakke?
- (94) <JONE> er du ikke med på leken
- (103) <JONE> hvis non fra oslos beste vestkant kom inn hit, ville de nok satt beluga-kaviaren i vrangstrupen
- (105) <jon> haaaaaaaaaaaa, haaaaaaaaaa
- (108) <jon>hhhhhhhhhaaaaaaaaaaaaa

Hyppigheten på initiativ mellom deltakere øker når andre forsøker å etablere seg i nettsamtalen. Her kan det se ut til at eksklusjonen av andre blir et emne. <ØRJAN> uttrykker misnøye med dette, og <julia> logger seg etter hvert ut av snakkerommet. Eksklusjonen av andre bidrar til å knytte de andre deltakerne sammen rundt emne, og hvor vedlikeholdet av nettsamtalen utgjør mye aktivitet i snakkerommet over et tidsrom.

Logg 3.10.

- (116) <julia> kos dere i deres egen verden
- (120) <lars> nei, se det se det
- (124) <lars> hun stakk
- (125) <lars>:)
- (126) <mathilde23> :LOL
- (128) <JONE> morosamt
- (129) <lars>ikkerart3mot1
- (130) <kunstneren>:)
- (133) <jon> snakk om noe litt morsommere da lars.....
- (137) <lars> ikke sant

- (145) <JONE> er vi tilbake ?
- (147) <mathilde23> Skal vi fortsette der vi slapp
- (149) <jon> La oss gjøre noe gøy
- (151) <lars> Begynn du da
- (152) < Jone > prater du fortsatt om det der
- (155) <mathilde23>Stopp opp
- (156) < mathilde23> Stopp opp
- (157) < mathilde23> Stopp opp
- (167) <jon>alle sammen
- (169) <jon> alle sammen
- (175) <lars> Fær flooding

I denne forbindelse er det ikke en aktiv operatør i snakkerommet som kommer med advarsler eller kaster ut deltakere. Likevel ser det ut til at deltakerne i nettsamtalen muligens får ”sanksjonerende” initiativ fra andre deltakere i snakkerommet, for eksempel i (172) <live> *HALLO !!! setter folk på repeaten???* Bare spør....., (173) <Mats> *lekestue her inne i dag*, (182) <rine> *trodde vi var kommet lengre enn dette her*, (183) <geir> *på tide å vurdere dette stedet*, (189) <Onas> *gidder ikke å gjenta ting!!!!*, (193) <Creativez> *kan ikke folk holde seg til saken*, (206) <pain> *bla, bla, bla.....*, (207) <alta> *ja, få det ut*³⁴. (se kapittel 5.5)

Denne nettsamtalen ”stopper” opp litt, muligens fordi de andre nettsamtalene øker i tilfang. Litt senere reetablerer deltakerne posisjon ved å markere seg vis a vis andre deltakere, noe som danner grunnlag for et vendepunkt for gruppekommunikasjonen ved at denne nettsamtalen utgjør store deler av aktiviteten i snakkerommet over en kortere tidsperiode. Dette begynner med det som betegnes som ”spamming”, av gjentatt meldinger, som opptar mye av skjerm bilde i snakkerommet. Gradvis utvikles et emne knyttet til et ”medieprogram”.

Logg 3.11

- (194) <kunsteneren> Ikke bry dere
- (196) <Jon> ja GÅ N ANNA Plass
- (200) <Jon> Hvids DYKK vil vær så jævla streite
- (202) <mathilde23> stikker hade folkens
- (205) <JONE> FLEIRE REGLER
- (209) <JONE> FLEIRE REGLER

³⁴ Det kan være vanskelig å fastslå dette helt sikkert. Kommer deltakere med initiativ i forhold til nettsamtaler eller snakkerommet som helhet? Andre eksempler er muligens i (22, 61, 99, 107, 112, 163, 223, 270).

(215) <JONE> FLEIRE REGLER
(221) <kunstneren> Nå legge ikke han på flere ganger!
(226) <lars> Itte flooding!!!!!!!!!!!!!!
(229) <jon> hade ja
(231) <mathilde23>bei,bei
(233) <mathilde23>bei,bei
(234) <mathilde23>bei,bei
(236)< lars > SCRIPT TERROR
(245) <kunstneren> ja det er en viktig regel :)
(246) < JONE > på tide
(247) <kunstneren> LOL:)
(248) <Lars> bra konserter i byen til helga
(250) <Jon> går det bra på skolen
(252) <JONE> vi tar styringen i dette
(253) <kunstneren> ja gikk treigt noe seriøst
(254) <JONE> sentrum og rockefeller
(256) <Lars> du virka så stressa før
(257) <JONE> verdt å sjekke
(258) <kunstneren> bare jobber jeg
(260) <JONE > hvordan går det
(261) <kunstneren > skit, skit
(262) <kunstneren> og atter skit
(264) <Lars> så program på om det der på discovery
(265) <JONE> æssj, noen som vil prate om noe mer delikat
(266) <Lars> spesialister på sanering av kåker med daue folk
(267) <Jon> høres ut som en interessant jobb?
(268) <Lars> som hadde ligget og råtnet
(269) <kunstneren> helt jævlig...
(271) <Lars> kakkellakker og rotter og
(272) <Lars> så jævlig at de trengte gassmasker
(273) <Jon> ellers hadde vel daua sjølv.....
(274) <Lars>sikkert
(275) <kunstneren> fikset de det
(276) <Lars> de enes død....vet du
(277) <cruiser> bliiiiiiiiiir kvalm av rommet!!!
(278) <JONE> gi dere da
(279) <kunstneren> naturen er grusom
(280) <JONE> blir dårlig av å preike om dt
(281) <Jon> hva skjedde?
(282) <Dina> skjerp dere!!!
(283) <Lars> ja visst fikset de det
(284) <Kunstneren> noe å tjene penger på...
(285) <Jon> ??????
(286) <Lars> rydda ut lika
(287) <Lars> så sprayet de kåken med ozon tror jeg
(288) <alta> la prate om noe annet, ok

- (289) <Jon> ble sikkert jævla rent!
 (290) <kunstneren> dødsrent :) *s*
 (291) <Lars> brøt jøvelskapen ned på molekylniva
 (292) <Jon> ha, ha, ha.....
 (293) <kunstneren> lurer på om det er marked for sånt her i landet
 (294) <Lars> etterpå tok de grundige tester
 (295) <wicked> nå er det på tide å komme med igjen folkens
 (296) <Jon> høres vitenskapelig ut
 (297) <Lars> infrarød stråling
 (298) <kunstneren> starte spesialbyrå for sånt?
 (299) <alta> enig lukter skit her
 (300) <Lars> ja de folka gikk grundig til verks

Gradvis blir dette emne også gjenstand for endring, ved at nye emner utvikles i nettsamtalen. Deltakere logger seg ut av snakkerommet og nye kommer til. Hvorvidt deltakere ”holder ut” i snakkerommet kan knyttes til kompetanse i det å føre nettsamtaler og kunnskaper om ulike emner. Men, det kan også være grunn til å tro at måten deltakere fører nettsamtaler er knyttet til innbyrdes relasjoner over tid.

5.3 Gruppekommunikasjon og solidaritet mellom deltakere

De forutgående avsnitt fokuserer på hvordan gruppekommunikasjonen i snakkerom kan variere mellom mindre eller større antall deltakere basert på hvordan de knyttes sammen i nettsamtaler over kortere tidsperioder. Sett utenfra kan det se ut til at dette oppstår heller spontant, men ved å se nærmere på utviklingen av emner foregår det prosesser knyttet til inklusjon og eksklusjon av deltakere avhengig av posisjon i den pågående nettsamtalen. Samtidig kan det være vanskelig ut fra korte observasjoner å fastslå hvilken form for nærhet som forekommer mellom deltakerne over tid. Noen ganger kan det se ut til at deltakere er mer oppmerksomme på enkelte fremfor andre. Det kan også se ut til at deltakerne henvender seg til hverandre på en slik måte at det er rimelig å anta at deres relasjoner i snakkerom er basert på samhandling over lengre tid. Dette er også tilfelle, siden kontakter vedlikeholdes gjennom avtaler om senere møter i snakkerom. Ved å vende tilbake til snakkerom skapes det solidaritet mellom deltakerne. De som er med i gruppekommunikasjon på dette grunnlag ser ut til å utvikle faste rutiner overfor hverandre og samarbeider vis a vis andre som ikke deler den samme nærhet over tid. Ved å se nærmere på beretninger fra samspill mellom deltakere rettet mot dette samarbeidet, fremkommer det tema som kan bidra til å belyse observasjoner.

5.3.1 Ulike deltakere, ulik tilgang - mellom offentlige og private snakkerom

I observasjoner av snakkerom forekommer det at deltakere veksler mellom nettsamtaler i offentlige og private snakkerom. Bakgrunnen for etableringer av nettsamtaler i private snakkerom kan være et alternativ til et stort antall deltakere i det offentlige rom. I likhet med at forsøk på etableringer av nettsamtaler og deltakelse i felles aktiviteter ikke alltid vedlikeholdes over tid, er det heller ikke alltid at deltakere inngår i nettsamtaler i private snakkerom. Det ser ut til at tilgangen til private snakkerom også må etableres mellom deltakere. Forsøk på etableringer av nettsamtaler i private snakkerom kan bli ansett som avbrudd av pågående aktiviteter, noe som kan danne grunnlag for eksplisitte tilbakemeldinger, for eksempel kan det observeres i logg 3.1 (side 81) (9) <asgeir> *iikke klikk privat* . Videre har deltakere muligheten til sperre ute og ignorere andre som forsøker å åpne private snakkerom. Selv opplever jeg dette som en utfordring i forbindelse med forsøk på å etablere nettintervjuer. For deltakere som samarbeider som medlemmer av grupper, kan nettsamtaler i private snakkerom se ut til å danne "kulisse" ved at de beveger seg mellom deltakelse i private og det offentlige snakkerom. Sider ved dette kommer bl.a. til uttrykk når <tor21> beskriver forholdet mellom *kjente* og *ikke kjente* deltakere og hvordan de veksler mellom nettsamtaler ulike rom.

<erik> kjente, Kjenner de godt - møtt de...

<tor21> *bare på nett, sett hp (homepage/ hjemmeside) , og fått bilde av et par, ringt til ei dame en gang, mange spillere og mp3ère som samles og finne på ting, bytter og sånn, så kjenner de på nett...*

<erik> så du føle du kjenne de...

<tor21> *ja, vært sammen lenge, du må ikke tro på at det er så forskjell mellom nett og RL.. vet hvem de er..*

<erik> Ok, men kjenner du alle her da....

<tor21> *nei, snakke med de jeg kjenner- de kan snakke normalt, alltid i publicen det er der du finne folk, ser etter de når jeg kommer inn, kommer alltid lett i gang- særlig hvis du har snakket med de før...*

<erik> hva med andre?

<tor21> *ikke kult hvis andre blande seg inn, prøver å smiske seg inn- hallo- hei på deg, bedre enn de komme med noe som er bra, hvis ikke komme de seg ikke med..*

<erik> hva føler dere i forhold til andre her, tror du ?

<tor21> vi snakke jo sammen, kall oss en gjeng, mange gjenger, noen ganger alene, noen ganger er alle med, kommer an på hvor mange det er, det er jo mange useriøse folk se på #haugen - så ser du hva jeg mener, de som prøve å snakke med oss sånn- går rett på privaten uten å spørre... stresse folk på den måten og treng seg inn hvis de klikke de pr (privat)

<erik> hvem er det som tar kontakt med de som kommer til?

<tor21> de som ikke driver på med noe annet, om de har noe å komme med - det kan være en av oss som tar litt tid til den for å finne ut mer, da kommer de andre med etter hvert, det er jo ikke alle som skrive hele tiden, holder på med andre ting, stikker til priv. (privat)...hvis det kommer andre jeg kjenner...

<erik> synes du ikke det gjengen gjør er kjipt- med å avvise folk ?

<tor21> så mange grønne her, ikke farlig- de finne andre, de som har noe til oss, de får hjelp uansett om de komme nye eller ikke, vi som har holdt på en stund kan mange triks vet du : o) og kan måten å skrive ded (det er det) ikke alle som kan

<tor21> ³⁵

Samtidig som det kan observeres at det er sider ved samhandlingen mellom deltakerne kan danne grunnlag for eksklusjon av andre som ikke utviser den samme nærheten, vises det også til en viss "taktfullhet" rettet mot inklusjon av ukjente. Som <tor21> viser til kan det forekomme at deltakere i gruppen bruker tid til å inkludere ukjente deltakere. Her kan det se ut til at antall deltakere spiller en rolle for deres tilbøyelighet til å inkludere andre. I aktiviteter hvor det er mange deltakere i snakkerommet er de mindre tilbøyelige til dette, mens de blir mer tilbøyelige til å inkludere andre når det er få deltakere som er aktive.

5.3.2 Mellom takt og lek. Utvikling av forventninger.

Et utgangspunkt for å inkludere ukjente deltakere kan være at de antas å tilføre medlemmene noe, som for eksempel å bli anerkjent som interessant å inngå i nettsamtaler med, morsom, eller at de kommer med nyttige tips og informasjoner. Når deltakere som er medlemmer av "grupper" beretter om hvordan de forholder seg til andre de møter i snakkerom, vises det noen ganger til det som kan se ut som "arbeidsdeling" mellom medlemmene når de er stilt overfor ukjente deltakere, noe <Gebhar-x> viser til i en nettsamtale hvor vi snakker om hvordan deltakere "stoler på" hverandre.

<erik> ok, dere har faste møter

<Gebhar-x > Fast og fast, de som er med vet sånt cirka når de andre dukker opp

³⁵ Nettsamtale på et senere tidspunkt i et privat snakkerom med <tor21>. "Spillere" referer til deltakere med interesse for nettspill, mens "mp3`ere" referer til deltakere med interesse for musikk hvor mp3 er en digital "standard" for lagring av musikk. "publicen" referer til det offentlige snakkerom.

<erik> Noe spesielt dere pleier å gjøre?
 < Gebhar-x > ser om det noen som vil preike om noe, eller bare pisspreike, sjekker ut om det er noen som kan tipse om ting og tang, det går av seg selv, vi har masse å preike om vi som har vært her en stund vet du...
 <erik> folk jeg møte fortelle at det er vanskelig å komme med i diskusjoner?
 < Gebhar-x > komme jo an på de selv, må regne med å holde seg til standarden vi setter, hvis ikke kan de prate med noen andre
 <erik> (for eksempel?)
 < Gebhar-x > ja hvis vi diksutere noe interessant vente vi at andre holde seg til dette- vil holde praten i gang ikke stikke av eller bløffe oss, viktig å finne ut om folk kødde eller ikk..
 <erik> trodde det var en del av greia her inne...
 <Gebhar-x> hva tenker du på?
 <erik> at tonen er lett og spøkefull...
 <Gebhar-x> kan godt være sånt med folk du kjenner, men viktig at folk bevise ting før du komme så langt, først over tid at du finne ut av det....
 <erik> hvordan foregår det
 <Gebhar-x> som alle plass alltid folk du ikke kan stole på, så det kan være sånt at noen av oss blir enige om å sjekke opp nye folk, slår av en prat med de eller inviterer de inn på privaten, andre ganger løser det seg opp med at det er kjente av kjente og de går god for nye, andre blir vi kjent med på kanalene
 <erik> fortsatt skeptisk til meg ?
 <Gebhar-x> ha, nå må du ikke overreagere

<Gebhar-x>³⁶

Møter med ukjente deltakere ser også ut til å danne grunnlag for å uttrykke ulike forventninger til samhandling. Det kan være forventninger knyttet til det å holde avtaler om møter i snakkerom, være i stand til holde seg til det som er emne eller det å vedlikeholde en "nettidentitet" ved å ikke bytte kallenavn. Hvordan deltakere som samarbeider i grupper forventer at andre skal forholde seg til dem i snakkerom, kan gi et videre innblikk i hvordan de selv utvikler forventninger over tid, noe <syiril> viser til i en samtale.

Her blir du kjent med mange, mange som er nysgjerrige på hvem du er og ting som du snakker om , er jo ikke alltid at folk holder seg til sannheter, mange som fare med tull og tøys, men hvis de er klar til å lære noe, er jeg det også, og dermed så har du grobunn for noe....de kan vi snakke fritt til om all ting, det er det ikke alle du kan med, mange som tar alt bokstavelig og tror at du hater dem og greier, men folk er jo forskjellige...(forskjellige folk blant dere) javiist er det det ikke alle som vi kjenner hverandre like godt, ofte sånt at det er stadig nye å forholde seg til, men dette bygge seg opp etter hvert (bygge seg opp?) de må jo vise at de kan stå inne for ting som de komme med, avtaler, ikke bytte navn, og må bidra, viktig å dukke opp når gjengen

³⁶ Nettsamtale med <Gebhar-x> har tilknytning til snakkerommet som en "kjent" av <tor21>.

samles, støtte og hjelpe hverandre når det trengs noen ganger så bestemmer vi oss for å lage litt liv i de rommene, ikke alltid at det skjer noe så logge vi oss på og ser om det er folk der så om verdt å snakke med. er det en person vi kjenner som har vært lenge i rommet kan han fortelle oss om hvordan ting og tang ligger an (Og dette har dere tenkt ut på forhånd?) Nei, ikke sånt, men vi passer oss alltid for andre folk og at de som er med er forstår seg med dette. og det er jo klart at når du er inne med folk kan du jo slenge litt dritt og ta deg litt friheter med folk, det er det jo ikke alle som tåler her inne og folk blir sure og truer med å ta igjen, prøve å stenge deg ute fra kanalen, sånne folk komme ikke langt i dette miljøet...(hvem er det som kjenner hvem)Mesteparten er kjente av oss på nett, det kan være sånt at en eller annen du har snakket med kjenner til en annen, noen av de folka er jo også venner utenfor nettet, de kommer du i kontakt med, så har de sine kjente igjen som du blir kjent med.

<syiril>³⁷

I observasjoner og samtaler med deltakere vises det til aktiviteter hvor spøkende og lekende initiativ fra andre deltakere ikke alltid anerkjennes. Det kan se ut til å forekomme ulike grader av solidaritet mellom deltakere avhengig av varigheten i relasjoner og nærhet over tid. Dette kan komme til uttrykk i hvordan deltakere innad i grupper forholder seg til hverandre og hvordan forventninger endres over tid bl.a. ved at deltakerne seg i mellom kan inngå i nettsamtaler med en lekende og spøkende tone uten å bli ekskludert.

5.3.3. Mellom spøk og alvor. Uttrykk for ”*Joking relations*” mellom deltakere

I snakkerom kan det observeres at deltakere inngår i nettsamtaler med det som for en utenforstående kan fortone seg som en merkelig sammenveving av vennelighet og fiendtlighet, og som i andre sammenhenger kunne innebære en rask avvikling av samhandling. I et øyeblikk kan enkelte initiativ bli oppfattet som fornærmelser, for i det neste å bli avvist som spøk mellom deltakere. Deltakere viser til denne ”spøkefulle atferden” som for eksempel å ”finne ut hva andre tåler” eller om ”det kan tuller litt” eller om andre er ”med på leken.” En tilforlatelig forklaring på denne atferden kunne være at dette skyldes at samhandlingen foregår anonymt. Men, likeledes ser dette ut til å være knyttet til utviklingen i det å beherske nyanser i hvordan nettsamtaler føres og med komplekse grenser for hva som aksepteres eller ikke mellom deltakere. En annen og kanskje like viktig side ved dette, er knyttet til hvem denne samhandlingen foregår i mellom. Enkelte deltakere blir ekskludert når

³⁷ <syiril> kommer jeg i kontakt med via <tor21>, og møter senere vedkommende i Oslo, og det han er beretter er hentet fra dette møtet.

de kommer med initiativ som oppfattes som fornærmelser, mens andre kan inngå i nettsamtaler med en lekende og spøkende tone uten å ekskluderes. Deltakere som utviser solidaritet og felles interesser knyttet til etablerte relasjoner over tid, og gjensidig anerkjenner hverandre som medlemmer av grupper viser til at de kan ”*ta seg friheter*” med hverandre. Samtidig er også deltakerne preget av motstridende interesser. Her ligger det muligens en ”latent” konflikt mellom deltakere knyttet til graden av medlemskapet. Dermed er ikke denne atferden kun rettet mot ukjente deltakere, men også deltakere som anerkjennes som medlemmer eller delvis medlemmer av grupper. Det å kunne spøke med andre blir en måte å bli bedre kjent, og undersøke om forutsetningene er tilstede for videre medlemskap.

Det at denne atferden foregår mellom bestemte deltakere har trekk ved seg som kan knyttes til temaet ”*joking relations*”. A. R. Radcliffe-Brown (Radcliffe-Brown 1952) viser til karakteristikk ved ”*joking relations*” som utover det at ”fornærmelser” foregår mellom bestemte deltakere, skjer på bestemte steder, men likevel til offentlig beskuelse, og er ”ritualiserte fornærmelser” ofte rettet mot tabubelagte eller seksuelle emner. Ved å se tilbake på observasjoner av snakkerommet i logg 3, kommer sider ved dette til uttrykk. I nettsamtale 1 kan det observeres hvordan deltakerne vedlikeholder et emne knyttet til kropp/seksualitet.

(4) <hans> *Dagens oppløftende melding til alle kvinner:*

(6) <live> *har hørt rykter om at <hans> er homo*

(8) <hans> *Den perfekte BH skal nå være oppfunnet. Det måtte en gjeng romforskere til for å klare det*

(12) <hans> *- og de håper den blir puppulær!.*

(15) <jylla> *så det på God Morgen Norge*

(20) <live> *glad jeg ikke bruker BH så ofte :)*

(25) <hans> *glad for det...så kan jeg kile puppene dine *S**

(38) <live> *greit for meg - så lenge du ikke bruker truse selv *ler**

Aktiviteter som foregår i snakkerom via IRC er offentlige i den forstand at dette kan observeres og kommenteres gjennom initiativ fra publikum, enten de selv er aktive eller ikke.

I forhold til denne nettsamtalen kan det observeres at andre deltakere kommer med initiativ:

(33) <Mariaxy> *mannesvin Hans !!!!.*, men uten å få tilbakemelding.³⁸ Initiativ fra andre

³⁸ I denne nettsamtalen er det avtakende aktivitet mellom deltakerne og gradvis overgang til et annet emne i nettsamtalen. I andre tilfeller viser deltakere til at det å etablere seksuelle emner på en direkte måte kan være en måte å finne ut hva andre tåler, eventuelt en måte å bli kvitt andre deltakere i nettsamtaler.

deltakere rettet mot denne atferden, kan virke tilbake igjen på nettsamtaler ved å styrke vedlikeholdet mellom deltakere. For eksempel i observasjoner av nettsamtaler tidligere i kapitlet hvor deltakere forsøker å etablere tilgang og posisjon i nettsamtaler, kan en spøkefull atferd være en måte andre deltakere kan markere seg vis a vis andre som forsøker dette. Dette leder videre til et spørsmål om denne atferden er begrenset til bestemte ”steder”. I så fall, hvor vil ”bestemte steder” være med utgangspunkt i nettsamtaler i snakkerom via IRC?

1) En nærmere bestemmelse av ”sted” kan tenkes som tilstedeværelsen hvor det foregår handlinger mellom deltakere, og kan foregå både i offentlige og private snakkerom.

2) Hvis det hovedsakelig fokuseres på det offentlige snakkerom, vil ”sted” kunne knyttes til selve nettsamtalen som foregår mellom bestemte deltakere som er aktive over tidsrom. Her vil de danne et ”rom innad i snakkerommet”, og innebære at de er mindre oppmerksomme på andre aktiviteter som foregår.

3) En tanke om ”sted” i nettsamtaler (både i offentlige og private snakkerom), kan muligens også knyttes til hvilke punkt i nettsamtalen deltakere gir uttrykk for at de kommer med en spøkefull, eventuell fornærmende tone. Er de i ferd med å etablere kontakt utvises det takt vis a vis andre, og det ser ikke ut til at det etableres en lekende tone fra starten. Selv blant deltakere som har møtt hverandre tidligere, er inntrykket at de gjerne først knytter forbindelser til tidligere samtaler, og de fleste viser ofte til at spøker kommer på et punkt i nettsamtalen hvor de involverte deltakerne er ”blitt varme i trøya”. Men, når dette er sagt, skal det heller ikke glemmes at deltakere viser til at gode nettsamtaler gjerne foregår spontant og med stadige vendepunkt, så det er vanskelig å fastslå noe endelig i forhold til dette.

5.4 Fra vedlikehold av nettsamtaler til etablering av medlemskap i grupper

Som en avslutning av kapitlet skal jeg forsøke å sammenfatte observasjoner og knytte de til spørsmål av interesse i undersøkelsen, rettet mot:

1) Forsøke å utvikle måter å lese observasjoner på og ut fra dette å forsøke å beskrive gruppekommunikasjon via IRC.

a) I dette kapitlet har jeg bl.a. forsøkt å gripe fatt i gruppekommunikasjonens ”vitalitet” med utgangspunkt i observasjon av et offentlig snakkerom på et bestemt tidspunkt. Jeg beskriver dette som muntlige aktiviteter i form av ”nettsamtaler” med de særegenheter

dette får når det foregår via utvekslinger av skriftlige meldinger. Ved å se nærmere på hvordan disse vedlikeholdes mellom et varierende antall deltakere over bestemte tidsrom, håper jeg å videreføre de observasjonene jeg påbegynte i forrige kapittel. I dette kapitlet forsøker jeg å fokusere på hvordan aktive deltakere inngår i ”kretsløp” av nettsamtaler og hvordan de virker sammen med andre nettsamtaler. Ved å inngå i nettsamtaler danner de involverte deltakerne et ”rom” innad i snakkerommet. Emner peker både bakover mot tidligere emner, samt fremover mot emner med potensial til å utvikle seg. Innad i nettsamtaler påvirker deltakere hverandre gjensidig og symmetrisk, både ved å ”bygge” opp emner eller ved å la dem gå til grunne som følge av deres samhandling. Deltakere som forsøker å etablere tilgang i nettsamtaler, kan i utgangspunktet se ut til å inngå utfyllende og komplementært i forhold til emner. Ved inklusjon i nettsamtalen og økning av deltakere, kan også deltakere ”utfordre” emne. Dette kan danne grunnlag for overlappinger, forsterke utviklingen av emner, hvor deltakere inkluderes og ekskluderes i den videre samhandling. Men, siden det mest sannsynlig finner sted andre nettsamtaler vil det forekomme samspill mellom ulike nettsamtaler. Økning av antall deltakere og påfølgende aktivitet i bestemte nettsamtaler virker tilbake på snakkerommet som helhet ved at enkelte nettsamtaler engasjerer mange deltakere over bestemte tidsrom. Dette kan utfordre andre pågående nettsamtaler og medføre at de ”stopper opp” inntil videre. Deltakerne i disse kan komme med initiativ som utfordrer og kritiserer de andre, de kan forsøke å etablere tilgang til andre nettsamtaler eller bare ”lurke” og observere det som foregår, for så å reetablere tidligere emner og ”komme tilbake” i nettsamtalen.

b) Det som er nevnt ovenfor innebærer at beskrivelsen av hvordan deltakere vedlikeholder nettsamtaler og hvordan de virker i samspill også kommer til en ”grense”. Det kan stilles spørsmål om det i det hele tatt er meningsfylt å avgrense nettsamtaler som grunnlag for å forstå gruppekommunikasjon? Selv om det er mulig å avgrense ulike nettsamtaler som foregår, hvor deltakere ”holder” på emner i ferd med å utvikles, kan deltakere samtidig veksle spontant og kreativt mellom ulike emner. Flyktigheten ved nettsamtaler innebærer at de ikke er preget av en så rettlinjert utvikling som både jeg selv og deltakerne jeg møter vil ha det til. De kan derimot best betraktes som ”mutasjoner” av ulike emner. Dette virker også tilbake på spørsmål om hvordan man kan betrakte gruppekommunikasjon i snakkerom. En beskrivelse av handlingsforløp som forsøker å fange utviklingen fra melding til melding har

begrensninger, siden dette vil være underordnet flyten mellom ulike, men sammenvevde nettsamtaler.

2. Hvordan nettsamtaler danner grunnlag for gruppekommunikasjon kan gi et videre innblikk i hvordan deltakere inngår i fellesskap som oppstår i snakkerom via IRC.

Snakkerom kan være sammensatt av deltakere som vender tilbake til dette for å vedlikeholde kontakter og som samarbeider som medlemmer av ”grupper”. Ved å vedlikeholde nettsamtaler fra tidligere møter danner de også et ”rom” innad i snakkerommet, noe som virker tilbake igjen på nettsamtaler ved at ulike deltakere samhandler på ulike måter med ulike deltakere. Status som medlem ser ut til å gi dem rettigheter med forventninger til hvordan medlemmer skal opptre. Slik status kan prege samhandlingen med hensyn til om andre får tilgang til nettsamtaler, både i de offentlige og de private snakkerom. Her vises det også til sanksjoner rettet mot deltakere som ikke innfrir forventningene, noe som kommer til uttrykk i ulike stereotypier som benyttes for å beskrive deltakere de velger å ikke samhandle med. Samtidig forekommer det som kan se ut som taktfullhet i det å etablere nettsamtaler med ukjente deltakere. Dette danner grunnlag for at nye deltakere inkluderes i gruppen. Innad i grupper kan det se ut til å være ulike nivåer av relasjoner mellom deltakere basert på varighet og nærhet. Men for at dette skal finne sted må også status som ”venner” vedlikeholdes over tid, noe som er tema for de neste kapitlene.

5.5 Logg 3

- (1)<Onas>ok
- (2) <JONE> da skær da faen skjæra brekke mæ jeg starte og snakke stykt og svare au
- (3)<tor21>..sette i gang?
- (4) <hans> Dagens oppløftende melding til alle kvinner:
- (5)<tor21>folkeskikker en dyd
- (6) <live> har hørt rykter om at <hans> er homo
- (7) <JONE> folkeskikk!!! Ja, viktig og noe faens dritt
- (8) <hans> Den perfekte BH skal nå være oppfunnet. Det måtte en gjeng romforskere til for å klare det
- (9) <asgeir> iikke klikk privat
- (10) <tor21> sant nok det...halloooo <Kristiane>
- (11)<Onas> folkeskikk blir ikke tatt seriøst
- (12)<hans> - og de håper den blir puppulær!.
- (13) <asgeir> her så
- (14)<asgeir> skaff deg jøns

- (15)<jylla>så det på God Morgen Norge
(16) <JONE> hva faen er det jeg skal skaffe mæ
(17) <Onas> ikke blandt de ti første
(18) <Eros_> minus en par
(19) <Kristiane> hei tor21
(20) <live> glad jeg ikke bruker BH så ofte :)
(21) <Lars> kan vi ikke prate om noe litt kulere?
(22) <Knut-Stut> skulle vært aldersgrense her inne
(23) <JONE> oki Lars
(24) <mathilde23> je veit!
(25) <hans> glad for det...så kan jeg kile puppene dine *S*
(26) <Eros_> altså...
(27) <lars> StianCool og Guffen er ikke her i dag
(28) <Ivan> sleipe deg!!!
(29) <JONE>HAN REAGER PÅ ALT
(30) <Jon> men det er OLE
(31) <Mathilde23> alt som har to X-kromosomer :)
(32) <kent> når skal du reise da?
(33) <Mariaxy> mannesvin Hans !!!!
(34) <ØRJAN>kjedelig her.....sover alle, eller bare bøller dere
(35) <asgeir > Vært på arbeidskontoret i dag
(36) <kunstneren> hvem er Ørjan da?
(37) <Lars> det er greit han kjenn vi
(38) <live> greit for meg - så lenge du ikke bruker truse selv *ler*
(39) <Jone> ser ikke Ole jeg...
(40) <Creativez> hilser alle som ser
(41) <tor21> Gikk det bra?
(42) <kunstneren> han stakk ble lei
(43) <jylla> som sagt! Likestilling for menneske og dyr!!
(44) <Lars> han Ole, han Ole
(45) <ØRJAN> kul fyr nordfra
(46) <latino> ta en taxi
(47) <asgeir> Heller dårlig
(48) <mathilde23> portrett av Ole mens han står i kø bak ei jente: :-P~~~~
(49) <nokia> tror ikke det er noe å satse på
(50) <Jon> så han her tidligere
(51) <live> begynner vi å snakke politikk her eller?
(52) <asgeir> En eller annen idiot hadde gått amok der inne
(53) <ØRJAN>Tippeliga prat e saker
(54) <sexyboy> halla alle
(55) <Oppland> hei alle som ser
(56) <Onas> En som ikke fikk seg jobb?
(57) <jon> var det noen som invitert'n ?
(58) <live> skal vi slutte å drepe dyr nå?
(59) <mathilde23> tåler ikke fotball preiket
(60) <Lars> du vet ingenting om hva vi snakker om

- (61) <fremmed> hva r det folk snakker om
(62) <pain> ha, ha ville heller være på sossen
(63) <jon> du sitter jo på nett
(64) <hans> er vi ikke ferdige med den diskusjonen???
(65) <Creativez> er sexyboy sexy da
(66) <tor21> Godt jobbet bare det::)
(67) <julia>dere erjammenslemme.....
(68) <jacob> kampen for tilværelsen er ikke over folkens!!!!!!
(69) <kunstneren > sånne folk som Øøøørjan, irriterer
(70) <jon> finn ut sjæl!!!!!!!!!!!!!!
(71) <asgeir> Fortsatt på leting takket være den idioten
(72) <sexyboy> vil du finne ut av det: :)
(73) <jylla> heia NOAH
(74) <dina> Skulle gjerne funnet meg en jobb jeg
(75) <rine> var jo det jeg sa
(76) <Julia> trivialiteter er roten til alt godt
(77) <Lars> ikke det jeg mente
(78) <ØRJAN> je vil gå att
(79) < wicked> anstrengte forhold der jeg jobber dere
(80) <mathilde23> oi-sann, tror vi skremmer folk
(81) <live> kan ikke leve uten å spise dyr
(82) <sexyboy> hvem er du da...
(83) <janne18> Stå på dina
(84) <jacob> ikke bra at dyr lider
(85) <JONE> så stikk da....
(86) <lars> sikkert mobbegjeng dere
(87) <Creativez> en som er søkende
(88) <wicked> kontrakt uten signatur
(89) <mathilde23> vi ette det julia
(90) <dina> kunne flyttet ut hjemmefra
(91) <martin> litt av noen ting dere har opplevd
(92) <hans> ho rine som kom med det først
(93) <jon> og den gode kunstner prater om å baksnakke?
(94) <JONE> er du ikke med på leken
(95) <tor21> snuskete folk...
(96) <jylla> ha, ha velkommen etter jakob, hei rine
(97) <gullet> jenter fra Bergen her?
(98) <wicked> Sjefen sa vi kunne glemme det
(99) <flyger> tar av her inne, når tar jeg av :)
(100) <sexyboy> mange folk å treffe i dag
(101) <rine> ja, var inne på noe sånt
(102) <sjåføren> holder meg til kjøring jeg
(103) <JONE> hvis non fra oslos beste vestkant kom inn hit, ville de nok satt beluga-
kaviaren i vrangstrupen
(104) <dina> Ikke alt jeg orker
(105) <jon> haaaaaahaaaa, haaaaaahaaaa

- (106) <Vibbi> nei, porsgrunn
(107) <sand> tullefolk
(108) <jon>hhhhhhhhhaaaaaaaaaaaaa
(109) <live> du må følge med jacob
(110) <oslo-s> noen som vet om free games
(111) <Onas> sånne burde hatt bank!!!
(112) <casper> hvor er det ingen kan styre folk her inne
(113) <julia> kos dere i deres egen verden
(114) <live> her i gården må du ta stilling
(115) <tor21 > pass deg så du ikke blir utnytta!!!
(116) <sas> alle vet jo at de må få kontrakt, hvor gamle er dere egentlig
(117) < Creativez > Vet om en som fikk bank for noe sånt
(118) <dina> Bodd for meg selv;))
(119) <kjære> er det vits, når alt er kjipt
(120) <lars> nei, se det se det
(121) <julia> bortevekk
(122) <jylla> ikke alltid lett for folk, kjenner dere noah godt?
(123) <asgeir > akkurat det jeg snakket om tidligere folkens
(124) <lars> hun stakk
(125) <lars> :)
(126) <mathilde23> :LOL
(127) <hans> ta stilling, ellers har de ingenting her å gjøre.
(128) <JONE > morosamt
(129) <lars> ikke rart 3 mot 1
(130) <kunstneren> :)
(131) <sexyboy > creative- var sikkert n som kodd m nye folk
(132) <live> ja, folk må holde seg til saken!
(133) <jon> snakk om noe litt morsommere da lars.....
(134) <ingrid> sett dere et mål
(135) <Onas> hva med å hjelpe hverandre med å fikse jobb
(136) <treningsnarkoman> hva med å snakke om kosthold
(137) <lars> ikke sant
(138) <wicked> Bor med en kompis jeg
(139) <sas> ikke dumt
(140) <rune> endelig noen som snakker fornuftig
(141) <pain >fikk ikke med meg det
(142) <targa> foretrekker burgere jeg
(143) <opera> klar for shopping
(144) <Janne18> at dere orker mer arbeidsprat
(145) <JONE> er vi tilbake?
(146) <Onas> skjer ofte at sjefer får bank ;)
(147) <mathilde23> Skal vi fortsette der vi slapp
(148) <dina>Fritt for forpliktelser
(149) <jon> La oss gjøre noe gøy
(150) <karina> ja, mange gode tilbud
(151) <lars> Begynn du da

(152) < Jone > Asgeir - prater du fortsatt om det der
(153) <victoria> var det ikke noen som heiet på RBK
(154) <tor21> velkommen i praten pain
(155) <mathilde23>Stopp opp
(156) < mathilde23> Stopp opp
(157) < mathilde23> Stopp opp
(158) <lena19> trodde live hadde vært på Mallorca hvor solen alltid
skinner ...
(159) <wicked>god ide onas
(160) <jylla> synes dere virkelig at det er noe å snakke om?
(161) <dina> Ikke vite hva som venter
(162) <trollex> skal vi snakke mer om sport
(163)<bebop> dette her ender i ren sjær idioti folkens
(164) <Janne18> vil ikke snakke om jobb
(165) <sexyboy> ikke dum ide
(166) <jacob> har vi ikke hatt nok av det for i dag
(167) <jon>alle sammen
(168) <dina> kan du hjelpe meg??????
(169) <jon> alle sammen
(170) <pain> begynner å bli kjedelig her inne
(171) <asgeir > bare bli med
(172) <live> HALLO !!! setter folk på repeaten??? Bare spør....
(173) <Mats> lekestue her inne i dag
(174) <pain> arbeidsprat...liker systemet som dr r
(175) <lars> Fær flooding
(176) < Jone > nok er nok ha det gøy
(177) <asgeir> jo flere jo bedre
(178) <Mr. X> noen interessert i boksing
(179) <hans> enig <jacob > få med deg sporten i kveld <trollex> !
(180) < Creativez >enig med dere om at vi burde hjelpe
(181) <Janne 18>stikker
(182) <rine> trodde vi var kommet lengre enn dette her
(183) <geir> på tide å vurdere dette stedet
(184) <Onas> jobber for mye selv
(185) <trollex> får vel gjøre det- non interessert i boksing:)
(186) <pain> Gøy det er å være ledig????????
(187) <Hamar-Gjøvik> noen her i dag?
(188) <sexyboy> vet om en som fikk hjelp
(189) <Onas> gidder ikke å gjenta ting!!!!
(190) <jylla> victoriaprøv et annet rom
(191) <wicked> noen som liker brett?
(192) <alta> hva med noe seriøst her inne
(193) <Creativez>kan ikke folk holde seg til saken
(194) <kunsteneren> Ikke bry dere
(195) <sexyboy> hjalp seg selv først og fremst
(196) <Jon> ja GÅ N ANNA Plass

- (197) <pain> bla,bla,bla,bla.....
- (198) <blanca> sier hei til dere som vil snakke
- (199) <tor21> bare på vinteren
- (200) <Jon> Hvids DYKK vil vær så jævla streite
- (201) <asgeir> da de ikke fikk lønn
- (202) <mathilde23> stikker hade folkens
- (203) <dina> men trenger en jobb først, flere tips folkens????????????????
- (204) <sexyboy> men lang historie som dere ikke gidder å høre
- (205) <JONE> FLEIRE REGLER
- (206) <pain> bla, bla, bla.....
- (207) <alta> ja, få det ut
- (208) <wicked> vi holder på hele året
- (209) <JONE> FLEIRE REGLER
- (210) <asgeir> sa lønsslipp betydde at de slapp lønn
- (211) <rine> blir deppa i høst mørket det skal være sikkert og visst
- (212) <Onas> ikke noe du skulle sagt
- (213) <lena19> noen som kan komme med flere tips
- (214) <tor21> har prøvd på det i timesvis:)
- (215) <JONE> FLEIRE REGLER
- (216) <pain> si meg hvem er det som ikke holder seg til saken *s*
- (217) <alta> her kan alle synge av hjertens lyst
- (218) <nemesis> god natt til rommet
- (219) <blanca> kjenner meg igjen i høstdeprisjoner
- (220) <dina> leve nå r tingen
- (221) <kunstneren> Nå lågge ikke han på flere ganger!
- (222) <Creativez> begynner dere å bli slemme eller :)
- (223) <ringo> aldri for sent å snu på dette stedet
- (224) <jylla> blir deprimert av å diskutere det!!
- (225) <wicked> ja, ikke sant herlig å bare gjøre det som faller en inn
- (226) <lars> Itte flooding!!!!!!!!!!!!!!
- (227) <asgeir> folk må se til å være sakelige
- (228) <jacob> legen min anbefaler piller, husker ikke navnet
- (229) <jon> hade ja
- (230) <alta> det hjelper å snakke om det
- (231) <mathilde23>bei,bei
- (232) <cruiser> ja, humøret svikter når lyset forsvinner
- (233) <mathilde23>bei,bei
- (234) <mathilde23>bei,bei
- (235) <hans> sikkert noe som øker serotonin i hjernen
- (236) <lars> SCRIPT TERROR
- (237) <tor21> hvor bor wicked da?
- (238) <alta> det skal være sikkert det med lys og mørke...hei cruiser
- (239) <rine> prøv akupunktur
- (240) <sexyboy> driver med brett hele året...
- (241) <live> vet ikke hva dere snakker om men, som sagt- søvn, sex og sydentur hjelper

- (242) <Onas> ellers kan de stikke
(243) <ninoo> exc hjelper det :)
(244) <Dina> eller ferie!!! Er det ikke noen som skal på tur snart
(245) <kunstneren>ja det er en viktig regel :)
(246) < JONE > på tide
(247) <kunstneren>LOL:)
(248) <Lars> bra konserter i byen til helga
(249) <Junk> gutt fra Tr.heim vil prate
(250) <Jon> går det bra på skolen
(251) <blanca> mange som har peiling på dette ser jeg
(252) <JONE> vi tar styringen i dette
(253) <kunstneren>ja gikk treigt noe seriøst
(254) <JONE> sentrum og rockefeller
(255) <hans> ja, men stoler ikke på leger
(256) <Lars> du virka så stressa før
(257) <JONE> verdt å sjekke
(258) <kunsteren> bare jobber jeg
(259) <cruiser> ja interessant prat om helse og livstil
(260) <JONE > hvordan går det
(261) <kunsteren > skit, skit
(262) <kunstneren>og atter skit
(263) <blanca> enig, med at piller ikke hjelper
(264) <Lars>så program på om det der på discovery
(265) <JONE> æssj
(266) <Lars> spesialister på sanering av kåker med daue folk
(267) <Jon> høres ut som en interessant jobb?
(268) <Lars> som hadde ligget og råtnet
(269) <kunstneren> helt jævlig...
(270) <Karina> det er det verste jeg har hørt
(271) <Lars> kakkellakker og rotter og
(272) <Lars> så jævlig at de trengte gassmasker
(273) <Jon> ellers hadde vel daua sjølv.....
(274) <Lars>sikkert
(275) <kunstneren> fikset de det
(276) <Lars> de enes død....vet du
(277) <cruiser> bliiiiiiiiiir kvalm av rommet!!!
(278) <JONE> gi dere da
(279) <kunstneren> naturen er grusom
(280) <JONE> blir dårlig av å preike om dt
(281) <Jon> hva skjedde?
(282) <Dina> skjerp dere!!!!
(283) <Lars> ja visst fikset de det
(284) <Kunstneren> noe å tjene penger på...
(285) <Jon> ??????
(286) <Lars> rydda ut lika
(287) <Lars> så sprayet de kåken med ozon tror jeg

- (288) <alta> la prate om noe annet, ok
(289) <Jon> ble sikkert jævla rent!
(290) <kunstneren> dødsrent :) *s*
(291) <Lars> brøt jævelskapen ned på molekylniva
(292) <Jon> ha, ha, ha.....
(293) <kunstneren> lurte på om det er marked for sånt her i landet
(294) <Lars> etterpå tok de grundige tester
(295) <wicked> nå er det på tide å komme med igjen folkens
(296) <Jon> høres vitenskapelig ut
(297) <Lars> infrarød stråling
(298) <kunstneren> starte spesialbyrå for sånt?
(299) <alta> enig lukter skit her
(300) <Lars> ja de folka gikk grundig til verks

Kapittel 6

Kallenavn som grunnlag for vedlikehold av status

Ulike snakkerom med ulike aktiviteter legger til rette for møter med utvikling av uttallige emner mellom et varierende antall deltakere. I forrige kapittel retter jeg fokus på hvordan deltakere vedlikeholder relasjoner i snakkerom, både med hensyn til relasjoner som vedlikeholdes på bestemte tidspunkt, samt relasjoner som vedlikeholdes over tid og hvor deltakere samarbeider som medlemmer av grupper. Det blir da av interesse i den videre undersøkelsen å se nærmere på sider ved hvordan deltakere utvikler nære relasjoner til andre i grupper. I dette kapitlet skal jeg forsøke å se nærmere på enkelte sider ved hvordan deltakere etablerer, vedlikeholder og endrer status overfor hverandre. Et utgangspunkt for dette er å fokusere nærmere på hvordan deltakere utvikler ulike kallenavn som benyttes i deres samhandling med hverandre.

6.1 Utgangspunkt for undersøkelser av kallenavn

Kallenavn velges i forbindelse med innlogging i snakkerom. Tekniske begrensinger kan være tilstede, for eksempel at to deltakere ikke kan anvende det samme kallenavnet samtidig. Bortsett fra dette kan deltakere velge seg et hvilket som helst kallenavn som kan endres om ønskelig. Endringer av kallenavn kan observeres i meldinger fra IRC programmet. I etableringer av aktiviteter kan det ofte observeres hvordan deltakere endrer kallenavn samtidig med at nettsamtaler utvikler seg. I vedlikeholdet av nettsamtaler over tid kan endringer av kallenavn bl.a. gi næring til ulike dilemma deltakere møter, siden dette skaper usikkerhet hvor deltakerne muligens stiller seg spørsmål som: *hvem er det jeg snakker med?* En måte deltakere holder orden på dette kan for eksempel observeres når de adresserer hverandre ved å skrive kallenavn i meldinger og dermed forsøker å knytte forbindelser til hverandre. Forventninger til at andre skal anvende faste kallenavn, i hvert fall så lenge en bestemt nettsamtale vedlikeholdes, er muligens også knyttet til erfaringer fra aktiviteter hvor kallenavn endres fortløpende.

I vedlikehold av relasjoner over lengre tid viser deltakere til at det anvendes faste kallenavn. Kallenavn kan betraktes som del av deltakernes identitet og gjennom dette presenterer de seg vis a vis hverandre. Dette danner videre grunnlag for at andre kan kjenne igjen kallenavn og dermed identifisere hverandre som for eksempel ”venner” og ”kjente” eller medlemmer av ”grupper”. Dette er kallenavn som har blitt vedlikeholdt over tid og danner grunnlag for sosial status. Med forholdet mellom *status* og kallenavn tenker jeg her i retning av hvordan deltakere knytter kallenavn til gjenkjennelig trekk ved en sosial person. Dette er en ervervet status som utvikles og gir deltakere visse rettigheter vis a vis andre. Ved å legge vekt på dette håper jeg å bevege meg på siden av tilnærminger til samhandling i snakkerom som legger vekt på at miljøet er preget av anonymitet. Som nevnt i kapittel 1.2 og 1.4 kan fraværet av samhandling ansikt til ansikt gi deltakere muligheten til å leke med identiteter ved å inngå i rollespill knyttet til selvpresentasjoner gjennom kallenavnet. Men, poenget i denne undersøkelsen blir at deltakere først trenger en relativ og klar status de kan spille roller ut i fra. Dette er noe som må etableres og vedlikeholdes mellom deltakere. Utover dette avgis ulike sosiale tegn i samhandlingen, noe som legger til rette for at deltakere bygger opp bilder av andre de møter og kan virke tilbake på hvorvidt relasjoner vedlikeholdes over tid eller ikke.

6.2 Etableringer og vedlikehold av kallenavn

En videre tilnærming som retter fokus på kallenavn via IRC kanaler finner man hos Haya Bechar–Israeli (Bechar–Israeli 1995). Utgangspunktet her er at navn og kallenavn er viktige i alle sosiale miljø, noe som også gjelder bruken av kallenavn via IRC. Det å velge seg et kallenavn innebærer en innledende måte for deltakere å signalisere hvem de er eller forsøker å være gjennom ord og uttrykk i kallenavnet. Derav er mange kallenavn knyttet til selvkaraktetistikker, og ved å gjøre de så fremtredende og interessante som mulig dannes grunnlag for at andre forsøker å etablere kontakt.³⁹

For å utvikle og finne frem til kallenavn inngår deltakere i ulike spill, for eksempel:

1) Spill om kallenavnets mening og referanse, hvor deltakere diskuterer konkrete kallenavn.

³⁹ Bechar - Israeli foretar en typologisk inndeling av ulike kallenavn, 14 stk. basert på et utvalg på 260 kallenavn, hvor en av kategoriene er knyttet til kallenavn med selvkaraktetistikker. Her er det også sentralt at det finnes oppfatninger blant mennesker om at det er en nær forbindelse mellom navn og personlighet, og Bechar–Israeli viser til tidligere komparative studier hos Frazer, Freud og Levy – Bruhl.

2) Personlige spill hvor individuelle deltakere utvikler ”elektroniske identiteter” ved anvendelse av ulike kallenavn.

3) ”Identitetsseremonier” hvor deltakere utvikler elektroniske identiteter i samspill med andre i snakkerommet.

Ved at deltakere legger vekt på kallenavn utvikles også et forhold til navnet. For deltakere som befinner seg i snakkerom over tid ser det ut til å være viktig at de blir kjent igjen når de logger seg på. Dette er ikke alltid tilfelle siden andre også kan velge samme kallenavn, noe som videre kan føre til misnøye og konflikt mellom deltakere (jf. Bechar – Israeli 1995).⁴⁰ Observasjoner omkring kallenavn i denne undersøkelsen er på mange måter sammenfallende med det som observeres hos Bechar – Israeli. Samtidig er det sider ved tilnærmingen som kan åpne for en videre forståelse av hvordan deltakere utvikler kallenavn. Det kan se ut til at Bechar–Israeli tar utgangspunkt i hvordan individuelle deltakere bruker kallenavn rettet mot deres betydning for selvet. Ved å vektlegge hvordan de bærer preg av å være selvvalgte ser man bort fra hvordan deltakere påvirker hverandre i henhold til valg av kallenavn. Kallenavn i andre sammenhenger er ofte noe deltakere tilskrives av andre, eller noe som inngår utfyllende i forhold til andre kallenavn som anvendes sosialt. Riktignok nærmer Bechar–Israeli seg dette ved å påpeke at det forekommer kollektive identitets seremonier rundt kallenavn, men ser samtidig ut til å vektlegge utviklingen av individuelle kallenavn.

I denne undersøkelsen er det også viktig å se nærmere på hvordan dette kan være knyttet til andre prosesser og foregå i kombinasjon med beherskelsen av det å føre nettsamtaler eller i inklusjon/eksklusjon mellom deltakere.

6.2.1 Valg og vurdering av kallenavn

Signaler fra IRC program gir opplysninger om inn/utlogging eller endringer av kallenavn. Deltakere kan videre observere deltakerlisten for å vurdere kallenavn. Dette kan også virke tilbake på hvordan kallenavn endres og hvilke navn som velges, siden endringer blir emne for

⁴⁰ Bechar–Israeli nevner i denne sammenheng programmet *NickServe*, et program som ble utviklet for at deltakere kunne beskytte og ”eie” individuelle kallenavn. Bruken av dette varte fra 1990 til 1994. Etter dette utviklet det seg uformelle koder knyttet til anvendelsen av kallenavn. Bechar–Israeli(1996). I løpet av de siste årene er det enkelte nettsteder som ser ut til å ha gjeninnført lignende program, blant ved å knytte passord til kallenavn, slik at deltakere opererer med samme kallenavn hver gang de logger seg på. Men, dette er gjerne nettsteder hvor det foregår nettpat i kombinasjon med andre typer nettkommunikasjon som meldingstavler og lignende.

nettsamtaler. Det kan observeres et eksempel på dette i logg 4 fra # *torget*. I forløpet til dette foregår en nettsamtale mellom <meblick>, <optimus> og <terri-dee> som vedlikeholdes selv etter at <meblick> endrer kallenavn, en handling som danner grunnlag for å inkludere dette som emne i nettsamtalen.

Logg 4.⁴¹

```
*** mega60 quit IRC
<Gymlærer> ble lykkelig slutt...
*** Japan has joined #torget
*** meblick is now known as dfunctional
*** Fy-meg has quit IRC
<aanabel> hei
<optimus> <meblick> back in business... virker du ikke mer:)
<freddy> greit nok her....
*** oliver is now known as helgefyll
*** skatten has quit IRC
<junior > står til i byen i kveld?
<terri-dee> nonfunk hadde vært passende Defunk; )
<menerno> vet ikke jeg.....
*** Joppe is now known as QikSilver
<dfunctional> hvorfor ?
*** ^sexy^ has joined #torget
```

I tidligere kapitler trekker jeg frem hvordan deltakere foretar vurderinger av nettsamtaler i forhold til hvordan meldinger skrives, med tanke på innhold, bruk av tastaturtegn, tall eller skriftreduksjon. Slike vurderinger settes i sammenheng med kallenavnet og danner grunnlag for å skille og velge mellom hvem deltakere vedlikeholder nettsamtaler med over tid, noe <Gebhar-x> trekker forbindelser til i en samtale.

...folk viser ting med navn vet du, vi som har holdt på lenge kan se forskjell mellom de forskjellige og folk er jo skikkelige oppfinnsomme, noen ganger sitter vi der og diskutere om vi har sett navnet før, eller om det er en eller annen som husker eller kjenner navnet, som sagt er bra navn alfa og omega og de du ikke ser så ofte prøver vi å finne ut av (møtte en kar som hevdet at det var sammenheng mellom navn og hvordan folk oppførte seg) ja, føler meg ganske sikker på navn , det blir nesten som en måte å snakke på, og da er jeg nesten sikker på at jeg vet hva som kommer (vet hva som kommer ?) ja det kan du vel tenke deg, navn som Krangle? Hva sier det deg. Storkuk eller DeiligJente ha, ha, så tro jeg ikke på det, sånne er ute etter cybersex

⁴¹ Eksempel på fremstilling av logg som også inkluderer meldinger fra IRC programmet. Meldingene mellom deltakere er heller ikke nummerert.

eller sjekking eller hva enn de vil, andre går rett i gang med å stille folk spørsmål og det er typisk stress at de skal vite alt mulig om deg (det som kalles asl?) for eksempel, helt vanlig bla bla bla.. hvis de vil vite det, er det greit, men aller fleste folk du treffe på driver ikke med det, verken her eller andre plass... det skal faen meg mer til for å overbevise oss som ser dette hele tiden..(men spøke ikke folk litt også med navn) folk spøke jo hele tiden, det er ikke det det handle om, en ting å gjøre noe morsomt sammen med andre, og finne på noe tull, men det er noe annet med alle folka som sprette inn og ut hele tiden, ikke vet du hvem de er, og jeg tror ikke de vet det heller...

<Gebhar-x>⁴²

Blant deltakere som ikke har møtt hverandre tidligere finnes ulike måter å etablere nettsamtaler på. Spørsmål som knytter deltakere til en identitet, for eksempel ASL (age, sex, location), blir en måte å etablere en ramme for videre nettsamtaler. Selv om slike tilnærminger og spørsmål anses som upassende og unødvendig, er dette egentlig ikke så rart i møter hvor deltakere ikke har det samme observasjonsgrunnlaget som i møter ansikt til ansikt. I slike tilfeller vil ikke de involverte kunne vite om det andre avgir er korrekt eller ikke. Men, hvis deltakere anerkjenner det som avgis som en foreløpig situasjonsdefinisjon, kan emner utvikles og vedlikeholdes over tid. Endringer av kallenavn ser også ut til å forekomme når deltakere inngår i møter eller aktiviteter i snakkerom de ikke er kjent med, noe <hanne> legger vekt på og fremstiller som vanlig og ”naturlig” del av ”leken”.

”..når det gjelder navn så pleier folk å velge nick som trekker mest mulig oppmerksomhet...jeg bruker jo navnet mitt men det er pga.. jeg har blitt kjent med folk som virkelig har blitt vant til å se meg med mitt navn...når det gjelder andre kanaler så prøver jeg meg gjerne med et annet nick først ..etter å ha sett hvordan rommet er så finner jeg på noe som kan få meg til å tilpasse akkurat det rommet (Hva slags ?) Alt mulig, men du kan jo se hvor folk vil hen med å se på nicket, du kan og se de som bytte hele tiden, det er egentlig ikke så vanskelig, det ikke bare det du må se på, men alle andre ting, (for eksempel?) en ting er hva folk skriver om, hva de spør om, hvordan de skrive det, mange som har faste måter å skrive på, spiller ikke så stor rolle for meg, du kan styre unna dette med bare å ignorere det de kommer med, men det er ikke alltid like lett, noen ganger tar folk helt av og alle bytte nick det er sære greier...(hvordan)... det kan være at folk diskuterer et eller annet og så komme de inn på diskusjoner og upps... så skifte alle nick (for eksempel?)...så en gjeng her nettopp, tror de holdt på å diskutere fotball eller noe sånt, ikke så interessert i det, men det som skjedde var at plutselig kom det masse folk inn i rommet som diskuterte det samme og

⁴² Som nevnt i forrige kapittel møter jeg <Gebhar-x> via # treffsted, siden vedkommende er en bekjent av <tor21>. Ganske tidlig i utviklingen av vår relasjon mener vedkommende at ”opplegget” mitt ikke passer til å diskuteres via IRC kanaler og inviterer meg på besøk til han og hans familie på Østlandet, noe som danner grunnlag for en rekke samtaler omkring ulike emner.

som brukte nick fra fotballspillere, ja det kom til et helt lag etter hvert.. (Hvorfor driver de med dette?) Sikkert bare for å ha noe å gjøre, det er jo morsomt å holde på litt også hvis det er noe interessant, hvis ikke stikker du bare, det er sånt det er her, det er jo ingen som tar sånt alvorlig, unntatt deg kanskje (latter)...

<hanne>⁴³

For enkelte deltakere vil særskilte emner være mer interessante enn andre. Noen emner kan danne grunnlag for vendepunkter i nettsamtaler ved at deltakere spontant endrer kallenavn. Dette gjelder ikke bare mellom enkelte deltakere, men også mellom deltakere som i samspill endrer kallenavn i gruppekommunikasjonen. Slike aktiviteter kan sammenlignes med det Bechar - Israeli (1996) omtaler som ”identitetsseremonier”.

Her skal jeg gå nærmere inn på et eksempel på dette hvor deltakere anvender rollefigurer fra en fjernsynsserie, noe jeg skal forsøke å knytte til observasjoner av andre prosesser i gruppekommunikasjonen.⁴⁴

6.2.2 Emneutvikling og kallenavn i gruppekommunikasjon

Hendelsesforløpet som ligger til grunn for det følgende eksemplet finner sted i et offentlig snakkerom via # pauserommet. Her deltar jeg i nettsamtaler med deltakere jeg er kommet i kontakt med. I forløpet til at vi observerer aktivitetene har antall deltakere i snakkerommet vekslet mellom 30-50, med det som kan identifiseres som 3-4 varige nettsamtaler knyttet til emner som vedlikeholdes. Det interessante med emneutviklingen i det følgende eksemplet er knyttet til hvordan gruppekommunikasjonen får vendepunkter som fanger interessen og samler mange deltakere. Dette får konsekvenser for sammensetningen i snakkerommet og utviklingen av nettsamtalene her, ved at mange deltakere utvikler et emne som etter hvert blir

⁴³ Notater fra en samtale fra et senere møte med <hanne> som fant sted på en kafé i Stavanger. Det er også interessant å se hvordan egen status overfor <hanne> forandrer seg fra første gang vi er i kontakt med hverandre. Som nevnt i kapittel 3 starter <hanne> med et annet kallenavn. Når vi senere introduseres via <børre> anvender <hanne> sitt faste kallenavn overfor meg. I løpet av noen samtaler kommer det frem at vi har vært i kontakt tidligere, men at hun da benyttet seg av et annet kallenavn. Jeg har i dette tilfelle brukt eget navn og hun viser tilbake til situasjoner hvor hun har observert navnet mitt i snakkerommet. Jeg konfronterer <hanne> med dette, og mener at det er vanskelig å forholde seg til deltakere som stadig skifter kallenavn. Jeg forteller henne om at det er mange deltakere som later til å være skeptiske til dette. Vedkommende på sin side hevder at endringer av kallenavn i situasjoner hvor man er stilt overfor ukjente deltakere, er helt naturlig.

⁴⁴ Som nevnt i kapittel 1 forekommer det at deltakere bruker kallenavn fra kjente personer for å innta ulike roller i samhandlingen (jf. Turkle 1997 og Kummervold 1998). En tilnærming som retter fokus på fjernsynserier og Internett baserte grupper i tilknytning til dette finner man hos Nancy K. Baym (Baym 1993)

dominerende og hvor deltakere inntar ulike roller i forhold til emnet. Jeg skal her gi en kort beskrivelse av hovedtrekk i denne, med utdrag fra loggen.

Logg 5.⁴⁵

< hyla > skal følge med på det ja
< gogut > non som vet om bra sider med spill?
< enzo > føl med på hege * s *
< GATY > tror jeg falle ut her lite som tiltrekker meg
< erik > skjer det i dag?
< hege > kan du ikke hlde kjeft enzo
< blomst > her er det lite liv
< Tore > sjekk ut www. 5xx.com
< hyla > noen som har peiling på enzo
< Gaty > skjer det noe julie.
< hege > erik. Enzo er ivrig i dag.
< blomst > tar seg opp * s *
< julie > hikker... tar meg en dram før jeg skal på jobb * s *
< Tore > hei blomst.
< Gaty > drikker du på jobb * s *
< trymen > skulle tro julie jobbet på cæsar:)

På et tidspunkt i den pågående nettsamtale introduserer <tryman> at < julie > " *jobbet på cæsar* ". " Cæsar " refererer til en norsk fjernsynsserie, kjent som *Hotell Cæsar*, hvor "julie" er navnet på en av rollefigurene. Videre over ca. 2 minutter er det 3 deltakere som endrer kallenavn til <Ragnar>, <Astrid>, <J- august>. Dette er kallenavn som senere viste seg å tilhøre rollefigurer fra den aktuelle fjernsynsserien. De deltakerne etablerer en nettsamtale med <Julie> og <tryman> med hilsminger, noe som videre fører til etablering av et eget emne ved å knytte dette til kallenavn fra serien.

<Ragnar> livlig i kveld? Astrid
<julie> hei hotellfolk *s*
<J-august> hilser gjestene velkommen

Vedlikeholdet av nettsamtalen preges av raske utvekslinger som over et kortere tidsrom fyller skjermbildet. Dette skaper initiativ hos andre og innleder en rekke meldinger fra deltakere

⁴⁵ Logg 5 fra #pauserommet hvor jeg ofte befinner meg siden jeg har kontakter her, bl.a. <hege>. Meldingene mellom deltakere er ikke nummerert. Kallenavn som tilhører rollefigurer har ikke blitt endret, jf. Kapittel 5 og 3.

som hittil ikke har vært aktive bl.a. med spørsmål rettet mot kallenavnene som anvendes. Dette danner grunnlaget for utviklingen av en egen nettsamtale omkring det introduserte emnet. Denne finner sted mellom 5-6 deltakere. Selv befinner jeg meg blant dem sammen med deltakerne <hege> og <enbo>. Selv om jeg har hørt om den aktuelle fjernsynsserien, er allmennkunnskapene om innholdet og rollefigurene heller dårlig. Enkelte deltakere viser kjennskap til fjernsynsserien, men fortsetter likevel andre nettsamtaler og andre foreslår private snakkerom. Nettsamtalen vedlikeholdes lenge nok til at enkelte deltakere blir enige om at emner knyttet til fjernsynsserier ikke er interessant. Noen av deltakerne uttrykker dette ved å stille ”kritiske” spørsmål til deltakere som anvender kallenavnene rettet mot hvorvidt dette emnet er interessant eller ikke.

<hyla> får ikke dere nok av den dritten på TV
<jon24> vet ikke de ansatte om cesærchatten ?????????????

Få av deltakerne med kallenavn fra fjernsynsserien kommer med tilbakemeldinger i forhold til dette, men vedlikeholder emnet knyttet til den aktuelle fjernsynsserien. Dette vekker interesse hos andre og videre over ca 2 minutter kan det observeres at 5 deltakere skifter kallenavn til henholdsvis <astrid>, <ragnar>, <georg>, <åge> og <juni>. I senere undersøkelser av fjernsynsserien viser dette seg å være navn på sentrale rollefigurer. Deltakerne forsøker å etablere tilknytning til emne, og det videre handlingsforløp er preget av en situasjonsdefinisjon omkring trekk ved rollefigurene som knytter kallenavnene til den aktuelle serien, for eksempel:

<ragnar> vært på kontoret hele dag ..
<astrid> :) er jo alltid på hotellet *s*

I likhet med forløpet til etablering av emnet kan det observeres at deltakere utveksler tegn hentet fra IRC sjargongen, noe som tilfører situasjonsdefinisjonen en spøkefull tone. Videre kan selve anvendelsen av kallenavn betraktes som et signal. I dette tilfellet utveksler deltakerne tegn ved at de tar initiativ til å knytte et kallenavn til et emne. Med dette signaliserer de en viss tilknytning og kjennskap til den aktuelle tv-serien. Dette tilfører snakkerommet en ny vitalitet og danner grunnlag for at nettsamtalen blir dominerende. Det videre samspillet blir avgjørende for om deltakere blir inkludert eller ikke. Det er nå 9

deltakere som vedlikeholder emne. En rekke deltakere fortsetter å stille spørsmål om hva som foregår her, men får lite respons og svar som:

<juni > hvem er du for en..
<åge> deg har jeg aldri møtt på hotellet

Selv forsøker jeg å stille spørsmål i snakkerommet. Men, i likhet med andre blir jeg ekskludert fra nettsamtalen, siden deltakerne som vedlikeholder emne ikke gir oss tilbakemeldinger. Jeg sender også meldinger med spørsmål til andre i deltakerlisten som ikke er aktive, om hva de synes om det som foregår og får forklaringer som: *useriøst, uinteressant og barnslig*. Til tross for dette, er så nær som all aktivitet i snakkerommet (etter 10 minutt) knyttet til emnet rundt den aktuelle fjernsynsserien. Antall aktive deltakere blir redusert fra ca. 30 til rundt 15, med en pågående inklusjon eller eksklusjon av deltakere i forhold til emneutviklingen, samt i forhold til nye deltakere som forsøker å etablere seg i nettsamtalen. Blant dem er <victoria>, <charlotte>, <bargjest> og <stamgjest>. Noen av dem inkluderes i gruppekommunikasjonen ved hilsninger, mens andre må fremvise kunnskaper om kallenavnet som anvendes. Selv om deltakerne signaliserer en viss kjennskap til emnet og rollefigurer ser ikke dette ut til å være tilstrekkelig, og det forekommer en videre situasjonsdefinisjon omkring hvorvidt deltakere innehar nok kunnskaper om rollefigurens karakteristikk. Et eksempel på dette kan observeres i utvekslingen av meldinger i etterkant av at en av de nye deltakerne <stamkunde> introduserer:

<stamkunde> Skjer det noe på hotellet i kveld
<J-august> Skal ned i baren jeg!
<åge> jobber som vanlig....
<astrid> skal vel ned og jobbe litt i baren
<bargjest> trodde ikke de aller høyeste ville blande seg med gjestene LOL
<åge> hold deg på rommet ditt i kveld Astrid
<astrid> hvorfor det...
<ninni> hmmm, slå på tv i kveld gamla...
<Georg> vi pleier nå å drikke på rommet gamlemor
<charlotte>følger du ikke med på hva som skjer på hotellet ditt
<juni>begynner gamla å bli senil
<bargjest> du sitter jo der på toppen.
<victoria> dette er jo utrolig folkens
<Drammeren> tar meg en drink her o holder kjeft
<ninni> snakker du om som puler alt og alle

<åge>anstendig hotell dette her
<astrid>ikke peil
<bartender> Skal det være noe å drikke i kveld.
<j-august>forsvarer du gamla, eller ...
<charlotte>Finn din plass på hotellet tjener
<georg>holder meg til vodka jeg
<j-august>holder meg til familien vet du :)

Deltakerne ser ikke ut til å anerkjenne hvordan <astrid> fremviser kunnskaper om rollefigurens karakter, og i vedlikehold av emne blir <astrid> lite deltakende. Senere logger vedkommende deltaker seg ut av snakkerommet. Senere undersøkelser av den aktuelle fjernsynsserien ser ut til å bekrefte at deltakeren ikke fremviser ”nok” kunnskaper, siden <astrid> er en rollefigur som sitter i rullestol på hotellrommet og sjelden går ut. Videre undersøkelser av fjernsynsserien legger til rette for andre interessante observasjoner ved valg av kallenavn. Her kan det se ut til at de første kallenavnene som velges, følger en hierarkisk inndeling i forhold til sentrale rollefigurer i fjernsynsserien, mens nye kallenavn tilhører perifere rollefigurer.⁴⁶

Deltakere viser en fortløpende fremvisning av kunnskaper om den aktuelle tv-serien og karakteristikk knyttet til rollefigurer, rang og innbyrdes relasjoner. Deltakere som ikke tilpasser seg raskt, får ikke gjensidig anerkjennelse fra andre og blir dermed ekskludert. Deltakere som er perifere ser lettere ut til å bli inkludert bl.a. ved hilsninger. Betrakter man dette som et eksempel på ”identitetsseremonier” (jf. Bechar–Israeli, 1996) kan det her påpekes et ytterligere moment som bidrar til å gi dette et ritualistisk preg ved at meldinger inneholder hilsninger/farvel, noe som binder deltakerne sammen og uttrykker deres tilhørighet til emnet.

<ninni> godt skift videre!
<j- august> sier god natt og stikker opp på suiten

⁴⁶ Det hierarkiske forholdet mellom sentrale rollefigurer er knyttet til familien Anker-Hansen som fjernsynsserien handler om. *Georg* (Anker-Hansen) hotelleier, *Astrid* (Anker-Hansen) mor til Georg. *Juni, Julie og Jens august* (Anker-Hansen) er barna til Georg, jobber administrativt i hotellet. *Ninni* (Krogstad) kjæreste med Georg, jobber på hotellet. *Ragnar* gift med Juni, jobber på hotellet. *Victoria* er datter av Juni og Ragnar. *Charlotte* (Iversen) er en annen rollefigur med familierelasjoner til hotellet. *Åge* (Nygård) mangeårig ansatt på hotellet.

Etter ca.40 minutter er det ingen av deltakerne i snakkerommet som anvender kallenavn fra fjernsynsserien lenger og nye emner er i ferd med å etableres mellom deltakerne. Dette eksemplet kan også knyttes til observasjoner i undersøkelsen relatert til hvordan deltakere vurderer ulike aktiviteter i snakkerom. I slike sammenhenger fremkommer mange forklaringer på hvorfor enkelte aktiviteter er mer interessante å være del av enn andre. Men, dette spiller muligens ikke så stor rolle. Det interessante i dette tilfellet er prosessen hvor emnet etableres og utvikles med en vitalitet som endrer sammensetningen i snakkerommet. Kallenavn anvendes her som signal på at deltakere forsøker å etablere tilknytning til emnet, og hvor vedlikeholdet av dette over tid skjer i inkluderende eller ekskluderende samhandling.

6.3 Vedlikehold og endringer av kallenavn over tid

I det forutgående eksemplet skjer etableringer og vedlikehold av kallenavn mellom deltakere i forhold til utviklingen av et emne på et bestemt tidspunkt. Ut ifra korte observasjoner vil det være vanskelig å fastslå hvorvidt deltakerne som inngår i dette møte har vedlikeholdt relasjoner over lengre tid. Andre relasjoner vedlikeholdes over lengre tid. Praktisk ordnes dette ved at deltakere for eksempel registrerer andre på kontaktlister eller gjør avtaler om nye nettsamtaler. I andre tilfeller skjer det overganger til andre kommunikasjonsformer som e-post, telefon, tekstmeldinger, eller møter F2F – ”face to face”. Når deltakere vender tilbake til snakkerom for å vedlikeholde relasjoner utvikles det forventninger mellom dem til hvordan møter i snakkerom skal foregå. I tidligere kapitler vises det for eksempel til det: å skrive kortfattet om interessante ting: å kunne holde på med dette lenge: ha god tid: å holde avtaler om møter som skal finne sted. Andre forventninger ligger i det å anvende faste kallenavn og det blir dermed av interesse å se nærmere på ulike sider ved hvordan kallenavn utvikles mellom deltakere.

6.3.1 Utvikling av individuelle kallenavn over tid

For deltakere som vedlikeholder relasjoner over tid utgjør faste kallenavn grunnlag for å identifisere andre. Samtidig er deltakere stilt overfor aktiviteter hvor kallenavn endres eller møter deltakere i ferd med å utvikle kallenavn. Selv om dette noen ganger fremstilles negativt, er dette ofte sett fra øynene til deltakere som selv vedlikeholder fast kallenavn. I

observasjoner av beretninger fra deltakere ser det ut til at det foretas endringer av kallenavn, ikke bare i forhold til bestemte aktiviteter, men også i utviklingen av ”eget” kallenavn over tid. <katja> beretter om sider ved hvordan hun endrer kallenavn over tid.

..skal svare deg på det vi ikke fikk snakket om i helgen. Når det gjelde å se på forskjellige nick, får du bare lære deg å lagre, eller skrive de opp, det gjorde jeg før, grei måte å holde kontrollen på de forskjellige folk og hva de snakke om. Som jeg sa, har jeg ikke brukt samme hele tiden. Det jeg bruker er det ingen andre som har eller kan finne på, men da jeg begynte med chatten, brukte jeg mitt eget navn, men det var ikke lenge det varte. Sånne er kjedelige, og er typisk nybegynner, tok meg et a-s navn etterpå (refererer her til ASL akronymet, age- sex - location), det er det så mange andre som har, og alle tror du skal sjekke, så jeg tok et nytt et da jeg ble kjent med folk på # lykkegrenda og # heimen. Har hatt det siden da og alle kjenne meg på det- ingen andre som har sånt. Skiftet litt på bokstaver å sånt, for å gjøre det spesielt, og fikk hjelp av folk jeg møtte, og fant ut hva som virket. Ofte er det sånt du treffe folk, snakke om nicket og jo kulere det er, jo flere folk bli du kjent med...

<katja>⁴⁷

Når deltakere befinner seg i snakkerom kan kallenavn noen ganger være emne for nettsamtaler, hvor vurderinger mellom deltakere gjøres i forhold til hvilke kallenavn som anvendes. I <katja> sitt tilfelle vises det til inndelinger av ulike kallenavn for å holde oversikt og ”kontroll” på ulike deltakere, for eksempel:

- 1) Egennavn.
- 2) (ASL)- navn med referanse til alder, kjønn, bosted.
- 3) " Det spesielle navn ".

Inndelingen av ulike kallenavn kunne sikkert gjøres enda lengre, siden sammensetningen av kallenavn er svært variert både med henhold til ord og uttrykk. Dette anvendes videre for å vurdere ulike deltakere sitt erfaringsnivå, noe som kan virke tilbake på hvilke deltakere det etableres kontakt med. Videre er det viktig å utvikle så originale og spesielle kallenavn som mulig. Dette fremkommer også i andre beretninger hvor det vektlegges hvordan kallenavnet beholdes over tid og betraktes som eiendom. Et nærmere

⁴⁷ I etterkant av en nettsamtale om kallenavn, sender <Katja> dette elektroniske brevet som på mange måter er interessant i forhold til hvordan deltakere kjenner hverandre på kallenavn. Tekst i parentes er egen kommentar.

eksempel på hvordan et ”spesielt ” kallenavn fremstilles kommer til uttrykk i en nettsamtale med <Justia>.⁴⁸

<ee> Er det ikke bare å endre på navnet da?
<justia> Nei, dette er mitt og bare mitt, tok tid å finne på det
<ee> Gjorde du det selv?
<justia> Ja er det alle kjenne meg på
<ee> Alltid? Aldri noen som har tatt det...
<justia> ingen andre som kan ha det uten meg – det er helt unikt
<Justia>

Det unike ved denne deltakerens kallenavn består av følgende:

- 1) initialene i for og etternavn som danner første og siste bokstav i kallenavnet.
- 2) et egennavn vedkommende gjerne ville hatt og som omtales som ”ønskenavn ”
- 3) to siste sifre i hennes fødselsår i speilvendt rekkefølge.
- 5) tastaturtegnet ^

Altså: initial A + ønskenavn + speilvendt tall + initial B. + tastaturtegn.

Individuelle tanker og arbeid ligger bak utformingen og utviklingen av kallenavn og blant deltakere tilskrives de med selvstendig uttrykk. Bechar–Israeli (Bechar–Israeli 1996) hevder at det foregår ”personlige spill” knyttet til utvikling av kallenavn, hvor deltakere gjør de så spesielle som mulig for å signalisere at man kan være interessant å etablere kontakt med. Samtidig kan det bemerkes at deltakere ser ut til å overkommunisere egne erfaringer knyttet til utvikling av kallenavn og overfører dette til etableringer av relasjoner i møte med andre.

6.3.2 Utvikling av faste kallenavn

Samtidig som beretninger om utvikling av kallenavn tilskrives individuelle uttrykk skjer dette også i samspill mellom deltakere. I nettsamtaler hvor emne er knyttet til kallenavn forekommer dette gjennom innspill og tilbakemeldinger. I forbindelse med at deltakere tilbringer tid i bestemte snakkerom og utvikler relasjoner er kallenavn kjennetegn på andre man har møtt tidligere. For deltakere som vedlikeholder relasjoner og samarbeider som grupper, blir kallenavn tegn på tilhørighet til fellesskap mellom deltakere. Her ser det ut til å forekomme akkumulering av antatte kunnskaper, hvor det trekkes forbindelser mellom

⁴⁸ Utdrag fra en nettsamtale i et privat snakkerom med <justia>, en deltaker jeg har hatt 2 samtaler med. Beskrivelsen av kallenavnet er basert på hennes navn i RL, mens ”Justia” er et anonymisert kallenavn.

kallenavn og det deltakere avgir i samhandling. Dette danner grunnlag for etableringer av status i forbindelse med kallenavn, ved at medlemmer av gruppen forventer at det vil fremkomme en viss atferd av deltakere som innehar bestemte kallenavn. I en samtale beretter <Arvid> om ulike sider ved hvordan deltakere endrer eller holder fast ved kallenavn.

(mange som sier at enkelte navn er kulere enn andre?) ja, ja, det kan godt være, mange navn som smitter rundt her inne, populære en dag, ikke populære i neste uke. (er det ikke bare å ta et nytt?) selvfølgelig, men du kan jo se når folk prøver seg på det, har aldri vært min greie, best å bygge på det man har synes jeg, hvis opplegget er å skifte hele tiden, vil det aldri komme noe ut av praten, og du vil aldri kunne få fram noe, det er noe jeg tror de fleste vil være enige med meg om. (men, folk skifter?) ja, hele tiden, men det komme an på hvordan, de som ikke finne seg til rette eller drite seg ut skifte fra øyeblikk til øyeblikk, mens andre skifte på det de allerede har, dette her foregår med at folk komme inn, begynne å preike, noen om nicket spøke litt med det, så er det noen som foreslår noe annet, så skifte folk eller ikke, neste gang du treffe de har de beholdt nicket, og sånt fortsette det, jeg har vært med på det, andre har vært med på det, tar du tiden til hjelp så siles forskjellige folk ut (andre måter å få navn?) ja, hvis folk kommenterer måten du oppfører deg, eller rett og slett bruke ditt vanlige navnet. (ditt da?) det er det som er meg der inne og som andre kjenne meg på, fått det litt fra andre litt fra meg selv, litt tilfeldig, men det tok noen måneder før jeg beholdt det. (hva hvis jeg tar navnet ditt, neste gang jeg logger meg på da?) Vær så god, bare prøv deg, men du kommer ikke noen vei, hvis det er andre jeg kjenner der, var en som prøvde det engang (klarte han det?) langt fra, det tok ikke mer enn et par minutt før de andre fant ut at det var en annen, og det var vel og bra, for da skjønnte jeg at de stolte på meg og passet på (slo de ned på det?) snakket ikke med han mer da de fant ut av det, han skjønnte vel tegningen, da ingen ville snakke mer med han, men, klart det hvis du logger deg inn på en kanal i tyskland eller noe kan du bruke det, det jeg tror de fleste vil si til det er at nicket er en ting, men det å ha erfaringer med det er noe annet, vi som holder til på kanalene har holdt ut sammen der lenge og vet hva vi har sammen og selv om mange ikke engang har sett de andre vet vi ganske mye om hverandre.

<Arvid>⁴⁹

For deltakere som vedlikeholder relasjoner over lengre tid kan det antas at forbindelsen mellom kallenavn, kunnskaper om deltakere og fremvisninger vil være mer "fast" enn blant deltakere som inngår i møter og er i ferd med å etablere relasjoner med ukjente deltakere. I tilfeller hvor deltakere forsøker å anvende kjente kallenavn kan de bli sanksjonert av deltakerne i gruppen. Men, dette kan være avhengig av at deltakere vedlikeholder kontakt over tid. I aktiviteter hvor relasjoner er i ferd med å etableres skjer

⁴⁹ Utdrag fra en samtale med <Arvid>, en deltaker jeg kommer i kontakt med lokalt. Eksempel på spørsmål jeg stiller.

vurderinger i forhold til ulike fremvisninger deltakere kommer med. ”Delte” kunnskaper anvendes for å vurdere selvpresentasjoner mellom deltakere. <katja> beretter i en nettsamtale om hvordan hun er i stand til å avsløre en deltaker som ”lyver” overfor henne, bl.a. ved å konfrontere vedkommende med ”lurespørsmål”.

<katja> *som jeg sier til deg, er det ikke alle her som er like ærlige som meg, ikke alltid lett å se, men før eller senere så kommer det frem*

<ee> *det var en som ville lure deg?*

<katja> *ikke bare meg, andre oxo, det som gjorde at jeg fant ut av det*

<ee> *hva gikk det på?*

<katja> *Hadde pratet med fyren et par ganger, han hadde peiling på musikken det hadde han, men det viste seg at han løy på andre ting som alder og hvor han kom fra..*

<ee> *trodde ikke du var opptatt av sånt..*

<katja> *både og, men det er sånt som skal komme underveis, viktigst når folk kan prate bra, problemet med han var at han fortalte forskjellige ting, da begynte jeg å bli mistenksom..*

<ee> *forskjellige ting???*

<katja> *Mye rart, fortalte forskjellige ting om familien sin, hadde sagt at han hadde bare 1 bror, senere en gang sa han at lillesøsteren hans satt ved siden av han, tenkte ikke så mye på det, men det var hull i tingene han, masse flere også...*

<ee> *kanskje det var hans halvsøster, og at han ikke tenkte på henne som søster?*

<katja> *Ha, ha Nei Nå må du slutte, han der drev å laget historier, senere fortalte en venninne av meg at han også gikk rundt å fortalt andre ting om alder og hvor han kom fra, at hun hadde møtt folk som han hadde vært slibrig mot..*

<ee> *kanskje en som hadde dårlig rykte?*

<katja> *nei,nei, en gang pratet vi privat meg og min venninne, det visste ikke han om den toskan, så stilte jeg et lure spørsmål hun allerede har fått svar på, og da fortalte han noe helt annet*

<ee> *ikke mange som gjør det da?*

<katja> *det jo lov å prøve seg, hvis det skal bli noe av alle de folka du treffe her inne så må de stå inne for de det de sier.*

<katja>⁵⁰

Deltakere som samarbeider i grupper kan ha delte kunnskaper som anvendes strategisk for å forsøke å avsløre feilaktige selvpresentasjoner med deltakere de er i ferd med å etablere relasjoner med. Hos <katja> kan det også observeres et eksempel på hvordan deltakere benytter private snakkerom for å utveksle felles kunnskaper. Ulike selvpresentasjoner bygger opp et bilde av deltakere hos andre og i videre møter kan dette bli avgjørende for om

⁵⁰ Nettsamtale i privat snakkerom med <katja>.

relasjoner vedlikeholdes over tid eller ikke. Ved siden av dette vises det til andre fremvisninger som fremkommer i samhandlingen. For individuelle deltakere er dette knyttet til ulike nyanser de legger vekt på i møtet med andre og knyttes til andre nyanser som for eksempel ”skrivemåte og stil”. Enkelte omtaler dette som *kjennetegn*. Slike kjennetegn kan betraktes som sosiale tegn deltakere legger vekt på eller anvender vis a vis hverandre. I det følgende avsnitt skal jeg vise noen eksempler på slike.

6.4 Utveksling av ”kjennetegn” mellom deltakere

Utteksling av ulike kjennetegn kan være avhengig av hvor aktive deltakere selv er i prosessen. En tilnærming deltakere viser til baserer seg på å innhente opplysninger om andre, for eksempel *WHO is/ info*. Hvor mye opplysninger man kan få vil være helt avhengig av hva deltakere oppgir i ulike opplysningsfelt. Det kan for eksempel være: ulike kallenavn som anvendes, fødenavn, eller hvor lenge de har vært logget på. Mest sannsynlig vil det være anvist en serveradresse med et tilhørende domene navn, for eksempel: uib. no. Dette innebærer en heller aktiv strategi for å innhente opplysninger og er en av flere måter deltakere bygger opp et bilde av andre. Videre viser deltakere til at dette kan skje heller spontant, i utviklingen av nettsamtaler, noe som i neste omgang danner grunnlag for ytterligere opplysninger om andre.

” ... er ute etter å snakke med folk som har noe interessant å komme med, og det jeg finner ut av kommer etter hvert som man snakker, jeg driver ikke å stiller så mange spørsmål, men det smyger alltid noe seg inn mellom linjene når du snakke om andre ting...

(stoler du på det)

..du kan aldri være sikker på det de andre sier, men slik er det jo med meg også, jeg forteller heller ikke alt om meg selv til totalt ukjente, men du finner ut ting underveis, jeg har noen jeg har snakket med som jeg har fått e-post adressen til, noen komme med link til hjemmesiden, og hvis de forteller om ‘ homepagen ’- så kan du finne ut om tingene så du slipper å se på, her kan man finne ut en del om de man chatter med, hvis de har en slik...”

(og deg selv?)

sier jo ikke alt om meg selv, men holder meg til det vi snakker om- faktisk mye å lære av folk, har også møtt noen live en gang i Oslo, og kommer sikkert til å holde kontakten fremover både her og utenfor...”

<fredrik>⁵¹

⁵¹ Nettsamtale i privat snakkerom med <fredrik>.

Andre opplysninger fremkommer bl.a. gjennom *hjemmesider (homepages)*. Elektroniske hjemmesider gir deltakere muligheten til å få opplysninger om den som skriver utover det som utveksles i snakkerommet. De er preget av selvpresentasjoner, enten personlige eller av IRC grupper, og kan inneholde bilder, person opplysninger, samt ”gjestebøker” hvor ”besøkende” kan skrive ned kommentarer og spørsmål. Ofte kan det observeres at deltakere henviser til de som referansepunkt for egen person, for eksempel:

<zebra> .. gå til www:..., sjekk ut siden min .

I andre tilfeller blir deltakere stilt spørsmål om de har hjemmeside/r. Ved siden av dette vises det også til utveksling av *elektroniske postadresser*. Dette omtales som et kjennetegn, men ofte med begrensninger på hvilke opplysninger man kan få. Det er flere grunner til dette. Slike adresser har formen navn@domene, hvor domene utgjør den organisasjon som legger den elektroniske postkontoen til rette. Man kan få noen opplysninger knyttet til land, siden adresser ofte referer til et konkret geografisk sted. Utover dette er det ikke alltid at det vil være et fullt navn som vises. Selv om navnet til den som skriver i utgangspunktet kan være ukjent, kan navnet på domene være det. Enkelte domener ser ut til å ha større troverdighet enn andre, for eksempel: hvis det er en adresse knyttet til et universitet eller en arbeidsplass. Men, slike kontoer kan være delt mellom flere personer og det er mulig å opprette flere kontoer samt anonyme adresser. Selv om det kan stilles spørsmål ved hvor mye og hvor konkrete opplysninger som fremkommer ut i fra adresser, forekommer det utveksling av dem mellom deltakere som vedlikeholder relasjoner. Selv om for eksempel <fredrik> viser til konkrete kjennetegn på deltakere, er det likevel det som kommer ”mellom linjene” som kan være avgjørende for at samhandling vedlikeholdes og hvorvidt andre deltakere er interessante eller ikke. <katja> beskriver i en nettsamtale hvordan observasjoner av såkalte *profiler* forteller noe om deltakere hun møter i snakkerom.

" ...ser kanskje på profil hvis jeg skal prate med noen jeg ikke kjenner, men driver ikke utspørring sånn som andre gjør :) det viktigste er hva folk skriver, det er mange som viser seg frem for eksempel er det mange gutter som starter med jenter fra der og der-

gutt vil chatte - framme (i framrommet) , snakker jeg ikke med, andre klikker meg (privat), det blir kjedelig, skal ikke treffe de likevel, men gøy hvis det er noen hjemmefra, da har vi mer å snakke om, mange liker å viser seg frem i navnet, eller profil, også mange som skriver rart ..

rart?

..snakker om hjemstedet sitt eller skriver på rare dialekter og sånne ting.. skjer ofte framme (i framrommet) at det er folk som snakker sammen hele tiden, lenge mener jeg..

<katja>⁵²

Enkelte kjennetegn fremkommer når meldinger skrives på dialekt eller ved prat om konkrete geografiske steder. Videre kan deltakere forsøke å signalisere hvilke hensikter de har gjennom opplysninger i profiler. Dette er opplysninger som kan knyttes til kallenavnet de bruker. Hvilke opplysninger som gis er avhengig av hva som skrives inn. Ofte vil en slik profil vises når det klikkes på kallenavnet. For eksempel:

< armin vega > har ingen profil.

< UlvenX > noe som bytter musikk????

<tellef> jenter fra oslo, gutt vil chatte!

Hvor mange detaljer profiler legger til rette for, er også avhengig av hvilke IRC program som anvendes. Enkelte har kun anledning til korte profiler, mens andre har muligheter for mange detaljer hvor det også kan legges inn bilder, alder, bosted eller hva deltakerne er ute etter å prate om.⁵³

6.5 Vedlikehold av kallenavn som status i relasjoner

I dette kapitlet har jeg hovedsakelig fokusert på forholdet mellom kallenavn og status, samt hvordan dette danner grunnlag for identitet mellom deltakere i samhandling. Dette er et forhold som ser ut til å være avhengig av varigheten i relasjoner, og jeg skal her trekke frem noen sider ved dette.

⁵² Nettsamtale i privat snakkerom med <katja>. Tekst i parentes er egen kommentar.

⁵³ Hvorvidt deltakere legger vekt på profiler vil være helt avhengig av hvor aktive de er med hensyn til innhenting av opplysninger om andre deltakere. Andre måter å finne opplysninger om deltakere knyttes ofte til aktiviteter kjent som "googling" og er rettet mot anvendelsen av søkemotorer som katalogiserer ulike nettstedet deltakere kan ha tilknytning til og kan inneholde en rekke personopplysninger, se: www.google.com

1) I aktiviteter hvor det etableres nettsamtaler mellom deltakere som ikke har møtt hverandre tidligere, kan for eksempel kallenavn være emne for nettsamtalen. Når deltakere utvikler emner for nettsamtaler, blir kallenavn et tegn andre deltakere knytter meningsfulle forbindelser til. Slike observasjoner kan danne grunnlag for å hevde at samhandlingen via IRC ikke er så anonym som enkelte teoretiske perspektiv fokuserer på. Dette kommer også til uttrykk i vedlikeholdet av nettsamtaler over bestemte tidsrom. Her kan det være viktig at deltakere utviser kunnskaper i forhold til kallenavn som anvendes ved å vise til ulike forhold i verden. I dette kapitlet gikk jeg nærmere inn på et eksempel hvor emne utviklingen var knyttet til en fjernsynsserie, og hvordan deltakere inngikk i forhandlinger om roller og kunnskaper i forhold til emnet. I dette tilfellet, som i andre observasjoner, påvirker deltakere hverandre gjensidig og symmetrisk i emneutvikling. Dette danner grunnlag for at emnet bygger seg opp og peker fremover, samt at antall deltakere involvert øker. Etablering av tilgang i denne nettsamtalen er avhengig av at de nye deltakerne tilpasser seg emnet ellers blir de ekskludert. Dette gjelder ikke bare i retning av kunnskaper, men også i forhold til ulike kallenavn som anvendes. Det kan observeres at deltakere som etablerer tilgang velger å benytte kallenavn som inngår utfyllende og komplementært i forhold til rollefigurer i den aktuelle fjernsynserien.

2) I forbindelse med observasjoner av nettsamtaler og gruppekommunikasjon i dette kapitlet fremkommer tema som kan knyttes til hvordan deltakere inngår i fellesskap via IRC. I tidligere kapitler har jeg vist til ulike sider ved dette bl.a. med hensyn til:

a) hvordan deltakere behersker symboler og tegn i kommunikasjon via Internett og IRC, samt hvorvidt man innehar kompetanse i føring av nettsamtaler.

b) solidaritet mellom deltakere som anser seg som medlemmer av grupper i snakkerom og som vedlikeholder relasjoner over tid.

Videre i dette kapitlet foretas det observasjon hvor:

c) etablering av "fellesskap" mellom deltakere er basert på forhandlinger om kunnskaper knyttet til spesifikke emner hentet utenfor selve IRC miljøet. Her etableres status gjennom kallenavn og vedlikeholdes gjennom fremvisninger av kunnskaper om emne.

3) Jeg fokuserer på hvordan deltakere anvender kallenavn og hvordan dette kan knyttes til vedlikehold av relasjoner over tid. I forbindelse med at deltakere vender tilbake til snakkerom for å vedlikeholde kontakter, kan det for eksempel være viktig at deltakere som har bestemte

kallenavn kan utvise kunnskap fra tidligere møter som andre kan knytte til kallenavnet. Selv om kallenavn beskrives med individuelle uttrykk, som representasjoner av individer, bør de heller betraktes som sosiale tegn og foreløpige resultat av å ha deltatt i samspill med andre deltakere. Individuelle kallenavn endres over tid, noe som danner grunnlag for gradvis oppbygging av kunnskaper mellom deltakere. Her kan deltakere velge å anvende faste kallenavn overfor bestemte deltakere, mens de i andre sammenhenger foretar endringer av kallenavn i bestemte aktiviteter. I tilfeller hvor fremvisninger ikke står i forhold til kallenavn som andre deltakere anerkjenner, danner dette grunnlag for avsløringer og eksklusjon fra videre samhandling.

Slike vurderinger kombineres ofte med ulike nyanser som fremkommer i samhandlingen, som gir deltakere muligheten til å ta stilling til andre. Det kan skilles mellom hvor aktive deltakere selv er i denne prosessen. Dette kan være i form av at deltakere viser til personlige hjemmesider, elektroniske postadresser eller at de leser andre sine profiler. I andre tilfeller ligger vurderinger ”mellom linjene” for eksempel i språkbruk eller skrivestil, noe som anerkjennes som kjennetegn og bidrar til å danne et videre bilde i av deltakere over tid.

Når deltakere etablerer felles forståelse ved å knytte fremvisninger av kunnskap til kallenavn etableres det status mellom deltakere. Dette gir deltakere rettigheter vis a vis hverandre, for eksempel tilgang til å delta i gruppekommunikasjon, enten dette foregår som vedlikehold av heller spontane nettsamtaler på bestemte tidspunkt, eller blant deltakere som samarbeider som medlemmer av grupper i snakkerom.

Kapittel 7

Vedlikehold og endringer i relasjoner via IRC over tid

Deltakere vender tilbake til snakkerom for å ”pleie” og utvikle relasjoner med deltakere de har møtt tidligere. Over tid kan det se ut til at det skjer en økning i aktiviteter mellom deltakere på ulike arenaer, for eksempel ved gjentatte møter, via andre kommunikasjonsformer eller at de overføres til arenaer utenfor IRC. Her vedlikeholder deltakere status som medlemmer av det de omtaler som for eksempel *grupper*, *klikker* eller *gjenger*, og hvor deltakere viser til nærmere relasjoner enn til andre. I dette kapitlet skal jeg fokusere på hvordan slike relasjoner vedlikeholdes og endres over tid, med vekt på relasjoner mellom deltakere i slike grupper. I etterkant av undersøkelsen viser det seg faktisk at deltakere jeg hadde kontakt med, senere avsluttet sine aktiviteter via IRC. Men, dette betyr nødvendigvis ikke en avslutning av relasjoner som tidligere ble vedlikeholdt via IRC.

7.1 Utgangspunkt for undersøkelser av endringer i relasjoner

Et tilbakevendende spørsmål for undersøkelsen er knyttet til hvorvidt relasjoner mellom deltakere via IRC skal betraktes som deltakelse i sosiale grupper i retning av korporerte grupper eller om det er å anse som posisjoner i sosiale nettverk.⁵⁴

I undersøkelsen utvikler jeg interesse for hvordan relasjoner mellom deltakere blir vedlikeholdt og endret via IRC og hvor enkelte av relasjonene betraktes som mer ”nære” enn andre. Her blir det av interesse å forsøke å finne frem til hva slags innhold deltakere legger i nettreasjoner og hva slags styrke det er i båndene. Her er det av interesse å undersøke om relasjonene er ”generelle” ved at de omfatter mange interesser i deltakeres liv, eller om de er ”spesialiserte” og rettet mot bestemte aktiviteter.

⁵⁴ I forbindelse med interessen for dette leser jeg perspektiver på sosiale nettverk. Hos Berry Wellman og Milena Gulia (Wellman og Gulia 1999) får jeg innblikk i spørsmål som kan være aktuelle i forbindelse med studier av grupper og nettverk som dannes i deltakelse via Internett. Via Wellman og Gulia blir jeg også kjent med arbeidet til Mark Granovetter (Granovetter 1973) som fokuserer på betydningen av svake bånd i relasjoner i motsetning til andre perspektiv som fokuserer på sterke bånd. Senere leser jeg også perspektiver på sosiale nettverk hos Jeremy Boissevain (Boissevain 1974).

I undersøkelsen utfører jeg først avgrensninger som er knyttet til bestemte snakkerom. Jeg møter deltakere som viser til at de samarbeider og kategoriserer andre som "nettvenner" eller ved løsere inndelinger, som for eksempel "kjente". Det å gripe fatt i innholdet i slike vennskaps relasjoner er ikke noen enkel oppgave og er uoversiktlig, siden dette er basert på personlige preferanser hos individuelle deltakere. I mange tilfeller blir jeg også villedet av at deltakere "kvantifiserer" antall venner, bl.a. ved å oppgi "kontaktlister" som grunnlag for dem⁵⁵. Etter hvert som jeg selv kommer i nærmere kontakt med deltakere kan jeg forsøke å kartlegge relasjoner og ut fra dette forsøke å danne meg et bilde av individuelle nettverk. En side ved dette er knyttet til gjensidighet, i retning av at deltakere oppgir hverandre som å være i relasjon på en eller annen måte. Enkelte deltakere kjenner hverandre bedre enn andre, for eksempel som bekjente fra tidligere, i eller utenfor IRC. Ut fra dette kan jeg forsøke å avgrense relasjoner av en viss styrke og som bestående av ulike "soner" (jf. Boissevain 1974).⁵⁶ Videre forsøker jeg å legge vekt på hyppighet, i retning av hvor ofte deltakere møtes. Det kan se ut til at det er gjentatt samhandling over tid som danner grunnlaget for varige relasjoner. Relasjoner ser også ut til å "formere" seg gjennom introduksjoner og sammenkoblinger mellom deltakere.

Når deltakere vedlikeholder bånd over tid skapes det muligheter, ved at de kan få tilgang til kunnskaper eller materielle gjenstander som ikke andre deltakere får tilgang på. Ofte blir samhandlingen fremstilt som preget av tilfeldigheter uten planlegging eller knyttet til bestemte formål. Likevel etableres felles interesser og det utvikles ulike arbeidsoppgaver. Her forsøker jeg å legge vekt på hva som utveksles av kunnskaper og opplysninger. Er dette preget av affeksjoner, snakker de om personlige problemer eller ber om råd og tjenester?

Først i kapitlet skal jeg vise et eksempel på hvordan deltakere vedlikeholder relasjoner over tid, i form av møter utenfor IRC. Videre skal jeg trekke frem et eksempel på et "nettløp". Som nevnt i kapittel 3.2.7 kan relasjoner mellom deltakere undersøkes bakover i tid. Siden

⁵⁵ Jf. Kapittel 2.4.3. Det er muligheter for å lagre kallenavn til deltakere i såkalte kontaktlister/ vennelister. Dette legger muligens føringer på hvordan deltakere omtaler dette, og danner grunnlag for at de overdriver antall relasjoner ved at de oppgir kontaktlister som bakgrunn for dette, selv om dette er deltakere de kanskje har hatt kontakt med kun 1 gang. Observasjoner rundt dette bekreftet delvis en antagelse jeg hadde om at deltakere muligens overførte kategorien "venner" til nettrelasjoner for å gjøre samhandlingen mer "intim".

⁵⁶ Boissevain (1974) skiller mellom ulike soner for personlige nettverk, hvor den "intime" sone utgjør sterke og forpliktende relasjoner, "effektive" soner dekkende for relasjoner med praktiske og nyttige innhold, samt "utvidede" soner preget av indirekte forhold.

deltakere ofte inngår i mange ulike relasjoner i løpet av den tiden de er aktive via IRC, er det ikke alltid at dette lar seg gjøre. Men, der jeg får innblikk i dette, er det interessant å se nærmere på hvordan nettløp kan knyttes til deltakeres livsløp og andre relasjoner de inngår i på ulike tidspunkt i livet. Undersøkelser av nettløp kan danne bakgrunn for å si noe om hvordan enkelte deltakere utvikler relasjoner i grupper og hva slags bånd det er mellom deltakere. For deltakere som inngår i samhandling over tid skapes det forventninger til samhandlingen. Ved å se på hva de forventer av andre, kan jeg muligens få et innblikk i verdier som gjelder. Utad kan det se ut til at deltakere i grupper samarbeider vis a vis andre deltakere. Men, i observasjoner av ulike aktiviteter ser det ut til å oppstå uoverenskomster mellom deltakerne som anser seg som medlemmer av grupper. Slike konflikter er interessante, ved at ulike verdier som deltakere gir uttrykk for i andre sammenhenger blir gjenstand for forhandling. I forbindelse med dette blir det interessant å se nærmere på hvordan ulike verdier kommer til uttrykk eller ikke, og hvilke deltakere det er som støtter hvem.

Videre i kapitlet skal jeg trekk frem noen eksempler på hvordan andre deltakere jeg møter endrer relasjoner over tid.

7.2 Fra nettkontakt til nærkontakt - fra møter via snakkerom til andre arena

Relasjoner mellom deltakere vedlikeholdes, ikke bare via IRC eller andre kommunikasjonsformer, men også i møter på arenaer utenfor IRC (omtalt som *I/RL – In real Life* eller "*F2F*" - *face to face*.) Dette kan forekomme mellom individuelle deltakere, noe jeg selv opplever som deltakende observatør. Men, slike møter forekommer også kollektivt ved at deltakere i snakkerom arrangerer sammenkomster eller IRC treff. Som nevnt i kapittel 3.1.3 deltar jeg på sammenkomster i forbindelse med at jeg utforsker ulike arena deltakere samhandler på. IRC treff kan bli arrangert innenfor rammene av snakkerom knyttet til bestemte byer, regioner eller arbeidsbransjer. Uansett, dette er festlige møter hvor deltakere treffes på andre arenaer, som for eksempel utesteder. Jeg skal i det følgende gi en beskrivelse av observasjoner i forbindelse med en slik sammenkomst. Her kan det bl.a. observeres hvordan deltakere overfører samholdet i grupper, samt måter å omtale deltakere på, fra IRC til

andre arenaer. Jeg skal videre gi et sammendrag av observasjoner fra en sammenkomst og forsøke å knytte dette til hvordan relasjoner endres mellom deltakere.⁵⁷

Sammenkomsten skjer på en bar i byen Oslo. Deltakere jeg hadde etablert kontakt med, bl.a. <Gebhar-x> var aktive i snakkerommet som arrangerte sammenkomsten. Jeg hadde tidligere fått anledning til møte <Gebhar-x> bl.a. ved å bli invitert på besøk til familien hans. Via <Gebhar-x> hadde jeg også kommet i kontakt med <Karin>. Ved tidligere anledninger, når jeg befant meg i Oslo, hadde vi prøvd å møtes, men uten at det passet. I forbindelse med at jeg skulle delta på denne sammenkomsten skulle også <Karin> være tilstede. Jeg møtte opp tidlig for å få et inntrykk av hvordan deltakere inngikk i rytmer og posisjonerte seg i samspill med andre på denne arenaen. Lokalet for kvelden bestod av 3 mellomstore rom på samme plan, men kun med en bar. Det befant seg ca. 30 personer i lokalet på det tidspunktet jeg ankom og det kunne ikke observeres noe spesielt som skulle tilsi at det skulle være en sammenkomst for en IRC kanal her. Som nevnt tidligere (3.1.3) kan det være en fordel å være deltakende i snakkerom i forkant av sammenkomster. Ofte vil det kunne observeres spesifikke opplysninger om hvem som skal delta og hvordan de går frem for å møtes. I forkant av sammenkomster er dette ofte et emne i nettsamtaler mellom deltakere hvor det bygges opp forventninger knyttet til møter. For eksempel:

<nirvana> Skal faen steike pølme 15 halve
<jonas> Vi sitter nok innerst - ved langbordet
<derek> Jeg stripper på festen, bare vent!!!!!!!

Mens jeg ventet på at kvelden skulle utvikle seg, stilte jeg meg i baren, noe som ofte viser seg å være en god plassering for å gjøre observasjoner. I tillegg til å oppnå kontakt med de som allerede står der, vil man også før eller senere treffe på personer som kommer bort for å bestille drikke. På en hektisk kveld vil det til tross for en del ansatte, alltid være en viss grad av venting i barer. I slike venteperioder kommer man lett i prat med andre. Utover kvelden, etter hvert som antall personer i lokalet økte, ble det også mer aktivitet rundt baren. Her kunne det observeres at andre eller en selv ble stilt spørsmål i retning av: "er du på nettet?" eller "hvem er du?". I slike sammenhenger virker anvendelsen av kallenavn tilbake på andre arenaer, ved at deltakere tiltaler hverandre med kallenavn før de eventuelt knytter dette til

⁵⁷ Det følgende sammendrag er basert på notater tatt i etterkant av sammenkomsten.

andre hilsningsritualer som for eksempel håndhilsninger. På sammenkomster jeg deltok på, grep jeg fatt i dette og endret bevisst grunnlaget for situasjonen for eksempel ved å bare si mitt eget navn eller ved å si at jeg var på nettet, men ikke kjente til det aktuelle snakkerommet. Samtidig var det enkelte personer som i slike sammenhenger ikke ville presentere seg med egennavn. Ofte ble resultatet av dette at de ignorerte meg, slik at jeg ikke inngikk i videre hilsningsritualer og de fortsatte videre med sitt.

Utover kvelden kom det flere deltakere til i lokalet og det ble enda mer hektisk. Det å holde ”praten” i gang rettet mot Internett eller ”livet” i snakkerommet, dannet grunnlag for etableringer av samtaler med deltakere ved baren. Sammenkomsten var i gang. Et emne rettet seg mot hvordan det kunne observeres at deltakere fremviste avtalte markeringer de hadde pratet om i snakkerommet på forhånd. På denne sammenkomsten dreide det seg bl.a. om en deltaker som hadde sagt han skulle skåle med alle i lokalet, noe som kunne observeres utover kvelden. Andre deltakere satt også på bestemte steder i lokalet, mens enkelte var kledd på en bestemt måte (for eksempel signalrød hel dress) for at andre skulle kunne kjenne vedkommende igjen. Det var også interessant å observere hvordan deltakere overfører symboler fra snakkerom til andre rom på andre arenaer. En deltaker var lett gjenkjennelig ved at han brukte kroppsmaling på kinnet basert på et gjenkjennelig symbol fra nettbruk, nemlig alfakrøllen @. Som nevnt tidligere antyder dette i sammenheng med IRC kanaler rang som operatør, og senere på kvelden ble vedkommende utpekt som tidligere operatør på den aktuelle kanalen.⁵⁸

<Gebhar-x> dukket opp etter hvert sammen med <Karin> som jeg ikke hadde møtt F2F tidligere. Vi hilste på hverandre. Hun hilste med sitt kallenavn som etter en kort blikkutveksling og et smil om munnen, ble etterfulgt av hennes egennavn. Vi lo litt der vi stod etterfulgt av en lengre blikkutveksling. Jeg kom til å huske at dette var noe som ofte skjedde

⁵⁸ Symboler fra Internett kan også overføres som ”kroppsmodifikasjoner” Tatoveringer skal visstnok finnes, men dette har jeg aldri sett med egne øyne. Jeg har derimot møtt en deltaker som anvender symbol hentet fra et grensesnitt (ICQ) som grunnlag for negledekorasjoner. Symbolet det gjelder er basert på avbildninger av en blomst. I grensesnittet anvendes denne i ulike variasjoner for å markere deltakeres status vis a vis andre; med utgangspunkt i fargene grønn og rød, og hvor grønn blomst markerer ”available/connect”, mens rød blomst markerer ”offline/disconnect”. I dette tilfelle hadde vedkommende fått laget negledekorasjoner basert på en grønn blomst med et gult smil inni seg, noe som markerer ”free for chat” i ICQ grensesnittet, samt den røde blomsten. Negledekorasjonene var på bestemte fingrer, henholdsvis grønn på pekefinger og rød på langfinger. Ved å bevege pekefingeren/grønn/free for chat/ virker man inviterende, ved å vise langfingeren/rød/offline/fuck off virker man avisende, og dermed kunne vedkommende foreta en dobbel markering uavhengig av om andre kjente til symbolet eller ikke.

da jeg møtte deltakere F2F for første gang, noe enkelte omtaler som å ”se hverandre an”. Selv om jeg i enkelte tilfeller hadde sett bilder av dem, var det en annerledes erfaring å møte dem som tilstedeværende i et annet rom. I dette tilfellet var det tilsvarende med <Karin> og hun utbrøt med en lattermild tone: ” *så det er sånt du ser ut!* ”. Vi bestilte oss drikke og satt oss ved et bord, der <Gebhar-x> pekte ut noen ”kjente tryner” som han gikk i gang å prate med. <Karin> og jeg hilste på dem siden vi ikke kjente til hverandre fra tidligere. Dette innebar en gjentakelse av hilsninger med kallenavn etterfulgt av håndhilsninger blant de som satt nærmest hverandre langs langbordet. Kallenavnene ble omtalt på en heller spøkefull måte: ”*ja, du er jo kjent, deg har jeg støtt på* ” og hvor emne ble vedlikeholdt med svar som: ”*nei, sikkert noen andre, har aldri lagt merke til deg*” etterfulgt av smil, humring og videre spørsmål vedrørende ulike kallenavn. Litt senere tok jeg opp dette med <Karin> og påpekte at det var interessant hvordan jeg møtte mennesker på sammenkomster som også brukte kallenavn i møter F2F. <Karin> sa at det er mange som bruker kallenavn overfor ukjente på sammenkomster for å gjøre seg ”mystiske” og faktisk finne ut hvem som hører til på IRC og ikke. At mennesker spøkte om dette burde jeg ikke legge så stor vekt på, mente <Karin>, siden de som kjente hverandre visste navn og detaljer om hverandre utover det som ble brukt på nettet. Hun viste i denne sammenheng til deltakerne som satt rundt langbordet. Selv om hun ikke ”kjente” de, følte hun seg ganske trygg siden <Gebhar-x> hadde kjennskap til dem. Det er jo ikke alle som kommer på sammenkomstene som kjenner hverandre, mente <Karin>. Men, dette er heller ikke det viktigste, siden dette enkelt og greit er en fest hvor folk som møtes på nett også kommer sammen for å ha det gøy på byen.

<Karin> fortalte at hun tidligere reiste for å delta på sammenkomster i forskjellige byer og at det egentlig ikke er så rart å treffe personer utenfor ”nettet”. Det er fint å få bekreftet at de som er på kanalen til daglig også ”stilte opp ” utenfor, noe som bidrar til å styrke samholdet. Noen hun kjente hadde blitt kjæresten etter å ha møttes på sånne fester. I andre tilfeller bidrog sammenkomster til å skape større interesse for IRC hos andre. En gang hadde hun sittet med noen personer som ikke hadde vært på dette tidligere og var litt usikre på hva det var som foregikk på IRC. Men, etter en samtale med <Karin> hadde de skjont at det faktisk var mange hyggelige mennesker her, og senere hadde de møtes igjen på nettet. Mens vi satt der og snakket sammen kom det noen bekjente av <Karin> bort og hilste på oss, noe som innebar en gjentakelse av hilsningsritualer og presentasjoner av kallenavn. Personene

som satt ved andre siden av bordet hadde begynt å forlate stedet, eller pratet med andre deltakere som kom til. <Gebhar-x> snudde seg rundt til oss og lurte på hva som foregikk.

<Karin> og <Gebhar-x> begynte å snakke om første gang de selv møttes "ordentlig" på en sammenkomst som dette. De hadde vært i prat i snakkerommet tidligere, og fant da ut at de hadde mange felles interesser. Dette hadde resultert at de ble kjent over tid, både via IRC og på sammenkomster. Det hadde også vist seg at de hadde mange felles kjente, for ofte er det slik at et par folk kjenne til andre, så er det kanskje en av de som kjenner noen andre. Mange av deltakerne i lokalet, hadde derimot ikke <Gebhar-x> eller <Karin> kjennskap til fra tidligere. Grunnen til dette var at de ikke var så aktive som tidligere. Likevel visste de at deltakere som var del av denne "gjengen" hadde møter noen ganger i året. <Gebhar-x> fortalte at det ofte var en "kjerne" som tok initiativ til å arrangere sånne sammenkomster, og at de noen ganger kunne være litt eksklusive å være med i. Han pekte i denne sammenheng på deltakerne som satt sammen rundt et bestemt bord. Andre ganger kunne slik eksklusivitet være knyttet til det å skaffe seg fordeler i baren med egne billetter for å få kjøpt billigere drikke, og at slike deltakere bruker sammenkomster for å vise seg fram, bli mer populære, samt få oppmerksomhet både her og på nettet. Han hadde selv vært del av dette tidligere, men hadde sluttet med det da han giftet seg og flyttet fra byen.

<Karin> fortalte i denne sammenheng at det var ulike "generasjoner" på kanalene. Jeg bet merke i dette og fikk henne til å forklare nærmere hva hun mente med dette. Da spesifiserte hun at dette ikke dreide seg om "generasjoner" i retning av deltakernes alder, men heller i det at det var "klikker" som til ulike tider deltok på kanalen. De kunne så gå i oppløsning når deltakerne ikke lenger fant det interessant å holde på med IRC, eller at de gikk over til andre snakkerom. Men, for deltakere som var med over lang tid slik hun hadde vært, fikk man bli med i flere sånne "generasjoner" og treffe forskjellige folk. Det kunne bli litt "klikkete" av og til, med mye sladder som i neste omgang ble det reneste "folkesnakk" på IRC. Det ble for kjedelig for henne i lengden. <Gebhar-x> la til at det skapes godt og dårlig samhold mellom folk og det er alltid et sjansespill, siden gjengene utviklet seg i alle retninger. Noen ganger hadde det vært sånn at deltakerne holdt sammen så pass mye at det ikke var gøy lenger. Han fortalte om en "gjeng" han var med i som etter hvert opprettet et eget rom som ingen andre fikk tilgang til. Dette ble for kjedelig syntes han, og de ble ikke kjent med nye. Det hele hadde endt med at det ble krangel og intriger. Han fortalte også om grupper han

hadde vært med i, hvor folk ikke lenger fant noe interesse i IRC og heller begynte å møtes på byen. Dette kunne også være kjedelig, for da mistet man "sjarmen" med å møtes i snakkerom. Så fantes det deltakere som bare kalte seg "venner", og som bare var ute etter å møtes for å holde på med bestemte ting. De gjengene gikk ofte til grunne, noe Gebhar-x> omtalte som "svake" gjenger, da folk ikke hadde noe særlig å bidra med. Men, det kunne også være bra, for det var nemlig i sånne sammenhenger at folk var mer opptatt av å bli kjent med hverandre og finne ut om det var interessert i å holde kontakt. Klarte man å delta så mye at man fikk "bygget opp" en gruppe som holdt ut, så kunne du virkelig få nye og varige venner. Men, dette var ikke enkelt, siden mange av de som var i snakkerom bare var innom av og til, og ikke hadde noen videre interesse av å utvide relasjonene. <Karin> nikkete samtykkende til dette og la til at dette ikke var så forskjellig fra det som foregikk på sammenkomster som denne. Her var det mange som bare kom for å vise seg fram, være "kule" og sladre. Noen prøver å bli kjent med deltakere, mens andre bare lurte på hva de kan bruke rommet til og ikke helt vet om de vil være med på det som skjer der. Det var, i følge <Karin>, mange som aldri hadde interesse av å møte folk de snakker med på nettet i hverdagen, og det er nok av historier om folk som ikke "dukker opp" på sammenkomster. Det var også de som "holdt seg i bakgrunnen", de som alltid dukket opp på sammenkomster, men som aldri tok kontakt med folk, akkurat som "lurkere" på IRC. Hun pekte da spøkefullt på en deltaker som stod og nøt drikken sin, mens han skuet utover rommet og intetanende ble tilskrevet en rolle som deltaker i snakkerom via IRC. Muligens stod han og så på det som foregikk på andre siden av lokalet. I lokalet ble det danset. Jeg ble sittende et øyeblikk å observere dansen, mens jeg tenkte over hva <Karin> og <Gebhar-x> hadde fortalt. En deltaker ble etter hvert sentrum for oppmerksomhet på dansegulvet. Andre danset i ring rundt vedkommende og klappet av for hans opptreden, samtidig kom folk i sirkelen rundt ham med høye tilrop. Dette skapte oppmerksomhet blant personalet og andre dansende. Jeg unnskyldte meg for å dra på toalettet. Samtidig som jeg passerte denne opptredenen stilte jeg meg opp som et ytre publikum for å se hva deltakerne var opptatt med. Det dreide seg om en deltaker som danset på en spesiell måte, bl.a. annet ved imitasjon av kinetikk knyttet til samhandling med datasystemer - i retning av tastetrykk kombinert med dans. Jo mer oppmerksomhet vedkommende fikk fra publikummet i sirkelen, jo større utstrekning fikk hans opptreden og hvor han tilslutt brukte hele rommet avgrenset til dans blant de dansende, noe som også var til åpenbar irritasjon blant andre

dansende i lokalet. Andre deltakere begynte å dytte til danseren og til slutt ble han dratt inn igjen i sirkelen av det klappende publikumet. Festen fortsatte...

7.3 Undersøkelser av *nettløp* som beskrivelse av relasjoner over tid

Hvordan relasjoner mellom deltakere i grupper utvikles kan undersøkes bakover i tid. En måte å danne seg et bilde av dette, er å undersøke bakgrunnen for deltakeres nettløp. Det er ikke alltid at dette lar seg gjøre. Men, der jeg får anledning til dette kan deltakelse i aktiviteter via snakkerom beskrives i forhold deltakeres livsløp ellers og andre relasjoner de inngår i på ulike tidspunkt i livet. I forbindelse med undersøkelser av nettløp er det også interessant hvordan deltakere i ettertid oppfatter egne aktiviteter på ulike tidspunkt, og hvordan dette danner grunnlag for erfaringer om aktiviteter i samhandlingen. Jeg skal i det følgende gi et eksempel på dette i nettløpet til deltakeren <børre>. Som nevnt i kapittel 3.2.5 var <børre> 21 år da jeg møtte han for første gang i 1999. På det tidspunktet vi etablerer kontakt bor <børre> i Trondheim p.g.a. av skolegang. < børre > påstod da at han hadde avsluttet sin aktive deltakelse via IRC, men, siden vedkommende hadde drevet på med aktiviteter via IRC i flere år og tilbrakt en del tid i ulike snakkerom, var han likevel innom IRC siden han fortsatt hadde masse ”venner” her. Ved nærmere undersøkelser viser det seg at han fortsatt deltar i en ”gjeng” på nettet. I forbindelse med en samtale beretter < børre > om hvordan han forholder seg til sin posisjon i gruppen han deltar i:

”sånn som det er nå har jeg funnet frem til det som passer best, de som er med i gjengen er drevne og vet hva som kan skje, så det er best vi holder oss litt overflatiske stort sett(bedre enn å være involvert) de som blir, blir, men det er ikke noe press på at alle skal være så jævla gode venner, vi er bare litt sosiale i blant og det kan du godt være på nettet, det trenger ikke å bli for vilt(tenker du på den saken, da du bodde i Oslo) ja, hele den greia gikk jo til helvete, sånt kan det gå når nettfolk tror at de kjenner hverandre, uten å oppføre seg som det....(fortsatt et sårt kapittel) har nå fortsatt kontakt med et par av de, men glad for at jeg kom meg bort- det var ikke sunt i det hele tatt(men, du fortsatte med chatting for det?) liker det jo men det kommer an på hva slags folk du treffer, og der oppe har jeg kommet i kontakt med mange bra folk (var det ikke gjennom en i Oslo- gjengen?) en jeg chatta med i Oslo, han kjente en på nett som bodde der oppe, og som jeg ble kjent litt med da jeg fortsatt var i Oslo, da jeg flyttet, og byen er ikke stor- møtte jeg han på skolen der oppe”

<børre>⁵⁹

⁵⁹ Utdrag fra et intervju med <børre> i Bergen.

Erfaringer fra deltakelse i grupper over tid kan antas å ligge til grunn for hvordan <børre> her posisjonerer seg i forhold til andre deltakere på det tidspunktet jeg møter han. Etter hvert som jeg fikk et videre innblikk i nettløpet til <børre> kunne det avgrenses hittil 3 ulike faser deltakelse i grupper.⁶⁰

7.3.1 Startpunkt for deltakelse via IRC

<børre> er født og oppvokst i Bergen. Første ”fase ” i nettløpet hans begynte i 1995 da familien hans fikk tilgang til Internett. <børre> begynte nysgjerrig å utforske Internett og kom raskt i kontakt med ulike måter å kommunisere. Først i retning av asynkrone diskusjonsgrupper knyttet til interesser (fotball og musikk), deretter synkrone kommunikasjonsformer som IRC og siden lignende nettsteder rettet mot spill. Mesteparten av interessen for dette var basert på egne opplevelser, men han fikk også tips om interessante nettsteder fra venner, i magasiner og aviser.

<børre> forteller at han i løpet av det første året ikke brukte så mye tid på de nye interessene via Internett, siden han hadde en rekke andre ting å bruke tiden på. Venner, skole og idrett (fotball og kampsport) var det han brukte mesteparten av fritiden på. Men, dette endret seg under sommerferien det samme året, da <børre> jobbet sammen med sin bror, fremfor å reise på ferie med resten av familien. Fritiden ble brukt til å prate på nettet, noe som skulle danne grunnlag for at <børre> ble kjent med mange ulike snakkerom og deltakere i dem. Deltakelsen var på norske IRC kanaler, mest for ”å ha noe å gjøre” og rettet mot å utveksle interesser knyttet til sport og musikk. I følge <børre> anså han ikke andre deltakere som ”virkelige” venner på dette tidspunktet, men forteller at han dannet relasjoner som senere skulle bli varige. I etterkant av sommeren hadde <børre> fortalt kjente om aktivitetene via Internett, noe som hadde dannet grunnlag for en videre utveksling av informasjon om nettsteder og interesser. Det viste seg senere at mange av hans kjente også tilbrakte tid på Internett og de begynte etter hvert å møtes på IRC. Dette innebar at <børre> tilbrakte mer tid til aktiviteter via Internett, noe som dannet grunnlag for spørsmål og konflikter i hjemmet. Han kom i krangel med sin lillesøster om å få bruke Internett som var ment til felles bruk i

⁶⁰ Sammendrag av notater fra samtaler og intervjuer med <børre>.

familien. Dette medførte at <børre> etter hvert skaffet seg egen Internett oppkobling, som kombinert med at han tilbrakte mer tid på Internett dannet grunnlag for spørsmål fra foreldre om hva han egentlig holdt på med, samt bekymringer for at han var i ferd med å bli tilbaketrasket og asosial. I ettertid berettet <børre> om dette med et smil om munnen, og sa at det var mange myter om Internett som gikk blant foreldre på denne tiden. Egentlig var det hele ganske praktisk. Venner traff han uansett på skolen eller trening, så i stedet for å møtes hjemme eller på byen kunne de like gjerne treffes på nett.

Mot slutten av 1996 og utover i 1997 hadde <børre> begynt å bli mer nysgjerrig på hva han skulle gjøre etter at han var ferdig med videregående skole. Mange valg ble vurdert. Videre skolegang, sivil/militær tjeneste eller reiser. En ting var sikkert og det var at han ville flytte hjemmefra. Etter hvert valgte <børre> å "søke lykken" i Oslo. Samtidig med dette hadde han begynt å prate med andre som var i samme situasjon som han var i livet. Dette kunne for eksempel være personer som befant seg i endringsfaser i sitt eget livsløp. 4-5 måneder i forkant av at <børre> flyttet, ble han også mer aktiv i å etablere kontakter med deltakere via IRC som bodde i Oslo. Hensikten med dette var først og fremst for å finne ut hvordan "det virkelige var" å bo der. Det var ikke alle han etablerte kontakter med som var like interessante, men enkelte av de vedlikeholdt han relasjoner til ved gjentatte møter. Noen av dem skulle vise seg å bli viktige relasjoner, siden vedlikehold over tid skulle danne grunnlag for nye vennskap da <børre> flyttet til Oslo.

7.3.2 Videre deltakelse via IRC - Oslo

En av deltakerne <børre> hadde vedlikeholdt relasjoner med via IRC i forkant av forflytningen til Oslo var <Gunnar>, en jevnaldret som hadde lignende interesser som <børre> bl.a. i retning av studier (naturvitenskapelige). Senere da <børre> flyttet til Oslo dannet nettrelasjonen grunnlag for utviklingen av et vennskap mellom dem både i fritid og studier. På tidspunktet <børre> kom til Oslo hadde han ikke ordnet seg bolig. Det å finne seg et sted å bo ble etter hvert en beskjefligelse som opptok tid og han ble boende i nesten 2 måneder hos broren til hans eldre søsters kjæreste. Det var gjennom relasjonen til <Gunnar> at han endelig fant seg et sted å bo. <Gunnar> hadde en eldre bror som bodde i et bokollektiv hvor det var et ledig rom som <børre> etter hvert fikk anledning til å flytte inn i.

Det var via <Gunnar> at <børre> kom til å bli kjent med deltakere i en gruppe i et snakkerom via IRC. Denne hadde i utgangspunktet hatt det <børre> beskriver som ”faste” medlemmer bestående av 9 navngitte deltakere, hvor <Gunnar> var en av dem. Fire av dem hadde angivelig hatt kontakt med hverandre gjennom flere år, mens andre hadde kommet til via relasjoner til enkelte av dem over tid. På det tidspunktet <børre> ble med i snakkerommet, var antall deltakere økende. Interessant nok stilte deltakerne mange av de kravene <børre> senere stilte overfor meg: det å møte opp til faste tidspunkt, støtte i diskusjoner overfor ukjente deltakere, bruk av faste kallenavn, eller ikke komme med villedende informasjon. Senere fortalte <børre> at først virket det ganske interessant å være med i en slik gruppe. Møtet med en ny by ble ikke som han hadde håpet og miljøet på universitetet var ”overflatisk” og ”kjølig”. I løpet av kort tid hadde han her blitt kjent med mange nye ”venner”. Nettgjengen arrangerte fester hver helg, og hvor et av kravene til nye ”medlemmer” var at de måtte stille et sted til disposisjon for festene. Etter hvert som flere og flere ble med på dette, hadde dette ”tatt helt av”, og etter hvert ble det stilt krav om at folk også måtte skaffe til veie drikkevarer for festene. Deltakere som ikke ville være med på dette ble uthengt i snakkerom. Enda ”verre” var det hvis deltakere var misfornøyd med festene og drev da regelrett mobbing og utfrysning av andre. Andre krav som ble fremlagt var at alle som var med i gjengen skulle møte opp samlet på IRC treff og bevisst gå inn for å ødelegge de ved å lage bråk. Etter hvert som påfunnene ble villere begynte <børre> og andre deltakere å stille spørsmål ved kravene som vokste frem i gruppen. De hadde merket seg at mange av kravene var igangsatt av de opprinnelige deltakerne, og etter hvert hadde <børre> begynt å ”spekulere” i om de hadde baktanker ved å få gruppen til å utføre bestemte handlinger. <børre> hadde stilt <Gunnar> spørsmål om dette, og han skal ha sagt at hele opplegget med å knytte til seg deltakere var basert på et veddemål mellom de ”faste” som hadde kjent hverandre i lengre tid og rettet mot hvor langt de kunne komme i å knytte til seg nye deltakere og få de til å gjøre ting for seg. Bakgrunnen for å ødelegge IRC festene var at denne kjernen ville markere seg overfor de andre deltakerne på IRC kanalen og muligens ”overta” kanalen, siden de ikke likte miljøet der. <Gunnar> sa at han syntes det var helt greit, og han kunne fortelle dette til han siden de kjente hverandre, men han måtte holde det hemmelig for nye deltakere. Dette skulle derimot utvikle seg annerledes. Ettersom <børre> og andre hadde begynte å stille spørsmål ved kravene til andre, hadde det startet ”rykter” om dette i

snakkerommet. De ”faste” deltakerne i gjengen, deriblant <Gunnar>, hadde fått høre om dette. Dette hadde medført at <børre> ble uthengt som en ”tulling” som ville ”ødelegge alt” og ved en anledning ble <børre> ”bombet”⁶¹.

Relasjonen til <Gunnar> ble nå ødelagt og selv <Gunnar> sin bror som <børre> bodde i kollektiv med, startet en ”kampanje” mot <børre> hvor andre som bodde der fikk høre at han ikke var til å stole på. <børre> forteller at han ble svært skuffet over denne gjengen, og brukte mye energi på å forsøke å fortelle andre deltakere at det hele var en ”lek” mellom de faste i denne gjengen. Heldigvis var det noen som hadde hørt på han og sluttet, noe <børre> selv gjorde.

7.3.3 Videre deltakelse via IRC - Trondheim

Til tross for de hendelsene fortsatte <børre> med aktiviteter i andre snakkerom, men da uten å ”involvere” seg for mye.

Samtidig med dette hadde <børre> begynt å vurdere om han skulle flytte fra Oslo, og hadde i løpet av året forsøkt å søke seg inn på et studieprogram i Trondheim. I forbindelse med dette begynte han ”å sjekke ut” miljøet i denne byen med samme ”strategi” som han hadde brukt da han tidligere flyttet til Oslo. Først og fremst ved å inngå i nettsamtaler med deltakere i snakkerom som hadde tilknytning til byen, samt gjennom forsøk på etableringer av relasjoner til deltakere i snakkerom knyttet til by kanaler. Selv om han hadde negative erfaringer ved bruk av samme strategi da han flyttet til Oslo, forteller han i ettertid at han nå ”startet på nytt”, men med ”forbehold” og ”passet seg”. I denne forbindelse var det særlig 2 deltakere han etablerte og vedlikeholdt relasjoner med over tid i forkant av at han flyttet til Trondheim. En av dem var <Helge>, en deltaker som hadde tilknytning til instituttet han skulle studere på. <børre> hadde etablert kontakt med <Helge> via en ”kjent” han hadde i Oslo, noe <børre> nevner i utdraget i avsnittet 7.3. Kontakten ble etablert via elektronisk post, men det viste seg at <Helge> også var aktiv via IRC, så de bestemte seg for å vedlikeholde kontakt på denne måten. Egentlig var målet med dette for <børre> sin del rettet mot å finne ut praktiske ting om miljøet på skolen, og han ikke hadde noe hensikt med å nødvendigvis verken å møte eller bli mer kjent med <Helge>. Senere skulle denne etablerte relasjonen

⁶¹”Bombing” kan ta mange former, i dette tilfelle masseforsendelser av elektronisk post fra ukjente deltakere, hvis hensikt er å forstyrre, skape uro og usikkerhet.

derimot vise seg å bli vedlikeholdt over tid. Når <børre> kom til Trondheim møtte han ganske snart <Helge>, siden han var aktiv i faddergruppen for nye studenter ved lærestedet. <Helge> var også aktiv i studentorganisasjoner og introduserte <børre> for dette, noe som senere skulle danne grunnlag for deltakelse i dette miljøet.

Det var derimot vedlikeholdet av relasjonen til en annen deltaker ved navn <jørgen> som han møtte via IRC, som skulle danne grunnlag for det <børre> senere beskrev som et *vennskap*. De møttes i et snakkerom via et snakkerom knyttet til Trondheim og vedlikeholdt kontakt, siden de hadde en rekke felles interesser. <jørgen> var noen år eldre enn <børre> og jobbet i Trondheim. Senere når <børre> kom til byen tilbrakte de en del fritiden sammen. Denne relasjonen skulle også danne grunnlag for etableringer av andre relasjoner i <børre> sitt liv bl.a. ved at han møtte kjæresten *Ingrid* via <jørgen>. Hun var ei studievenninne av en kvinnelig barndomsvenninne av <jørgen>, fra et sted i Nord-Norge.

7.4 Relasjoner mellom deltakere i gjengen

Jeg møtte <børre> på *#solhuset* noen måneder etter at han hadde flyttet til Trondheim. Senere foreslo han at jeg skulle logge meg inn på *#tronen*, siden det var i dette snakkerommet han tilbrakte mesteparten av tiden. Via <børre> kom jeg også i kontakt med andre deltakere her, først og fremst <jørgen>, men også <inge>, <petter> og <henriette>. Det var dem, <børre> hadde etablert relasjoner med før han kom til Trondheim. Men, som <børre> la vekt på i avsnitt 7.3 kunne det se ut til at han underkommuniserte nære relasjoner til deltakerne i retning av at de var *overflatiske*. Mest sannsynlig kan erfaringer fra nettløpet til <børre> danne bakgrunn for hvordan vedkommende posisjonerer seg. Etersom jeg vedlikeholdt kontakt med <børre>, fikk jeg anledning til å delta i snakkerommet når de andre deltakerne var tilstede og fikk muligheter til å foreta oppdagelsesprosesser vedrørende relasjonene mellom dem.

Etter hvert viste det seg at det var deltakere som hadde sterkere relasjoner til hverandre enn til andre, noe som kan bidra til å si noe om samholdet i gruppen. Særlig interessant var dette forbindelse med "krangler" som oppstod. Ved en anledning, ca 1 måned etter at jeg kom i kontakt med gruppen, ble jeg kontaktet av <Jørgen> via elektronisk post. *Gjengen* skulle ha et nettmøte og jeg *måtte dukke opp*, for de skulle *ta en annen fyr* i snakkerommet. Jeg skal gi et sammendrag av observasjoner fra dette nettmøte og forsøke å gjøre rede for bakgrunnen for

dette basert på observasjoner og opplysninger som jeg senere fikk gjennom nettsamtaler og spørsmål overfor deltakerne.⁶²

7.4.1 Observasjoner av *krangler i gjengen*

Utgangspunktet for nettmøte var at <inge> hadde foreslått å *snakke ut* om en *krangel* som hadde utviklet seg over tid rundt følgende:

1) I forbindelse med nettsamtaler noen måneder tilbake, skal deltakeren <henning> ha beskyldt <petter> for å ha gitt uttrykk av å ha mer kunnskaper enn det han egentlig hadde. En av aktivitetene deltakere benyttet mye tid på i forbindelse med *prating* gikk på utvekslinger av opplysninger om ulike emner for eksempel musikk/ bok/artikkelnedlastinger, musikkanmeldelser eller skoleoppgaver. I følge <henning> skal <petter> bevisst ha kommet med feilaktige opplysninger, ved å henvise <henning> og andre til nettadresser som ikke eksisterte eller som ikke gav svar. Beskyldningene bestod i at <petter>, ved å lure folk, skulle hevde seg overfor andre i snakkerommet.

2) I etterkant av dette fortsatte <henning> med beskyldninger mot <petter>. Dette skjedde når <petter> ikke var tilstede i snakkerommet, men som han senere fikk vite av både kjente og ukjente deltakere. I følge <petter> drev <henning> et *prosjekt* rettet mot å *sverte* han.

3) <jørgen> som var medlem av *gjengen*, konfronterte <henning> med anklagene han kom med i forbindelse med at han møtte han i snakkerommet. <henning> var ganske ny i snakkerommet og hadde blitt introdusert via <henriette>.

4) Etter dette hadde det oppstått en ny *krangel* mellom <petter> og <jørgen>, da <jørgen> hadde stilt spørsmål ved <petter> sine kunnskaper knyttet til det som hadde vært grunnlaget for den opprinnelige *krangelen*. I etterkant av dette hadde <jørgen> og <petter> slengt skjellsord og kommet med trusler mot hverandre så ofte som mulig i snakkerommet, noe som medførte at <inge> hadde foreslått et nettmøte for å *snakke ut*. Her skulle også <henning> dukke opp.

5) <petter>, <børre>, <jørgen>, <henriette>, <inge>, <stein> og den deltakende observatør er tilstede ved nettmøte. <henning> dukket ikke opp, tross for at vedkommende angivelig hadde fått beskjed om at det skulle finne sted via <henriette>, og <stein>. Han var en deltaker

⁶² Sammendrag av observasjoner fra dette nettmøte, kombinert med opplysninger jeg fikk om relasjoner mellom deltakere basert på senere private nettsamtaler og e-post utvekslinger med deltakerne i denne gruppen.

som både <henriette>, <henning> og <jørgen> har relasjoner til, men som ikke så ut til å bli anerkjent som medlem av gruppen.

I løpet av nettmøtet, som varte ca. 30 minutt, fremkommer interessante emner knyttet til forventninger mellom deltakere i forbindelse med samhandling via IRC.

1) Oppmøte – *det å være sosial*. Deltakerne uttrykker enighet om at <henning> burde ha dukket opp, siden han var *årsaken* til at krangelen hadde utviklet seg. Vedkommende blir omtalt som *usosial* og utsatt for skjellsord. <petter> introduserer at vedkommende muligens er tilstede som *lurker* med et annet kallenavn, noe som medførte at dette ble emne for nettsamtalen.

2) Kallenavn. Andre deltakere inngikk i nettsamtaler i løpet av tiden nettmøte foregår, men uten å etablere initiativ til deltakerne i *gjengen*. Andre deltakere var logget inn i snakkerommet uten å være aktive, noe som påpekes av deltakerne i nettmøte. Kallenavn som har vært logget inn lenge ble utpekt som <henning>. To av deltakerne som blir utpekt ”svarte igjen” med at de ikke ville delta i *idiotiske diskusjoner*. Nesten samtlige av deltakerne i *gjengen* utviste solidaritet overfor hverandre ved å sende meldinger ”mot” de initiativene med beskjed at de var *uønsket* og at de hadde *ingen ting de skulle sagt* hvis de ikke hadde *noe å gi tilbake*, noe som bidro til en ny overlapping i nettsamtalen.

3) *Rette* opplysninger. Deltakere viste tilbake til årsaken for nettmøte og hvorvidt det var hensiktsmessig å fortsette når ikke <henning> var tilstede. <børre> uttrykte at det egentlig var synd at han ikke dukket opp, sånn at *bråkmakerne* kunne bli *ferdige* med saken. <jørgen> introduserte at <henning> faktisk hadde noen gode poeng i forhold til det som hadde skjedd. Dette hadde han funnet ut i nettsamtalen med <henning>. Han syntes at videre at <petter> hadde overdrevet og skapt *dårlig stemning*. <petter> på sin side hevdet at andre *måtte tåle litt kødd* og at det var verre det <henning> hadde gjort med å *baksnakke han*. Dette emnet som tidligere hadde dannet grunnlag for krangelen mellom <petter> og <jørgen> ble derimot avsluttet etter at <stein> introduserte at <petter> burde være *forsiktig*, siden han da gjorde samme *tabbe* han kritiserte <henning> for. <petter> var ikke helt enig i dette og rettet krass kritikk mot <stein> med at han ikke måtte bryte *inn* og ikke hadde *stemmerett*. Andre var enige om at dette var bra sagt, noe som innebar at nettsamtalen utviklet seg rundt et emne som stilte spørsmål ved solidariteten mellom deltakerne og opptok ca. halvparten av nettmøtet.

4) Hvem støtter hvem. Her var det særlig <henriette>, som hadde introdusert <henning> for de andre deltakerne, som ble utsatt for spørsmål fra <petter> om hvem hun egentlig *holdt med*. <henriette> anklaget <petter> for å lage *egne regler* og syntes at hun må få ha egne *meninger*. <petter> kom til gjeldgjeld med gjentatte skjellsord mot <henriette> og anklagde henne for å ha et *hemmelig forhold* til <henning>. <inge> ville at de andre skulle *roe ned*. <petter> forsøkte å mobilisere støtte hos <børre>, <jørgen>, <inge> og den deltakende observatør, men <jørgen>, samt <stein> tar parti med <henriette> som mente at <petter> burde be <henning> om unnskyldning for det som hadde skjedd. <børre> uttrykte at han mislikte nettsamtalen, noe som førte til at han logget seg brått ut av snakkerommet, uten å ta farvel. <petter> uttrykte videre at måten dette utviklet seg på gjorde han *forbanna*, og at han hadde *ventet mer fra folk han kjente*. Litt senere logger han seg ut. Gradvis var det bare <jørgen>, <inge> og den deltakende observatør tilbake blant deltakerne i nettmøte. <inge> uttrykte at de andre sikkert kom til å *takke* han etter hvert og at *det var bra å få det ut*.

7.4.2 Uttrykk for verdier i samhandlingen

Ved første øyekast kunne man muligens foreta observasjoner rundt denne konflikten som uttrykk for ”joking relations” mellom de involverte deltakerne (jf. kapittel 5.3.3). Men, ved å få et nærmere innblikk i bakgrunnen for dette og hvilke innhold det var i relasjonene mellom deltakerne, fremkom interessante tema som kunne sammenlignes med andre observasjoner. Dette var rettet mot ulike forventninger som kom til uttrykk og hvordan de ble vektlagt i konflikten.

I dette tilfelle var det forventninger knyttet til oppmøte, anvendelse av fast kallenavn eller rettet mot arbeidsoppgaver. Konflikten var knyttet til aktiviteter hvor det foregikk utvekslinger av ulike opplysninger. Dette betraktes som goder, hvor deltakerne vektlegger resiprositet, og hvor det er forventninger knyttet til at opplysningene man får er holdbare og ”korrekte”. Slike forventninger kan betraktes som verdier i samhandlingen. Jeg opplever at dette kommer til uttrykk når jeg stiller spørsmål om hva som er viktig med hensyn til deltakernes forventninger til hverandre. Dette vektlegges også som forventninger overfor nye deltakere. Det interessante i denne konflikten var hvordan enkelte av verdiene kom til uttrykk, mens andre så ut til å underkommuniseres. Hvorfor utviklet krangelen seg til spørsmål om

hvem som støttet hverandre, når det egentlig var baksnakk og uriktige opplysninger det hele startet med?

I etterkant forsøkte jeg å følge opp sider ved dette overfor deltakerne. Som det kunne observeres i nettmøte var det enkelte deltakere som underkommuniserte det å fremheve og dyrke konflikter, bla. <børre> og <inge>. I en senere nettsamtale med <inge> om hvordan konflikten utviklet seg, beretter han om hvorfor det var viktig å fremheve en ”balanse” mellom deltakerne i gruppen. Som andre deltakere legger vekt på (jfr. kapittel 5.3.2) i forbindelse med ”taktfullhet” i etableringer av relasjoner, kan det se ut til at <inge> legger vekt på å vedlikeholde kontakter med deltakere betraktet som nye og som antas å ha noe å bidra med i ulike aktiviteter.

<inge> sånt som jeg ser det er det ikke vits at en fille sak skal ødelegge det vi har her inne, jeg ble litt forbanna, så jeg tok saken i egne hender... gutteting å blåse alt opp..

<ee> hva med det <henning> gjorde

ikke vits å kaste han for noe sånt, hadde jo litt rett, så han fortjene litt rom her inne , ikke kjent han så lenge, men v ille vært et tap om han forsvant...

(ee) er det <petter> du tenker på med å blåse opp?

<inge> ja, men også <henriette> trodde vi kunne stole på at hun ville stille opp for oss og ikke ta han (Henning) i forsvar.. Jørgen og var med på det... litt barnslig når alle holde på sitt og lage små klikker som sloss, best å finne en balanse, jeg er hvert fall ikke her for å krangle...

(ee) hvorfor gjorde hun det?

<inge> du for spørre henne sjølv,

(ee) stein?

<inge> ikke innom så ofte, men han (Henning) kjenner <stein> som <jørgen> kjenner

<inge>⁶³

Samtidig kan det se ut til at enkelte deltakere har sterkere bånd til enkelte enn til andre, noe som danner grunnlag for at de støtter hverandre på måter som gjør minst mulig skade på ulike relasjoner de har med andre i gruppen. Enkelte deltakere kan ha hatt kontakt over lengre tid, med kjennskap til hverandre i andre sammenhenger og på andre arena og med ”flersidige” bånd jeg ikke fikk innblikk i. Jeg forfulgte dette overfor deltakerne og fikk dette delvis bekreftet da jeg forsøkte å stille <petter> spørsmål om konflikten, både i snakkerommet og via elektronisk post. Her stilte han seg heller avisende til å utveksle videre meninger om denne saken, noe som muligens skyldes den posisjonen som jeg selv hadde i forhold til

⁶³ Utdrag fra nettsamtale i privat snakkerom med <inge> på et senere tidspunkt.

vedkommende ved at jeg hadde blitt introdusert via <børre> som hadde sterke bånd til <jørgen>.

I en senere nettsamtale med <jørgen> lot han til å underkommunisere konflikten med <petter> basert på bånd mellom dem, samtidig som han gav uttrykk for verdier andre i gjengen la vekt på i forbindelse med konflikten.

<jørgen> har liksom så mye sammen, ville ikke ha non fight med han (<petter>)..

(ee) men du lagt et nummer av det?

<jørgen> Følte at det var viktig at jeg tok det opp med han (<petter>), litt dobbelmoral da han kritiserte - for å komme m gale opplysninger!!

(ee) er det viktig, skal ikke bare folk prate

<jørgen> jo , men hvis du skal få noe tilbake må jo folk se å holde seg til fakta

(ee) det som gjør at du stole på folk?

<jørgen> derfor det var viktig å få sagt det til han(<petter>).. han overreagerte

(ee) tror han ser på meg som en støttespiller av deg pga børre

<jørgen> han prøvde jo å få oss med på sitt lag, bare for at han fikk kritikk trenger ikke å bety at han skal føle seg tilsidesatt

(ee) det klarte han ikke...

<jørgen> ikke når han kritisere andre uten grunn

(ee) han som han kranglet med den gangen, kjente du han

<jørgen> han kjenner en jeg kjenner godt, og Henriette har sagt at han er alreit, aldri møtt han (RL)

(ee) trengte ikke han en påminnelse

<jørgen> skulle dukket opp til møte, det var litt kylling, han komme nok til å svi på den hvis han dukke opp igjen i det hele tatt

(ee) saken er over???

<jørgen> ser hvor mye energi vi har brukt på det så langt, tror alle er enige at det er over

<jørgen> ⁶⁴

Ved nærmere undersøkelser kunne det se ut til at bånd mellom deltakerne ble avgjørende når de skulle foreta valg om hvem de støttet i konflikten. Som <inge> påpekte hadde <jørgen> relasjoner til <stein>. Denne deltakeren var tilstede ved nettmøte og hadde vært med og støttet <henning> da <petter> forsøkte å mobilisere støtte blant medlemmene i gruppen. <petter> hadde anklaget <henriette> for å støtte <henning> basert på at han var del av hennes personlige nettverk. Senere stilte jeg <henriette> spørsmål om dette. Da berettet hun at hun hadde bånd til <inge> utover det som foregikk på nettet, og knyttet til en lokalitet over tid. Selv om <henriette> og <jørgen> ble anerkjent som medlemmer av gjengen ser det ut til at

⁶⁴ Utdrag fra nettsamtale i privat snakkerom med <jørgen> på et senere tidspunkt.

båndene mellom dem var knyttet sammen via IRC og at det var <inge> hun hadde relasjoner til også utenfor IRC.

”hei.ja det ble litt av et opplegg det der, for min del er jeg ferdig med det og håper at de andre er det også:) ikke bra at folk slenger dritt om en her inne, det skal jeg være enig i, men nå er petter tøff i trynet selv og provoserer jævli mye folk her inne, ja du har møtt han så du vet hva det går i, kjenner inge og Henning godt hjemmefra og vet at det ikke var vondt ment, men sånt går det når folk stange hverandre i skallen, det var godt at inge prøvde å mekle, synes det var rart at petter ble sur på meg, han var frekk, ringte meg dagen etter å sa jeg måtte velge, jeg bare lo av han og slengte på.....ja, du vet hvordan han er, han jørgen som har skikkelig peil på det der, har jo sagt det også., jeg har lagt det bak meg, og føler at jeg kan gå med hevet hodet. Vi skal snart treffes for første gang! He, he håper ikke det blir slossing, det skjedde en gang på et treff en gang, ja, ja vi får håpe det roer seg til da. Hils børre. Skal chatte til helgen snakkes da klemz

<henriette>⁶⁵

Det var nok fortsatt sider ved relasjoner mellom deltakerne og bakgrunnen for denne konflikten, som jeg ikke fikk innblikk i. Likevel er det mulig å si noe om relasjoner mellom deltakerne, selv om observasjonene er begrensede. Det sentrale i de forutgående avsnitt ble å undersøke hvordan forventninger mellom deltakere kan betraktes som verdier de legger vekt på i samhandling. I konflikter ble enkelte verdier gjenstand for diskusjon, mens andre underkommuniseres til fordel for båndene mellom deltakerne. Dermed var det ikke tilstrekkelig å bare observere hvordan deltakere gav uttrykk for verdier, men også å legge vekt på hvem som støttet hvem i konflikter. Det var deltakere som hadde sterkere bånd til enkelte enn andre.

Tidsrom ser ut til å være viktig for utviklingen av *innholdet* i relasjoner, ved at deltakerne som har tilbrakt perioder av sitt liv sammen deler felles opplevelser, ikke bare via IRC, men også i hverdagen. Dette danner grunnlag for flersidige bånd mellom dem. I andre tilfeller er båndene ensidige og eksisterer kun via IRC. Det knyttes også verdier til det å vedlikeholde kontakter med deltakere man har svake bånd med, både ukjente og nye, noe som for eksempel kom til uttrykk i forbindelse med at enkelte av deltakerne (for eksempel <Inge>) underkommuniserer konflikter og legger vekt på å bevare bånd til nye deltakere. I dette tilfelle var <henning> den som var relativt ny i gjengen. I <henning> sitt tilfelle introduseres han via

⁶⁵ Elektronisk post fra <henriette>.

<henriette>, som en ”bro” til de andre deltakerne. Den deltakende observatør hadde <børre> som ”bro”.

7.4.3 Endringer av relasjoner mellom deltakere i *gjengen* over tid

Flersidige bånd mellom deltakere virker også tilbake igjen på endringer av relasjoner over tid. I forbindelse med at jeg holdt kontakt med deltakere her, var jeg i det neste halvåret innom snakkerommet for å høre hvordan det gikk med deltakerne. I løpet av denne tiden, ble ikke konflikten lenger nevnt. Deltakerne identifiserte seg fortsatt som medlemmer av *gjengen*, men med nye medlemmer, deriblant <henning>. Det hadde også forekommet frafall, ved at <petter> hadde sluttet i *gjengen*. Men, <børre> og <jørgen> hadde fortsatt kontakt med han. Et halvt år etter dette sluttet <børre> med aktiviteter via IRC, men ville vedlikeholde kontakt med deltakerne i *gjengen*. Dette var ikke så vanskelig, for de aller fleste av de bodde i Trondheim. Tilfeldig prating for tidsfordrivet skyld var lagt på hylla. På dette tidspunktet hadde den opprinnelige gruppen begynt å få frafall da både <stein> og <inge> hadde sluttet. <jørgen> og <henriette> fortsatte med aktiviteter via IRC. Sistnevnte hadde jeg ikke så mye kontakt med, men <jørgen> og <børre> holdt jeg kontakt med. Senere i 2002, sluttet <jørgen> sluttet med aktiviteter via IRC.

7.5 Andre eksempler på endringer av relasjoner over tid

Som nevnt i innledningen av kapitlet hevdet deltakere jeg hadde nær kontakt med, at de etter hvert avsluttet samhandlingen via IRC. Men, dette betyr nødvendigvis ikke at de ikke lenger vedlikeholdt relasjoner de hadde etablert med andre deltakere. I mange tilfeller fortsetter kontakten for eksempel via telefon, elektronisk, vanlig post eller i møter F2F i lokaliserte omgivelser. Jeg skal ikke hevde her at dette er gjeldende for alle deltakere som inngår i samhandlingen via IRC, men skal likevel gi en kort oppsummering av hvordan enkelte av deltakerne jeg møter vedlikeholdt relasjoner over tid. Her skal jeg legge vekt på det videre nettløpet og forsøke å trekke frem hvordan endringer av relasjoner via IRC også kan knyttes til andre deler av deres livsløp.

Allerede på tidspunktet vi etablerte kontakt omtalte <Gehbar-x> seg som mindre aktiv enn tidligere, til tross for at han ofte befant seg på IRC. I løpet av 2000 ble han og hans hustru gravide og de holdt også på med oppussing av deres hjem. I slutten av 2001 fortalte <Gehbar-

x> at han anså IRC som et *avsluttet kapittel* i sitt liv, og at han ikke lenger følte seg *hjemme* der. Derimot forsøkte han å *holde på* nettvenner han hadde fått i løpet av de årene han hadde vært aktiv. Senere i 2002 fortalte han at dette ikke hadde gått så bra, og skisserte noen utviklinger for dette:

1) Mange av relasjonene til nettvennene var svekket. Han pleide å besøke eller dra på byen med gamle nettvenner hver gang han reiste til Oslo, men dette hadde dessverre avtatt p.g.a. at folk i den gamle gruppen ikke lenger hadde tid eller at de hadde flyttet.

2) Kontakter via Internett begrenset seg til elektronisk post eller telefon, på samme vis som vi holdt kontakt.

3) Men, <Gebhar-x> hadde også opplevd en styrking av nettreasjoner ved at enkelte av dem hadde blitt overført til andre arena. I denne sammenheng forteller <Gebhar-x> om noen deltakere som han ikke *egentlig ikke kjente så godt* og hadde perifere relasjoner til, men som senere flyttet til byen han bodde i nærheten av. De hadde tatt kontakt og virket interessante. Dette initiativet medførte møter i form av bar og kafé besøk og hvor personene ble omtalt som nye venner av <Gebhar-x>.

<fredrik> betraktet seg som nybegynner på det tidspunktet jeg møtte han, og var i utgangspunktet lite innstilt på å etablere kontakter med andre deltakere han ikke kjente fra tidligere. Årsaken til dette var at han allerede hadde kjente (kollegaer) her som hadde introdusert han til IRC. Likevel etablerte <fredrik> en rekke kontakter han vedlikeholdt over tid, og fikk en økende bekjentskapskrets i løpet av det neste året. <fredrik> uttrykte ofte at han var opptatt av å møte andre F2F så fort som mulig for å få et ansikt å forholde seg til, så vedkommende deltok på en rekke sammenkomster for snakkerommet han deltok i. I løpet av 2001 fortalte <fredrik> at han hadde sluttet med deltakelse via IRC, for muligens å fortsette med dette på et senere tidspunkt. Han sa at han ikke visste om han kom til å vedlikeholde etablerte relasjoner. Senere etablerte <fredrik> derimot et kjærlighetsforhold til en kvinnelig deltaker han møtte via IRC, siden han bedrev stevnemøter på denne måten. Senere i 2002 fortalte han at også denne relasjonen var avsluttet, og at ingen av relasjonene han hadde etablert via IRC var blitt vedlikeholdt. Dette gjaldt også relasjonene til deltakerne han kjente fra tidligere via arbeid, siden han på dette tidspunktet hadde endret arbeidssted. Begrunnelsen for avslutningen av aktiviteter via IRC kanaler var i retning av at det "krevde for mye" av en

og ” gir lite igjen” i forhold til det man kunne få ved å møte andre på fester, gjennom venner eller på arbeid.

<katja> var aktiv i vedlikeholdet av relasjoner hun hadde etablert via IRC utover år 2000, og gav uttrykk for tilhørighet til 4 ulike snakkerom og grupper av deltakere i dem. Selv fikk jeg innblikk i hennes relasjoner innenfor 2 av gruppene. I løpet av 2001 reiste hun til Østlandet for å gå på folkehøyskole og hadde forut for dette bodd sammen med sin mor. I forbindelse med dette ville hun vedlikeholde relasjonene via IRC bl.a. ved å møte disse deltakerne F2F. Senere hadde hun reist på IRC sammenkomster. Året på folkehøyskole hadde vært en sosial affære, noe som medførte at hun ikke fikk tid til å vedlikeholde relasjoner via IRC og dermed mistet mange av ”vennene” hun hadde her. Noen av dem holdt hun derimot kontakt med, og senere flyttet hun til Oslo i arbeidssammenheng. Da benyttet hun anledningen til å vedlikeholde disse relasjonene. Men, senere i 2001 forteller hun at dette var ikke det samme som å være sammen i snakkerom på nettet, og hun ”savnet” de ”gamle klikkene” fra tidlige år. I begynnelsen av 2002 hadde hun sluttet med aktiviteter via IRC, da det var så mye annet å holde på med. Av de mange ”nettvennene” hun engang hadde, var det kun 4 av de som fortsatt møttes og som hun ville omtale som venner. Hovedgrunnen til dette var at de bodde der hun bodde. Derimot hadde mobiliseringen av de nettreasjonene hun tidligere hadde vedlikeholdt vært behjelpelig på andre arenaer, siden en av dem hadde hjulpet henne med å få arbeid i en butikk. Sist jeg hadde kontakt med <katja> fortalte hun at hun fortsatt hadde kontakt med ”gamle nettvenner”, men hadde ingen planer om å gjenoppta aktiviteter via IRC.

<hege> deltok i en av gruppene <børre> tilhørte på det tidspunktet jeg møtte henne. I følge <hege> var dette eneste snakkerommet hun deltok i, siden hun hadde nok av andre ting å gjøre i livet enn å ”chatte”. <hege> uttrykte aldri tilknytning til grupper av deltakere, og sa alltid at hun ikke la så mye arbeid i dette. Tidligere hadde hun derimot vært aktiv og deltatt i forskjellige snakkerom, og fortalte i ettertid at hun fortsatt hadde kontakt med ca 10 personer som hun hadde blitt godt kjent med her. Senere i år 2001 er antall nettvenner redusert, og alle hun vedlikeholdt kontakt med hadde tilhold i hennes lokalmiljø. Ved en anledning har hun vært i Oslo for å delta på et IRC treff med noen kjente. I 2002 sier hun at hun ikke har planer om å gjenoppta aktiviteter via IRC, men at hun kommer til å holde på kontaktene så godt det lar seg gjøre og hvis andre er interessert i dette.

7.6 Endringer av relasjoner i nettverk

I dette kapitlet forsøker jeg å fokusere på sider ved hvordan deltakere utvikler nære relasjoner og inngår i ”grupper” over tid.

I en oppsummering av kapitlet bør det påpekes at selv om deltakere utviser medlemskap i grupper på de tidspunkt jeg møter dem, er det grunn til å tro at relasjoner mellom deltakere hovedsakelig kan betraktes som posisjoner i nettverk.

1) Forutsetninger for etablering av nettverk er tilstede ved at IRC utgjør en arena for uformell og frivillig samhandling. Deltakerne uttrykker at kontakter etableres spontant uten nødvendigvis å være planlagt eller rettet mot bestemte formål. Samhandlingen har begrensninger og kan være knyttet til hvorvidt deltakere forstår hverandre eller ikke. Individuelle motivasjoner er rettet mot det å være sosial og det å finne noen å prate med. Dermed skaper samhandlingen også muligheter ved at det etableres likhet basert på felles interesser og erfaringer. Når relasjoner vedlikeholdes over tid, utvikles det samarbeid og arbeidsoppgaver knyttet til ulike interesser. Dette kan muligens fortelle noe om hvorfor deltakere inngår i relasjoner via IRC, og kan knyttes til spørsmål om hva de får igjen for dette. Resultatet av å ”prate” og det å være sosial, leder til ideer og opplysninger som kan gi hjelp til ulike spørsmål i livet. I neste omgang kan dette bli ressurser som kan aktualiseres på andre arena og i det videre livsløp. Men, dette krever tankevirksomhet og arbeid blant deltakerne. Gjentatt samhandling medfører at deltakerne blir engasjert, og at interessene mellom deltakere blir mer spesialiserte og detaljerte.

2) Selv om deltakelse i nettverk kan oppleves som frivillig og spontant, er det sider ved utviklingen av nære relasjoner som medfører at deltakere får ”ting med på kjøpet” ved at de blir underlagt forventninger og beslutningsprosesser. Som deltakende observatør møter jeg uttrykk for dette når deltakere forteller om tilhørighet til ”grupper” i snakkerom. Samholdet eller ”medlemskapet” kan være knyttet til resiprositet i samhandlingen. Her vektlegges forventninger som resulterer i at deltakere opptrer solidarisk utad, noe som kan observeres som inklusjon og eksklusjon i nettsamtaler. I møter med nye deltakere og utenforstående kan det se ut til at deltakerne i grupper er avhengige av utbrytere for å vedlikeholde samholdet. Forventninger som kommer til uttrykk kan forstås som verdier de legger vekt på, og kan

fortelle en observatør noe om hvilke slags innhold det er i relasjonene. I aktiviteter hvor det forekommer konflikter mellom deltakere, kan det se ut til at det er enkelte verdier som vektlegges, mens andre underkommuniseres. Ved å se nærmere på hvilke deltakere som støtter andre i konflikter, kan jeg få et innblikk i hvor sterke bånd det er mellom deltakere og hvilket innhold det er som utvikles: varighet over tid, gjentatt resiprositet, kunnskaper om hverandre, felles opplevelser og møter på ulike arenaer. Desto sterkere bånd deltakere har seg i mellom, jo mer flesidige blir de. Men, svake bånd ser også ut til å være viktige. Nye koblinger kan etableres basert på verdier knyttet til det å være taktfull og det å utvise interesse for deltakere man ikke kjenner og som ikke er medlemmer i grupper. Dette kan bidra til å etablere *broer* mellom deltakere, hvor det fremkommer ”paring” mellom ulike grupper i snakkerom, noe som videre kan danne grunnlag for utvidelse av sosiale nettverk.

Kapittel 8

Konklusjon: Etableringer, vedlikehold og endringer av sosiale relasjoner via IRC

I dette siste kapitlet skal jeg punktvis forsøke å si noe kronologisk og konkluderende i forhold til observasjoner og ulike tema som utvikler seg i undersøkelsen.

8.1 Tilbake til utgangspunktet

Jeg begynte denne undersøkelsen med et ønske om å utforske ulike sider knyttet til hvordan det blir meningsfylt for deltakere å drive med samhandling via IRC kanaler. Samtidig som denne samhandlingen har likhetstrekk med andre arenaer deltakere samhandler på, er det sider ved dette som er annerledes, bl.a. ved at dette foregår med avstand mellom deltakere. Til tross for dette overføres det tanker mellom deltakere, hvor de påvirker hverandre ved skriftlig samhandling i sanntid. Med utgangspunkt i dette har det vært av interesse å undersøke hvordan deltakere etablerer felles kollektiv forståelse ved å inngå i slik samhandling. Undersøkelsen har hovedsakelig vært rettet mot samhandling via IRC kanaler og har dermed ikke fokusert så mye på samhandling deltakere inngår i på andre arena, verken via elektroniske nettverk eller i det sosiale liv ellers. Åpne og fortsatt ubesvarte spørsmål kan dermed rettes mot hvordan deltakelse via IRC former synet på samhandling blant de som er med på dette. Har deltakelse i dette miljøet et potensial for endring av hva det vil si å være sosial og for klassifiseringen av relasjoner mellom mennesker?

8.2 Meningsfylt samhandling via IRC

De fysiske forutsetninger for samhandling via IRC fremstår som et teknisk ”grensesnitt” hvor deltakere samhandler ved hjelp av programvare utviklet for dette formål. Meningsfulle sammenhenger for ”møter” skapes gjennom de fysiske omgivelser dette foregår i. Dette legger føringer på samhandlingen, men betyr nødvendigvis ikke at ”maskinene” kommer mellom deltakerne ved at de blir fremmedgjort overfor hverandre. Jeg har betegnet disse omgivelsene som ”snakkerom”. Bakgrunnen for dette er at deltakere inngår i aktiviteter de omtaler som ”prating” og hvor handlinger knyttet til dette i praksis foregår som

utvekslinger av skriftlige meldinger mellom deltakere. Det at deltakere kan anvende Internett til å inngå i slike aktiviteter, kan se ut til å være en av faktorene som motiverer til deltakelse via IRC. Det kan være at deltakere har hørt om muligheter som foreligger gjennom venner og kjente, lest om dette i medier eller fått opplysninger om IRC som følge av å anvende Internett.

Ved at deltakere "logger" seg inn i snakkerom fra ulike geografiske steder, kan det etableres kontakt og utveksles meninger mellom deltakere som både kan være kjente og ukjente for hverandre som følge av tidligere møter. De "offentlige" snakkerom vil som oftest være bestående av et varierende antall deltakere. Disse fremstår med ulike "kallenavn", noe som danner grunnlag for å kunne gjenkjenne andre deltakere man har møtt tidligere. Samtidig vil det være deltakere som logger seg inn og ut av snakkerom. Hurtige utvekslinger av korte meldinger, ofte i forkortet form og med bruk "spesielle" tegn, kan medføre at samhandlingen bærer preg av å være "flyktig". Dette kan danne grunnlag for spørsmål blant deltakere om hvorvidt det gir noe mening i å inngå i samhandling her. Samtidig kan det se ut til at samhandlingen via IRC inngår i aktiviteter deltakere bruker "fritid" på, og hvor mange ikke anser dette som bortkastet. Det viktigste blir å finne "tonen" og vekke felles interesser, noe som videre engasjerer deltakerne til å vedlikeholde dette over bestemte tidsrom.

Ofte beskriver deltakere at møter via IRC etableres tilfeldig. Samtidig har et hvert møte potensial for at de involverte deltakerne fortsetter med dette over lengre tid ved at de vender tilbake til ulike snakkerom for å inngå i videre møter. Ved senere anledninger kan dette danne grunnlag for reetableringer av relasjoner knyttet til bestemte møter, hvor det trekkes forbindelser til tidligere møter og dermed vedlikehold av relasjoner etablert i det tilfeldige møtet. Her inngår deltakere på sett og vis i aktiviteter som kan sammenlignes med situasjoner i hverdagen hvor mennesker møtes på bestemte tidspunkt, og som beskrives som tilfeldig, men som senere danner grunnlag for reetablering av relasjoner fra det tilfeldige møtet.

8.3 Etablering av rolle som feltarbeider og utgangspunkt for utvikling av metode

Fokus i undersøkelsen utvikler etter hvert en interesse for hvordan møter via IRC danner grunnlag for sosiale relasjoner mellom deltakerne. Snakkerom kan være bestående av ulike deltakere med ulik status overfor hverandre. Dette danner grunnlag for å betrakte relasjoner mellom deltakere som bestående av deltakere som både er kjente og ukjente for hverandre og som innehar ulike erfaringer med det å delta i samhandling via IRC. Det kan for eksempel være deltakere som inngår i samhandling basert på tidligere møter, eller deltakere som er relativt nye via IRC. Ut fra dette utvikler undersøkelsen et fokus på at samhandlingen består av ulike "nivåer av relasjoner" i forhold til ulike aktiviteter deltakere inngår i sammen med ulike deltakere på ulike tidspunkt.

Det er i dette skjæringspunktet at jeg forsøker å etablere posisjon som deltakende observatør med påfølgende oppdagelses prosesser knyttet til det å være nybegynner på denne arenaen. Her fikk jeg innblikk i ulike former for "kompetanse" som anvendes i samhandlingen, for eksempel i form av skriftlige tegn og symboler eller som formelle og uformelle regler som gjelder mellom deltakere. Like viktig som dette er en videre læringsprosess hvor jeg kan gripe fatt i ulike "rammer" deltakerne anvender for å organisere samhandlingen de inngår i. Ut fra dette kan jeg også danne meg "rammer" og metodiske tilnærminger for å foreta håndterbare avgrensninger i den videre observasjon. Ved å teste ut om slike rammer har holdbarhet i ulike snakkerom, kan det videre utvikles begrep for å beskrive samhandlingen og sammenligne ulike observasjoner.

I denne sammenhengen fremkommer begrep for å beskrive aktiviteter deltakere inngår i, for eksempel at utvekslinger av meldinger mellom deltakere kan betraktes som "nettsamtaler" eller at etablering av kontakt mellom to deltakere kan betraktes som "paring". Nettsamtaler mellom bestemte deltakere og "emner" i disse, kan være en tilnærmende måte å avgrense det som ellers kan observeres som en flytende strøm av meldinger i snakkerom. Videre kan det observeres at emner "utvikles" mellom bestemte deltakere, noe som danner grunnlag for vedlikehold av nettsamtalen og relasjonen over bestemte tidsrom.

Ulike metodiske begrep som utvikles kan også være anvendelige for å avgrense og analysere nettsamtaler hvor flere deltakere "etablerer noe sammen" i snakkerom over bestemte tidsrom. Når større nettsamtaler vedlikeholdes forekommer det endringsprosesser

med ”inkludering” og ”eksklusjon” av deltakere i nettsamtalen eller av deltakere i bevegelse mellom ulike nettsamtaler eller snakkerom. Når det kan avgrensnes observasjoner av bestemte nettsamtaler mellom bestemte deltakere, virker ulike nettsamtaler og antall deltakere i disse i forhold til hverandre. Dette kan virke tilbake igjen på aktivitetene i snakkerom som helhet, for eksempel ved at deltakere ikke lenger finner det meningsfylt å delta i aktiviteter her eller vedlikeholder nettsamtalen slik at denne blir dominerende i snakkerommet over et bestemt tidsrom.

8.4 Utgangspunkt for utvikling av identitet i relasjoner - hvem deltakerne kan bli for hverandre i samhandling via IRC

Selv om samhandlingen via IRC er basert på tekst og ikke foregår ansikt til ansikt mellom deltakerne, mener jeg at dette langt i fra er så ”anonymt” som enkelte perspektiver gir uttrykk for i forbindelse med diskusjoner vedrørende ”flytende identiteter” via Internett. Allerede fra det tidspunkt to deltakere etablerer kontakt i et snakkerom knyttes det forbindelse til emner i nettsamtaler, noe som gjør at ulike deltakerne danner et bilde av sider ved andre deltakers identitet. I etablering av nettsamtaler kan det ut til at forskjeller mellom deltakerne underkommuniseres til fordel for en ”likhetstankegang”. En årsak til dette er muligens at deltakere må samarbeide, hvor partene må ”gi og ta” for å få nettsamtalen til å vedlikeholdes. Stilt overfor dette er det ikke alltid nødvendig at emner trenger å være basert på ”rette” kunnskaper. Like viktig blir det at nettsamtalen vedlikeholdes på en slik måte at deltakere engasjerer hverandre til å ”passe sammen”, slik at de gjennom videre forhandlinger kan få bekreftet ønskede identiteter. Dette danner grunnlag for ”rollespill” mellom deltakere. Mest markert er nok dette ved at deltakere kan forsøke å innta ulike identiteter gjennom kallenavn som anvendes. Men, dette bør ikke tas som et forenklet argument for at samhandlingen er ”anonym”, siden det både kreves tilstedeværelse og kunnskaper for å inngå i slike rollespill. I tilfeller hvor deltakere for eksempel inngår i rollespill knyttet til emner som etableres i nettsamtalen, kan det se ut til at vedlikehold av roller i nettsamtaler krever kunnskaper om ulike roller for å kunne delta i aktiviteter. Men, samtidig kan det hevdes at deltakere som ikke behersker roller de forsøke å innta, enkelt kan forlate samhandlingen ved å logge seg ut av snakkerom og komme tilbake igjen med et nytt kallenavn. Annerledes stiller det seg når deltakere inngår i gjentatte møter over tid. Her anvendes det kallenavn som andre deltakere

gjenkjenner og hvor det muligens foreligger forventninger til at disse deltakerne utviser en adferd som er i samsvar med roller etablert i tidligere møter.

8.5 Tema knyttet til sosial organisasjon via IRC

Et tema som utvikler seg i undersøkelsen baserer seg på observasjoner i litteraturen rettet mot at det kan avgrenses uttrykk for "IRC fellesskap". Lignende tema fremkommer i forbindelse med litteraturen som retter søkelys på "sosial organisasjon" via IRC kanaler. Utgangspunktet for å observere dette forekommer i det som er blitt omtalt som "gruppekommunikasjon" i offentlige snakkerom via IRC. Uttrykk for sosial organisasjon kan observeres som formelle roller og hierarki blant deltakere basert på sosiale differensieringer mellom operatør-deltakere, samt erfarne og nye. Videre er det tilnærminger som legger vekt på utviklingen av regler og symboler knyttet til samhandlingen som uttrykk for at det kan avgrenses et "IRC fellesskap" hvor deltakere sosialiseres med noenlunde tilsvarende verdier knyttet til samhandlingen. I forlengelsen av dette kan det også stilles åpne spørsmål om hvorvidt det er mulig å formulere uttrykk for en egenartet "kultur" knyttet til IRC og lignende miljø via Internett. Generelt kan dette knyttes til spørsmål i retning av hva det er som "binder" deltakere sammen og danner grunnlag for felles handlinger i samhandlingen via IRC.

Jeg skal ikke hevde at det ikke kan observeres uttrykk for hierarkiske skiller som grunnlag for sosial organisasjon, heller ikke at regler og symboler karakteristiske for samhandling via Internett og IRC, ikke er gjeldende. Men, samtidig fremkommer en oppdagelsesprosess med det resultat at jeg forsøker å si noe utover dette utgangspunktet. Dette er også årsaken til at jeg anvender begrepet "sosiale system", siden det er en rekke organiserende uttrykk som virker sammen i samhandlingen i snakkerom. I denne undersøkelsen utforsker jeg tilnærminger for å beskrive observasjoner av gruppekommunikasjon i det offentlige snakkerom. Dette gjør jeg bl.a. ved å prøve ut metodiske tilnærminger som fokuserer på hvordan nettsamtaler vedlikeholdes og endres over bestemte tidsrom og hvordan ulike nettsamtaler virker i samspill. Ser man nærmere på hvordan emner utvikler seg i nettsamtaler kan disse bære preg av å "være selv organiserende". Med dette mener jeg at det er av interesse å se hvordan det kan etableres "spontane" emner for nettsamtaler som på sett og vis "overstyrer" andre uttrykk for sosial organisasjon mellom deltakere. Her kan tilknytningen til et "fellesskap" være basert på koder hentet fra andre arena

enn det som skapes i miljøet via IRC, for eksempel når deltakere inngår i ulike rollespill basert på fremvisninger av kunnskap eller ved å anvende bestemte kallenavn.

Videre ”beveger” deltakere seg mellom ulike snakkerom. En årsak til dette er at disse kan ha ulike kontakter med deltakere de har etablert relasjoner til i forskjellige snakkerom. Hvis det er mange deltakere i snakkerom eller konflikter mellom deltakere, kan disse velger å flytte seg til andre snakkerom. Slik sett er det ikke alltid at deltakere er opptatt av tilhørighet til bestemte snakkerom. Men, selv om deltakere beveger seg mellom ulike snakkerom for å inngå i nettsamtaler, vender de også til tilbake til faste snakkerom for å vedlikeholde relasjoner de har etablert i tidligere møter. Selv om det kan være interessant og spennende å etablere kontakt med deltakere de ikke kjenner fra før, kan det se ut til at deltakere søker å oppnå sosiale relasjoner som går utover det flyktige og midlertidige basert på tilfeldige nettsamtaler. Her samarbeider deltakere som medlemmer av det de selv betegner som ”grupper”, hvor det utvikles verdier mellom bestemte deltakerne som følge av vedlikeholdte relasjoner over tid.

8.6 Vedlikehold av relasjoner i ”grupper”

I feltundersøkelsen vedlikeholder jeg selv kontakter jeg har etablert og foretar videre oppdagelsesprosesser knyttet til det at bestemte deltakere i bestemte snakkerom har bestemte relasjoner basert på tidligere møter. Ved å se nærmere på ulike deltakere og relasjoner mellom disse kan jeg danne meg et bilde av deres ”nettløp” som et metodisk grep, og forsøke å knytte deltakelse via IRC til deltakeres livsløp på ulike tidspunkt. Ut fra slike observasjoner utvikles et fokus på relasjoner mellom deltakere i snakkerom som bestående av ulike ”nivåer”, hvor det kan undersøkes hvordan deltakere i gjentatte møter utvikler nære relasjoner til bestemte deltakere som de ”bygger” relasjoner med over tid. Ved å se nærmere på hvordan relasjoner mellom deltakere i grupper uttrykkes, kan jeg få et innblikk i hvilke verdier disse uttrykker og hva slags styrke det er i båndene mellom deltakere.

Når deltakere inngår i gjentatte møter og nettsamtaler over tid forekommer det en videre utveksling av ulike kunnskaper. Her bygger deltakere opp kunnskaper om andre de samhandler med. Ved at deltakere viser til ulike forhold i verden gjennom felles interesser som etableres i nettsamtaler, knytter de også forbindelser til identiteter. Dette kan være ”direkte” kunnskaper i retning av at deltakere forventes å kunne stå inne for bestemte

kunnskaper, eller mer ”indirekte” kunnskaper som forteller andre deltakere ”noe” om hvem de samhandler med. I forbindelse med gjentatte møter over tid inngår deltakere i samhandling hvor det utprøves ulike selv presentasjoner. Kallenavn blir viktig i oppbygningen av kunnskaper og status mellom deltakere ved at det knyttes forbindelser mellom ulike møter og ulike presentasjoner. Det å innta roller som av andre deltakere knyttes til bestemte kallenavn, skaper forventninger til at andre deltakere vil kunne stå inne for og vedlikeholde rollen, hvis ikke kan deltakere ”avsløres” med en påfølgende endring av relasjonen.

Vedlikehold av relasjoner i gjentatte møter innebærer videre vurderinger mellom deltakere. Dette virker tilbake på engasjement og interesse, samt hva som er innholdet i relasjoner og endring av deltakernes identitet overfor hverandre. Dette forekommer individuelt mellom deltakere, men det jeg har vært mest opptatt av å observere i denne undersøkelsen er hvordan dette forekommer kollektivt ved at deltakere anser seg som ”medlemmer” av grupper. Dette baserer seg på gjentatte samhandlinger mellom bestemte deltakere over tid, hvor det utvikles forventninger mellom disse. Forventningene tilskrives mening og kan forstås som ”verdier” som er viktige for deltakere i samhandlingen. Slike forventninger kan være i retning av at deltakere skal anvende faste kallenavn, slik at andre skal kunne vite hvem de forholder seg til stilt overfor ellers flyktige forbindelser i snakkerom. Men, like viktig som dette er forventninger til at deltakere stiller opp til ”avtalte” møter. Slike gjentatte møter er viktige, ved at deltakere viser hverandre at de har interesse av å vedlikehold relasjoner utover flyktige møter i snakkerom. Her kan deltakere fortsette å bygge opp relasjoner, ”sosialisere seg og prate”, utveksle tips og kunnskaper, samt være til støtte for hverandre vis a vis andre deltakere som ikke har tilsvarende status. Observasjoner av hvordan deltakere utvikler ”tilgjengelighet” for hverandre er interessant som et ”kultur” uttrykk. Årsaken til dette er at deltakere ofte uttrykker at samhandlingen er basert på ”frie” valg ved at de inngår i dette på fritiden og ikke alltid anser dette som ”seriøse” aktiviteter. Her fremkommer et paradoks. Deltakere trenger ikke å være med på dette, men er med likevel gjennom gjentatte møter med bestemte deltakere. Slik sett klarer deltakere å ”sosialisere” hverandre på en slik måte at de involverte partene følger produktet av det som sosialiseringen foreskriver. Ut fra slike observasjoner kan det muligens abstraheres ”kultur” dannelse som følge av samhandlingen via IRC. Samholdet og ”felleskapet” mellom deltakerne blir vellykket, når medlemmene av grupper vedlikeholdt over tid sosialiserer hverandre slik at

deltakere ved handlingen retter seg etter "kollektive" verdier, men opplever at det de selv gjør er underlagt ens egne "frie" valg.

Videre uttrykk for gruppe samhandling i snakkerom kommer til uttrykk ved at deltakerne i grupper skaper sosiale grenser overfor andre deltakere, nærmest ved å avgrense det som kan betraktes som "rom" innad i snakkerom. I slike tilfeller kan andre relasjoner som observeres, for eksempel basert på differanser mellom erfarne-nye deltakere, bli underkommunisert til fordel for relasjoner mellom bestemte deltakere. Dette kan for eksempel observeres i forbindelse med hilsninger eller hvordan bestemte deltakere blir inkludert eller ekskludert i utviklingen av nettsamtaler. Andre sosiale grenser mellom deltakere forekommer ved at de kan inngå i samhandling i private snakkerom, som andre deltakere i det offentlige rom ikke får innblikk i. Når deltakere uttrykker at de er medlemmer i grupper har de ofte en tendens til å kategorisere andre på ulike akser av "oss" og "dem", noe som muligens er basert på at de er stilt overfor mange flyktige forbindelser i snakkerom.

Samtidig er det komplekst å observere hvordan deltakere utviser tilgjengelighet overfor hverandre, siden dette både er preget av avstand og nærhet overfor andre deltakere og gjenstand for en rekke variabler. Prosesser hvor deltakerne introduseres for andre de ikke har møtt tidligere, men som "kjenner" andre de har vedlikeholdt relasjoner med over tid, danner grunnlag for utvidelse av ulike deltakeres nettverk. Hvis en deltaker (x) har vedlikeholdt kontakt med en annen deltaker (y) over lengre tid og kategoriserer denne deltakeren som "nettvenn", kan x med utgangspunkt i denne relasjonen bli introdusert til deltaker (z) som er kategorisert som "nettvenn" av (y).

Samtidig kan det observeres at deltakere kan etablere kontakter med andre som er helt ukjente. Noen ganger begrunnes dette med praktiske årsaker som at de kan tilføre gruppen noe, men en annen mulig årsak er kanskje at deltakere også tiltrekkes av de mange forskjeller og uttrykk de møter som følge av den flyktige samhandlingen. Dette kan muligens også observeres i forbindelse med hvordan deltakere som utvikler relasjoner i grupper inngår i språklig samhandling. I forbindelse med at nettsamtaler etableres påpeker jeg hvordan det kan se ut til å være viktig at deltakere etablerer og fokuserer på likhet i forhold til emner, for at nettsamtaler skal vedlikeholdes. Men, "likheter" mellom deltakere ser også ut til å komme til en grense når relasjoner mellom bestemte deltakere vedlikeholdes over tid. Her viser deltakere at blir "kjedelig" å forholde seg til andre deltakere som alltid er like og "prater" om det

samme. Dermed utvikles interessen for deltakere og emner for nettsamtaler preget av ulikheter etter hvert som relasjoner utvikler seg. Etter hvert som deltakere utvikler relasjoner og blir inneforstått med hverandre, kan ulikheter og forskjeller mellom disse "lekes" med i forbindelse med emne i nettsamtaler. Her kan det se ut til at det utvikles bestemte tiltaleformer mellom bestemte deltakere i retning av "spøkefull adferd" med implisitte meninger, hvor nettsamtaler ikke gir noe mening hvis det ikke er noe inneforstått mellom deltakere. For utenforstående kan dette oppleves som stygt språk eller fiendtlige holdninger mellom deltakere, men kan likeledes forstås som en samhandlingsform vedlikeholdt mellom bestemte deltakere med bestemt identitet knyttet til deres innbyrdes relasjoner.

8.7 IRC som arena for deltakelse i sosiale nettverk over tid.

Selv om deltakere uttrykker at de er medlemmer i "grupper" og det kan observeres uttrykk for dette ved at deltakerne samarbeider vis a vis andre, mener jeg at dette først og fremst er å betrakte som deltakelse i "temporære" grupper. I denne undersøkelsen legger jeg bl.a. vekt på "nettløpet" til enkelte deltakere. Ved å gjøre dette kan jeg til en viss grad observere hvordan relasjoner mellom ulike deltakere i gruppene kommer til uttrykk og hva slags styrke det er i båndene over tid. I observasjoner av relasjoner over tid, kan det se ut til at deltakelsen først og fremst kan karakteriseres som "posisjoner" i nettverk fremfor å være deltakelse i korporative grupper med lederskap og fastlagt struktur.

Deltakelse i ulike grupper er gjenstand for endring over tid som "utfordres" av ulike forhold. De kan for eksempel være knyttet til utvikling av konflikter, mangel på motivasjon og interesse for videre samhandling. Det kan videre være knyttet til ulike valg om overveielser av tidsbruk i forhold til andre virksomheter i deltakeres liv, arbeid, nye relasjoner, flytting o.s.v. I neste omgang kan dette medføre at gruppesamholdet går til grunne og avsluttes. Uansett, sitter deltakere igjen med et nettverk som har potensial til å kunne aktiviseres i andre sammenhenger og rom. Over tid har samtlige av deltakerne jeg hadde kontakt med over lengre tid, avsluttet sine aktiviteter via IRC. Likevel er relasjoner som ble etablert via IRC vedlikeholdt på andre arenaer over lengre tid. Her kan det se ut til å være tilfeller hvor relasjoner som engang ble etablert via IRC kan mobiliseres og aktiviseres der deltakere trenger hjelp i hverdagen. Dette er relasjoner som er blitt etablert som følge av at IRC legger til rette for ikke-lokale møter mellom mennesker. En viktig observasjon fra denne

undersøkelsen kan formuleres med hensyn til at IRC kan forstås som en ny arena for nettverksdannelser mellom mennesker, hvor spesifikke relasjoner mellom mennesker ikke ville ha blitt etablert, hvis de involverte deltakerne hadde basert seg utelukkende på lokale nettverk. Spørsmål for videre undersøkelser blir om hvorvidt, og hvordan nettverk som allerede er etablert kan reetableres på andre arena og danne grunnlag for kollektive handlinger i fremtiden.

Deltakere som har inngått i samhandling via IRC utveksler kunnskaper om dette overfor andre sosiale deltakere, enten i form av rykter mellom venner, intervjuer med journalister eller deltakende observatører. Det at deltakere beretter om hvilke muligheter deltakelse via IRC legger til rette for, virker tilbake på IRC som sosial arena og danner grunnlag for videre menneskelig deltakelse via IRC som sosialt system. IRC programmet som form, er også gjenstand for endring over tid. Ikke bare gjennom tekniske endringer, men også ved at sider ved det sosiale rommet har ”smeltet” sammen med andre former for elektroniske nettverk, som for eksempel mobiltelefoni og fjernsyn. Det blir da et spørsmål om sosiale prosesser og samhandlingsformer som kan observeres via IRC, er i ferd med å bli overført til andre arena.

I tillegg til at IRC kan være en ny arena for nettverksdannelse mellom sosiale deltakere, utvikles det også kompetanse i former for samhandling i de sosiale rom som skapes mellom mennesker her og det elektroniske nettverket som Internett utgjør. Dette gjelder både i retning av det å kunne etablere og vedlikeholde sosiale relasjoner her, men kanskje mest markant i former for språklig samhandling som utvikles mellom deltakere. Ved å inneha noenlunde tilsvarende erfaringer og opplevelser som en konsekvens av å ha inngått i samhandling på denne arenaen, vil det muligens kunne avgrenses et kollektiv av sosiale deltakere med ulike nivåer av kompetanse som differensierer disse i forhold til samfunnet som helhet.

Litteraturliste

Bakke, John Willy og Tom Julsrud (red.) 1996. *Den Elektroniske nomade: med Marshall McLuhan som guide langs den digitale landevei*. Oslo: Spartacus.

Barth, Fredrik 1994. *Manifestasjon og prosess*. Oslo: Universitetsforlaget.

Bateson, Gregory 2000[1972]. *Steps to an ecology of Mind*. Chicago: University of Chicago Press.

Baym, Nancy K. 1993. «Interpreting Soap Operas and Creating Community: inside a Computer-Mediated Fan Culture». *Journal of Folklore Research* 30, (2/3):143-176.

Bechar-Israeli, Haya 1995. «From <Bonehead> to <cLoNehEAd>: Nicknames, play and identity on Internet Relay Chat», i M. McLaughlin og S. Rafaeli (red.), *Journal of Computer Mediated Communication*: 1, (2).

Vevtekst: www.usc.edu/dept/annenberg/vol1/issue2/bechar

Berkaak, Odd Are 1996.«Om ”norsk nerke” og ”virtuelle selv”: noen refleksjoner omkring kulturarv og formidlingsteknologier», i *Norsklæreren. Tidsskrift for språk og litteratur* 4: 5-15.

Boissevain, Jeremy 1974. *Friends of Friends: Networks, manipulators and coalitions*. New York. St. Martins Press.

Coppock, Patrick J. 1994.«Med Alice gjennom speilveggen: om grensesnittets semiotikk», i Patrick J. Coppock, Pål Isern, Stein E. Johansen, Anita Leirfall og Nina E. Tveter (red.), *Velkommen til den virtuelle virkelighet. Nedtegnelser fra et tverrfaglig seminar ved Universitetet i Trondheim*: 69-88. Universitetet i Trondheim: Sosialantropologisk Institutt. Forum for virtuell virkelighet.

Duranti, Alessandro og Charles Goodwin (red.) 1992. *Rethinking context. Language as an interactive Phenomenon. Studies in Social and Cultural Foundations of Language no.11.* Cambridge: Cambridge University Press.

Escobar, Arturo 1996. «Welcome to Cyberia: Notes on the Anthropology of Cyberculture», i Ziauddin Sardar og Jerome R. Ravetz (red.), *Cyberfutures: Culture and Politics on the Information Superhighway*:111-137. London: Pluto Press.

Geertz, Clifford 1973. *The Interpretation of Cultures.* New York: Basic Books.

Gibson, William 1984. *Neuromancer.* New York: Ace Books.

Goffman, Erving 1992[1959] *Vårt rollespill til daglig. En studie i hverdagslivets dramatikk.* Oslo: Pax.

Goffman, Erving 1961. *Encounters: two studies in the sociology of interaction.* New York: Bobbs-Merrill.

Goffman, Erving 1967. *Interaction Ritual. Essays on Face to Face Behavior.* New York: Pantheon.

Goffman, Erving 1972[1971]. *Relations in Public. Microstudies of the Public Order.* Harmondsworth: Penguin Books.

Goffman, Erving 1981. *Forms of Talk.* Pennsylvania: University of Pennsylvania Press.

Granovetter, Mark 1973. «The Strength of Weak Ties ». *American Journal of Sociology* 78, (6):1360-1380.

Hymes, Dell 1986 [1972]. «Models of the Interaction of Language and Social Life», i Gumperz, John J. og Dell Hymes (red.), *Directions in Sociolinguistics. The Ethnography of Communication*: 35-71. Oxford: Blackwell.

Kramvig, Britt 1999a. «Ungdom i Cyberspace: Stedløse identiteter, stedløse virkeligheter?». *Norsk Antropologiske Tidsskrift* 10, (2):111-124.

Kramvig, Britt 1999b. «Mangfold og røtter: Hvordan forstår vi individets forståelse av seg selv?», i Trond Thuen (red.), *Landskap, region og identitet: debatter om det nordnorske*: 99-123. Program for kulturstudier nr.3. Bergen: Norges Forskningsråd.

Kummervold, Per Egil 1998. *Stedløse samfunn: sosial organisasjon og kommunikasjon på Internet Relay Chat*. Hovedfagsoppgave. Universitetet i Tromsø.

Vevtekst: www.sv.uit.no/student/pere/innhold

Lakoff, George og Mark Johnson 1980. *Metaphors We Live By*. Chicago: University of Chicago Press.

Leirfall, Anita 1994. «Fra persepsjon til appersepsjon-en transcendental reise i virtuelle rom », i Patrick J. Coppock, Pål Isern, Stein E. Johansen, Anita Leirfall og Nina E. Tveter (red.), *Velkommen til den virtuelle virkelighet. Nedtegnelser fra et tverrfaglig seminar ved Universitetet i Trondheim*: 191-206. Universitetet i Trondheim: Sosialantropologisk Institutt. Forum for virtuell virkelighet.

Marvin, Lee-Ellen 1995. «Spoof, Spam, Lurk and Lag: the Aesthetics of Text-based Virtual Realities », i M. McLaughlin og S. Rafaeli (red.), *Journal of Computer Mediated Communication*: 1, (2).

Vevtekst: www.usc.edu/dept/annenber/vol1/issue2/marvin

Munch, Espen 1997. *Kaos og orden på Usenet- en antropologisk analyse av elektronisk gruppekommunikasjon*. Hovedoppgave i sosialantropologi. Institutt og museum for antropologi. Universitet i Oslo.

Munch, Espen 1998. «Venner på nettet?». *Samtiden* 1-98.

Oikarinen, Jarrko og Reed, D. 1993. *RFC 1459: Internett Relay Chat Protocol*. Memo.

Vevtekst: www.irc.org/tech_docs

Radcliffe-Brown, Alfred R. 1965. *Structure and Function in Primitive Society*. New York: The Free Press.

Reid, Elizabeth 1991. *Electropolis: communication and community on Internet Relay Chat*. Honour Thesis. Department of History. University of Melbourne.

Vevtekst: www.aluluei.com

Rheingold, Howard 2000[1993] *The Virtual Community: homesteading on the electronic frontier*. Revised edition. Cambridge, Mass.: MIT Press.

Rheingold, Howard 2002. *Smart Mobs: the next social revolution*. Cambridge, Mass.: Perseus.

Ruesch, Jurgen og Gregory Bateson 1968. *Communication: the social matrix of psychiatry*. New York: Norton.

Sardar, Ziauddin 1996. «alt.civilizations.Faq: Cyberspace as the Darker side of the West», i Ziauddin Sardar og Jerome R. Ravetz (red.), *Cyberfutures: Culture and Politics on the Information Superhighway*: 14-41. London: Pluto Press.

Scherzer, Joel og Ragna Darnell 1986 [1972]«Outline Guide for the Ethnographic Study of Speech Use», i Gumperz, John J. og Dell Hymes (red.), *Directions in Sociolinguistics. The Ethnography of Communication*: 548-554.Oxford:Blackwell.

Sinding –Larsen, Henrik 1988a.«Information Technology and the Externalization of Knowledge», i Henrik Sinding-Larsen (red.), *Artificial Intelligence and Language. Old Questions in a new key*. CompLex nr.7/88. AI based systems and the future of language, knowledge and responsibilities in professions. A COST-13 project:77-89.Oslo:TANO.

Sinding –Larsen, Henrik 1988b.«Notation and Music: The History of a tool of Description and its Domain to be described», i Henrik Sinding-Larsen (red.), *Artificial Intelligence and Language. Old Questions in a new key*. CompLex nr.7/88. AI based systems and the future of language, knowledge and responsibilities in professions. A COST-13 project:91-114.Oslo:TANO.

Turkle, Sherry 1984. *The Second Self: Computers and the Human Spirit*. New York: Simon and Schuster.

Turkle, Sherry 1987 [1995]. *Life on the Screen: Identity in the Age of the Internet*. New York: Touchstone Edition. Simon and Schuster.

Wadel, Cato 1991. *Feltarbeid i egen kultur- en innføring i kvalitativt orientert samfunnsforskning*. Flekkefjord:SEEK.

Wadel, Cato 1999. *Kommunikasjon - et mangfoldig samspill*. Flekkefjord:SEEK.

Wellman, Barry og Milena Gulia 1999.«Net-Surfers Don't Ride Alone: Virtual Communities as Communities», i Barry Wellman (red.), *Networks in the Global Village. Life in Contemporary Communities*: 331-366. Boulder, Colorado: Westview Press.

Aarseth, Espen 1994a.«Virtuell virkelighet og retorikk- en kritikk av virtualitetsbegrepet», i Patrick J. Coppock, Pål Isern, Stein E. Johansen, Anita Leirfall og Nina E. Tveter (red.), *Velkommen til den virtuelle virkelighet. Nedtegnelser fra et tverrfaglig seminar ved Universitetet i Trondheim: 225-237*. Universitetet i Trondheim: Sosialantropologisk Institutt. Forum for virtuell virkelighet.

Aarseth, Espen 1994b.«Nye Medier, gamle teorier. Informasjonsteknologiens utfordring til litteratur og medieforskning», i Ture Schwebs (red.), *Skjermtekster. Skriftkulturen og den elektroniske informasjonsteknologien: 55-72*. Oslo: Universitetsforlaget.